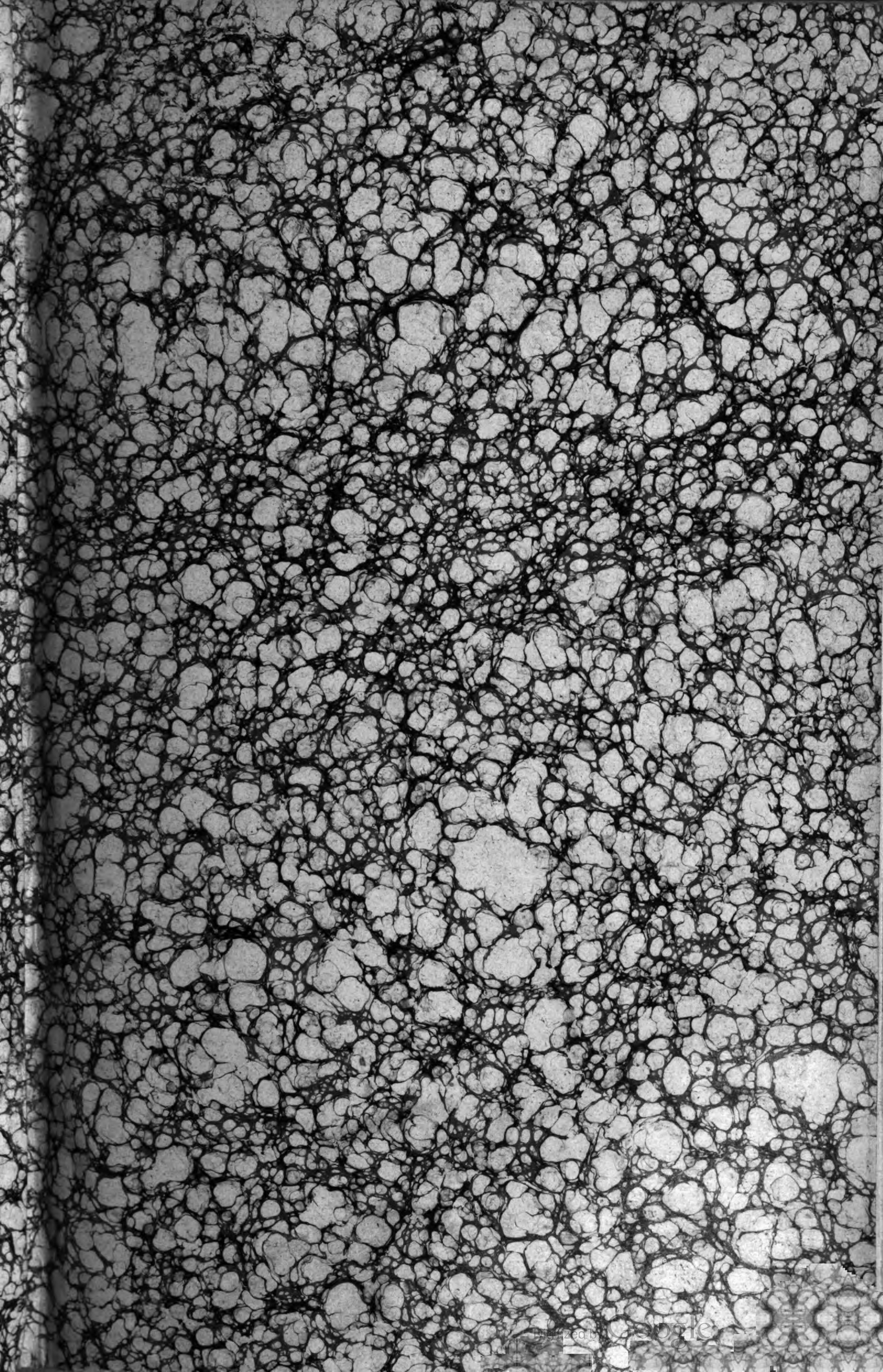

Österreichische Nationalbibliothek
+Z224324208

KAZNENI ZAKON

O

NARUŠAJIH DOHODARSTVENIH.

U BEČU.

IZ CESARSKO-KRALJEVSKE DVORSKE I DÈRŽAVNE ŠTAMPARIJE.

1857.

Mi Ferdinand Pèrvi,

po božjoj milosti cesar austrianski; kralj jeruzolimski, ugarski, česki, lombardezki i mlietački, dalmatinski, hèrvatski, slavonski, galički, vladimirski i ilirski; arkivojvoda austrianski; vojvoda lotarinžki, salcburžki, štajerski, koruški, kranjski, gornjo- i dolnjo-slezki; veliki knez erdeljski; markgrav moravski; pokneženi grof habsburžki i tirolski itd. itd.

Nadahnuti živahnom željom, da bi se usavèršilo dielo pravednoga zakonotvorstva, slavno započeto po Prejasnom Našem Otcu blažene uspomene, podvèrgosmo pozornomu razsudu kako kaznene ustanove, koje su u postojećih raznih zakonih i propisih o neizravnih dancih sadèržane za narušaje dohodarstvene, tako i postupak, uvedeni pri uporavljivanju tih kaznih na pomenute narušaje, i uslied razsuda toga uvidismo potreboću, ustanove, koje su do sada valjale, zamieniti za svekolike grane neizravnih danakah

jednim jedinim zakonom kaznenim, koi bi se osnivao na načelih pravednosti i slagao se s obćimi zakoni kaznenimi. Budući ozbiljna Naša volja, da, u suglasju s obćimi zakoni kaznenimi, nebude radi narušajah dohodarstvenih podvèržen kazni nitko, koi nije kriv kažnjivomu činu ili propustu; da ni narušnik nepodnese težje kazni, nego koja je potrebna za prepriečenje narušajah dohodarstvenih; da pri uporavljivanju kazni i krivac i obitelj njegova uživa svaku poštedu, koja se slaže sa svèrhom kažnjenja; i da se okrivljeniku olakša zakonito branjenje, na koliko to pomenuta svèrha dopušta; ali da ujedno i dèržavna blagajnica, i pošteni porezovnik, koi zakone po dužnosti obdèržava, a i obèrtna radinost viernih Naših podložnikah nalazi proti zakidanju sredstvom narušajah dohodarstvenih u kaznih, koje su proti istim zaprietjene, onu kriepku zaštitu, koju za svèrhu imadu zakoni carinski i ostali propisi o dancih neizravnih; s toga odlučismo, ovaj kazneni zakon o narušajih dohodarstvenih izdati, i zapoviedamo, da se isti u dèržavah Naših, izim Ugarske, Erdeljske i Dalmacie, od pèrvoga Travnja 1836 počamši, točno obdèržava sa sliedećimi ustanovami:

I. Od pomenutoga časa lišavaju se krieposti svekolike kaznene ustanove, sa-

dèržane u postojećih zakonih i propisih za one grane od danakah, o kojih zakon ovaj govori; a tako isto lišava se krieposti i postupak, uvedeni za uporavljivanje tih kaznih. Pojedini dohodi i danci, za koje će iznimice još za nieko vrieme u krieposti ostati postojeće kaznene ustanove i postupak pri uporavljivanju istih, obznanit će se osobitimi proglasi.

II. Osobitimi obznanami odredit će se takodjer pobližje, koje će daće, tekuće na korist obćinah ili drugih osobah, imat se smatrati kao sadèržane pod zakonom ovim.

III. Kazni, u zakonu ovom ustanovljene, imadu se uporavljivati na svekolike narušaje dohodarstvene, koji

a) budu učinjeni poslie trideset i pèrvoga dana Ožujka mieseca **1836**, ili koji,

b) premda su učinjeni prije toga roka, podleže ipak postupku, naredjenomu u zakonu ovom (X), i za koje zakon ovaj odredjuje blažju kazan, nego što je ona, koju su ustanovljivali propisi, postojavši u vrieme učinjena narušaja.

IV. U slučajevih, gdie se krivnja ili dioničtvo u jednom istom narušaju osniva na činih ili propustih, koji su se dogodili stranom prije, stranom poslie nastupivše krie-

posti zakona, imadu se čini ili propusti, dogodivši se prije toga vremena, po ustanovah zakona ovoga prosudjivati samo u toliko, u koliko je uporava istoga na ove čine ili propuste, naprema zakonitim naredbam, postojavšim u vrieme izvedenja, skopčana s posliedicom blažjom.

V. Ako se tko činom ili propustom, izvedenim poslie nastupivše krieposti ovoga zakona, učini krivcem dioničtva u narušaju, počinjenom prije toga vremena: tad se isti, premda po zakonu ovom pada narušaj pod strožiju kazan, nego što su ju ustanovljivali propisi, u vrieme izvedenja postojavši, neima ipak osuditi na kazan veću ili strožiju, nego je ona, koja bi učinitelja, po veličini predmeta, na koi se dioničtvo odnosi, postići imala uslied propisa, postojavšega u vrieme narušaja učinjena.

VI. Ako su narušaji iste vèrste ili narušaji srodni počinjeni bili stranom prije stranom poslie nastupivše krieposti ovoga zakona, tad prije toga vremena dogodivši se narušaji mogu se pri dosudjivanju štetnih posliedicah, propisanih po zakonu ovom za izvodjenje narušajah dohodarstvenih iste vèrste ili narušajah dohodarstvenih srodnih, odnosile se iste posliedice

na odmieru kaznenu ili na pooštrenje kazni, uzeti u obzir samo na toliko, da narušnika, ako mu se ubroje pomenuti prijašnji narušaji, nepostigne nepovoljnia posliedica, nego što je ona, koja je na ponavljanje narušajah iste vèrste ili narušajah srodnih zaprietjena bila po propisih, postojavših u vrieme, kad su se isti narušaji počinili.

VII. Na narušaje dohodarstvene, prije krieposti ovoga zakona počinjene, glede kojih zagoda po propisih, postojavših u vrieme izvedenja,

a) ili posve neima miesta, ili

b) navèršit se može tek nakon dužjega vremena, nego što ga ustanovljuje zakon ovaj,

imadu se uporavljivati povoljnie odredbe zakona ovoga o zagodi kazni i jamstva.

VIII. Tako isto, ako propisi, postojavši u vrieme pèrvašnjega narušaja, nisu naredjivali, da se zagoda prekida narušajem potonjim, neima se tiek zagode, započete prije krieposti ovoga zakona, prekinuti narušajem, učinjenim poslie toga vremena; nego, ako kašnji narušaj bude učinjen prije, nego što se zagoda navèrši po točki predidućoj (VII), treba tada da se sasvime prevali ostalo još vrieme, koje je za navèršbu zagode po-

trebito po propisih, postojavših u vrieme, kada je učinjen narušaj pèrvašnji.

IX. Prava, koja su vlastniku ili založnomu dèržaocu predmeta ili pomoćnih sredstvah od kojega narušaja dohodarstvenoga podieljena ovim zakonom u obziru jamstva za dotične kazni na imovinu, uporavljuju se na stvari, ustavljene stopram poslie kriepost i ovoga zakona, premda je narušaj, kojemu su iste stvari bile predmetom ili pomoćnim sredstvom, učinjen bio prije toga vremena.

X. Postupak, propisani zakonom ovim, neima se uporavljivati na one narušaje, o kojih je prije časa, kojega je nastala kriepost ovoga zakona,

a) obavljen opis učina, ili

b) o kojih je okrivljenik, ako slučaj nije bio prikladan za opis učina, bio preslušan po kojoj vlasti, naredjenoj za izvidjanje učina ili za iztragu, ili po kojem za to povladjenom uredu; ili ako je u lombardezko-mlietačkoj kraljevini bila tužba sudu podnešena.

Svi ostali narušaji dohodarstveni imadu se razpravljati po postupku, koi je propisan u zakonu ovom.

Dato u cesarskom Našem glavnom i prestolnom gradu Beču na jedanaesti dan mieseca Sèrpnja godine po narodjenju Isusovom hiljadu osam sto trideset i pete, vladanja Našega godine pèrve.

Ferdinand.

Grof Antun Friderik Mitrovsky od Mitrovice i Nemišla,
vèrhovni kancelar.

Grof Karlo Inzaghi,
dvorski kancelar.

Baron Franjo Pillersdorf,
kancelar.

Vitez Ivan Limbeck od Lilienau-a,
vice-kancelar.

Po previšnjoj naročitoj zapoviedi
Nj. c. kr. apost. Veličanstva:
Baron Konstantin Münch-Bellinghausen,
c. kr. dvorski savietnik.

Sadèržaj.

Predgovor.

Dio I.

Glava pèrva.

O narušajih dohodarstvenih, i o ubrojivosti tih narušajah u obće.

I. Znamenovanje narušajah dohodarstvenih u obće.

II. Načela ubrojivosti.

III. Na koliko se razprostire uporava ovoga zakona.

Glava druga.

O kaznih za narušaje dohodarstvene u obće.

I. Vèrste kaznene.

II. Pooštrivanje kaznih.

III. Posliedice kazni.

IV. Kažnjenje malolietnih.

Glava tretja.

O izmierivanju kazni.

I. Načela obćenita.

II. Okolnosti otegotjujuće.

III. Okolnosti olakotjujuće.

IV. Pravila za izmierivanje kazni.

V. Promiena kazni.

Glava četvèrta.

O jamčenju za kazni.

Odsiek pèrvi.

O osobnom jamčenju za kazni.

I. Ustanove obćenite.

II. Osobita ustanova o jamčenju po ovom zakonu.

Odsiek drugi.

O stvarnom jamčenju za kazni.

I. Stvari, na kojih leži jamčenje.

II. Slučajevi jamčenja.

III. Pravo, koje se radja iz jamčenja ležećega na kojoj stvari.

IV. Izvèršba jamčenja.

V. Privatne pravne tražbine na stvar, koja podleži jamčenju.

VI. Uračunavanje stvari jamčeće u kazni pojedinih krivacah i dionikah.

Glava peta.

O ubrojivosti niekojih vèrstah krivnje i dioničtva.

I. Ubrojivost krivnje i dioničtva u kriomičarstvu i težkih narušajih dohodarstvenih.

II. Ubrojivost dioničtva posredstvom date pripomoći.

III. Ubrojivost krivnje i dioničtva kod čete kriomičarske.

IV. Ubrojivost pokušaja.

Glava šesta.

O kriomičarstvu i o kažnjenju kriomičarstva.

I. Vèrste kriomičarstva.

II. Kažnjenje kriomičarstva.

Glava sedma.

O kriomičarstvu dèrzovitom i o kažnjenju istoga.

I. Podvèrste kriomičarstva dèrzovitoga.

II. Tumačenje i kazan pojedinih podvèrstah kriomičarstva dèrzovitoga.

III. Osobite ustanove o kažnjenju.

Glava osma.

O družtvih kriomičarskih.

I. Vèrste krivnje i dioničtva.

Glava deseta.

O kažnjenju neizpravnostih u očitovanjih o robi.

I. Vèrste neizpravnostih kažnjivih.

II. Načela za ustanovljivanje kazni.

III. Osobe, proti kojim imadu se odredjivati kazni poradi neizpravnostih u očitovanju.

Glava jedanaesta.

O narušajih propisah o proizvodjenju i prirediivanju, zatim o upotrebljivanju i prodavanju predmetah od dèržavne samoprodaje.

Glava dvanaesta.

O narušajih propisah, odnosećih se na obèrtovni postupak, koi je podvèržen daći od potroška.

I. Protuzakoniti postupak porezovni.

Glava petnaesta.

O narušajih propisah, izdatih glede daćah od potroška, koje se pobiraju prigodom uredovne oznake (biljegovanja).

I. Ustanove obćenite.

II. Naredbe osobite.

Glava šestnaesta.

O narušajih propisah, izdatih glede daćah, koje se biljegom od papira pobiraju prigodom podiele, stečenja, prenosa, izvèršivanja, branjenja ili prestanka pravah i povlasticah.

I. Slučajevi kažnjivi.

II. Kazni.

III. Razpoložba s predmeti narušajnimi.

Glava sedamnaesta.

O narušajih propisah, izdatih o izklopnih pravih i daćah, koje su dèržavi priuzdèržane u pogledu odpremanja osobah i stvarih.

I. Narušaji propisah poštanskih.

II. Prikrate dohodarstvene proti cestarini, mostovini i skelarini.

Glava osamnaesta.

Narušaji propisah o izklopnih pravih, priuzdèržanih dèržavi u pogledu pogodabah na sreću.

I. Prikrate dohodarstvene.

II. Kazni.

Glava devetnaesta.

O narušaju uredabah, postojećih za sigurnost dohodakah dèržavnih.

Glava dvadeseta.

O ugasnutju kazni i jamčenja za kazni.

I. Ustanove obćenite.

II. Ugasnutje kazni.

III. Ugasnutje jamčenja za kazan.

Sadèržaj.

Dio II.

Glava pèrva.

O postupku kod narušajah dohodarstvenih i o izvèršivanju istoga u obće.

I. Predmeti i vèrste postupka.

II. Organi, koji obavljaju postupak, ili koji pri istom sudieluju.

III. Uredovna dielatnost glede obavljanja postupka.

IV. Obćenite dužnosti glede postupka.

Glava druga.

O odkrivanju narušajah dohodarstvenih i o začimanju postupka.

I. Činjenica i predhodna izvidjanja.

II. Odustaja od postupka.

Glava tretja.

O mierah sigurnosti.

I. Potierba jamčenja, ležećega na stvari.

II. Zaustava osobe.

III. Ina sredstva sigurnosti.

Glava četvèrta.

O izvidjanju učina i o prediztragi.

I. Izvidjanje učina.

II. Prediztraga.

Glava peta.

O iztragi redovitoj.

I. Ustanove obćenite.

II. Osobe, koje se imadu potegnuti pod iztragu.

III. Pozivanje okrivljenika.

IV. Preslušavanje.

Glava šesta.

O spoljašnjih potrebnostih pri izvidjanju i iztraživanju.

I. Naredjivanje vlastih izvidjajućih i iztražujućih.

II. Napisnik.

II. Izprave.

III. Kazivanja sviedokah.

IV. Mnienje vieštakah.

V. Prisega domirna.

Odsiek tretji.

O dokazih, kojimi se izkazuje pribava, izvor ili ocarina.

I. Ustanove obćenite.

II. Ustanove osobite.

Glava osma.

O uglavi okrivljenikah i jamacah.

Odsiek pèrvi.

O uglavi okrivljenikah.

I. Uvieti obćeniti.

II. Dokaz narušaja.

III. Dokazivanje uvietah ubrojivosti.

Odsiek drugi.

O uglavi jamacah.

I. Ustanove obćenite.

Glava deveta.

O zaglavljivanju razprave i o odlučivanju.

I. Zaglavljivanje razprave.

II. Odlučivanje.

III. Dostavljanje odpravakah.

Glava deseta.

O pravnih liekovih (sredstvih) i o prošnjah za milost, zatim o povrati u pèrvašnje stanje, i o obnovi postupka.

Odsiek pèrvi.

O pravnih liekovih i o prošnjah za milost.

I. Ustanove obćenite.

II. Ustanove osobite.

III. Postupak vlastih.

Odsiek drugi.

O povrati u stanje pèrvašnje.

Odsiek tretji.

O obnovi postupka.

Glava jedanaesta.

O izvèršbi odlukah.

I. Ustanove obćenite.

II. Vrieme za izvèršbu osudah.

II. Način izvèršbe.

Glava dvanaesta.

O troškovih postupka.

I. Ustanove obćenite.

II. Troškovi za izvidjanje učina i za iztragu.

III. Troškovi za izvèršbu kazni.

Predgovor.

---

1. Gdie se u ovom zakonu dva ili više paragrafah, ili pojedine točke navode riečjom „do“, ondie se poda tim, osim svih paragrafah ili točakah, nalazećih se u sredini, razumieva svagda i paragraf onaj, ili točka ona, koja je najprije, i koja je najposlie imenovana.

2. Izrazi: „Okoliš dèržavni, ili Ovozemstvo“ obsižu u ovom zakonu svekolike zemlje cesarevine austrianske, bez razlike, dà li su zakonu ovomu podvèržene ili nisu.

3. Kao inozemstvo smatra se svaki okoliš, ležeći izvan okoliša dèržavnoga, s toga dakle smatra se kao inozemstvo i more, u koliko isto nije jedan dio dèržavnoga okoliša.

4. Izrazi: „Urednik ili naredjenik“ imadu se pri uporavljivanju ovoga zakona uzeti u smislu prostranom, bez razlike, dà li su osobe, o kojih se govori, zaprisežene ili nisu, dà li su namieštene za stalno, ili na izviestno samo vrieme, ili pak

s priuzdèržajem, da ih vlast po razsudu svom može odpustiti.

5. Dok obći zakoni kazneni pojma o prekèršajih neoznače na drugi koi način, razumievaju se pod prekèršaji u zakonu ovom: težki prestupci redarstveni.

Svi u ovom zakonu izraženi novčani iznosci valjaju u novcu kovanom po mieri konvencionalnoj.

KAZNENI ZAKON

O

NARUŠAJIH DOHODARSTVENIH.

DIO I.

O NARUŠAJIH DOHODARSTVENIH

I O

KAZNIH.

Glava pèrva.

O narušajih dohodarstvenih, i o ubrojivosti tih narušajah u obće.

I. Znamenovanje narušajah dohodarstvenih u obće.

1. Tumačenje pojma tih narušajah.

a) Pojam.

§. 1.

aa) U obće.

Narušaji dohodarstveni čini su ili propusti takovi, kojimi se narušavaju zakoni i propisi, izdati za rukovanje daćah neizravnih.

§. 2.

bb) Imenito narušaji zabranah za tèrgovinu inozemsku.

K narušajem dohodarstvenim pribrajaju se i narušaji onih zabranah, kojimi je uvoženje, provoženje ili izvoženje stanovitih predmetah prepovidjeno u prometu medju okolišem dèržavnim i inozemstvom, ili medju okolišem carinskim i iznimci carinskimi.

b) Potanje znamenovanje pojma.

§. 3.

aa) Povriede dužnosti od strane dohodarstvenih urednikah i poslužiteljah.

Ako se koi, za rukovanje propisah dohodarstvenih naredjeni urednik, službenik ili poslu-

1 *

žitelj učini krivcem čina ili propusta takova, na koi se zakonom ovim kao na narušaj dohodarstveni kazan kakova odredjuje, past će isti pod kazan ovu, negledeć na to, hoće li se proti njemu uporavit još i oni propisi, koji postoje za razmierje njegove službe.

Nasuprot drugi čini ili propusti, kojimi koi od pomenutih urednikah, službenikah ili poslužiteljah povriedi ili zanemari dužnost svoju uredovnu ili službenu, neimaju se smatrati kao narušaji dohodarstveni. Takovi čini ili propusti podvèrženi su onim osobitim naredbam, koje valjaju za povredjenu ili zanemarenu dužnost uredovnu ili službenu.

§. 4.

bb) Protupravno postupanje s porezovnikom.

Neimaju se zatim kao narušaji dohodarstveni smatrat oni čini ili propusti, kojimi urednici ili službenici, naredjeni za rukovanje dohodarstvenih propisah, ili druge osobe, izvèršujuće prava blagajnice dèržavne preciene koga pri odmierivanju ili pobiranju daće kakove, ili ga u obće povriede u pravih i povlasticah, koje mu zakon podieljuje. Ovakovi protuzakonski čini ili propusti kaštiguju se putem zakonitim po propisih, koji o tom postoje.

§. 5.

cc) Povrieda dužnosti sudielovanja, ili davanja pomoći pri uredovnom dielovanju.

Tako isto čini ili propusti oni, kojimi drugi vladarski, zatim poglavarstveni, ili kod obćinah naredjeni urednici ili poslužitelji, ili članovi stariešinstva obćinskoga povriede ili neizpune, kao što treba, dužnosti, koja im je zakonom naložena, da t. j. sudieluju pri rukovanju propisah dohodarstvenih, ili da pomoć daju

naredjenim za to urednikom i službenikom, nespadaju medju narušaje dohodarstvene, izim slučajevah onih, gdie zakon čine te ili propuste naročito izjavljuje za narušaje dohodarstvene, za sukrivnju ili za dioničtvo u kojem narušaju dohodarstvenom.

Vladarske urednike ili poslužiteľje, koji skrive takovim činom ili propustom, imade predpostavljena im vlast polag propisah, koji postoje za službeno njihovo razmierje, pritegnut na odgovornost, i podvèrć ih kazni dostojnoj. Proti poglavarstvenim, ili kod obćinah naredjenim urednikom ili poslužiteljem, zatim proti članovom od stariešinstva obćinskoga, koji budu krivci kojega od pomenutih činah ili propustah, imade ured okružni (delegacia) odrediti po naravi slučaja primierenu globu ili primierenu kazan zatvora.

c) Propisi, koji se narušavaju narušajem dohodarstvenim.

§. 6.

Zakoni i propisi, koji se povriedjuju narušajem dohodarstvenim, odnose se:

1. Na carini podvèrženi promet medju okolišem carinskim, i inozemstvom, ili iznimci carinskimi, zatim na zavode za rukovanje uredabah, postojećih za taj promet, imenito:
   a) na carinu uvoznu, provoznu i izvoznu (uvozninu, provozninu i izvozninu),
   b) na zabrane uvozne, provozne i izvozne,
   c) na ustanove za nadgledanje prometa unutarnjega,
   d) na oznaku robe, za razlučit joj proizhod.
2. Na daće od trošenja ovozemskih proizvodah,

ili od potrošnih stvarih, prešavših u unutarnji promet okoliša dèržavnoga, kao:

a) na dèržavne samoprodaje (monopole),

b) na potrošnine,

c) na prireze k potrošnini, obćinam dozvoljene,

d) na daću od označivanja čistine metallah plemenitih (od punciranja zlata i srebra),

e) na potrošnine od drugih predmetah, kao: od igraćih karatah, kalendarah, novinah itd.

3. Na daće, koje se pobiraju povodom, kad se podieljuju, dobivaju, prenose, potvèrdjuju, dokazuju ili brane prava ili povlastice (takse i biljegovina).

4. Na namete i izklopna prava dèržavne blagajnice od odpremanja osobah ili stvarih, kao:

a) na brodarinu, cestovinu i mostovinu,

b) na poštanstvo.

5. Na izklopna prava dèržavne blagajnice u obziru pogodabah na sreću, i na daće od istih (dohodak loterijski).

2. Kako se diele narušaji dohodarstveni.

a) U obziru na neposrednu njihovu posliedicu.

§. 7.

aa) Prikrate dohodarstvene i drugi narušaji dohodarstveni.

Narušaji dohodarstveni diele se, s obzirom na neposrednu njihovu posliedicu, na prikrate dohodarstvene, i na druge narušaje propisah dohodarstvenih.

§. 8.

bb) Pojam prikratah dohodarstvenih.

Prikrate dohodarstvene obsižu one narušaje, kojimi se neizravna daća uztegne budi dèržavnoj blagajnici,

budi osobi takovoj, kojoj je podieljeno pravo, da ju pobira s povlasticami blagajnice dèržavne. Medju prikrate dohodarstvene uvèrštjuju se takodjer i narušaji uvoznih, provoznih ili izvoznih zabranah, postojećih za promet medju okolišem dèržavnim, i inozemstvom, ili okolišem carinskim i iznimci carinskimi.

b) U obziru naravi i važnosti posliedícah.

§. 9.

aa) Rodovi narušajah dohodarstvenih.

U obziru naravi i važnosti posliedicah diele se narušaji dohodarstveni na tri roda, imenito:

1. na kriomičarstvo (kontraband),
2. na težke narušaje dohodarstvene,
3. na proste narušaje dohodarstvene.

§. 10.

bb) Koji se narušaji razumievaju pod izrazom istoga, ili različitoga roda.

Ovi rodovi razumievaju se svuda, gdiegod je u zakonu ovom govor o dohodarstvenih narušajih istoga, ili različitoga roda.

§. 11.

cc) Potanja oznaka rodovah pojedinih.

Kao kriomičarstvo ili kao težki narušaji dohodarstveni imadu se smatrat samo oni narušaji, koje zakon ovaj izriekom izjavljuje kao narušaje od jednoga ili drugoga pomenutoga roda. Svi ostali narušaji dohodarstveni spadaju u rod narušajah dohodarstvenih prostih.

§. 12.

dd) Uvèrstba kriomičarstva i težkih dohodarstvenih narušajah medju prikrate dohodarstvene.

Narušaji dohodarstveni, koje zakon izjavljuje za kriomičarstvo ili za težke narušaje dohodarstvene,

imadu se, ako zakon nenaredjuje izriekom što protivnoga, pribrojit prikratam dohodarstvenim.

II. Načela ubrojivosti.

1. Uvieti ubrojivosti.

§. 13.

a) Znanje zakona.

Time, što narušnik tvèrdi, da nepoznaje narušenoga propisa, neukida se ubrojivost narušaja dohodarstvenoga.

§. 14.

b) Zla nakana.

A nije kadro oprostit narušnika od zakonite kazni ni to, što nije imao zle nakane. Zakon naročito naznačuje slučajeve, u kojih se nakana, upravljena na narušaj, smatrat ima kao uviet kažnjenja.

§. 15.

c) Razlozi, koji izključuju ubrojivost.

Protuzakoniti čini ili propusti nemogu se kao narušaji dohodarstveni ubrojiti:

1. onomu, koi je neprestano, ili u doba učinjenoga narušaja posvema bez porabe razuma,
2. onomu, koi učini čin ili propust u podpunu pijanstvu, bez njegove krivnje, dakle i ne po nesmotrenosti njegovoj nastavšem, ili u inoj takovoj smetji od ćutah, da sám nije znao, što čini, što li propušta; i koi nije prije pijanstva ili prije smetje od ćutah jurve započeo ili pokušao izvesti narušaj, ili
3. onomu, koi je zakon narušio uslied neodoljive koje sile, napokon
4. dieci, koja još nisu navèršila desete godine života svoga.

§. 16.

d) Posliedice, kada neima miesta ubrojivosti.

Nego neima se odtuda izvoditi, da bi čin ili propust, koi se nemože ubrojit kojoj od pomenutih osobah, sasvim imao oprošten biti od uporave kaznenih ustanovah, sadèržanih u ovom zakonu. Dapače, u koliko druge osobe budu dèržane jamčiti za narušaj, ili u koliko jamstvo leži na stvari kojoj, valja koristit se tim jamstvom po ustanovah zakona ovoga; a tako isto, ako postoje uvieti, pod kojimi se čin ili propust ubrojit može drugim osobam, valja te osobe podvèrći kazni zakonitoj.

§. 17.

e) Dokazivanje, da neima miesta ubrojivosti.

Nepredmnievaju se razlozi, koji izključuju ubrojivost kojega čina ili propusta kao narušaja dohodarstvenoga (§. 15). Tko će bit dužan dokazati, da postoji jedan ili više od tih razlogah, ustanovljuje se to u drugom dielu ovoga zakona (§. 771).

2. Ubrojivost pokušaja.

§. 18.

Uvieti ubrojivosti ove.

Pokušaj narušaja dohodarstvenoga, to jest: oni čini ili propusti, koji se ukazuju ili kao početo izvodjenje narušaja dohodarstvenoga, ili kao takova priprava, koja je potrebita, da se izvèrši dohodarstveni narušaj, ako nenastupi izvanjska kakova zaprieka, nego uslied kojih nije se ipak narušaj izvèršio budi poradi pristupivše zaprieke izvanjske, budi slučajno, budi poradi nemoći onih osobah, koje su narušaj pokušavale, — imat će se samo glede onih dohodarstvenih narušajah,

za koje to zakon izriekom naredjuje, a i glede ovih samo u toliko kazniti, u koliko se neizvèršba narušaja neima pripisati niti vlastitoj volji narušnika, niti slučaju, nego pozornosti dohodarstvenih urednikah ili poslužiteljah, ili dielovanju drugih osobah, upravljenomu na to, da se preprieči narušaj.

3. Veličina ubrojivosti.

a) U obće.

§. 19.

Krivci, kojim se ubraja svaki narušaj.

Svaki narušaj ubraja se nesamo neposrednomu učinitelju, koi ga bude izveo svojim činom ili propustom, nego i začetniku narušaja.

b) Začetniku.

§. 20.

***aa)* Tko se ima smatrati kao začetnik.**

Kao začetnik narušaja dohodarstvenoga ima se smatrat onaj, koi na narušaj privoli koga

1. budi davši mu nalog, da propis naruši,
2. budi time, što ga je za narušaj pogodio,
3. budi davši mu ili obećavši mu nagradu, dar, ili u obće korist stanovitu,
4. budi napokon silom ili prietnjom.

U koliko i drugi, a ne ovdie napomenuti čini pri stanovitih narušajih utemeljuju proti komu ubrojivost kao proti začetniku, ustanovljuje se to na svojem miestu (§. 173).

§. 21.

***bb)* Uvieti ubrojivosti ove.**

Pomenuti čini (§§. 20 i 173) utemeljuju ubrojivost kao začetniku narušaja dohovarstvenoga samo proti onomu, koi je ili

a) znao i za narušaj, na koi je drugoga koga privolio, a znao je i za to, da mu je čin s narušajem u takovom savezu, koi po zakonu utemeljuje začetničtvo, ili barem koi bi

b) pomenuti narušaj, i rečeni savez čina svoga s narušajem iz postojećih okolnostih očevidno morò bio primietiti, da bude pazio kao što treba.

§. 22.

cc) Kad začetnik uznastoji, prepriečiti narušaj.

Ako začetnik narušaja dohodarstvenoga još prije izvedenja istoga dielom uznastoji, onoga, koga je za to privolio, odvratit da narušaja neučini, pak ako narušaj pri svem tom bude učinjen: imat će se pèrvo njegovo dielovanje glede narušaja ubrojiti samo kao sukrivnja u istom, i u toliko samo, u koliko sukrivnja po naravi narušaja bude kazni podvèržena.

§. 23.

dd) Koji se narušaji ubrajaju začetniku.

Začetniku narušaja dohodarstvenoga imadu se ubrojiti:

a) čin ili propust, na koi on drugoga koga bude privolio na način takov, koi je u zakonu označen kao razlog ubrojivosti (§§. 20 i 173), i

b) čini ili propusti, koji su kao sredstva potrebiti bili za izvedenje namieravanoga narušaja, i kojih on pri naredjivanju narušaja nije izriekom izključio, a i

c) čini ili propusti, koji su iz namieravanoga narušaja nastali kao posliedica neodoljiva.

c) Sukrivcem i dionikom.

§. 24.

aa) Sukrivci.

Sukrivci narušaja dohodarstvenoga jesu oni,

1. koji narušaj narede ili privedu na način takov, koi proti njim neutemeljuje ubrojivosti kao proti začetnikom;
2. koji izvèršenje promiču, podupiru ili olakšavaju; ili
3. koji se prije ili za samoga izvodjenja narušaja sa začetnikom, s učiniteljem ili s drugim kojim sukrivcem dogovore bud' o pomoći, koju bi im imali dati nakon učinjena čina, i koja se vèrhu toga smatrat ima kao dioničtvo (§. 25, br. 2. i 3.), bud' o dielu koristi, proizlazeće iz narušaja.

§. 25.

bb) Dionici.

Kao dionici narušaja dohodarstvenoga smatraju se oni, koji, pošto je isti već svèršen bio, nebivši ni prije narušaja ni pri samom narušaju u nikakovom dogovoru ni sa začetnikom ni s učiniteljem, ni sa sukrivci,

1. korist beru od narušaja; ili
2. rade, da se narušajem namieravana korist obistini, povekša ili osigura; ili
3. dadu pripomoć narušaju na koigod način, naznačeni u §. 176.

cc) Uvieti, pod kojimi se ubraja sukrivnja ili dioničtvo.

§. 26.

Sukrivnja ili dioničtvo u narušaju dohodarstvenom može se ubrojiti samo onomu, koi je

a) znao za narušaj, a znao je i za to, da mu je čin ili propust s narušajem u takovom savezu, koi po zakonu utemeljuje sukrivnju ili dioničtvo u istom, ili barem koi bi

b) pomenuti narušaj i rečeni savez svoga čina ili propusta s narušajem iz postojećih okolnostih očevidno

morò bio primietiti, da bude pazio kao što treba.

§. 27.

dd) Narušaji, pri kojih je sukrivnja ili dioničtvo podvèrženo kazni.

α) Načelo obćenito.

U zakonu ovom naročito su naznačeni oni narušaji, glede kojih se kaznit imadu sukrivci ili dionici.

§. 28.

β) Kad pri učinitelju neima miesta ubrojivosti.

Nego sukrivci i dionici svakoga narušaja dohodarstvenoga imadu se u obće kaznit u onom slučaju, kada se narušaj radi jednoga ili više razlogah, navedenih u §. 15, nemože ubrojiti samomu učinitelju.

§. 29.

γ) Dioničtvo od strane takovoga učinitelja.

Ako takovi čoviek, kojemu se po njem učinjeni čin ili propust iz jednoga ili iz više razlogah, navedenih u §. 15, nemože ubrojiti kao narušaj dohodarstveni, izza kako nebude već razloga, koi izključuje ubrojivost čina ili propusta, obistini korist skopčanu sistim činom ili propustom, ili ako uznastoji, tu korist obistiniti, povekšati ili osigurati, ili čin onaj ili propust, ili stvar, kojom je čin ili propust izveden, uztegnuti znanju vlastih dohodarstvenih: bit će, u koliko budu postojali uvieti za ubrojivost dioničtva (§. 26), podvèržen po mieri toga dioničtva zakonitoj kazni za čin ili propust, koi je izveo, i koi mu se s početka nije ubrojio kao narušaj dohodarstveni, premda zakon na dioničtvo u takovom činu ili propustu neodredjuje u obće kažnjenja.

III. Na koliko se razprostire uporava ovoga zakona.

1. U obziru miesta, gdie narušaj bude učinjen.

§. 30.

Polag naredabah, sadèržanih u zakonu ovom, imadu se kaznit svi narušaji dohodarstveni, koji budu počinjeni u zemljah, za koje je zakon ovaj kriepostan.

2. U obziru osobnih razmierjah od strane narušnikah.

a) U obće.

§. 31.

Ustanovam zakona ovoga podvèržen je svatko bez razlike osobnih mu razmierjah, u koliko postoje uvieti za ubrojivost narušaja.

b) Napose inostranacah.

§. 32.

A i inostranci, kojim se pripisuje narušaj dohodarstveni, počinjen u zemljah pomenutih, imadu se kazniti po zakonu ovom.

3. U obziru narušajah, počinjenih u drugom kojem kraju okoliša dèržavnoga.

a) Po kojem stanovniku onih zemaljah, za koje je zakon ovaj kriepostan.

§. 33.

aa) Načelo.

Ako koi stanovnik ovih zemaljah učini narušaj dohodarstveni u takovom kraju austrianske dèržave, za koi zakon ovaj neima krieposti, ali se u vrieme, kad se riešava slučaj kazneni, nalazi u ovih zemljah, i ako vlasti, koje su u zemlji, gdie se je narušaj dogodio, zvane

voditi postupak kazneni o istom narušaju, nebudu još činile bile postupka kaznenoga, imat će se tad postupat š njime po ovom zakonu.

§. 34.

bb) Iznimke.

Nego kaznene ustanove, kriepostne za ono miesto, gdie je narušaj učinjen, imadu se uporavit na narušnika, kada se

a) radi o takovom narušaju dohodarstvenom, za koi u zakonu ovom neima naredbe nikakove, ili

b) kada su pomenute kaznene ustanove blažje, nego li ustanove zakona ovoga.

b) Po inostrancu ili stanovniku takovoga kraja, za koi zakon ovaj neima krieposti.

§. 35.

Ako u takovom zemaljskom kraju, za koi zakon ovaj neima krieposti, učini narušaj dohodarstveni koi inostranac, ili koi stanovnik od zemaljah, nepodvèrženih ovomu zakonu: tad se razprava kaznena odpravit ima onim vlastim, koje su u zemlji, gdie se je narušaj dogodio, zvane za postupak kazneni pri narušajih dohodarstvenih, za da uporavljuju kaznene ustanove, koje postoje u zemlji onoj. Ovoj odredbi ima miesta neodvisno od postupka o narušajih dohodarstvenih, na koje se uporavljuje zakon ovaj.

Glava druga.

O kaznih za narušaje dohodarstvene u obće.

I. Vèrste kaznene.

1. Vèrste kaznene u obće.

§. 36.

Vèrste kaznene, koje su dopuštene za kažnjenje narušajah dohodarstvenih, jesu sliedeće:
1. kazni novčane (globe);
2. gubitak robe i drugih predmetah;
3. zatvor.

2. Kazni na imovinu.

a) Pojam.

§. 37.

Kazni novčane i gubitak robe ili drugih predmetah uzimaju se pod imenom: kazni na imovinu.

b) Odmiera najmanja.

§. 38.

Kazni na imovinu neimaju se presudom kaznenom, uslied iztrage izrečenom, proti jednomu istomu narušniku nikada odmieriti manje, nego na dvie forinte.

Ali neproteže se ustanova ova na one slučajeve, gdie narušnik prigodom, kada se doznade narušaj, pripadajuću svotu kaznenu kod ureda, koi je vlastan primit ju, položi ili podpuno osigura, i kada od strane svoje zadovolji onim uvietom, pod kojimi se odustati može po zakonu, da se kazneni slučaj neiztražuje, i da se neizriče presuda kaznena.

c) Odmiera najveća.

§. 39.

aa) U slučaju, ako stvar bude uhitjena.

Kazni novčane, jednom istom presudom kaznenom odredjene proti komu, nesmiju vriednosti uhitjene i na gubitak odsudjene stvari, ili ako stvar, kojom je narušaj učinjen, nebude na gubitak odsudjena, nesmiju one svote, koja se prodajom te stvari dobije, nadilazit za više, nego za deset hiljadah forintih.

§. 40.

bb) U slučaju, ako stvar nebude obratjena na ovèrhu kazni.

Ako neima pri ruci stvari, kojom je narušaj učinjen, ili ako ista stvar nebude za ovèrhu kazni obratjena: tad će svota od deset hiljadah forintih bit najveća odmiera, koje nesmije nadilaziti kazan novčana, izrečena proti komu jednom i istom presudom.

§. 41.

cc) Šta se ima činiti, ako svota nadilazi najveću ovu odmieru.

Ako svota pripadajućih po zakonitom mierilu kaznih novčanih nadilazi najveću odmieru, tad se umiesto te svote u jednom i drugom slučaju može dosudit kazan zatvora, primierena naravi slučaja i razmierjem ostalim.

d) Kaznena ustanova, ako predmet nebude sasvime poznat.

§. 42.

aa) Pronalaženje od prilike.

Ako u slučajevih, gdie se kazan na imovinu, koja se dosudit ima, ravna ili po vriednosti predmeta, kojim je narušaj učinjen, ili po daći, koja od predmeta toga pripada, ili u obće po kojoj veličini, zavisnoj od predmeta istoga, bude, istina, narušaj dokazan, ali se predmet

narušaja neuzmogne saznati podpunom sigurnostju: tad valja nastojati, da se isti, brižljivo prosudivši sve izvidjene okolnosti, pronadje barem od prilike točno. Na onom, što se tu pronadje, ima se u ovom slučaju osnivati odmiera kazni.

§. 43.

bb) Ako se predmet neda pronaći ni od prilike.

Ako se predmet neda pronaći ni od prilike, tad s obzirom na narav narušaja, na vrieme, uz koje se je narušaj nastavljao, na množinu slučajevah, u kojih je ponavljan, zatim s obzirom na ostale okolnosti ima se kazan, osim pedepse one, koja pripada po predmetu podpuno izvidjenom ili od prilike pronadjenom, izreći za predmet, nepronadjeni ni od prilike, u svoti primierenoj, koja da nebude ni izpod najmanje kaznene odmiere, za narušaj ustanovljene, a ni iznad najveće odmiere kaznih novčanih (§§. 39 i 40).

e) Ustanova kaznena po daći.

§. 44.

aa) Načelo.

Odmierivanje kaznih novčanih, koje zakon ustanovljuje na porazmiernu kolicinu, ili na pomnoženu svotu daće, ima se, u slučaju prikrate dohodarstvene ili pokušaja prikrate takove, osnivati na onoj daći, koja je po naravi slučaja narušajem prikratjena ili u pogibelj prikrate vèržena bila, a ujedno i na doplatcih, koji k istoj daći spadaju. Ako narušajem prikratjene ili u pogibelj vèržene budu dvie ili više posebnih daćah, tad imadu iste ujedno temeljem biti pri odmierivanju kazni.

§. 45.

bb) Daće, koje se uzet imadu u odmieru kazni.

Nego u daće, koje se uzimaju da budu mierilom pri odmierivanju kazni, neimaju se uvèrstit one uzgredne pri-

stojbe, koje se pokraj daće, ili i neodvisno od iste, platjaju samo s toga, što se čini uredovno kakovo dielo, i koje se bez takovoga diela platjati neimaju, kao što su: vagarina, ceduljarina, pisarina, skladnina, pečatnina i t. d.

§. 46.

cc) Odmiera, na kojoj se osnivat ima ustanova kazni.

Daća, po kojoj treba da se kazan ravna, ima se ustanovit u onoj odmieri, koja bi se ustanovila bila, da se je stvar, kojom je narušaj počinjen ili pokušavan, postupku, za pobiranje pomenute daće naredjenomu, podvèrgla bila ili onda, kad se je narušaj dogodio, ili, ako vrieme to nije poznato, a ono u vrieme odkrivena narušaja.

§. 47.

dd) Imenito u obziru uvoznine (carine uvozne).

Imenito, ako zakon uvozninu propisuje kao mierilo pri ustanovljivanju kazni, ima se negledeć na to, da li se je stvar preko linie carinske uniela ili ne, odmiera kazni osnivati na onoj uvoznini, koja bi se imala bila platiti, da se je stvar, o kojoj se radi, uniela bila preko linie carinske i podvèrgla ocarini uvoznoj ili onda, kad je narušaj počinjen, ili, ako vrieme to nije poznato, a ono u vrieme odkrivena narušaja.

§. 48.

ee) Za uvozninu i izvozninu u obće.

Svagda, kada se po zakonu ustanova kazni osniva na uvoznini ili izvoznini, ima se, ako zakon izriekom nenaredjuje što inako, pri ustanovljivanju kazni uzet za temelj ona odmiera, koja postoji za carini podvèrženi promet s inozemstvom.

f) Ustanova kazni po vriednosti.

§. 49.

aa) Načelo.

U slučajevih, gdie se kazan odmierivat ima po vriednosti stvari, kojom je narušaj učinjen, ima se ista ustanovit po cieni onoj, koja je, neračunajući ovamo zakinute daće, ili, ako je zabrana koja prekèršena, negledeći na istu, u prometu tèrgovačkom, a ne u namaličnom prodavanju naprema potrošnikom postojala ili onda, kad se je narušaj učinio, ili, ako vrieme to nije poznato, a ono u vrieme odkrivena narušaja, i koja je primierena stanju, u kome je stvar onda bila.

§. 50.

bb) Imenito, kad se naruše propisi carinski.

Imenito od predmetah, glede kojih je uvoznina prikratjena, ili prekèršena zabrana uvoženja iz inozemstva ili iz iznimakah carinskih, ima se vriednost, u koliko ustanova vriednosti potrebita bude, za da se pronadje kazan, ustanovit po onih naredbah, koje su propisane za uvozno ocarinjanje robe, koja se ocarinjuje po vriednosti.

§. 51.

cc) Pri prikrati izvoznine, ili pri narušaju zabrane izvozne.

Vriednost robe, kojom bude izvoznina prikratjena, ili prekèršena zabrana, postojeća za izvoženje u inozemstvo ili u iznimke carinske, ima se radi ustanove kazni, ako se ista ravna po vriednosti, pronaći po cienah, postojećih u onoj okolici, gdie se je narušaj dogodio.

g) Gubitak.

§. 52.

aa) Umiesto kazni po vriednosti.

Ako u slučaju, gdie se kazan odmierit ima po vriednosti stvari, kojom je narušaj učinjen, bude stvar ta ustavljena, i ako za onoga vremena, koje je proteklo od onda, kad je narušaj učinjen, pak do časa, kad se je stvar ustavila, nebude se ista stvar tako bitno promienila, da bi joj se promienila bila i vriednost, bez obzira na to, što se ciene u obće mienjaju: tad se, umiesto kazni od jednostavne vriednosti, dosudit ima gubitak uhitjenoga predmeta, kojega vriednost služit ima za mierilo pri ustanovljivanju kazni po zakonu; i samo ona kazan, koja nadilazi jednostavnu vriednost, ima se izreć u onom novčanom iznosku, koi pripada na temelju zakonah.

§. 53.

bb) Ako predmet, dosudjen na gubitak, nebude pri ruci.

Ako u slučajevih, gdie zakon kao kazan ustanovljuje gubitak predmeta, isti predmet nebude pri ruci, ili ako nebude moguće poslužit se š njime za ovèrhu kazni: tad se umiesto gubitka dosudit ima kazan novčana po vriednosti pomenutoga predmeta.

§. 54.

cc) Posliedica gubitka, po zakonu dosudjena.

Po zakonu dosudjenim gubitkom one stvari, koja je radi narušaja dohodarstvenoga ustavljena, prelazi vlastničtvo iste od onoga časa, kojega bude ustavljena, na onoga čovieka ili na onaj zavod, komu su doznačeni iznosci, utičući od kaznih na imovinu pri narušajih dohodarstvenih.

h) Namiena kaznih na imovinu.

§. 55.

Izza kako se odbiju troškovi, koji su skopčani sa zakonitim postupkom za izsliedovanje i iztraživanje narušajah dohodarstvenih, i za iztierivanje kaznih na imovinu, zatim izza kako se odbiju i nagrade, koje zakon dozvoljuje doglasnikom i uhitnikom, namienjeni su iznosci, dolazeći od kaznih na imovinu, dobrotvornomu kojemu javnomu zavodu, u koliko pobiranje tih iznosakah nebude zakonom ili ugovorom podieljeno drugim osobam. Dobrotvorni javni zavod, koi će pomenute iznoske dobivati, a i način, kako mu se isti odpravljat imadu, odredjuje se naredbom osobitom.

3. Zatvor.

§. 56.

a) Stupnji.

Kazan zatvora imade dva stupnja. Pèrvi stupanj naznačuje se zatvorom bez dodatka, iliti zatvorom prostim, drugi pako stupanj riečmi „zatvor strogi."

§. 57.

b) Način, kako se izvèršuje.

Svaki ovaj stupanj zatvora izvèršuje se na onaj način, što ga obći zakonik kazneni radi kažnjenja prestupakah, koji se u istom neočituju ni kao zločinstva ni kao prosti prekèršaji redarstveni, propisuje za kazan zatvora istoga stupnja.

§. 58.

c) Neprekidna izvèršba.

Kazan zatvora ima se u pravilu izvèršivat neprekidno za sve vrieme dosudjeno.

§. 59.

d) Kada se dopušta prekidanje i dieljenje izvèršbe.

Nego ako bi time štetovala i propadala svagdanja pravedna zaslužba osudjenika i porodice mu, i ako kazan sastoji samo u prostom zatvoru, tad se izvèršivati može u niekoliko razdielah. Izmedju pojedinih razdielah da se neostavlja više vremena, nego najviše četèrnaest danah.

§. 60.

e) Najkratje i najdužje trajanje.

Najkratje trajanje zatvora ustanovljuje se na dvadeset i četiri ure, a najdužje na četiri godine danah.

§. 61.

f) Mierilo za računanje vremena.

Pri trajanju zatvora ima se vrieme računati po kalendaru.

§. 62.

g) Vrieme, kada se počinje izvèršba.

Kod kaznikah, koji se iztražuju u slobodi, i koji se ostavljaju u uživanju slobode, dok nebude proglašena presuda, koja neima ići do višje koje molbe, počinje se vrieme kazni onda, kada budu zatvoreni, kod ostalih pako narušnikah od časa onoga, kad se proglasi presuda, nenalazeća se u tečaju k višjoj molbi.

II. Poostrivanje kaznih.

1. Ustanove obćenite.

a) Načelo.

§. 63.

Vèrste kaznene, koje su ustanovljene za narušaje dohodarstvene, mogu se pooštriti. Nego pooštrivanje ovo

može bivati samo po mieri ustanovah, sadèržanih u zakonu ovom.

b) Sjedinjivanje dviuh ili više vèrstah kaznenih.

§. 64.

U obće smatra se kao kazan pooštrena, kad se sjedine dvie ili više vèrstah kaznenih.

c) Osobiti načini pooštrivanja kazni.

§. 65.

Osobiti načini pooštrivanja kazni jesu:
1. gubitak pravah i povlasticah;
2. odpravljenje iz kojega miesta ili kotara, iz koje zemlje, ili iz svihkolikih zemaljah, za koje je kriepostan ovaj zakon;
3. obznanjenje imena narušnikova.

2. Pooštrivanje kazni zatvora.

a) Načelo.

§. 66.

Osim ovih načinah od pooštrivanja može se kazan zatvora pooštriti još i načini onimi, koji su u obćem zakoniku kaznenom radi pooštrenja kazni zatvora ustanovljeni za prestupke, kojih zakon neočituje ni za zločinstva, ni za proste prekèršaje redarstvene.

b) Javno stavljanje na sramotište.

§. 67.

Nego radi narušajah dohodarstvenih nikada se nesmije pooštriti kazan javnim stavljanjem narušnika na sramotište.

3. Gubitak pravah i povlasticah.

a) Načelo.

§. 68.

Gubitak pravah i povlasticah može se dosuditi u onih samo slučajevih, za koje zakon gubitak taj izriekom ustanovljuje kao pooštrenje kazni, ili kao posliedicu iste.

b) Ustanova u obziru trajanja toga gubitka.

§. 69.

Gubitak ovaj može se dosuditi ili na uviek, ili na vrieme stanovito.

c) Posliedica gubitka.

§. 70.

aa) Povlasticah prodajnih.

Ako je povlastica, koje je gubitak dosudjen, prikladna po postojećih zakonih, da može predmet biti prodaje: tad će se vlastniku takove prodajne povlastice naložit presudom kaznenom, da ju prodade uz primiereni rok, koi mu za to bude odredjen.

§. 71.

bb) Povlasticah, koje se dèrže nepokretnoga kojega posieda.

Nasuprot ako je povlastica, koje se gubitak dosudit ima, pravo takovo, koje se dèrži nepokretnoga kojega posieda, tad će se narušniku, koi pravo to posieduje, zabranit presudom kaznenom, da nesmije osobno izvèršivat obèrta.

§. 72.

cc) Slobodnih zanatah.

U obziru obèrtah ili zanatah, koje je po propisih obèrtovnih bez podieljene osobite povlastice obèrtne slo-

bodno izvèršivati, samo ako se obdèržavaju naredbe, postojeće o porezivanju obèrtah, bit će u gubitku povlastice obèrtne u slučajevih, gdie zakon naredjuje ili dopušta, da se gubitak isti izreče kao pooštrenje kazni, sadèržana zabrana, da se već neće smiet tierati obèrt ili zanat pomenute vèrste.

4. Odpravljenje.

a) Ustanova obćenita.

§. 73.

Odpravljenje iz kojega miesta ili kotara, iz koje zemlje ili iz svihkolikih zemaljah, za koje je kriepostan zakon ovaj, biva ili na vrieme izviestno, ili na vrieme neizviestno.

b) Kada je izvèršba odpravljenja iz obzirah redarstvenih podvèržena zapriekam.

§. 74.

Ako iz obzirah redarstvenih ima kakovih zapriekah, te onoga, koi bi se odpravit imao iz kojega miesta ili kotara, ili iz zemlje koje, nebi moguće bilo uklonit iz toga miesta, kotara, ili iz te zemlje: tad se takovi ima, istina, ostavit ondie, ali i staviti na izviestno ili na neizviestno vrieme pod nadzor redarstveni (§. 79).

c) Iz zemaljah svihkolikih.

§. 75.

Odpravljenje iz svihkolikih zemaljah, za koje je zakon ovaj kriepostan, izreć se može samo proti tudjincem.

d) Povratak takovoga, koi je odpravljen.

§. 76.

Povratak takove osobe, koja je na temelju za-

kona ovoga odpravljena iz kojega miesta, kotara, ili iz svihkolikih pomenutih zemaljah, ima se smatrat isto onako, kao što i povratak čovieka takovoga, koi je uslied obćih zakonah kaznenih, ne radi zločinstva kakovoga, odpravljen; i krivac takovi ima se putem propisanim kaznit po zakonih postojećih.

5. Obznanjenje imena.

a) Slučajevi, gdie obznanjenju ima miesta.

§. 77.

Kada osuda glasi na gubitak obèrtne povlastice budi svekolike, budi glede stanovitih predmetah, ili na odpravljenje osudjenika iz kojega kotara, koje zemlje, ili iz zemaljah svihkolikih, za koje je zakon ovaj kriepostan: ima se svakiput obznaniti (proglasiti) ime osudjenikovo.

b) Kako biva obznanjenje.

§. 78.

Obznanjuje se iliti proglašuje ime time, što se u zemlji, u kojoj je satvorena presuda u pèrvoj molbi, uvèrštjuje presuda kaznena triputa u tamošnje novine, koje su odredjene, da se u njih štampaju obznane uredovne.

III. Posliedice kazni.

§. 79.

1. Stavljanje osudjenika pod nadzor redarstveni.

Da osudjenik stavljen bude pod osobiti nadzor redarstveni, može se, po podnešenoj kazni, odredit samo u onih slučajevih, za koje zakon to izriekom dopušta. Što se tiče trajanja nadzora redarstvenoga i kažnjenja onih, koji uzrade proti tomu, imadu se obdèržavat osobiti, o tom postojeći propisi.

§. 80.

2. Priuzdèržaje se pripadajuća daća, a i pravo na odštetu.

Izvèršba zakonite kazni neoprašta kaznika od platjanja pripadajuće daće, u koliko postoje zakoniti uvieti, za pobiranje iste daće ustanovljeni. Tako isto, ako narušajem osim toga, što se je daća mimoišla, bude šteta prouzročena budi dèržavnoj blagajnici, budi drugomu komu, ostaje po gradjanskom zakonu oštetjeniku priuzdèržano pravo na odštetu.

IV. Kažnjenje malolietnih.

1. Diece.

§. 81.

Ako diete, koje nije još navèršilo desete godine života, učini čin ili propust, koi je, istina, po sebi narušaj dohodarstveni, ali koi mu se po gorinavedenoj ustanovi (§. 15) kao narušaj dohodarstveni ubrojiti nemože: tad se stvar saobćit ima sudu tutorstvenomu, koi će ili odredit, da diete bude kod kuće primiereno kažnjeno, ili učinit drugu naredbu, primierenu postojećim okolnostim.

2. Drugih malolietnikah.

§. 82.

a) Ustanovljivanje vèrste kaznene.

Ako se malolietnik, koi je navèršio desetu godinu života svoga, učini krivcem takovoga narušaja dohodarstvenoga, na koi se zakonom odredjuje kazan na imovinu, i ako se kazan ta iztierati nemože ni iz stvari, koja za nju jamči, ni iz imietka ili dohodka onoga, kojim je narušnik

po zakonu vlastan slobodno razredjivati; ali ako posieduje isti još i drugoga imietka ili dohodka: treba tada dogovorit se i porazumieti sa sudom tutorstvenim, dà li će se pripadajuća kazan na imovinu imat iztierati iz imietka ili dohodka malolietnikova, ili će se umiesto iste uporaviti kazan zatvora. Ako sud rekne, da se kazan na imovinu ili bezuvietno ili glede niekojega diela od pripadajuće svote izvèršiti nemože, tad se umiesto kazni na imovinu, koja se izvèršiti neće, ima odrediti prosti ili strogi zatvor s pooštrenjem ili bez pooštrenja. Takov prosti ili strogi zatvor s pooštrenjem ili bez pooštrenja ima se umiesto kazni na imovinu, bez predhodnoga porazumljenja sa sudom tutorstvenim, izreć i onda, kada je narušnik tudjinac, i kada se imietak ili dohodak, što ga posieduje, nalazi u inozemstvu.

§. 83.

b) Izmierivanje kazni.

Pri ustanovljivanju vremena kazni i pooštrenjah valja obzir imati:

1. na veličinu i narav narušaja;
2. na dobu i na razum, dà li je isti u učinitelju više ili manje razvijen;
3. na postojeće okolnosti otegotjujuće i olakotjujuće.

§. 84.

c) Najdužje trajanje zatvora.

Trajanje zatvora nesmije kod narušnikah, koji su navèršili desetu, ali nisu navèršili četèrnaeste godine života svoga, nikada nadilaziti šest miesecih; kod drugih pak malolietnikah, koji u vrieme, kad se

izriče kaznena presuda pèrve molbe, nebudu još navèršili dvadeset godinah, neima zatvor nikada trajati preko jedne godine danah.

§. 85.

d) **Izvèršba zatvora kod nedoraslih.**

Sa kažnjenjem narušnikah, koji nisu prevalili četèrnaeste godine života svoga, ima se, osim radnje, silam i odhranjenju kaznika primierene, skopčat svagda nauk vierozakonski. Po izvèršenoj kazni ima se takovi narušnik dati pod osobito nadgledanje roditeljah ili tutorah, a ako ovih neima, a ono pod osobito nadgledanje vlastih.

Glava tretja.

O izmierivanju kazni.

I. Načela obćenita.

§. 86.

1. Vrieme, na koje je slobodno kazan izmieriti.

Vlasti, kojim je poviereno izvèršivanje prava kaznenoga, nesmiju presude izreći ni na kazan veću, nego koja je kao najvišja, ni na kazan manju, nego koja je kao najnižja za narušaj u zakonu ustanovljena.

§. 87.

2. Oproštenje kazni ili ublaženje putem milosti.

U koliko vlasti imadu pravo, presudu kaznenu, po strogosti zakona izrečenu, u pojedinih slučajevih ublažiti putem milosti, ustanovljuje se to zakonom o postupku pri narušajih dohodarstvenih i propisi osobitimi.

§. 88.

3. Uvažavanje okolnostih otegotjujućih i olakotjujućih.

Pri izmierivanju kazni ima se, gdie je zakon nenaredjuje da nepromienjivo mora tolika i tolika biti, imati obzir na okolnosti otegotjujuće i olakotjujuće.

II. Okolnosti otegotjujuće.

1. U obće.

§. 89.

U obće imadu se one okolnosti smatrat kao otegotjujuće, kojimi šteta, koju narušaj privede ili prouzroči, ili pak pogibelj, kojom narušaj prieti, bude povekšana; kojimi narav narušnikova bude kao opasnia predstavljena; kojimi udaća narušaja bude olakšana i osigurana, ili kojimi odkritje ili zapriečenje narušaja bude otegotjeno.

2. Okolnosti otegotjujuće posebne.

§. 90.

a) Iz naravi osobe.

Medju okolnosti otegotjujuće uvèrštjuju se napose, akò je okrivljenik

1. u isto doba ili prije počinio jedan ili više srodnih narušajah dohodarstvenih; ili
2. ako je isti narušaj dohodarstveni ponovio (opetovò);
3. ako je zakon narušio ne iz gole pometnje, ili iz nedostatka potrebite pozornosti, nego nahvalice (navlaš);
4. ako mu je činjenje ili unapredjivanje narušajah dohodarstvenih bilo kao zanat ili bi reć kao zanimanje svagdanje;

5. ako je druge na narušaje dohodarstvene naveo ili za to najmio; ili
6. ako mu je zanimanje takovo, koje po naravi svojoj olakšava narušaje dohodarstvene, ili često priliku daje istim; ili
7. ako je narušnik po svom uredu, po svojoj službi, ili po svom zanimanju dužan, narušaje od one vèrste, koje je počinio, priečiti, odkrivati, ili prijavljivati; ili
8. ako je u službi dèržavnoj, ili ako bere od dèržave mirovnicu.
9. Otegotjenje, skopčano s ponavljanim činjenjem narušajah iste vèrste ili narušajah srodnih, povekšava se napose još i time, ako je narušnik jurve kažnjen bio jedanput ili višeputah.

§. 91.

b) Iz naravi čina.

U red okolnostih otegotjujućih spada takodjer:
10. kada za izvèršenje, unapredjenje, ili za sakritje narušaja bude proti javnim urednikom ili službenikom, ili proti drugim ljudem, koji nastoje narušaj prepriečiti, upotrebljena sila, prietnja ili lukavština; ili
11. ako ujedno bude narušeno više propisah dohodarstvenih; ili
12. ako činom ili propustom, koi se imade ubrojit kao narušaj dohodarstveni, budu ujedno povriedjeni drugi zakoni i naredbe ili uredbe sigurnosti, imenito,
13. ako za izvedenje ili sakritje narušaja dohodarstvenoga budu lažne ili krive izprave izdate; ako budu

istine izprave krivotvorene, ako budu pečati, druga sredstva, služeća za pohranjivanje, ili uredovna ili privatna obilježja povriedjena, spotvorena, ili na druge predmete prenešena; ili ako budu počinjena druga diela prevarna; ili

14. ako javni urednici ili službenici budu na povriedjenje dužnosti uzazvani ili zavedeni; ili

15. ako za priugotovljenje, izvedenje ili osiguranje narušaja budu složile se osobe dvie ili više njih, koje dieluju u porazumljenju, imenito

16. ako tko udaću narušaja bude dao osigurati (assekurirati); ili

17. ako onaj, koi dèrži kakovu stvar, bude učinio ili pokušao njome narušaj dohodarstveni bez znanja i suprot volji vlastnika.

III. Okolnosti olakotjujuće.

§. 92.

1. Pobližja oznaka istih.

Olakotjujuće okolnosti jesu:

1. ako narušnik četèrnaeste godine života svoga nije navèršio, ili nije je znatno prevalio;
2. ako bude dokazano, da je narušaj učinjen samo iz gole pometnje ili iz nedostatka pozornosti, a ne u namieri škodljivoj;
3. ako okrivljenik bude vèrlo slaba razuma;
4. ako narušaj bude učinjen iz poslušnosti prema nalogu, ili prema zahtievanju od strane takove osobe, koju je okrivljenik dužan slušati i štovati, ili kojoj ima zahvalan biti, pak ako okolnosti nisu takove, koje bi izključivale ubrojivost;

5. ako okrivljenik, premda su mu okolnosti olakšavale nastavu narušaja, bude dragovoljno odustao od iste; ili
6. ako okrivljenik, premda priliku imade učiniti veću štetu, dragovoljno uztegne se od toga, ili ako nastoji druge od toga odvratiti;
7. ako živo uznastoji, prepriečiti zle posliedice narušaja;
8. ako još prije, nego što mu budu očitovani doglasi, koji ga otegotjuju, ili dokazi, koji proti njemu postoje, dragovoljno i bez zatezanja izpoviedi narušaj, i olakša izvidjenje; ili
9. ako dragovoljno oda krivce ili dionike narušaja, ili sredstva, da se saznade istina;
10. ako bude naveden na narušaj težkim siromaštvom.

§. 93.

2. U obziru pokušaja.

Kažnjivost pokušaja tim je manja, čim pokušaj udaljenii bude od samoga izvedenja, ili čim u manjoj mieri bude pogibeljno, prikladno ili valjano dielo ili sredstvo, koje se je upotrebilo, budi u obće, budi pod osobitimi okolnostmi narušaja.

§. 94.

3. U obziru razmierja, koje proizhodi iz sudielovanja dviuh ili više osobah.

Ako se znade za dvojicu ili više krivacah (začetnikah, učiniteljah ili sukrivacah), ili za dvojicu ili više dionikah učinjenoga ili pokušanoga narušaja dohodarstvenoga: bit će kažnjivost svakoga od njih tim manja, čim im je od manje važnosti bilo sudielovanje budi po

predmetu, na koi je isto upravljeno bilo, budi po sredstvih, koja su se upotrebila, budi po uspiehu, koi je iz sudielovanja toga nastao, ili koi je odtuda nastati mogò.

IV. Pravila za izmierivanje kazni.

1. Načela za izmierivanje kazni u obće.

a) Uvažavanje okolnostih otegotjujućih i olakotjujućih.

§. 95.

Okolnosti i otegotjujuće i olakotjujuće imadu se, da se kazan izmieriti može, prosudit jednakom brižljivostju. Po mieri, kao što pretežnie budu one ili ove, ima se kazan povekšati ili umaliti.

b) Ograničenje razbora vlastih presudnih.

§. 96.

Koja će izmiera u vremenu izmedju največe i najmanje miere kaznene, koja je za narušaj ustanovljena, primierena bit postojećim okolnostim otegotjujućim i olakotjujućim: ostavlja se to razboru vlastih presudnih samo u toliko, u koliko ovaj zakon nesadèržaje o tom naredbe osobite, i u koliko isti ni pri ustanovljivanju kazni, ni pri označivanju pojma o narušaju nije obzira imao na okolnosti otegotjujuće ili olakotjujuće.

c) Uvažavanje razmierjah osobnih.

§. 97.

Pri izmierivanju kazni novčane ili kazni zatvora ima se, ako kazan nije izrazito i nepromienjivo usta-

novljena, kolika biti imade, obzir uzeti na osobna razmierja narušnikova, i s toga treba izreći takovu mieru kaznenu, koju će kažnjenik istina ljuto osietjati, ali koja mu neće prouzročiti većega zla, nego što odgovara očitoj namieri zakona.

2. Razmierje u izmierivanju kazni za više krivacah ili dionikah.

a) Mierilo za izmierivanje kazni.

§. 98.

Izmierivanje kazni za svakoga začetnika, učinitelja, sukrivca i dionika narušaja dohodarstvenoga osniva se, u koliko zakon izriekom nenaredjuje inako, na jednom istom mierilu, ustanovljenom za narušaj, o kojem se radi.

b) Po obsegu predmeta od narušaja.

§. 99.

Nego osim otegotjujućih i olakotjujućih okolnostih, koje nastanu pri svakom krivcu i dioniku, ima se pri tom glede tih krivacah i dionikah u slučajevih, gdie se kazan ravna po vriednosti predmeta, ili po iznosku koje daće, ili u obće po kojoj od narušajnoga predmeta odvisnoj veličini, obzir imati na obseg predmeta narušajnoga, glede kojega bude miesta ubrojivosti proti krivcu ili dioniku; i to treba obzir taj imati tako, da, ako se okrivljenik samo glede niekoje česti od ukupnoga predmeta narušajnoga smatrat imade kao krivac ili dionik, da se tada izmiera kazni, koja će se proti okrivljeniku odrediti, osniva samo na pomenutoj onoj česti predmeta narušajnoga.

c) **U slučaju, kada dvie ili više osobah u družtvu počine narušaj.**

§. 100.

aa) **U koliko nepostoji medju njimi razmierje začetničtva, sukrivnje ili dioničtva.**

Ako dvie ili više osobah kao krivci ili dionici u družtvu izvèrše ili pokušaju narušaj dohodarstveni, i ako bude dokazano, da je svaki od njih učinio narušaj samo za jednu čest ukupnoga predmeta narušajnoga, ali ako se neda točno pronaći ona čest, koja pada na svaku od tih osobah ili na pojedine od njih, i ako neima izmedju njih razmierja, po kojem bi se svakomu od njih kao začetniku, sukrivcu ili dioniku ubrojit morao narušaj, sav kao što jest: ima se tada, radi izmiere kazni, odvisne od predmeta narušajnoga (§. 99), ili vaskoliki predmet narušajni, ili ako se dielovi, koji padaju na pojedine te osobe, točno pronaći dadu, ima se onaj predmet, koi po izlučbi tih točno pronadjenih dielovah preostane, uzeti na jednake dielove za svakoga od onih narušnikah, za koje nije moguće bilo diela njihovoga točno pronaći.

§. 101.

bb) **Za njih kao za sukrivce ili dionike.**

Ako se jednoj osobi, ili niekolicini tih osobah mora kao začetnikom, sukrivcem ili dionikom ubrojiti narušaj, počinjen po jednoj osobi, po više njih ili po svih ostalih: tada, da se izmieriti može kazan, odvisna od predmeta narušajnoga, imadu se za svakoga, kod kojega bude miesta ubrojivosti, u račun uzeti:

a) nesamo dielovi, koji od pomenutoga predmeta nanj padaju po gorinavedenoj ustanovi (§. 100), nego

b) i dielovi oni, koji pripadu na svakoga, kojega

se narušaj ubraja njemu kao začetniku, sukrivcu ili dioniku.

d) **Razmierje u izmieri kaznenoj izmedju krivacah i dionikah.**

§. 102.

Kao načelo ima biti, da se začetnik i učinitelj kaznit imadu strožije nego sukrivci, ovi pak strožije nego dionici narušaja dohodarstvenoga, u koliko t. j. nebudu okolnosti otegotjujuće ili olakotjujuće iziskivale, da se odstupi od pravila toga.

3. Kad se steku kaznene ustanove zakonah različitih.

a) **Razlučeno izmierivanje kazni.**

§. 103.

Ako čini ili propusti, koji se uslied ovoga zakona smatrat imadu kao narušaj dohodarstveni, ili koji su za narušajem dohodarstvenim sliedovali, budu podvèrženi kazni, ustanovljenoj obćimi zakoni kaznenimi ili propisi redarstvenimi: tad osim kazni ove ima se još i kazan, zakonom za narušaj dohodarstveni propisana, odrediti, u koliko zakon ovaj nenaredjuje što inako.

b) **Šta treba uvažavati pri izmierivanju.**

§. 104.

Nego po savezu, u kojem su okolnosti postojeće; po posliedicah, koje je potegò za sobom čin ili propust, koi je uslied obćih zakonah kaznenih ili propisah redarstvenih kazni podvèržen; zatim po pogibelji, koja je iz toga čina ili propusta

nastala za svèrhe propisah dohodarstvenih, bit će vlasti presudne dèržane prosuditi: dà li se narav čina ili propusta toga, premda će se isti kazniti i po obćih zakonih kaznenih ili po propisih redarstvenih, još i pri izmierivanju kazni za narušaj dohodarstveni uzet imade u račun kao okolnost otegotjujuća, il' dà li će se podnešena jurve kazan smatrat kao okolnost olakotjujuća.

4. Kad se steku dva ili više narušajah dohodarstvenih.

a) Načelo.

§. 105.

Ako tko podjedno ili u različito vrieme, budi istim budi raznimi predmeti učini dva ili više narušajah dohodarstvenih, o kojih se podjedno vodi postupak kazneni: tad se kazni po zakonitoj odmieri za svaki narušaj izmierit imadu napose.

b) Šta se ima činit sa iznoskom, koi nadilazi najveću odmieru kaznenu.

§. 106.

Nego ako ukupna svota kaznih novčanih, koje jednom istom presudom, makar za razlučene narušaje, budu izrečene, nadilazi najveću odmieru, za kazni novčane u §§. 39 i 40 ustanovljenu: tad se u obziru izviška ima uporavit ustanova §. 41.

c) Iznimke.

§. 107.

Od načela, propisanoga u §. 105, izuzet je slučaj, kada se proti istoj osobi podjedno vodi kazneni po-

stupak poradi dva ili više narušajah dohodarstvenih,

a) od kojih je proti svakomu odredjena po zakonu kazan zatvora, ili

b) koji su počinjeni istim predmetom, i za koje se kazan odmierit imade na temelju

aa) jedne iste daće, pripadajuće od predmeta toga, ili

bb) na temelju istoga iznoska od vriednosti toga predmeta,

n. pr. ako se u §. 328 navedeni narušaj glede istoga predmeta steče s narušajem, pomènutim u §. 338 pod br. 2, 3 ili 4; ili ako istim predmetom budu podjedno narušene ustanove, navedene u §. 338 pod br. 2, 3 i 4; ili ako u §. 367 naznačeni narušaj bude učinjen takovom stvarju, o kojoj dèržalac propusti izkazati, odkuda ju je nabavio ili odkuda proizhodi, i glede koje pada isti pod kazan, ustanovljenu u §. 379; ili ako roba, kontroli ili zabrani izvoznoj podvèržena, bude proti ustanovam, navedenim u §. 368, br. 1 i 2, zatečena noćju na putu drugom, a ne na propisanom, itd. U takovih slučajevih ima se, i to:

1. u slučaju pèrvom *(a)* odredit trajanje zatvora po onom narušaju, na koi se u zakonu propisuje dužja kazan, a stupanj i strogost kazni zatvora po narušaju onom, na koi je ustanovljena kazan strožija;
2. u drugom pak slučaju *(b)* ima se kazan ustanovit po onom narušaju, za koi se u zakonu ustanovljuje veća odmiera kaznena;

a pri tom imadu se narušaji, na koje su odredjene kazni manje, smatrati kao okolnost otegotjujuća.

5. Srodni narušaji dohodarstveni.

a) Pojam ovih narušajah.

§. 108.

Pod srodnimi narušaji dohodarstvenimi, koji se pri izmierivanju kazni smatrat imadu kao okolnost otegotjujuća (§. 90, br. 1), razumievaju se narušaji oni:

a) koji, izim prostih narušajah dohodarstvenih, spadaju u isti rod dohodarstvenih narušajah; ili

b) koji su upravljeni proti istomu dèržavnomu dohodu; ili

c) koji imadu medju sobom sličnosti budi u obziru naravi samoga čina, budi u obziru sredstvah, upotrebljenih za izvedenje, unapredjenje, ili sakritje čina; ili

d) izmedju kojih može se opaziti savez takov, da se odtuda način dielovanja, zanimanje ili ćud narušnikova, nagnutje njegovo k narušajem dohodarstvenim, ili sredstva, kojimi se je poslužio za izvedenje, unapredjenje ili sakritje narušajah, ukazuju kao pogibeljnia.

b) Načelo pri uvažavanju istih.

§. 109.

Miera, po kojoj uvažavanje srodnih narušajah dohodarstvenih treba da utiče u izmierivanje kazni, ima se, u koliko u zakonu nebude što inako naredjeno, ravnati po manjoj ili većoj sličnosti, po pobližjem ili podaljem savezu izmedju istih narušajah, izmedju sredstvah, upotrebljenih za izvedenje, unapredjenje ili sakritje, ili izmedju posliedicah od istih.

c) Uviet uvažavanja.

§. 110.

Proti narušniku kojemu mogu se kako pri izmierivanju kazni u obće, tako i napose pri uporavljivanju kazni, propisane za slučaj, kad se ponovi isti ili koi srodni narušaj, uzet u račun kao okolnost otegotjujuća samo oni srodni narušaji dohodarstveni, glede kojih obnadjen bude kao krivac (začetnik, učinitelj ili sukrivac), ili kao dionik, a podnipošto i oni, glede kojih dužan je samo jamčiti za čin ili propust koga drugoga i za kazni, koje proti činu ili propustu budu odredjene.

d) Okolnosti, koje uvažavanja neizključuju.

§. 111.

Premda su srodni narušaji dohodarstveni učinjeni odavna; premda su jurve kažnjeni; ili premda im je kazan zagodom ugasla: zato se ipak uvažavat imadu kao okolnosti otegotjujuće.

e) Ograničenje uvažavanja srodnih narušajah dohodarstvenih.

§. 112.

Nego u slučajevih, gdie zakon za ponavljanje narušajah dohodarstvenih iste vèrste, ili za ponavljanje narušajah dohodarstvenih srodnih

a) ustanovljuje izrazitu odmieru kaznenu, ili

b) gdie naredjuje ili izriekom dopušta, da se pooštri kazan na imovinu zatvorom, gubitkom pravah ili povlasticah ili odpravljenjem, ili

c) gdie ponovljene narušaje iste vèrste izjavljuje za ta-

kovu vèrstu narušajah, koja je različita od narušaja pèrvobitnoga,

ima se uporava zakonitih ovih ustanovah, u koliko u zakonu nije izriekom sadèržana druga kakova naredba, osnivat samo na onih narušajih, koji spadaju k istomu rodu od narušajah, i

1. glede kojih kažnjenje nebude još zagodom ugaslo, ili
2. glede kojih, ako su kažnjeni bili, od vremena obznanjene kaznene presude, koja nije išla k višjoj molbi, nebude još minulo vremena triputa onoliko, koliko čini zagodni rok, ustanovljeni za ove narušaje dohodarstvene.

Pri uvažavanju onih srodnih narušajah dohodarstvenih, glede kojih nepostoje uvieti ovi, imadu se uporavljivati ustanove obćenite (§§. 86, 88, 89, 95, 96, 108 do 111).

f) Mierilo za izmierivanje kazni, kad se ponavljaju dohodarstveni narušaji iste vèrste, ili narušaji dohodarstveni srodni.

§. 113.

1. Kada takovi,
   a) koi je radi kriomičarstva kažnjen bio, po podnešenoj toj kazni iznovice učini ili pokuša kriomičarstvo ili težak dohodarstveni narušaj, ili
   b) koi je radi težkoga narušaja dohodarstvenoga kažnjen bio, kada poslie te kazni učini se iznova krivcem težkoga dohodarstvenoga narušaja, ili
   c) koi je kažnjen bio radi takove prikrate dohodarstvene, koja nije ni kriomičarstvo ni težak narušaj dohodarstveni, kada poslie te kazni iznova

učini prikratu dohodarstvenu, upravljenu proti istomu dohodu dèržavnomu, i ujedno
2. kada su narušaji takovi, da se kazan za iste kako pri prijašnjem tako i pri kašnjem kažnjenju odmieruje po jednakom mierilu, dakle imenito pri kriomičarstvu ili pri težkih dohodarstvenih narušajih kako prigodom prijašnjega tako i prigodom kašnjega kažnjenja po vriednosti predmeta narušajnoga, ili nesamo pri prijašnjem nego i pri kašnjem kažnjenju po daćah kakovih,

tada se kazan u pravilu, ako okolnosti otegotjujuće ili olakotjujuće nezahtievaju druge odmiere kaznene, i ako od posliednjega kažnjenja nebude minulo vrieme, ustanovljeno u §. 112, br. 2, ustanovit ima do granicah ustanovljene najveće izmiere kaznene po dvostrukom iznosku onoga razmierja, na kojem se je pri pèrvom kažnjenju osnivala ustanova kaznena, negledeć na to, što se je putem milosti kazan možda oprostila ili ublažila.

g) Pri svakoj sliedećoj ponovi.

§. 114.

Pri svakoj sliedećoj ponovi, glede koje bude uvietah, ustanovljenih u §. 113, br. 1, 2, pak ako okolnosti otegotjujuće ili olakotjujuće nezahtievaju druge odmiere kaznene, i ako od posliednjega kažnjenja nebude minulo vrieme, pomenuto u §. 112, br. 2, imade se, do granicah najveće izmiere kaznene, ono razmierje, na kojem se je u pèrvom slučaju kažnjenja izmiera osnivala, negledeć na kazan putem milosti možda oproštenu ili ublaženu, pomnožit po broju prijašnjih kažnjenjah tako, da se narušniku, koi je pèrviput kažnjen

bio n. pr. trostrukim iznoskom pripadajuće daće, nametnut ima u drugom slučaju svota šestostruka, a kada se radi narušaja i opet učinjena izricala bude tretja presuda kaznena, svota devetostruka daće pripadajuće itd.

V. Promiena kazni.

1. Načelo.

§. 115.

Vèrsta kaznena, koja je za narušaj koi ustanovljena, nemože se u obće zamieniti vèrstom drugom.

2. Promiena kazni novčane na zatvor.

§. 116.

a) Slučajevi, kada joj ima miesta.

Nego izvan slučaja, pomenuta u §. 41, ima se zakonom izrečena kazan novčana promienit na zatvor:

1. kada se iz imietka i dohodka osudjenikova, zatim one osobe, koja za kazan jamči, nikako nemože iztierati dosudjena kazan novčana, u koliko nije osigurana prodajom stvari ustavljene; ili barem kada kazni te nije moguće iztierat, a da
   a) iznosak novčani, koi bi se platit imao, nebi na dugu ostat morò za toliko vrieme, koje bi kud i kamo nadilazilo vrieme ono, što se navadno iziskuje za to, da se glede imovine dužnikove izvedu i obave redovita sredstva ovèršna; — ili kada kazni te nije moguće iztierati, a da se
   b) izplatom kaznenoga iznoska znamenito neotegoti svakdanje življenje budi onoga, od koga se iznosak iztierat ima, budi porodice mu; ili

2. kada se radi o kažnjenju malolietnika, i kada se tutorstveni sud izjavi proti naplati iz imietka i dohodka malolietnikova (§. 82);
3. kada vlast presudna obnadje za shodno, da se jedan dio svote, za koju drugi tko jamči, jamcu nenametne (§. 142).

§. 117.

b) Diona promiena.

U ovih slučajevih (§. 116) ima se promiena kazni novčane razprostirat samo na onaj dio kazni, kojega nije moguće iztierati bez pomenutih štetnih posliedicah.

§. 118.

c) Okolnosti, na koje treba obzir imati.

Kada se promienjuje kazan novčana na zatvor, ima se, uz ohdèržavanje obćenitih za izmieru kaznenu propisanih načelah (§. 97), obzir imati na stališ, na zaslužbu i na osobnu vlastitost osudjenika. A uvažavat se imadu i posliedice, što ih izvèršba kazni proizvest može za porodicu osudjenikovu.

§. 119.

d) Mierilo pri promienjivanju.

Uz uporavljivanje obzirah ovih (§. 118), valja se pri tom dèržat u obće razmierja toga, da se dosudit ima umiesto kazni do dviesta forintih, zatvor od jednoga dana do miesec danah; umiesto dviesto do šeststo forintih, zatvor od jednoga mieseca do tri mieseca; umiesto šeststo do hiljade petsto forintih, zatvor od tri do šest miesecih; umiesto hiljade pet sto do tri hiljade forintih, zatvor od šest miesecih

do jedne godine danah; umiesto tri hiljade do šest hiljadah forintih, zatvor od jedne godine do dvie godine danah; napokon umiesto svote preko šest hiljadah forintih, zatvor od dvie do tri godine danah. Nasuprot odmiera kazni zatvora ostavlja se razsudu vlasti presudne:

a) kada joj se kazneni slučaj uzvidi takov, da se dozvola, u §. 41 podieljena, uporaviti, i uslied iste osim kazni novčane još i primierena kazan zatvora dosuditi može, ili

b) kada se kazan na imovinu proti malolietniku sasvime ili stranom promienjuje u kazan zatvora.

Nego ni u ovih slučajevih nesmije se nikada prekoračiti ni ustanovljena ovdie miera zatvora, niti najdužje trajanje toga zatvora (§§. 60, 84), dopušteno za okrivljenika, o kojem se radi.

§. 120.

_e)_ Izvèršba kazni novčane, ako narušnik dodje u stanje, da može platiti.

Ako onaj, proti kojemu je u kojemgod slučaju, navedenom u §. 116, novčana kazan, u zakonu propisana, promienila se u zatvor, dodje bud' uz sami zatvor, bud' prie izvèršbe istoga, bilo vlastitimi sredstvi bilo tudjom pomoćju, u stanje takovo, da je moguć sasvim ili stranom namirit iznosak kazneni, koi se je promienio bio u kazan zatvora: ima se tada primit izplata svote one, kojoj po razmierju, na kom se je promiena osnivala, nebude još zadovoljeno zatvorom do onda već podnešenim, a imat će se zatvor po pomenutom razmierju izvèršit samo za onaj dio zakonito izrečene kazni novčane, što ga kaznik propusti naknadno položit u gotovu.

§. 121.

f) **Na koi se stupanj zatvora kazan promienjuje.**

Ima se u pravilu kazan novčana promienit samo u zatvor prosti. Zatvoru strogomu ili pooštrenju zatvora prostoga ili strogoga ima miesta pri promienjivanju kazni novčane na zatvor samo onda, kad postoje uvieti za pokratjenje kazni zatvora (§. 122).

3. Pokratjenje kazni zatvora.

§. 122.

a) **Uvieti za to.**

Ako bi dugim trajanjem zatvora, bio isti zakonom neposredno za narušaj propisan, ili po promieni kazni novčane nametnut, štetovala i propala obična prava zaslužba narušnika ili porodice mu: ima se tad trajanje pokratit, nego ima se ujedno ili zatvor pooštriti, ili zatvor prosti pretvorit u strogi.

§. 123.

b) **Na koliko se može pokratit kazan zatvora.**

Kazan zatvora može se u ovom slučaju pokratit i izpod najmanje odmiere trajanja kazni, ustanovljenoga za narušaj; nego nemože se nikada pokratit izpod najkratjega trajanja od dvadeset i četiri ure, koje je ustanovljeno u obće.

Glava četvèrta.

O jamčenju za kazni.

Odsiek pèrvi.

O osobnom jamčenju za kazni.

I. Ustanove obćenite.

1. Načelo.

§. 124.

U pravilu nemože ne nitko radi inih, nego radi svojih vlastitih, ili radi onih činah ili propustah, na koje je drugoga koga privolio, potegnut na kazan, ili primorat da jamči za kazan.

2. Na čem se osniva jamčenje.

§. 125.

a) Na zakonu ili dogovoru.

Nego ako zakon izim slučajevah, pomenutih u §. 124, nalaže komu jamčenje za kazan, ili ako je tko preuzeo ovo jamčenje, treba pri uporavljivanju ili iztierivanju kazni uvažavat obseg ovovèrstne dužnosti.

§. 126.

b) Na ovom zakonu.

Ako se jamčenje neosniva

a) niti na odredbi, sadèržanoj u §. 124,

b) niti na osobitoj ustanovi zakonitoj, koja valja za slučaj, o kom se radi,

c) niti napokon na dogovoru, po kojem je tko preuzeo jamčenje,

tad imade jamčenju miesta samo po sliedećih načelih (§. 127 do 140).

II. Osobita ustanova o jamčenju po ovom zakonu.

1. Osobe, koje su dužne jamčiti.

a) Jamčenje vlastodavca za vlastoimca.

aa) Radi koristi, primljene iz narušaja.

α) U obće.

§. 127.

Vlastodavac jamči za narušaje dohodarstvene, koje je vlastoimac počinio u poslovih, za koje je istoga bio opunomoćio, ako je zadèržao predmete ovimi narušaji nabavljene, proizvedene ili priredjene, ili u obće ako je zadèržao korist ovimi narušaji zadobljenu, a nije naknadno zadovoljio dužnosti, povriedjenoj ovim narušajem, premda je znao za okolnost, da primljena korist proizhodi od narušaja dohodarstvena, ili da je pomenutimi predmeti počinjen bio narušaj dohodarstveni.

β) Napose, ako je vlastodavac obèrtnik.

§. 128.

αα) Predmnieva u obziru predmetah ili poštah novčanih, koje se nadju kod njega.

Ako je vlastodavac obèrtnik, koi sám upravlja izvèršivanje svoga obèrta, tad se u slučaju, o kojem govori prediduća točka (§. 127),

1. u obziru predmetah, koji se nalaze u prostorinah, spadajućih k obèrtovnici obèrtnikovoj;
2. u obziru predmetah, spadajućih k izvèršivanju njegova obèrta, koji se nadju u stanu obèrtnikovu, ili u prostorinah, spadajućih k stanu; a tako i
3. u obziru predmetah ili poštah novčanih, koje su upisane u knjigah obèrtovnih o njegovom obèrtovanju,

predmnieva, da je znao za okolnost, da primljena korist proizhodi od narušaja dohodarstvena, ili da je predmeti rečenimi počinjen narušaj dohodarstveni.

§. 129.

ββ) Dopušta se protudokaz.

Nego ova predmnieva neizključuje protudokaza, i imade joj u obće miesta samo u toliko, u koliko iz razmierjah vremena ili miesta, i iz inih okolnostih očevidno neproizlazi što protivnoga.

§. 130.

γγ) Radi propuštene pozornosti prigodom primanja koristi iz narušaja.

Vlastodavac jamči, ako je obèrtnik, koi sám upravlja svoj obèrt, za narušaje dohodarstvene, koje je vlastoimac počinio u poslovih obèrtovnih, za koje ga je opunomoćio vlastodavac, ako je zadèržao predmete ovimi narušaji nabavljene, proizvedene ili priredjene, ili u obće ako je zadèržao korist istimi zadobljenu, a nije naknadno zadovoljio dužnosti, povriedjenoj narušajem, premda bi, da je kao što treba pazio, iz ciene robe, iz naravi iste, ili iz troškovah, kojih je bilo, iz nedostatka ili nedostatnosti propisanoga pismenoga izkaza, iz vremena kada,

ili iz miesta gdie je predmet nabavljen, proizveden ili priredjen, ili iz postojećih okolnostih u obće morao bio slutiti, da zadobljena korist proizhodi od narušaja dohodarstvena, ili da je pomenutim predmetom počinjen bio narušaj dohodarstveni.

bb) Radi nedostatka u oprezu.

§. 131.

α) Kad se nadalje ostavi punomoćje.

Ako je vlastodavac znao, da je vlastoimac u poslu, za koi ga je opunomoćio, kriomičario ili da je počinio težki narušaj dohodarstveni, bio u ostalom narušaj kažnjen ili nebio, pak ako ga pri svem tom povlasti, da u njegovo ime obavlja poslove, koji pružaju priliku za kriomičarstvo ili za težke narušaje dohodarstvene, tad isti jamči za narušaje dohodarstvene, spadajuće ka kojoj od pomenute dvie vèrste, koje vlastoimac u poslu, obavljanom za vlastodavca, počini poslie vremena, kojega je vlastodavac pomenuto znanje zadobio, i kojega mu je bilo moguće, opozvat punomoćje podieljeno.

§. 132.

β) Kad se daje punomoćje.

Ako tko osobi, o kojoj znade da je kriomičarila ili da je počinila težki dohodarstveni narušaj, odnoseći se na izvèršivanje kakova obèrta, prie nego što mine trostruki za narušaje odredjeni rok zagode, podieli vlast, da u njegovo ime obavlja poslove, koji pružaju priliku za kriomičarstvo ili za težke narušaje

dohodarstvene, tad isti jamči za narušaje dohodarstvene spadajuće ka kojoj od pomenute dvie vèrste, koje vlastoimac počini u poslovih, obavljanih za vlastodavca.

b) Jamčenje obèrtnikah za svoje naredjenike i pomoćnike.

aa) Dužnost u obziru izbora i poslovanja istih.

§. 133.

Dužnost je

a) kako obèrtnika, koi sám upravlja izvèršivanje svoga obèrta,

b) tako i svakoga, koi na račun pèrvoga upravlja poslovodstvo u cielo, jedan dio istoga ili razlučeno poduzetje obèrtovno,

da u obziru poslovah za tieranje obèrta, koji pružaju priliku za prikrate dohodarstvene,

1. pri izboru osobah, koje naredi za poslove od pomenute vèrste, a tako i pri odredbi osobah, kojim naloži ovakovih poslovah, postupa oprezno;
2. pomoćnike obèrtovne, poslovodje, naredjenike, služinčad i poslenike, koji pod njegovim nadgledom obavljaju poslove za tieranje obèrta, nadzira u obavljanju poslovah od pomenute vèrste, koji su im naročito ili mučeći poviereni, i
3. pozornost svoju obratja na to, da isti pri izvèršivanju ovih poslovah kao što treba uvažavaju propise dohodarstvene.

bb) Jamčenje odatle proizticuće.

§. 134.

Ne samo

a) obèrtnik, koi sám upravlja izvèršivanje svoga obèrta, nego i

b) svaki, koi na račun njegov upravlja poslovodstvo u cielo, jedan dio istoga, ili razlučeno poduzetje obèrtovno,

jamči i osim slučajevah, o kojih govore §§. 127 do 132, za prikrate dohodarstvene, koje pomoćnici obèrtovni, poslovodje, naredjenici, služinčad i poslenici, koji poslove za tieranje obèrta obavljaju pod njegovim nadgledom, počine u poslovih, za koje su radi tieranja obèrta naredjeni naročito ili mučeći, ili koje im je isti naložio, ako nedokaže, da je kao što treba izpunio dužnost, odredjenu u prediducoj ustanovi (§. 133).

c) Jamčenje glave obitelji za članove obitelji.

§. 135.

Glava obitelji jamči za prikrate dohodarstvene, koje supruga, živuća š njim u ženitbenom družtvu, ili članovi obitelji, stojeći pod njegovom vlasti otčinskom, i nalazeći se kod njega na stanu i u odhranjivanju, počine u poslovih, koje im je isti naložio, ili za koje se obično upotrebljuju na račun glave obitelji.

d) Jamčenje roditeljah ili tutorah za malolietnike.

§. 136.

Roditelji, tutori, i u obće svi oni, koji su dužni paziti na diete ili drugoga kojega malolietnika, koi još nije navèršio četèrnaest godinah, ili kojim je naloženo da ga nadziraju, jamče za prikrate dohodarstvene, počinjene po ovakovoj osobi; kojim prikratam krivci su oni time, što su propustili upotrebit dužnu pazljivost i oprez, koi bi po razmierjih vremena, miesta, osobah, ili inih postojećih okolnostih bili morali upotrebiti.

e) **Jamčenje sukrivacah i dionikah.**

§. 137.

Sukrivci i dionici takova narušaja dohodarstvena, glede kojega po zakonu nije sukrivnja ili dioničtvo kazni podvèrženo, neće se istina osim slučajevah, pomenutih zakonom (§§. 27 i 28), potegnut na kazan; nego po mieri svoje sukrivnje ili dioničtva (§. 99) jamče oni za one narušaje, glede kojih zakon njih samih nepodvèrgava kakovoj kazni.

2. Obseg jamčenja.

a) **Koja davanja razumievaju se pod istim.**

§. 138.

Jamčenje, odredjeno u ovih ustanovah (§§. 127 do 137), obsiže davanja u gotovu, koja je narušnik radi narušaja dohodarstvena, koi mu se u krivnju upisuje, po zakonu dužan platiti blagajnici dèržavnoj, ili osobi, ili zavodu, koi ima pravo brat daću ili izviške od kaznih na imovinu. Kazan zatvora nije sadèržana pod ovim jamčenjem.

b) **Mierilo za odmierivanje.**

§. 139.

Pri ustanovljivanju jamčenja treba u obzir uzet obseg predmeta narušajnoga, glede kojega ima uvietah, na kojih se osniva jamčenje, s toga, ako ovim uvietom imade miesta samo glede jednoga diela od ukupnoga predmeta narušajnoga, imade se jamčenje razprostirat samo na ona davanja u gotovu, koja odpadu po mieri ovoga diela od predmeta.

c) Razmierje dvojice ili više jamacah izmedju sebe.

§. 140.

Ako jamčenje za jedan isti narušaj dohodarstveni pade na dvojicu ili više osobah, tad iste jamče nerazdieljeno (in solidum), i to svaka izmedj njih s onim iznoskom, koi su dužne namiriti (§. 139).

3. Ovèršba jamčenja.

a) Iznosak, glede kojega je slobodno ovèršit jamčenje.

§. 141.

Ako zakon ili onaj dogovor, kojim je preuzeto bilo jamčenje, što inako neustanovljuje, imade se jamčenje ovèršit samo glede onoga diela davanjah, za koja isto valja, koi se, uvaživši ustanove, postojeće za iztierivanje (§. 116), nemože iztierat niti prodajom predmeta, koi jamči za narušaj i koi je zaustavljen, niti iz imovine ili dohodakah narušnika.

b) Iznosak, glede kojega se ima potierati jamčenje.

§. 142.

U pravilu ima se proti jamcu potierati podpuni iznosak, glede kojega se uporavljuje jamčenje (§. 141). Nego ako je narušnik prisutan, i ako je moguće ovèršit kazan na njem, tad ostaje presudjujućim vlastim priuzdèržano, u slučajevih, u kojih

1. iz izvidjenih okolnostih biva jasno, da je
   a) narušnik narušio zakon hotomice a ne iz pometnje ili iz same nemarnosti, ili da se

b) jamcu neupisuje nikakova krivnja u narušaju, ili da se ista upisuje samo u veoma neznatnoj mieri, i ako isti nije bio u stanju, ma bilo i posredno primit kakovu korist od narušaja,

ili u kojih je

2. narušnik malolietan, i u kojih isti posieduje dohodka ili imovine, koja će dovoljna bit za podmirenje kazni na imovinu u cielo ili diono, nego u kojih se isti toga radi, što tutorstveni sud nije podielio dozvole (§. 82), nepridèržaje da podmiri kazan,

uvaživši brižljivo sva razmierja a i svèrhu kažnjenja, iznosak kazneni, glede kojega se uporavljuje jamčenje, podieliti izmedju narušnika i jamca, i uslied toga ovomu drugomu odpustiti primiereni dio pomenutoga iznoska, i ovaj jamcu odpušteni dio iznoska kaznenoga pretvoriti proti samomu narušniku u zatvor.

c) Kako se obavlja ovèršba i koja su sredstva ovèršbena.

§. 143.

Iznoske, koji se na temelju jamčenja za narušaje drugoga koga platit imaju, treba od jamca iztierat ovèršbenimi sredstvi, propisanimi postupnikom parbenim. Zatvoru gradjanskomu (civilnomu), u koliko je isti dopušten kao jedno od ovih sredstvah ovèršbenih, ima proti jamcu miesta samo onda, kada se zatvor, u koi se ima pretvorit neiztieriva kazan novčana (§. 116), nemože ovèršiti na samom narušniku.

4. Kada se jamčenje sukobi sa krivnjom ili dioničtvom.

§. 144.

Ako jamac povodom narušaja, za koi on jamči, podleži

kakovoj kazni kao začetnik, učinitelj, sukrivac ili dionik, tad ovom kazni nepreinačuje se obseg i bitnost dužnosti, na kojoj je utemeljeno jamčenje.

Odsiek drugi.

O stvarnom jamčenju za kazni.

I. Stvari, na kojih leži jamčenje.

§. 145.

1. Predmet narušaja.

Predmet narušaja ona je stvar, koja je podvèrgnuta propisu narušenomu ili daći, glede koje je zakida učinjena, i s kojom je narušaj ili izvèršen ili pokušan bio, uslied toga dakle osobito stvar ona, koja je na protupropisni način bila dobavljena, preuzeta u pohranu, proizvedena ili priredjena.

§. 146.

2. Pomoćna sredstva istoga.

Pod pomoćnimi sredstvi narušaja dohodarstvena razumievaju se orudje, alati ili priprave, čini pripadni, čestice smiešane ili slivene s predmetom, što se upotrebljuju, da se s njimi izvèrši, pokuša, unapredi ili sakrije narušaj dohodarstveni.

II. Slučajevi jamčenja.

1. Predmeta od prikratah dohodarstvenih.

§. 147.

Predmet narušaja dohodarstvena, a u koliko zakon kazni podvèrgava pokušaj, i predmet pokušaja prikrate dohodarstvene jamči za kazni na imovinu,

koje budu odredjene za slučaj kazneni, i to uz priuzdèržaj propisah, koji ograničavaju izvèršbu ovoga jamčenja.

2. Pomoćnih sredstvah od narušajah.

§. 148.

a) **Izvanjskoga zavitka i potrebštinah za pohranu.**

Izvanjski zavitak, škrinje, bačve, vreće i ine spodobne shrane, koje su potrebite za pohranu predmeta narušajnoga, i u kojih se isti nadje, jamče kao i predmet sám za kazni na imovinu, koje budu odredjene za slučaj kazneni.

§. 149.

b) **Stvarih, koje su pomiešane s predmetom, ili inako u savez stavljene s istim.**

Za kazni na imovinu, koje budu odredjene za slučaj kazneni, jamče, isto tako kao i predmet narušaja, i ona sredstva pomoćna od narušaja ili i one ine stvari, koje su s predmetom narušaja pomiešane ili s istim stavljene bile u savez takovi, da se bez štete za stvar nemogu razstaviti.

§. 150.

c) **Sredstvah odpremnih.**

Uz priuzdèržaj, naznačeni gori (§. 147), jamče sredstva odpremna za kazni na imovinu, koje budu dosudjene radi onih narušajah dohodarstvenih, radi kojih se ima kaznit vozač robe, ili za koje isti jamči.

3. Inih predmetah ili sredstvah pomoćnih.

§. 151.

Predmet inih narušajah dohodarstvenih, koji nisu dosada imenovani, zatim ina sredstva pomoćna od narušajah (§§. 147 do 150) jamče uz priuzdèržaj, pomenuti gori (§ 147), za pripadajuće kazni na imovinu samo u toliko, u koliko je

a) vlastnik stvari kažnjiv, ili u koliko je jamac za narušaj, ili u koliko

b) zakon ili pogodba naročito odredjuje jamčenje stvari.

III. Pravo, koje se radja iz jamčenja ležećega na kojoj stvari.

1. Pojam.

§. 152.

Na jamčenju za dotične kazni na imovinu, ležećem na stvari, koja je bila predmet ili pomoćno sredstvo narušaja dohodarstvenoga, osniva se pravo, da za odkrivanje ili iztraživanje narušajah dohodarstvenih ili za sudielovanje pri tom odredjene vlasti i uredi, zatim u ime njihovo dielujući urednici i službenici mogu uhititi, pohraniti i shodno obratiti ovu stvar, za da se njome

1. ovèrši pomenuta kazan, i
2. iztieraju troškovi postupka, u koliko ih je po zakonu dužan naknadit onaj, glede kojega ima miesta jamčenju za kazni na imovinu, ležećemu na stvari.

2. Osobe, proti kojim ima miesta ovomu pravu.

a) U obće.

§. 153.

Ovomu pravu na stvar, koja podleži jamčenju, imade, uz uvažavanje ustanovah, odredjenih o izvèršbi istoga (§§. 156 do 169), miesta:

a) proti osobam, pomenutim u sliedećih §§. 154 i 155;

b) proti onomu, koi u ime i na korist koje od ovih osobah pohranjuje stvar;

c) proti onomu, od kojega je koja od ovih osobah vlastna, po gradjanskom pravu stvar natrag iskati tužbom o vlastnini;

d) proti onomu, koi je kojoj od ovih osobah kriepostju prava založnoga, od iste dobivenoga, dužan predati stvar, nego proti ovomu samo po obsegu pomenutoga prava založnoga;

e) proti zalogoimcu stvari, jamčeće za kazni na imovinu, u obziru onoga diela od stvari ili njezine vriednosti, koi nije potrebit za podmirenje tražbine, za koju je stekò pravo založno.

b) Napose radi krivnje, dioničtva ili osobnoga jamčenja.

§. 154.

Ima pomenutomu pravu miesta napose:

1. proti onim učiniteljem, začetnikom, sukrivcem i dionikom narušaja dohodarstvena, za koje podleži stvar jamčenju;
2. proti svakomu, koi je dužan jamčiti za ovaj narušaj dohodarstveni.

c) A tako i bez ovih uvietah.

§. 155.

A i osim slučajevah, malo prije (§. 154) pomenutih:

3. proti svakomu, kojemu istina pripada zakonit naslov prava na vlastninu ili na zalog stvari, koja jamči za kazni na imovinu, ali koi ovoga prava nije zakonitim kojim načinom stečenja u istinu stekò prije, nego što se je potieralo jamčenje, ležeće na ovoj stvari;
4. proti vlastniku ili vierovniku založnomu, koi je pravo na vlastninu ili na zalog stvari, jamčeće za kazni na imovinu, stekò u istinu prije narušaja dohodarstvena, kojemu je stvar predmetom ili sredstvom pomoćnim bila,
   a) ako nerazjasni podpuno učin narušaja, i nedokaže okolnostih, iz kojih se vidi bezdvojbeno,
      aa) da je narušaj učinjen bez njegova znanja, proti odredbi, učinjenoj po istom o stvari, a ako je narušnik bio njegov vlastoimac, da je učinjen proti nalogom, što ih je ovomu podielio; podjedno
      bb) da je, ako na drugo koje miesto bieše stvar po njem poslana, ili predana drugomu kojemu dèržatelju, pri tom uvažavao dohodarstvene propise, koji se pri tom uvažavat imaju, i osim toga
      cc) da pod okolnostmi, pod kojimi je ili znao, ili po svom zanimanju morao bio znati, da odredba, koju je učinio o stvari, ili da način,

kako se ista pohranjuje, pruža priliku narušaju dohodarstvenomu, nije zanemário potrebite pazljivosti i opreznosti, posredstvom koje bilo bi mu moguće, ili lako predusriest zloporabi stvari za učinjen narušaj dohodarstveni, ili pako prepriečit istu;

dd) da je navlastito, ako se radi o takovom vierovniku založnom, koi stečeno svoje pravo založno suprotstavlja jamčenju stvari za kazni na imovinu, koje postižu slučaj kazneni, izpunio dužnost, koju mu zakon nalaže glede točnoga pohranjivanja komada založnoga.

b) Ako prava na vlastninu ili na zalog nije od koga stekò predajom u naravi, već inim kojim zakonitim načinom (Obći gradjanski zakonik §§. 427 do 429 i 452) izvansudbeno, i ako nerazjasni podpuno učin narušaja i nedokaže, da uvietom, pomenutim ovdie pod *aa)* do *dd)*, imade miesta ne samo sa njegove strane, već i sa strane njegova prednika, od kojega je stekò pravo na vlastninu ili na zalog.

c) Ako u slučaju, kad se stvar, jamčeća za kazni na imovinu, u doba, kojega se je potieralo pomenuto jamčenje, nadje kod njega, osim razjašnjenjah i dokazah, koje je po ustanovah *a)* i *b)* dužan podniet po naravi slučaja, o kojem se radi, nepodnese podpunoga razjašnjenja o tom, kako se je dogodilo, da je stvar, premda je ista prije narušaja došla mu u posied ili u pohranu, ipak bez njegove krivnje bila upotrebljena za izvèršenje narušaja dohodarstvena, i zatim nadalje,

kako se je dogodilo, da se je ista stvar, premda nije znao za učinjeni narušaj, ili premda nije ni posumnjao o učinjenom narušaju, opet povratila u njegovu pohranu.

5. Proti vlastniku ili vierovniku založnomu, koi je pravo na vlastninu ili na zalog stvari, jamčeće za kazni na imovinu, stekò istina nakon narušaja dohodarstvena, kojega je predmetom ili sredstvom pomoćnim stvar bila, ali ipak prije nego što se je potieralo ovo jamčenje,
   a) ako se stvar nenadje kod njega, nego kod koje od osobah, pomenutih u §. 154 pod 1 i 2, ili
   b) ako je pravo na vlastninu ili na zalog stekò znajući, da je stvar bila predmetom ili sredstvom pomoćnim narušaja, radi kojega ista jamči za kazni na imovinu, ili
   c) kad bi, pri stečenju prava na vlastninu ili na zalog, iz naravi stvari, iz njezine očevidno male ciene, iz poznatih osobnih vlastitostih, iz zanata ili zanimanja prednika, ili iz inih razmierjah imao bio temeljito sumnjati, da je stvar bila predmetom ili sredstvom pomoćnim takova narušaja dohodarstvena, glede kojega imade po zakonu jamčiti stvar za kazni na imovinu, koje postižu slučaj kazneni, ili
   d) kad je stvar u takovom stanju, u kojem se je ista nalazila pod uredovnim zaporom, ili nabavio ili preuzeo u pohranu.

6. Proti obèrtniku, ako je stvar bila predmetom takove prikrate dohodarstvene, koju je izvèršio ili pokušao izvèršit pomoćnik obèrtovni,

opravnik, naredjenik ili služinče istoga u takovom poslu obèrtovanja, za koi je obèrtnik narušnika naročito ili mučeći odredio, ili koi je posao obèrtnik narušniku naložio. Nego pod pomoćnici obèrtovnimi, opravnici i naredjenici nerazumievaju se vozači i brodari, koji nestoje u službi obèrtnikovoj, i kojim bieše stvar predana samo u tu svèrhu, da ju odpreme na drugo koje miesto.

3. Doba, kada treba potierati jamčenje.

a) Na predmet narušaja.

§. 156.

Stvar, koja je predmet narušaja dohodarstvena, može se na temelju jamčenja, ležećega na istoj za kazni na imovinu, koje postižu slučaj kazneni, oduzeti ne samo neposredno pri odkritju narušaja, već i nakon istoga.

b) Na sredstva pomoćna, jamčeća onako isto kao i predmet narušaja.

§. 157.

Ona sredstva pomoćna od narušaja dohodarstvena i one ine stvari, koje za dotične kazni na imovinu jamče po zakonu onako isto kao i predmet narušaja (§§. 148 i 149), mogu, dok se još nalaze pri predmetu narušaja, oduzet se u onih istih slučajevih i proti onim istim osobam, u obziru kojih je to dopušteno glede predmeta od narušaja (§§. 152 do 155).

c) Na ina sredstva pomoćna.

§. 158.

aa) Neposredno pri uhitjenju.

I u onih slučajevih, u kojih ina sredstva pomoćna narušajah dohodarstvenih, pomenuta u §§. 150 i 151, jamče

za dotične kazni na imovinu, mogu se ista, ako zakon neustanovljuje što inako, u pravilu oduzeti samo onda, kada se uhite neposredno prigodom činjena ili pokušavana narušaja dohodarstvena.

§. 159.

bb) Po uhitjenju.

Izim ovoga slučaja slobodno je pomenuta sredstva pomoćna narušajah dohodarstvenih pod uvieti, propisanimi za sám predmet narušajah dohodarstvenih (§§. 152 do 155), oduzet samo u toliko, u koliko su ove stvari zadobile takovo neobično obličje ili uredjenje, kojim su postale prikladne, da se njimi počine ili sakriju narušaji dohodarstveni, i iz kojega se lako spoznat može, da su kao pomoćna sredstva odredjene za narušaje dohodarstvene.

4. Način potierivanja.

a) U pravilu uredovna ustava.

§. 160.

Stvar, koja se kao predmet ili kao sredstvo pomoćno od kojega narušaja dohodarstvena na temelju jamčenja, ležećega na istoj, oduzimlje za dotične kazni na imovinu, imade se predat onim vlastim ili uredom, koji su odredjeni da pronalaze ili iztražuju narušaje dohodarstvene, ili da sudieluju pri tom, ili pako urednikom i službenikom, koji u ime istih po propisu izvèršuju zakon, i imade se dotle, dok po zakonu o kaznenom postupku kod narušajah dohodarstvenih izdana nebude dalja kakova odredba, dèržat u uredovnoj pohrani, ili, ako stvar nije prikladna za uredovnu pohranu, pod uredovnim nagledom i stražom.

b) Redovitim putem pravde.

§. 161.

Onaj, kod koga se nadje predmet ili pomoćno sredstvo narušaja dohodarstvena, i od koga se na temelju jamčenja, ležećega na ovoj stvari, ista oduzimlje za dotične kazni na imovinu, može zahtievat, da se stvar predade sudu, i da se tražbina proti njemu podignuta rieši redovitim putem pravde, ako t. j. ujedno postoje svi uvieti sliedeći:

1. Ako se tražbina proti njemu podignuta neosniva
   a) niti na pravnom doglasu, da je on začetnik, učinitelj, sukrivac ili dionik onoga narušaja dohodarstvena, o kojem je govor;
   b) niti na jamstvu, kojim je on obvezan naprema narušaju, i
2. Ako on nepohranjuje stvari u ime i na korist začetnika, učinitelja ili kojega sukrivca, ili dionika od narušaja, ili osobe takove, koja je dužna jamčiti za narušaj, zatim
3. Ako je pri stečenju i preuzetju stvari kao što treba uvažavao propise dohodarstvene toga radi postojeće, i
4. Ako stvari nije nabavio ili uzeo u pohranu u takovom stanju, u kojem se je ista nalazila pod uredovnim zaporom, i
5. Ako stvar nije bila uhitjena neposredno prigodom činjena ili pokušavana narušaja, i
6. Ako on sám nije takov obèrtnik, od kojega se traži stvar radi takove prikrate dohodarstvene, koju je izvèršio ili pokušao izvèršiti njegov pomoćnik obèrtovni, opravnik, naredjenik ili služinče njegovo.

Ako i neima ovih uvietah, i ako se uslied toga i treba vladat po načelu, ustanovljenom u §. 160, zato ipak onomu, od koga se stvar traži na temelju jamčenja, ležećega na istoj za dotične kazni na imovinu, po mieri ostalih ustanovah ovoga zakona ostaju time nepovriedjena prava ona, koja mu pripadaju na stvar.

IV. Izvèršba jamčenja.

1. Prodaja.

§. 162.

Stvar, koja jamči za dotične kazni na imovinu, ima se, ako kazan novčana nebude podmirena, prodati, i kupovnina, pošto bude podmirena daća, koja bi se bila imala platit, upotrebiti za izplatu kazni novčane.

2. Postupak kod predmetah od samoprodaje dèržavne.

§. 163.

Ako li je stvar predmet samoprodaje dèržavne, tad treba istu radi izplate kazni novčane ponovčiti, i pri tom uvažavat ustanove, koje odredjuju, na što se stvar ovakova ima obratiti, da se iztiera daća od potroška, koja na istoj leži (Carinski red §§. 457 do 460).

3. Slučajevi, u kojih treba učinit da nebudu za porabu.

§. 164.

a) **Predmet narušaja.**

Predmeti dèržavne samoprodaje imaju se, a da dèržavna blagajnica nedaje nikakove naknade, učinit da

nebudu više za porabu, ako su okolnosti takove, da bi se predmeti imali odaslat u inozemstvo ili u drugi koi okoliš (Carinski red §§. 458 i 459), ali kad bi troškovi, koje bi u izvedenje ove naredbe uložit trebalo, izcèrpili ili nadilazili vriednost istih predmetah.

§. 165.

b) Pomoćna sredstva narušaja.

Zaustavljena pomoćna sredstva od narušaja dohodarstvena, koja su dobila obličje ili uredjenje, neobično glede navadne njihove porabe, a prikladno za izvedenje ili sakritje narušaja dohodarstvena, imadu se učinit da nebudu više porabni za onu svèrhu, a ako se to nemože učinit bez posvemašnjega razorenja istih, imadu se razoriti.

V. Privatne pravne tražbine na stvar, koja podleži jamčenju.

§. 166.

1. Uvieti, pod kojimi se mogu iste potierati, i postupak pri tom.

Vlastnik ili vierovnik založni, ako nepostoji nijedan od uvietah onih, pod kojimi po odredbi §§. 153 do 155 ima proti njemu miesta jamčenju stvari za kazni na imovinu, može svoje stvarno pravo, koje je stekò na stvar, koja je bila predmet ili pomoćno sredstvo narušaja dohodarstvena, suprotstaviti potierbi jamčenja, ležećega na ovoj stvari, dotle, dok se stvar ili kupovnina za istu dobljena nalazi sasvim ili diono u uredovnoj ili sudbenoj pohrani ili pod čuvanjem ureda ili suda,

i dok mu pravo njegovo nebude ugaslo zakonitom zagodom, i to:

a) Kao tuženik, ako se po §. 161 ima posao proti njemu riešiti redovitim putem pravde. Nego dužan je on, makar se posao i razpravljao ovim putem, priniet dokaze i razjašnjenja, za ovi slučaj odredjena, odmah, kako bude dokazano, da imade miesta slučaju, pomenutu u §. 155, br. 4.

b) Kao tužitelj, ako neima miesta dozvoli, sadèržanoj u §. 161. Isti imade proti narušnikom, za kojih kažnjenje ima stvar jamčiti, proti osobi, kod koje bieše stvar nadjena prigodom zaustave, i proti javnoj upravi dokazat svoje stvarno pravo, koje je stekò na stvar, i dopriniet dokaze i ona razjašnjenja, koja su mu naložena po prediducih paragrafih (§§. 153 do 155).

§. 167.

2. Nazadno traženje stvari, izza kako je bila prodana.

Pošto su vlasti ili uredi, odredjeni da obavljaju postupak o narušajih dohodarstvenih, prodali stvar, koja jamči za dotične kazni na imovinu, nemože vlastnik ili vierovnik založni niti naprema onomu, koi je stvar kupio od pomenutih vlastih ili uredah, niti naprema onomu, kojemu je kupac ustupio svoje pravo, natrag tražiti stvari, na koju je bio stekò pravo vlastničko ili založno.

§. 168.

3. Nazadno traženje kupovnine.

A i na kupovninu, dobivenu za stvar prodanu, može on podignuti svoju tražbinu samo u toliko,

u koliko dobiveni iznosak nije još razdieljen medju osobe, kojim propisi osiguravaju nagradu. Nego ako je isti u slučaju, gdie stvari, zaustavljene radi narušaja dohodarstvena, ili vriednosti od iste nemože već natrag dobiti sasvim ili stranom, po krivnji koje vlasti, kojega ureda, ili pojedinih urednikah ili službenikah pretèrpio protupravnu oštetu na svojoj imovini ili na svom pravu založnom, ili ako mu krivnjom tretje koje osobe bude nemoguće odèržati svoje pravo na vlastninu ili na zalog, ili natrag dobiti stvari ili vriednosti od iste: tad mu ostaje priuzdèržano, svoje ovovèrstne naknadne tražbine potierat putem zakonitim.

§. 169.

4. Naknada troškovah potrebnih ili koristnih.

Nego naprotiv i onda, kada se oduzeta stvar, jamčeća za dotične kazni na imovinu, ili ciena iste mora povratiti vlastniku ili vierovniku založnomu, ostaje po načelih prava gradjanskoga priuzdèržana dužnost istoga, da naknadi one potrebne ili koristne troškove, koji su uloženi toga radi, da se uzdèrži stvar, da se pomnože koristi, da se postigne kupovnina dobljena, ili koji su u obće uloženi na korist vlastnika ili vierovnika založnoga.

VI. Uračunavanje stvari jamčeće u kazni pojedinih krivacah i dionikah.

§. 170.

1. U kazan vlastnika.

Ako su dvie ili više osobah radi jednoga istoga narušaja dohodarstvena bile osudjene na kazni novčane, i ako se ili suglasnim prokazom svih strana-

kah, ili sudbenom presudom dokaže, da vlastničtno stvari, koja jamči za ove kazni, pripada jednoj ili više njih od osobah pomenutih, ili komugod, koi jamči za jednoga ili više njih: tad imade se stvar prie svega upotrebit, da se iztiera iznosak, koi pade na vlastnika iste stvari ili kao na narušnika, ili kao na jamca za narušaj, i samo izvišak, koi nadilazio bude ovaj iznosak, imade se za iztieranje svotah kaznenih, ostalim osudjenikom naloženih, upotrebiti po razmierju istih svotah.

§. 171.

2. U kazan dèržatelja.

Ako se pako prokazi pomenutih osobah nesudaraju u tom, kojoj li izmedju istih pripada vlastničtvo na stvar zaustavljenu, i ako iste prije, nego što bude ovèršena presuda kaznena, sudbenom odlukom ili nagodom neokončaju svojih zamienitih pravnih tražbinah na stvar: tad imade se stvar obratiti na iztieranje onoga iznoska kaznenoga, koi na onoga, kod kojega ista bieše nadjena, pade kao na narušnika ili kao na jamca, i samo izvišak, koi preostane po odbitku ovoga iznoska, imade se obratiti na iztieranje kaznenih iznosakah, koji su naloženi ostalim osudjenikom, i to po razmierju ovih iznosakah. Ostaje im priuzdèržano okončati zamienite svoje tražbine putem redovitim, nu nemože se time ni obustaviti ni odgoditi ovèrha presude kaznene.

§. 172.

3. U kazni svih osudjenikah.

U svih ostalih slučajevih, osim onih, na koje se uporavljuju gori navedene ustanove (§§. 170 i 171), i napose, ako

je izvan slučaja §. 170 dokazano, da onaj, kod kojega bieše nadjena stvar, koja je zaustavljena i koja jamči za kazni na imovinu, nije vlastnik od iste, imade se na iztieranje iznosakah kaznenih, koji su radi jednoga istoga narušaja naloženi osudjenikom svimkolikim, obratiti ova stvar po razmierju istih iznosakah kaznenih.

Glava peta.

O ubrojivosti niekojih vèrstah krivnje i dioničtva.

I. Ubrojivost krivnje i dioničtva u kriomičarstvu i težkih narušajih dohodarstvenih.

1. Začetnici.

§. 173.

Kao začetnik takova narušaja dohodarstvena, što ga zakon uvèrštjuje medju kriomičarstvo ili medju težke narušaje dohodarstvene, imade se smatrat ne samo onaj, koi je kojim činom, pomenutim gori (§. 20), povoda dao narušaju, nego takodjer i svaki onaj,

1. koi je drugoga koga savietom, nagovorom, podukom, nahvaličnom pobudom ili upotrebom pometnje, ili inako privolio, da je učinio narušaj, ili
2. koi je osigurò (assekurirò) uspieh narušaja, to jest: koi je za slučaj, ako isti nepodje za rukom, ili uzeo na se gubitak, koi će time nastati, ili pako obećao da će ga na se uzeti.

2. Sukrivci.

§. 174.

Kao sukrivac u kriomičarstvu ili u težkom narušaju dohodarstvenom imade se kaznit onaj, kojemu po obćenitoj ustanovi §. 24, br. 2 i 3 pade na teret sukrivnja, napose onaj,

1. koi je sudielovanjem, savietovanjem, naputjivanjem ili podučavanjem pružio pomoć da se je učinio narušaj; ili
2. koi je pravio ili nabavljao pomoćna sredstva, koja su potrebita bila za ovèršenje narušaja; ili
3. koi je uklanjao zaprieke, koje su ili priečile ili otegotjivale ovèršenje.

3. Dionici.

§. 175.

Tko da se smatra kao dionik u kriomičarstvu ili u težkom narušaju dohodarstvenom, treba prosudjivati po obćenitoj naredbi §. 25.

Dioničtvo u kriomičarstvu ili u težkom narušaju dohodarstvenom upisuje se napose u krivnju onomu, koi, neporazumievši se sa začetnikom, učiniteljem ili sukrivcem prije narušaja ili pri istom,

1. nabavlja, pohranjuje ili nadalje obradjuje predmete, koji kriomičarenjem iz inozemstva, ili iz iznimka carinskoga u okoliš carinski, ili izvana sa zakidom potrošnine ili ine kakove daće od potroška biehu uveženi u takovo miesto, koje je radi pobiranja poreza izjavljeno za ogradjeno, ili koji težkim narušajem dohodarstvenim biehu proizvedeni ili priredjeni; ili

2. propusti prijavit narušaj, što ga je po svom uredu, po svojoj službi ili po svom zanimanju dužan prijaviti; ili koi
3. prigodom izsliedovanja, učinjenoga u svèrhu, da se odkrije narušaj, narušnik ili predmet narušaja, ili prigodom zaustavljanja narušnika, predmeta ili pomoćnih sredstvah od narušaja, premda je obvezan za to po svom uredu, po svojoj službi, ili po svom zanimanju, bez temeljita razloga ili propusti dati pomoć, ili ju uzkrati, ili ju zategne na štetu diela uredovnoga, i time narušaj nahvalice unapredi; ili
4. pripomoć dade narušaju (§. 176).

II. Ubrojivost dioničtva posredstvom date pripomoći.

§. 176.

1. Pojam.

Dioničtvu posredstvom date pripomoći kriv je onaj, koi, neporazumievši se sa začetnikom, učiniteljem ili sukrivcem ni prije učinjenoga narušaja ni pri istom,

1. začetniku, učinitelju, sukrivcu ili dioniku narušaja pribavi priliku, da se ukloni izsliedovanju vlastih ili zaustavljenju, ili koi
2. ukloni ili pokuša ukloniti predmet narušaja da ga neuhite vlasti, ili da o njem nesaznadu; napose koi
3. za koju od ovih svèrhah (1 i 2)
   a) posredstvom izprave potvèrdi kakovu bitnu neizpravnost, ili koi

b) krivotvori kakovu izpravu, ili koi

c) izpravu, izdatu o drugom kojem predmetu, ili za drugu koju svèrhu, ustupi drugomu komu, ili koi takovu izpravu, za da vlasti dovede u pometnju, prinese sám, ili koi

d) oznaku uredovnu, odredjenu za razlikovanje izvora od robe, ili pako oznaku privatnu, što ju obèrtnik sám mora udarit,

aa) krivotvori, spotvori ili prenese s jedne robe na drugu, ili

bb) udari ju na robu, kojom je kriomičarstvo učinjeno bilo sredstvom protuzakonitoga uvoza u okoliš carinski, ili koi

e) pomenutoj uredovnoj oznaki podmetne robu, kojom je kriomičarstvo učinjeno bilo sredstvom protuzakonitoga uvoza u okoliš carinski.

§. 177.

2. Kad ubrojivosti radi date pripomoći neima miesta.

Osobam, koje naprema okrivljeniku, kojemu su pri narušaju pripomoć dale, stoje u kojem od sliedećih razmierjah rodbinskih ili tastbinskih, imenito

1. rodjakom okrivljenikovim u uzlaznoj i silaznoj lozi;
2. stricem, ujakom i tetkam okrivljenikovim;
3. bratji i sestram okrivljenika, a i dieci od bratje i sestarah mu;
4. suprugam i suprugom svih ovih osobah (1 do 3);
5. suprugi okrivljenikovoj;

6. roditeljem, dieci a i bratji i sestram supruge okrivljenikove;

neubraja se dioničtvo posredstvom date pripomoći kao narušaj dohodarstveni, i to:

a) u obće, ako su okrivljeniku, s kojim su u kojem od pomenutih razmierjah, pribavili priliku, da se ukloni izsliedovanju vlastih ili zaustavi (§. 176, br. 1);

b) u slučaju, pomenutom u §. 176, br. 2, ako su uklonili ili pokušali ukloniti predmet narušaja, da ga neuhite, ili da o njem nesaznadu vlasti, a niti su time sámi postigli ni namieravali postići ikakove koristi, niti su učinili koje od dielah, pomenutih u §. 176, br. 3, niti su drugim kojim načinom (§. 25, br. 1, 2 i §§. 174 i 175, br. 1 do 3) postali sukrivci ili dionici narušaja.

III. Ubrojivost krivnje i dioničtva kod čete kriomičarske.

§. 178.

1. Što se razumieva pod četom kriomičarskom.

Ako trojica ili više njih u isto doba, ili pristupivši kašnje, s namierom, upravljenom na zajedničko izvedenje narušaja dohodarstvena, zaključe, da sjedinjenom dielatnostju proizvedu ili

a) stanovit narušaj dohodarstveni, koi se imade smatrat kao kriomičarstvo, ili

b) stanovit težki dohodarstveni narušaj, koi po svojoj naravi podupire, unapredjuje, olakšava ili sakriva kriomičarstvo, ili

c) pojedine još neizviestne narušaje od roda i vèrste upravo pomenute,

tad nastaje savezom ovim četa kriomičarska.

§. 179.

2. Naputnici i poglavice.

Oni, koji su kao naputnici pèrvi osnovali ovakovi savez, a tako i oni, koji upravljaju poduzetja čete, imadu se, akoprem nisu sudielovali ni prije izvedenja, ni pri izvedenju, a ni po izvedenju ugovorenih narušajah, smatrati kao začetnici:

a) onoga izviestnoga narušaja, za kojega su izvedenje sklopili bili družtvo, i

b) svih po četi kriomičarskoj učinjenih narušajah dohodarstvenih od onoga roda ili vèrste, za kojih izvedenje sklopili su bili družtvo, ako t. j. bieše sklopljeno družtvo za izvedenje pojedinih još neizviestnih narušajah budi samih za sebe, budi u savezu s narušaji izviestnimi.

§. 180.

3. Osiguratelj poduzetjah.

Koi osigura ili obeća da će osigurati uspieh narušajah čete kriomičarske, ima se kao začetnik smatrati ne samo od

a) izviestnih narušajah, kojih je uspieh osigurao, ili obećao da će osigurati (§. 173, br. 2), nego i

b) svih po četi učinjenih narušajah dohodarstvenih od onoga roda ili vèrste, kojih je uspieh on osigurao ili obećao da će osigurati, ako je on sám član čete kriomičarske, ili ako je barem prigodom obećana osiguranja znao o okolnosti, da se radi o narušajih čete kriomičarske, pak je pri

svem tom osigurao ili obećao da će osigurati uspieh njihovih narušajah u obće, ili od izviestna roda ili vèrste.

§. 181.

4. Ubrojivost, kad naputnik ili poglavica tvorno nastoji prepriečiti narušaj.

Nego ako je naputnik čete kriomičarske, zatim onaj, koi upravlja poduzetja iste, ili koi je osigurao ili obećao da će osigurati uspieh poduzetjah njezinih, na vrieme još tvorno nastojao, ukinutjem saveza ili inako predusresti izvedenje, nastavljenje ili ponovljenje narušajah, prepriečiti narušaje, ili odvratiti štetu, koja bi nastala iz narušajah: tad mu se, u koliko po gori navedenih odredbah (§§. 179 i 180) postoje uvieti za ubrojivost istih, kao začetniku imadu ubrojit samo oni narušaji dohodarstveni, koji su učinjeni bili prie vremena, kojega je na pomenuti način nastojao, a narušaji dohodarstveni naprotiv, koji su pri svem tom njegovom nastojanju bili učinjeni poslie ovoga vremena, i za kojih ubrojivost imade uvietah gori pomenutih (§§. 179 i 180), ubrojit će mu se kao sukrivcu u toliko, u koliko u ovom drugom slučaju nastojanja njegova i narušaji nisu naravi takove, da bi po zakonu nastojanja istoga ukidala kažnjivost.

§. 182.

5. Vodje kod pojedinih poduzetjah.

Koji četu kriomičarsku predvode prigodom, kad izvèršuje jedan ili više narušajah dohodarstvenih, imadu se kaznit kao začetnici od onih narušajah dohodarstvenih, koji su učinjeni pod njihovim predvodom.

§. 183.

6. Ini članovi čete.

Oni članovi čete kriomičarske, koji se po ovih ustanovah (§§. 179 i 180) nesmatraju kao začetnici onih narušajah dohodarstvenih, što ih je učinila četa, imadu se kaznit kao sukrivci ne samo

a) od onih narušajah dohodarstvenih, u pogledu kojih proti istim imade obćenitih uvietah za ubrojivost sukrivnje (§§. 24, 174 i 175), nego takodjer i

b) u obće od svih onih narušajah dohodarstvenih, koji su po četi učinjeni uslied družtva sklopljena, i za koje su isti prije izvedenja, pri izvedenju ili po izvedenju sudielovali na kakov mu drago način, ili za koje su svojom pritomnostju doprinieli da su se učinili, unapredili ili sakrili.

IV. Ubrojivost pokušaja.

§. 184.

Kod kriomičarstva i niekojih težkih narušajah dohodarstvenih.

Ne samo izvèršba, nego i pokušaj

1. narušajah dohodarstvenih, koji se smatraju kao kriomičarstvo, zatim
2. težkih narušajah dohodarstvenih:
   a) pri proizvodjenju, priredjivanju ili upotrebljivanju predmetah od dèržavne samoprodaje, a tako i pri prometanju s ovimi predmeti;
   b) pri prijavljivanju i izvèršivanju postupka kod predmetah porezu podvèrženih u obziru potrošnine ili inih daćah od potroška

podleži ustanovljenoj kazni, ako imade uvietah za ubrojivost pokušaja (§. 18).

Glava šesta.

O kriomičarstvu i o kažnjenju kriomičarstva.

I. Vèrste kriomičarstva.

1. Kriomičarstvo učinjeno.

a) **Protuzakonitim uvoženjem robe.**

§. 185.

aa) **U okoliš carinski.**

Kriomičarstvo čini se protuzakonitim uvoženjem robe u okoliš carinski, kada tko,

1. neizpunivši propisanih uvietah, unese robu iz inozemstva ili iz carinskih iznimakah u okoliš carinski, bila ta roba namienjena za potrošak, prodaju, za pohranu u tom okolišu, ili za provoz kroz isti; navlastito kada tko
2. robu, koja iz inozemstva ili iz carinskih iznimakah bude unešena u okoliš carinski, prije, nego što se obavi š njome zakoniti postupak, odnese s uredišta, iz uredovnoga skladišta, ili izvadi iz zapora uredovnoga; ili kada tko
3. neocarinjene, inozemske robe, koja bude naputjena k drugomu uredu (neocarinjena inozemska roba naputna), nedonese k uredu tomu, i kada tko robu takovu u slučajevih, gdie to nije dopušteno, za porabu zadèrži, ili u promet stavi; ili kada tko
4. predmete dèržavnoga kojega monopola (samoprodaje) iz takovih zemaljah cesarevine, u kojih samoprodaja ta nije uvedena, unese, neizpunivši

uvietah zakonom propisanih, u okoliš, u kojem samoprodaja postoji.

§. 186.

bb) U koi iznimak carinski.

Kriomičarstvo čini se protuzakonitim uvoženjem robe u carinski koi iznimak onda, kada tko protupropisno u iznimak carinski unese predmete takove, kojih uvoženje iz inozemstva ili je zabranjeno, ili je dopušteno stopram po predhodnom uredovnom dielovanju.

b) Protuzakonitim izvoženjem robe.

§. 187.

Iz okoliša carinskoga ili iz iznimakah carinskih.

Kriomičarstvo čini se protuzakonitim izvoženjem robe iz okoliša carinskoga ili iz iznimakah carinskih onda, kada tko

1. predmete takove, koji su izvoznini, zabrani izvoznoj, ili izvoza radi predhodnomu uredovnomu dielovanju podvèrženi, iz carinskoga okoliša izveze, neizpunivši uvietah propisanih, ili kada tko
2. protupropisno iz iznimka carinskoga u inozemstvo izveze predmete takove, kojih izvoženje iz carinskoga iznimka u inozemstvo ili je zabranjeno, ili je dopušteno stopram po predhodnom uredovnom dielovanju.

c) Protuzakonitim provoženjem robe.

§. 188.

Kroz okoliš carinski.

Kriomičarstvo čini se protuzakonitim provoženjem robe kroz okoliš carinski onda, kada tko robu

takovu, koja je provoznini ili zabrani provoznoj podvèržena, ili koju je slobodno provozit samo po predhodnoj dozvoli od strane vlastih, proveze kroz okoliš carinski na način protupropisni, nebivši uzput ustavljen, i nestovarivši robe nigdie u pomenutom okolišu carinskom. U svih ostalih slučajevih, imenito, kada roba, nalazeća se u protuzakonitom provozu, bude u okolišu carinskom, prije nego što izstupi iz istoga, ustavljena po urednicih ili službenicih, koji su naredjeni za rukovanje propisah dohodarstvenih, ima se narušaj ovi, u koliko uvietom za ulaz robe preko linie carinske nebude zadovoljeno, smatrati kao kriomičarstvo protuzakonitim uvoženjem robe (§. 185), i neima se uvažavati tvèrdjenje, da je roba, koja se je protupropisno uniela u okolis carinski, namienjena na to, da se opet izveze.

d) Protuzakonitim unošenjem predmetah, porezu podvèrženih.

§. 189.

U miesta zatvorena.

Protuzakonitim unošenjem predmetah, porezu podvèrženih, u takova miesta, koja su za pobiranje poreza izjavljena, da se smatrat imadu kao zatvorena (opasana), čini se kriomičarstvo onda, kada tko predmete takove, od kojih se pri ulazu u pomenuta miesta platjat ima potrošnina, prirez k istoj, ili druga koja daća od potroška,

1. u miesto takovo, kojega je porezna linia oskèrbljena dohodarstvenimi uredi, koji porez pobiraju, unese za porabu ili za pohranu u tom miestu, dočim još nijedan od pomenutih ovih uredah nije glede tih predmetah obavio postupka, koi je propisan; ili kada tko

2. predmetah takovih, koje je na poreznoj linii namiešteni ured uputio na ured drugi, nalazeći se u miestu ili na linii poreznoj od miesta, nedonese k uredu tomu, nego ih protupropisno stovari u miestu; ili,
3. ako na poreznoj linii od miesta neima uredah dohodarstvenih, nego se nasuprot pomenuti predmeti, izvana unešeni prije, nego što će se stovariti, podvèrć imadu postupku, što će ga obaviti koi ured u miestu, — kada tko u takovom slučaju predmete ovakove izvana unese u miesto, i tù stovari, nezadovoljivši najprije uvietom propisanim; ili, kada tko
4. u miestu, koje je za pobiranje poreza izjavljeno, da se smatrat ima kao zatvoreno, predmete takove, nepodvèrgavši ih postupku zakonitomu, odnese s uredišta, ili iz uredovnoga skladišta ureda onoga, na koi su radi uredovnoga dielovanja ili radi pohrane stigli bili, ili,
5. ako se u miestu, koje je radi pobiranja poreza izjavljeno, da se smatrat ima kao zatvoreno, dopusti predmete, porezu podvèržene, pohranjivati pod zaporom uredovnim, — kada tko u slučaju takovom, dok još nebude obavljen zakoniti postupak, predmete te protupropisno izvadi izpod zapora uredovnoga.

2. Kriomičarstvo pokušano.

a) U obće.

§. 190.

Dà li se koi čin ili propust smatrat ima kao pokušaj kriomičarstva, ima se u slučajevih, za koje zakon nesa-

dèržava naredbe naročite, prosudjivat, uz uvažavanje propisanih o tom ustanovah (§. 18), po naravi čina ili propusta.

b) Osobite vèrste pokušaja.

aa) Pokušanim protuzakonitim uvoženjem robe u okoliš carinski.

§. 191.

Imenito ima se smatrat kao kriomičarstvo pokušanim protuzakonitim uvoženjem robe u okoliš carinski:

1. Kada roba iz inozemstva ili iz kojega iznimka carinskoga, bez dobivene za to po propisu dozvole,
   a) bude nošena stranputicom, akoprem ista roba nije izuzeta od zabrane, po kojoj nije dopušteno stranputicom vozit ju preko linie carinske; ili
   b) kada roba takova, premda spada medju predmete one, koje nije, nego samo po danu, dopušteno vozit preko linie carinske, bude vožena, istina, po linii carinskoj, ali u takovo doba, kada je carini podvèrženi promet preko linie carinske zabranjen; ili
2. Kada u slučajevih, gdie divona nije namieštena neposredno na linii carinskoj, roba preko linie carinske unešena, ili roba provozna, koju je ured, preko kojega izići imade, obavivši za izstup robe provozne propisani postupak, odpustio, bude uzput izmedju divone i linie carinske gdiegod
   a) proti propisu stovarena, ili
   b) od ceste carinske uklonjena, ili
3. Kada neocarinjena inozemska naputna roba, bila ista odredjena za provoz kroz okoliš carinski,

ili za ocarinjanje uvozno, ili za stovarenje u uredovnom kojem skladištu, bude

a) prenešena na put takov, koi zalazi od očitovanoga i u boleti naznačenoga opredielišta, ili

b) uzput ili izza kako stigne na opredielište, bude stovarena proti propisu izvan skladišta uredovnoga, ili

4. Kada bude propušteno od brodovah, koji s mora udju u luku, ili koji po vodah pograničnih stignu iz inozemstva, u slučajevih po propisu ustanovljenih, prokazati uz propisani rok i u uredovnu pohranu predati predmete dèržavne samoprodaje, koji se na istih brodovih nalaze; ili

5. Kada roba, koja se po moru ili iz inozemstva donese u luke pomorske ili na vode pogranične, bude iz brodovah iztovarena ili na iste natovarena

a) u doba takovo, kada je to zabranjeno, ili

b) bez dozvole divone i bez pritomnosti urednikah ili službenikah, za to naredjenih; ili

c) kada bude proti propisu, prije obavljenoga uredovnoga dielovanja, odvežena s obale ili s tovarišta; ili

6. Kada

a) brodovi, koji voze robu, udju u takove pomorske luke okoliša carinskoga, koje nisu otvorene prometu carini podvèrženomu, ili napose

b) kada brodovi, koji voze stvarih od dèržavne samoprodaje, udju u luke takove, koje nisu otvorene uvoženju tih predmetah.

bb) Prekèršajem niekojih zabranah, postojećih za primorje ili za vode pogranične.

§. 192.

α) Vèrste toga prekèršaja.

Kao pokušaj kriomičarstva ima se smatrat zatim:

7. Kada tko na vodah pograničnih, prekèršiv postojeću zabranu, drugdie, a ne na miestih za to odredjenih, kraju pristane, izkèrca se ili usidri, ili kada ladju s obalom u savez stavi sredstvom konopah, čamacah, dasakah ili drugih plovećih predmetah; ili
8. kada tko prekèrši propise, uslied kojih brodovi, natovareni stanovitimi predmeti, nesmiju se približiti kraju na daljinu, timi propisi ustanovljenu; ili uslied kojih nesmiju takovi brodovi unutar te daljine usidrit se, ili tuda bordižati; ili
9. kada se prekèrši zabrana, po kojoj nije slobodno, po moru prevozit robu ladjami ribarskimi; pri kojem činu kažnjiv je ne samo ladjar, koi robu za prevoz preuzme, nego i onaj, koi ladjara, znajući da takova ladja nije drugo nego ladja ribarska, pogodi ili uzme za prevoženje.

§. 193.

β) U koju vèrstu kriomičarstva spadaju ovi narušaji.

Narušaji, navedeni u predidućoj točki (§. 192), smatraju se u pravilu kao kriomičarstvo pokušanim protuzakonitim uvoženjem robe u okoliš carinski. Ako li na ladji budu nadjeni takovi domaći proizvodi okoliša carinskoga, koje je zabranjeno izvoziti, i ako bude dokazano, da su domaći proizvodi s obale unešeni na ladju, tad se u obziru ovih predmetah ima narušaj smatrati kao kriomičarstvo protuzakonitim izvoženjem robe.

cc) Pokušanim protuzakonitim izvoženjem robe.

§. 194.

Kao kriomičarstvo pokušanim protuzakonitim izvoženjem robe iz okoliša carinskoga ima se smatrati:

1. Kada predmeti, koji su iz okoliša carinskoga donešeni u koju unutar linie carinske ležeću luku pomorsku ili na obalu koje vode pogranične, i koji su podvèrženi izvoznini ili zabrani izvoznoj, budu proti propisu na ladju ukèrcani
   a) na takovih miestih, gdie je zabranjeno robu tovariti, ili
   b) u takovo doba, kada nije slobodno tovariti, ili
   c) bez dozvole od strane divone, i bez pritomnosti odredjenih za to urednikah ili službenikah, ako je takova dozvola i pritomnost urednikah ili službenikah propisana; ili
2. Kada roba, koja je podvèržena izvoznini ili zabrani izvoznoj, pri pošiljki robe,
   a) za provoz kroz okoliš carinski očitovanoj, ili
   b) za izvoz iz okoliša carinskoga pod uredovnim zaporom naputjenoj,

   bude u svežnje ili shrane, koje su pod zaporom uredovnim, pridana (pripakovana), ili pako podmetnuta umiesto robe, stovarene u okolišu carinskom.

dd) Pokušanim protuzakonitim uvoženjem robe u iznimak carinski.

§. 195.

Kriomičarstvo pokušanim protuzakonitim uvoženjem robe u koi iznimak carinski čini se, kada

1. U iznimku carinskom budu narušeni propisi, odnoseći se budi na miesta, na kojih je slobodno iz inozemstva uvoziti predmete od dèržavne samoprodaje, budi

na vrieme, kada je uvoženje predmetah takovih u iznimak carinski dopušteno; ili

2. kada narušene budu gori (u §§. 191 i 192) navedene zabrane, u koliko se iste uporavljivat imadu na iznimak carinski.

ee) Pokušanim protuzakonitim uvoženjem predmetah, porezu podvèrženih, u miesta zatvorena.

§. 196.

Pokušaj kriomičarstva čini se nadalje, kada predmeti, koji su potrošnini, prirezu k istoj, ili drugoj daći od potroška podvèrženi pri uvozu u miesta, koja su za pobiranje poreza izjavljena da se smatrat imadu kao zatvorena, budu

1. u kojemgod takovom miestu, ili blizu istoga, bila ili nebila linia porezna providjena uredi, porez pobirajućimi, voženi na takovoj cesti, kojom za pomenute predmete zabranjeno je služit se ili

   a) bezuvietno, ili

   b) u onoj množini, u kojoj se predmeti oni voze, ili

   c) u ono doba, kad predmeti ti na cestu onu stignu; ili

2. kada rečeni predmeti, bez obdèržavanja propisanih uvietah, budu proveženi kroz kojegod od pomenutih miestah.

c) Uviet, pod kojim se ubraja pokušaj.

§. 197.

Ako čini ili propusti, koji su ovdie (u §§. 191 do 196) proglašeni za pokušaj kriomičarstva, nebudu odkriveni onda, kada se izvode, nego stopram poslie, izza kako budu već minuli; i ako izvedenje kriomičarstva nebude sliedovalo, i to s volje narušnikove ili poradi slučajnih zapriekah, a ne niti uslied pozornosti dohodarstvenih urednikah ili poslužiteljah, niti dielo-

vanjem drugih ljudih, upravljenim na prepriečenje kriomičarstva: tada čini ili propusti takovi neće kašnje moć služiti za povod, da se izreče kazan radi pokušanoga kriomičarstva (§. 18). Ako li zakon za ovaj slučaj ustanovljuje osobitu kazan, ili ako bude učinjen koi drugi narušaj dohodarstveni, a ne kriomičarstvo, imat će se tad uporaviti ustanove, koje se na slučaj ovi odnose.

d) Iznimke od kažnjivosti pokušaja.

§. 198.

aa) Kada se po propisu opravda čin ili propust.

Čini ili propusti, proglašeni za pokušaj kriomičarstva, neće se kao kriomičarstvo pokušano podvèrći propisanoj kazni u onih slučajevih, u kojih zakon dopušta, da se takova zastranjivanja od propisa opravdati mogu, ako t. j. opravdanje bude učinjeno načinom zakonitim.

§. 199.

bb) Kada tko dade dovoljnu obaviest, zašto je zastranio od propisa.

Kada, izvan slučajevah, u kojih zakon dopušta da se opravdati može zastrana od propisa, proglašena za pokušaj kriomičarstva, iz izvidjenih okolnostih nedvojbeno izidje na vidielo, da pri činu ili propustu, koi, strogo uzet, spada pod zakonite ustanove o pokušaju kriomičarstva, nije se namieravala ni prikrata dohodarstvena, ni narušaj koje zabrane uvozne, izvozne ili provozne, nego da je čin ili propust sbio se očevidno u namieri neprikornoj: tad se slučaj takovi ima smatrati kao prost narušaj dohodarstveni, i kazniti globom od dva forinta do petdeset forintih. Ako se činu ili propustu takovomu pridruži jedna ili više od okolnostih, koje su navedene u §§. 225 pod sl. *a*, *b* i *c*, zatim 227 i 230, neće se, istina, narušaj smatrati kao kriomičarstvo dèrzovito, ali

će se ipak, osim pomenute globe, imat dosuditi prosti ili strogi zatvor od tri dana do tri mieseca, gdie nebude miesta kažnjenju po obćih zakonih kaznenih.

3. Druge vèrste kriomičarstva.

§. 200.

U zakonu ovom ustanovit će se na svom miestu, na koliko se još i niekoji drugi narušaji osim onih, koji su navedeni u ovom poglavju (§§. 185 do 196), smatrat imadu kao kriomičarstvo, kao pokušaj kriomičarstva, ili kao dioničtvo u istom.

II. Kažnjenje kriomičarstva.

1. Okolnosti otegotjujuće.

§. 201.

Osim okolnostih, koje su (§§. 90 i 91) u obće naznačene kao otegotjujuće, imadu se napose glede kriomičarstva smatrati kao takove:

1. Kada, izvan slučajevah, u kojih već to, što prenošenje noćju biva, služi samo po sebi za temelj ubrojivosti kriomičarstva pokušana, bude čin, koi je proglašen za kriomičarstvo ili za pokušaj istoga, izveden noćju ili po nepogodi takovoj, koja odkritje narušaja otežčava naredjenim za to uredom i stražanstvom.
2. Kada učinitelj bude providjen oružjem ili inimi spravami, kojimi je moguć upotrebljavati silu proti momkom od stražanstvah ili grozit im se pogibeljno.
3. Kada, što se smatrat imade kao okolnost osobito otegotjujuća, oružje ili sprave, kojimi je narušnik oskèrbljen, budu sastojale iz pušakah, samokresah, ili iz oružja takova, koje je obćenitimi

redarstvenimi propisi zabranjeno nositi, ili u obće iz spravah, kojih je poraba životu pogibeljna.

4. Kada učinitelj, izopačivši se izvana po tielu ili preobukavši se, pretvori sebe tako, da pri izvodjenju narušaja nebude moguće poznat ga.
5. Kada, za moć izvesti kriomičarstvo, ili zapriečiti odkritje istoga, budu upotrebljene osobite naprave, za svèrhu tu namienjene, s toga imenito.
6. Kada posudje, u kom se pohranjuju predmeti kriomičarstva, ili miesto, gdie se isti pohranjuju, bude oskèrbljeno neobičnimi ili napose za svèrhu kriomičarstva uredjenimi potajnimi shranami, koje otegotjuju odkritje; ili
7. Kada takovimi potajnimi shranami budu oskèrbljena kola, brod ili u obće prevozna sredstva, kojimi se učini ili pokuša kriomičarstvo.
8. Kada predmeti, kojimi se kriomičarstvo učini, budu nalazili se pod zaporom uredovnim, ili
9. Kada predmeti, kojimi se kriomičarstvo učini, jesu predmeti inozemski neocarinjeni, koji su naputjeni k drugomu uredu.

2. Ustanova kazni.

a) Vèrste kriomičarstva u obziru ustanovljivanja kazni.

§. 202.

U obziru ustanovljivanja kazni čini se razlika izmedju kriomičarstva prostoga, kao prikrate dohodarstvene, i izmedju narušajah onih, kod kojih je kriomičarstvo skopčano s otegotjujućimi okolnostmi od

osobite važnosti. Ovi su narušaji u zakonu izrazito naznačeni, i sadèržani pod imenom „kriomičarstva dèrzovita“.

b) Glavna kazan.

aa) Kada se naruši zabrana u obziru prometa, carini podvèrženoga.

§. 203.

Ako se kriomičarstvom naruši bezuvietna uvozna zabrana, postojeća za promet medju ovozemstvom i inozemstvom, ili medju okolišem carinskim i iznimci carinskimi, t. j.: ako se naruši zabrana takova, koja izključuje i isto dobavljanje uz osobitu dozvolu i uz namiru carine: ima se kazan izreći od jednostruke do četverostruke vriednosti predmeta narušajnoga. Nasuprot ako kriomičarstvom bude narušena za pomenuti promet izdata zabrana izvozna ili provozna: ima se kazan ustanovit od polovice pak do dvostruke vriednosti predmeta narušajnoga.

bb) U svih ostalih slučajevih.

§. 204.

U svih ostalih slučajevih kazni se kriomičarstvo peterostrukom do deseterostrukom svotom onih daćah, koje kriomičarstvom budu prikratjene ili zakidi izvèržene. Ako se obnadju znatne okolnosti olakotjujuće, koje se neukidaju drugimi okolnostmi otegotjujućimi, tad se kazan ublažit može do dvostrukoga iznoska daćah pomenutih.

U slučaju kriomičarstva ponovljenoga može se proti narušniku, kažnjenomu jurve radi kriomičarstva (§. 112), kazan povisiti do petnaesterostrukoga iznoska rečenih daćah.

cc) **Daće, koje se imadu uzet za temelj pri odmierivanju kazni.**

§. 205.

α) **U obće.**

Koje se daće imadu uzimati za temelj pri ovom odmierivanju kazni: vidit će se to svakiput iz naravi slučaja, pri čem dèržat se treba načelah, u tom obziru u obće propisanih (§§. 44 do 48).

§. 206.

β) **Potanja oznaka tih daćah.**

Daće te jesu imenito sliedeće:

1. Uvoznina iliti carina uvozna:
   a) pri kriomičarstvu protuzakonitim uvoženjem robe u okoliš carinski;
   b) pri svakom kriomičarstvu, učinjenom ili pokušanom u prometu carini podvèrženom izmedju okoliša carinskoga i inozemstva ili iznimakah carinskih, gdie se nebude za izviestno izviditi i saznati moglo, dà li je kriomičarstvo sbilo se protuzakonitm uvoženjem, ili pak izvoženjem ili provoženjem.
2. Izvoznina iliti carina izvozna pri kriomičarstvu, koje bude učinjeno ili pokušano protuzakonitim izvoženjem robe.
3. Provoznina iliti carina provozna pri kriomičarstvu, koje bude učinjeno protuzakonitim provoženjem robe.
4. Daća od potroška, udarena na predmete od dèržavne samoprodaje, pri kriomičarstvu s timi predmeti,

a) osim uvoznine u svih slučajevih, u kojih se ova uzeti ima za temelj pri ustanovljivanju kazni;

b) neodvisno od uvoznine pri protuzakonitom uvoženju predmetah dèržavne samoprodaje, kada se od istoga uvoženja neima platjati uvoznine, s toga navlastito

c) pri protuzakonitom uvoženju predmetah dèržavne samoprodaje u koi iznimak carinski.

5. Pripadajuća potrošnina ili druga daća od potroška, ujedno s prirezi, koji k istoj spadaju, pri kriomičarstvu protuzakonitim uvoženjem predmetah porezu podvèrženih u miesta, koja su za pobiranje poreza izjavljena da se smatrat imadu kao zatvorena.

dd) Najmanja izmiera kaznih na imovinu.

§. 207.

Kazni na imovinu, koje poradi kriomičarstva proti jednoj istoj osobi budu nametnute kaznenom presudom, izrečenom uslied iztrage, neimaju se nikada odmieriti izpod pet forintih; nego valja i ovdie ograničenje, pomenuto u §. 38.

ee) Odmiera kazni u obziru tvarih solanih i salitrenih.

§. 208.

Ako kriomičarstvo bude učinjeno ili pokušano protuzakonitim uvoženjem tvarih, koje su promiešane sa soljom ili salitrom, i za koje u tarifi o daćah od potroška od predmetah dèržavne samoprodaje nije ustanovljena daća osobita, i ako množina soli ili salitre, odtuda dobivene, bude poznata, ima se tad ta množina uzeti za

temelj pri odmierivanju kazni. Ako li množina ta nebude poznata, ili ako sol ili salitra iz pomenutih tvarih nebude još razlučena, potriebno će bit vladat se po ustanovah, postojećih za slučaj, gdie se predmet narušaja nemože saznati s podpunom izviestnostju (§§. 42 i 43).

c) Ustanove drugotne.

aa) Gubitak niekojih pomoćnih sredstvah.

§. 209.

Osim ustanovljenih kaznih na imovinu ima se zaradi učinjenoga ili pokušanoga kriomičarstva izreći gubitak:

1. Onih pomoćnih sredstvah za kriomičarstvo, kojim je data neobična slika ili uredba, prikladna za izvèršenje, unapredjenje ili sakritje toga narušaja;
2. Oružja ili drugih, za uporavu sile prikladnih spravah, kojimi se je narušnik poslužio ili kojimi je namieravao poslužit se, za moć izvesti navalu, odpor ili prietnju proti ljudem, koji su nastojali, narušaj prepriečit ili uhititi bud' predmet narušaja bud' samoga narušnika.

bb) Uvieti gubitka.

§. 210.

Nego ima se na gubitak ovih pomoćnih sredstvah kriomičarstva izreć presuda onda samo, kada ista budu nadjena kod začetnika, kod učinitelja ili kod kojega sukrivca od narušaja.

cc) Jamčenje sredstvah prevoznih.

§. 211.

Sredstva prevozna, koja su služila kao sredstva pomoćna pri učinjenom ili pokušanom kriomičarstvu, imat će izvan slučajevah, u kojih je jamčenje istih u obće ustanovljeno (§. 150), uz uvažavanje obćenitih u tom obziru propisanih uvietah (§§. 158 i 159) jamčiti za kazni na imovinu, koje budu nametnute na dotični slučaj kazneni, onda:

1. kada predmeti proti zabrani, koje zabrane narušaj izjavljuje se zakonom za kriomičarstvo pokušano, budu
   a) doveženi na takovu cestu, na takov pravac, u takovu luku, ili u obće na takovo miesto, kamo nebi bili smieli doći (§. 191, br. 1 do 3 i 6, §§. 195 i 196), ili budu
   b) natovareni ili iztovareni (§. 191, br. 5);
2. kada narušena bude koja od zabranah, u §. 192 navedenih i postojećih za primorje ili za vode pogranične;
3. kada prevozno sredstvo, glede kojega se neuporavljuje već i onako ustanova §. 150, bude imalo jednu ili više neobičnih potajnih shranah, koje voznik na pitanje dohodarstvenoga urednika ili službenika propusti naznačit ili otvoriti, i kada u takovoj shrani bude nadjen predmet kriomičarstva, koi je u njoj sakriven.

dd) Gubitak obèrta, ili gubitak povlastice za proizvodjenje ili pravljenje predmetah samoprodajnih.

§. 212.

Osim zakonite kazni na imovinu, mogu se odmah u pèrvom slučaju, kada budu zatečeni,

1. odsudit na gubitak povlastice obèrtovne (§. 69) obèrtnici oni, kojim je za izvèršivanje obèrta dozvoljeno bilo, ili sasvim prosto od daće ili uz odmieru povoljniu, nego je odmiera obćenita, ili uslied iznimke od zabrane uvozne ili od samoprodaje dèržavne dobavljat si predmet takov, koi je uvoznini, potrošnini ili kojoj inoj daći od potroška, ili zabrani uvoznoj ili pak dèržavnoj samoprodaji podvèržen; kada t. j. isti obèrtnici ovo pogodovanje, koje im je podieljeno, zloupotriebe na kriomičarstvo ili na podupiranje kriomičarstva. Tako isto mogu odmah u pèrvom slučaju, kada budu zatečeni,
2. posiednici od zemaljah ili obèrtnici, kojim je dozvoljeno bilo: proizvoditi ili praviti predmete od dèržavne samoprodaje, bit odsudjeni na gubitak te dozvole, ako se obnadju, da su krivci kriomičarstva makar s kojim predmetom od one vèrste, na koju se dozvola njihova odnosi.

ee) Gubitak povlastice kućarenja.

§. 213.

Kućarci iliti torbari imadu se odsuditi na gubitak povlastice kućarenja, kada obnadjeni budu, da su krivci takovoga narušaja dohodarstvenoga, koi se smatrat ima kao kriomičarstvo.

ff) Gubitak dozvole za prodavanje predmetah samoprodajnih.

§. 214.

Osobe, koje su povladjene da prodaju predmete dèržavne samoprodaje, gube dozvolu ovu, kada se

obnadju da su krive kriomičarstvu s kojimgod predmetom od one vèrste, za koju su povladjene, da ju prodaju.

gg) **Gubitak povlastice tèrgovačke glede predmetah stanovitih.**

§. 215.

Ako se tèrgovac, bivši radi kriomičarstva već jedanput kažnjen, učini krivcem kriomičarstva s robom takovom, koja spada medju predmete tèrgovine njegove (§. 112): može mu se zabraniti tèrgovanje s onom vèrstom predmetah, u koju idu predmeti oni, kojimi je učinjeno kriomičarstvo u slučajevih, iziskujućih, da pomenuti tèrgovac kažnjen bude po drugiput. Ako su predmeti, kojimi je kriomičarstvo učinjeno, bili nesamo pri drugom, nego i pri pèrvom kažnjenju od vèrste predmetah onih, koje je narušnik po naravi obèrtovne svoje povlastice povladjen prodavati, tad se zabrana protezat ima na svu robu, koja je bila predmet učinjenih narušajah, bez obzira, dà li je ista sadèržana bila u pèrvoj ili u drugoj presudi kaznenoj.

hh) **Odpravljenje iz kotara pograničnoga.**

§. 216.

Ljudi, koji nisu kadri dokazati, da imadu stanovitu poštenu zaslužbu, a borave u kotaru pograničnom, imadu se iz istoga odpraviti, ako, bivši već jedanput radi kriomičarstva kažnjeni, učine se iznova krivci kriomičarstva.

d) **Kazni za niekoje vèrste pomaganja.**

aa) **Po sebi.**

§. 217.

Podvèržen je kazni od pet do dvie sto forintih onaj, koi, premda nebivši sa začetnikom, s učiniteljem ili

s kojim sukrivcem ni prie narušaja ni pri samom izvodjenju istoga u dogovoru, upravljenom na stanoviti onaj narušaj, o kojem se radi, ali ipak znavši, ili barem iz postojećih okolnostih, pri uporavi potrebite pozornosti, mogavši očito razabrati, da se kriomičarstvo čini ili da se isto odkritju susteže, i da čin njegov služi kriomičarstvu

a) za unapredjenje ili podporu, ili

b) za pripomoć (§. 176, br. 1, 2),

dade pomoć na jednu ili na više nižje sliedećih načinah narušnikom, koji izvode ili pokušavaju kriomičarstvo ili koji nastoje, da spase sebe ili predmet narušaja, i to:

1. koi pomenutim narušnikom pokaže puteve, kojimi je moguće obići divonu, ili drugi ured dohodarstveni, namiešteni za nadgledanje prometa, ili koi razdiel straže pogranične ili dohodarstvene; ili koi te narušnike na takove puteve odvede; ili
2. koi uhodi miesto, gdie se bave urednici ili drugi ljudi, odredjeni da prieče kriomičarstvo; ili
3. koi budi znamenji budi drugim kojim načinom odà pritomnost ili nepritomnost pomenutih urednikah ili drugih ljudih, ili da se isti približuju ili udaljuju.

Nego gorirečena kazan nesmije nikada nadilaziti onoga iznoska, u kojem bi se imala izreći kazan proti narušniku, kad bi se š njime postupalo po obćenitih načelih o kažnjenju sukrivacah ili dionikah (§§. 98 do 102 i 177).

bb) Pri stečaju s drugimi načini od pomaganja.

§. 218.

Nego ako se isti učini krivcem sukrivnje ili dioničtva u kriomičarstvu podjedno drugimi čini ili pro-

pusti, različitimi od onih, koji su malo prije navedeni: tad se kazan ove sukrivnje ili dioničtva odmierit imade po načelih obćenitih (§§. 98 do 102), ali treba pri tom kao okolnost otegotjujuću uvažavati onu pomoć, koja bude data jednim ili sa više činah, goripomenutih (§. 217).

cc) **Uzkratjena ili zanemarena pomoć pri odkrivanju ili ustavljanju.**

§. 219.

Ljudi, koji su po uredu, po službi ili po zanimanju svojem dužni davati pomoć pri izsliedovanju, da se odkriju narušaji dohodarstveni, narušnici, i predmeti od narušajah, ili pri ustavljanju istih, i koji se učine krivci narušaja, pomenutoga u §. 175, br. 3, imadu se kazniti po obćenitih ustanovah, postojećih za kažnjenje sukrivnje ili dioničtva (§§. 98 do 102). Nego kazan, koja će se odrediti, neima biti manja od dvadeset i pet forintih za svaki kazneni slučaj i za svaku od rečenih osobah.

Glava sedma.

O kriomičarstvu dèrzovitom i o kažnjenju istoga.

I. Podvèrste kriomičarstva dèrzovitoga.

§. 220.

1. Oznaka istih.

Pod kriomičarstvom dèrzovitim razumievaju se sliedeći narušaji:

1. Kriomičarstvo ponavljano (opetovano).
2. Kriomičarstvo rukom oružanom.
3. Kriomičarstvo sgèrnutjem.
4. Kriomičarstvo nasiljem.
5. Kriomičarstvo podkupljenjem.
6. Osigurano kriomičarstvo.
7. Kriomičarstvo lažnimi, krivotvorenimi ili podmetnutimi izpravami.
8. Kriomičarstvo povriedom zapora uredovnoga.
9. Kriomičarstvo s tudjom vlastninom.

§. 221.

2. Družtva kriomičarska.

A i ustrojivanje ili nastavljanje družtvah takovih, koja se u smislu §. 251 smatrat imadu kao družtva kriomičarska, pristupljivanje k takovomu družtvu, a tako isto i sukrivnja i dioničtvo u družtvu takovom, spada pod kriomičarstvo dèrzovito.

II. Tumačenje i kazan pojedinih podvèrstah kriomičarstva dèrzovitoga.

1. Kriomičarstvo ponavljano.

§. 222.

a) Pojam.

Ponavljano kriomičarstvo zove se:

1. Kada takovi čoviek, koi je jurve kažnjen bio
   a) dvaputa poradi kriomičarstva, ili
   b) jedanput poradi kriomičarstva dèrzovita, ili
   c) jedanput poradi kriomičarstva, i osim toga dvaputa poradi težkih narušajah dohodarstvenih,

   učini se iznova krivcem kriomičarstva (§. 112), ili
2. Kada takovi, proti komu su dokazana barem tri, premda i nekažnjena slučaja od počinjenoga kriomičarstva, zanima se kriomičarstvom, sakrivanjem, unapredjivanjem ili podupiranjem istoga kao zanatom, iz kojega posvema ili stranom bere zaslužbu za se ili za obitelj svoju.

§. 223.

b) Kazan.

Kazan ovoga narušaja bit će prosti ili strogi zatvor od osam danah do tri mieseca. U slučaju čestoga ponavljanja, osobite pogibeljnosti načina, kojim je kriomičarstvo učinjeno, ili u slučaju drugih osobito otegotjućih okolnostih može se kazan produljiti do strogoga zatvora od šest miesecih.

2. Kriomičarstvo oružanom rukom.

§. 224.

a) Pojam.

Čini kriomičarstvo oružanom rukom onaj, koi, providjen oružjem za pucanje, siečenje ili bodenje, budi sám, budi sudielovanjem druge oružane ili neoružane osobe kriomičarstvo učini ili pokuša.

Nego pod ustanovom ovom nerazumieva se oni slučaj,

a) kada putnik oružje nosi radi svoje sigurnosti, ili

b) kada tko nosi oružje takovo, koje je po običaju narodnom, zakonito nezabranjenom, obćenito prigèrljena sastavna čest narodne njegove nošnje i opreme, i koje on navadno običaje uza se imati.

§. 225.

b) Kazan.

Ovaj narušaj kazni se zatvorom od tri dana do na miesec danah. Nego ako u slučajevih, na koje se neuporavljuju obćeniti zakoni kazneni, narušnik

a) posluži se oružjem, koje uza se imade, proti onim ljudem, koji zakonito nastoje prepriečit narušaj, odkriti ga, ili uhititi narušnika ili predmet narušaja, ili

b) opre se ljudem tim silovito, premda neposluživši se oružjem, ili

c) zagrozi im se riečmi, pokazujući im oružje, ili pripravljajući se na uporavu istoga,

ima se odrediti kazan strogoga zatvora od jednoga mieseca do na tri mieseca danah.

3. Kriomičarstvo sgèrnutjem.

a) Pojam.

§. 226.

Ako kriomičarstvo bude izvedeno ili pokušano po trojici ili po više ljudih, dielujućih u suglasju: čine tad isti kriomičarstvo sgèrnutjem, bilo ili nebilo medju njimi saveza, koi se po zakonu smatrat ima kao četa kriomičarska, bilo dielovanje njihovo upravljeno na isti narušaj, ili nastojao svaki od njih o narušaju posebnom, pak pridružio se ostalim samo zato, da u isto doba kriomičarstvo izvede, ili da pritomnostju svojom štogod doprinese, za da se olakša ili osigura izvedenje.

b) Kazan.

§. 227.

aa) Pri opornosti ili nasilju.

Ako četa, ili ako pojedini članovi od iste

a) budu se opèrli ljudem, koji zakonito nastoje prepriečiti narušaj, odkriti ga, ili uhititi narušnike ili predmete narušaja, ili

b) ako se isti u obće učine krivci takovoga diela, koje se po ovom zakonu (§. 230) smatrat ima kao kriomičarstvo nasiljem,

i ako slučaj nije prikladan da se nanj uporave obćeniti zakoni kazneni: tad se dosudit ima

1. proti svakomu, kojemu se ubraja kojegod dielo, navedeno pod sl. *a)* i *b)*, zatvor prosti, ili strogi od tri mieseca do šest miesecih, a nasuprot proti vodjam, začetnikom i onim, koji su radi kriomičarstva dèrzovita jurve kažnjeni bili, zatim i

proti onim, glede kojih obnadjene budu okolnosti osobito otegotjujuće, svagda strogi zatvor, koi se produljiti može i na godinu danah;

2. proti ostalim pak članovom čete, kojim se neima ubrojiti nijedno od dielah, pomenutih pod sl. *a)* i *b)*, kazan ustanovljena u §. 228.

§. 228.

bb) Pri drugih pogibeljnih sgèrnutjih.

Ako nijedna od sgèrnuvših se osobah nebude kriva kojemu dielu, navedenomu u §. 227 pod sl. *a)* i *b)*, ali ako ipak

a) makar i jedna samo od tih osobah bude providjena oružjem ili drugimi, za uporavu sile prikladnimi spravami, premda ne od vèrste, pomenute u §. 224 pod br. 2, ili ako

b) broj ljudih, koji su se kao piešaci sgèrnuli, iznosi šest glavah, ili ako ih

c) bude više nego trojica, koji su se sgèrnuli na konjih, ili

ako se radi o kažnjenju osobah, naznačenih u §. 227 pod br. 2, tada se ima dosuditi:

1. proti svakoj sgèrnuvšoj se osobi zatvor od miesec danah do na tri mieseca,
2. nasuprot proti svakomu vodji i svakomu začetniku, zatim proti svakomu učinitelju, koi je providjen oružjem ili drugimi, za uporavu sile prikladnimi spravami, strogi zatvor od tri mieseca do šest miesecih.

§. 229.

cc) U slučajevih od manje pogibeljnosti.

U drugih slučajevih, koji nisu sadèržani u §§. 227 i 228, ima se podvèrći

1. svaka od sgèrnuvših se osobah kazni zatvora od tri dana do na miesec danah,
2. nasuprot svaki vodja i svaki začetnik kazni prostoga, ili strogoga zatvora od miesec danah do na tri mieseca.

4. Kriomičarstvo nasiljem.

§. 230.

Pojam.

Čini se krivcem kriomičarstva nasiljem onaj, koi izvan slučajevah, o kojih govore prediduéi paragrafi (§§. 225 i 227), pri pokušaju ili pri izvodjenju kriomičarstva

a) opre se ljudem, koji zakonito nastoje odkriti ili uhititi narušnika ili predmet narušaja, i to opre se tako, da se uzmora upotrebit sila, za da moguće bude obavit uhitjenje, ili

b) koi prietnjami ili na drugi način nastoji zadat im straha, da odustanu od uhitjenja, ili

c) koi silovitim nasèrtom ili bèrzinom živine tegleće ili tovarne nadvlada ili pokuša nadvladati pomenute ljude, ili

d) koi, premda zazvan da stane, nastavi svoje poduzetje, i pomoćju silovitoga nasèr ta, ili bèrzinom tegleće ili tovarne živine izvede ili pokuša izvesti kriomičarstvo.

5. Kriomičarstvo podkupljenjem.

§. 231.

Koi, izvodeći ili pokušavajući kriomičarstvo, dade ili ponudi dara u novcu, robi ili u inoj ko-

risti, ili obeća stanovitu kakovu korist uredniku ili službeniku, koi je po zvanju svojem dèržan odkrivati ili priečiti narušaje dohodarstvene, bio ili nebio isti nukovan na to po rečenom uredniku ili službeniku: čini kriomičarstvo podkupljenjem, ako se iz okolnostih nebude očito vidilo, da nije kanio ni izvesti kriomičarstva, ni odvratiti od izpunjivanja dužnosti urednika ili službenika onoga, kojemu je dara dao, ponudio ili obećao.

§. 232.

Kazan za kriomičarstvo nasiljem ili podkupljenjem.

Kazan za kriomičarstvo nasiljem ili podkupljenjem (§§. 230 i 231) sastoji u prostom, ili strogom zatvoru od osam danah do šest miesecih, kada se neima uporaviti kažnjenje po obćenitih zakonih kaznenih.

6. Kriomičarstvo osigurano.

a) Pojam.

§. 233.

Čini se krivcem kriomičarstva osiguranoga kako onaj,

1. koi osigura ili obeća da će osigurati uspieh iliti udaću
   a) izviestnoga dohodarstvenoga narušaja, koi se smatrat ima kao kriomičarstvo, ili
   b) pojedinih još neizviestnih narušajah od roda prije pomenuta, tako i onaj,
2. koi dade osigurati narušaj, koi se smatrat ima kao kriomičarstvo, ili
3. koi izvede ili pokuša kriomičarstvo, znajući da je udaća osigurana.

b) Kazan.

§. 234.

aa) Za osiguratelja.

Osiguratelj ima se kaznit strogim zatvorom od jednoga mieseca do tri mieseca danah. Nego ako isti

a) bude uglavljen, da je jurve osigurao tri ili više poduzetjah kriomičarskih, ili

b) da je već jedanput kažnjen bio zaradi kriomičarstva dèrzovita,

ima se izreći proti njemu kazan strogoga zatvora od tri mieseca do šest miesecih. Ako se steku okolnosti osobito otegotjujuće, imenito ako narušnik osiguranje bude tierao u veliko ili dužje vremena, ili ako osigu-ratelj, da obezbiedi narušaje, koje je osigurao, posluži se pomoćnimi sredstvi osobito pogibeljnimi, ima se kazan strogoga zatvora produljit do na godinu danah.

§. 235.

bb) Za druge krivce ili dionike.

Učinitelji, krivci ili dionici osiguranoga kriomičarstva imadu se kazniti prostim, ili strogim zatvorom od jednoga mieseca do tri mieseca danah, a ako su jurve kažnjeni bili zaradi kriomičarstva dèrzovitoga, tad strogim zatvorom od tri mieseca do šest miesecih.

7. Kriomičarstvo lažnimi, krivotvorenimi ili podmetnutimi izpravami.

§. 236.

a) Pojam.

Čini se kriomičarstvo lažnimi, krivotvorenimi ili podmetnutimi izpravami:

1. Kada obèrtnik, bez razlike, bio ili nebio dužan voditi knjige obèrtničke, u svèrhu, da sakrije kriomičarstvo, izvedeno ili poduzeto po njem samom ili po drugih,
   a) uvodi u svoje obèrtničke knjige bitnih neizpravnostih takovih, koje su prikladne u tu svèrhu, ili
   b) krivotvori svoje obèrtničke knjige na način takov, koi će pomenutu svèrhu podpomagati, ili kada obèrtnik
   c) osim knjigah obèrtničkih, koje pokazuju pravo stanje i pravi tečaj obèrta njegova, vodi i druge knjige neizpravne; ili
2. Kada tko u svèrhu, da kriomičarstvo izvede ili sakrije, ili da predmete, koji su kriomičarstvom nabavljeni, razprostrani ili uporavljenju kazni sustegne,
   a) posluži se ili pokuša poslužit se kojomgod od sliedećih izpravah, za koje je znao da su neistine ili neizpravne, imenito kojomgod:
      aa) od izpravah lažnih, koje su za pomenutu svèrhu sačinjene;
      bb) od izpravah, kojimi se bitna, za rečenu svèrhu služeća neizpravnost potvèrdjuje o izvoru i o nabavi kojega predmeta, ili o tom, da je od toga predmeta carina namirena, zatim, ako se radi o stvarih, koje su podvèržene kakovoj daći od potroška, a ono i o tom, da je dotična daća platjena;
      cc) od izpravah, koje su krivotvorene na način, služeći za svèrhu pomenutu;

učinilo se to izručenjem takove izprave komu drugomu,

ili prinešenjem ka kojemu uredu, kojoj javnoj vlasti, ka kojemu uredniku ili službeniku, radi rukovanja propisah dohodarstvenih ured obavljajućemu, ili učinilo se to drugim kojim načinom; ili

b) iznese pred koju vlast, pred koi ured, ili pred kojega, narušaj izsliedujućega urednika ili službenika izprave, koje su doduše po sebi istine i izpravne, ali ih, da postigne pomenutu svèrhu, iznese za druge predmete, ili za drugu namienu, različitu od one, za koju su izdate bile; ili

c) kada on sám ili pomoćju tudjom spotvori ili krivotvori obilježje uredovno, ili obilježje ono, koje je dužan na robu metnuti sám proizvodnik (obilježje privatno), ili kada obilježje takovo prenese s jedne robe na drugu; ili

d) kada za pomenutu svèrhu pohrani ili čini pohraniti robu, providjenu spotvorenim, krivotvorenim, ili s jednoga komada na drugi prenešenim obilježjem, znajući da je obilježje neistino ili prenešeno.

§. 237.

b) Kazan.

U slučajevih, gdie neima miesta kažnjenju po obćih zakonih kaznenih, ima se izreći kazan prostoga, ili strogoga zatvora od osam danah do tri mieseca. Pri okolnostih osobito otegotjujućih može se strogi zatvor produljiti do šest miesecih.

8. Kriomičarstvo povriedom zapora uredovnoga.

§. 238.

Koi, želeći izvesti ili sakriti kriomičarstvo, povriedi, snimi, prenese ili odpre uredovni zapor, metnut

na koju robu, na koju napravu obèrtovnu, na koje prevozno sredstvo, ili na kakovu mu drago shranu: ima se kaznit prostim, ili strogim zatvorom od osam danah do tri mieseca, a pri okolnostih vèrlo otegotjujućih i do šest miesecih. I ova se ustanova uporavljuje u onih samo slučajevih, gdie neima miesta kažnjenju po obćih zakonih kaznenih.

9. Kriomičarstvo s tudjom vlastninom.

§. 239.

Koi sa stvarju, koja nije njegova, izvede ili pokuša kriomičarstvo bez znanja vlastnika ili založnoga vierovnika, koi je na tu stvar stekò pravo založno, i suprot volji tih osobah, koja mu je naročito izjavljena bila, ili koju je on mogò bio razabrati ili iz namiene, što ju je vlastnik ili založni vierovnik stvari dao, ili u obće iz okolnostih postojećih: ima se, ako stvar bude ustavljena kao predmet narušaja, i ako ju vlastnik ili založni vierovnik natrag ište, kaznit prostim, ili strogim zatvorom od osam danah do tri mieseca, u koliko nebude podvèržen kazni po obćih zakonih kaznenih.

III. Osobite ustanove o kažnjenju.

1. Uporavljivanje kaznih na imovinu.

§. 240.

Kazni, ustanovljene za kriomičarstvo dèrzovito, imadu se svagda dosudjivat ujedno s onom kazni na imovinu, koja se po prediducém poglavju odredjuje proti kriomičarstvu prosto kao proti prikrati dohodarstvenoj.

2. Kada se odredjuje globa umiesto zatvora.

§. 241.

Kazan zatvora, ustanovljena za kriomičarstvo dèrzovito, nemože se u pravilu promieniti na globu iliti kazan novčanu (§. 115). Nego ako bi odtuda, da se izvèrši kazan zatvora, nastala velika šteta u navadnoj poštenoj zaslužbi budi narušnika, koi radi dèrzovita kriomičarstva nije još kažnjen bio, budi porodice mu, i zatim

a) ako je narušaj učinjen predmetom neznatnim, ili

b) ako za narušnika postoji jedna ili više okolnostih olakotjujućih, navedenih u §. 92 pod br. 1 do 9, moći će se umiesto kazni zatvora, koja bi se po zakonu odredit imala, ili umiesto jednoga diela te kazni, uvažavajući mierilo, u §. 119 propisano, dosudit primierena globa

u slučajevih sliedećih:

1. pri ponovljjenom (opetovanom) kriomičarstvu u slučajevih, navedenih u §. 222 pod br. 1, sl. *a)* i *c)*;
2. pri osiguranom kriomičarstvu u slučaju, pomenutom u §. 233 pod br. 3;
3. pri kriomičarstvu s podmetnutimi izpravami u slučaju, o kojem govori §. 236 pod br. 2, sl. *b)*;
4. pri kriomičarstvu s tudjom vlastninom (§. 239).

3. Pooštrenja kazni.

a) Gubitak povlasticah tèrgovačkih.

§. 242.

Tèrgovci, koji budu obnadjeni da su krivci kriomičarstva dèrzovita, mogu se odsudit, da izgube svoju povlasticu od obèrta (§. 69).

b) **Gubitak drugih povlasticah obèrtovnih.**

§. 243.

Drugi obèrtnici mogu bit lišeni svoje povlastice obèrtovne, kad budu obnadjeni da su krivci dèrzovita kriomičarstva s takovimi stvarmi, koje su predmet obèrtovanja njihova (§. 69).

c) **Izjava nesposobnosti.**

§. 244.

aa) **Za zadobiti povlasticu tèrgovačku.**

Momci tèrgovački, naredjenici tèrgovački, ili pomoćnici obèrtni takovoga čovieka, koi je povladjen za vozarstvo (kiriaštvo), mogu, ako se obnadju da su krivci kriomičarstva dèrzovita, bit izjavljeni kao nesposobni za zadobiti povlasticu tèrgovačku, kramarsku, kućarsku ili vozarsku (kiriašku). Imena takovih osobah imadu se proglasiti u ovom slučaju.

§. 245.

bb) **Za zadobiti drugu povlasticu obèrtovnu.**

Obèrtni pomoćnici od drugih obèrtnikah mogu bit izjavljeni da su nesposobni za zadobiti povlasticu za samostalno tieranje obèrta, na koi su se dali, ako predmeti, kojimi su učinili se krivci kriomičarstva dèrzovita, spadaju u vèrstu predmetah onih, koje pomenuti obèrt u pravilu proizvodi, priredjuje ili obradjuje. Imena ljudih takovih imadu se obznaniti u ovom slučaju.

§. 246.

cc) **Trajanje te nesposobnosti.**

Nesposobnost za zadobiti povlasticu tèrgovine ili drugoga obèrta može se po prediducih ustano-

vah (§§. 244 i 245) izreći na vrieme stanovito, ili na vrieme nestanovito (§. 69).

d) Odpravljenje iz kotara pograničnoga.

§. 247.

Iz kotara pograničnoga ima se odpraviti:

1. koi se učini krivcem ponovljenoga kriomičarstva;
2. svaki vodja ili naputnik čete kriomičarske, ili hèrpe ljudih, sgèrnuvših se za izvedenje kriomičarstva;
3. svaki osiguratelj kriomičarstva;
4. koi bude obsudjen na kazan zatvora preko jednoga mieseca poradi drugih narušajah dohodarstvenih, koji takodjer sadèržavaju kriomičarstvo dèrzovito, ali su različiti od goripomenutih (1 do 3).

e) Stavljenje pod nadzor redarstveni.

§. 248.

Po podnešenoj kazni imadu se ove osobe (§. 247) stavit na vrieme stanovito ili nestanovito pod nadzor redarstveni. Na koliko će i proti drugim, poradi dèrzovita kriomičarstva obsudjenim osobam potrebita bit miera ova, to će po izvidjenih okolnostih prosudjivati one vlasti, koje su nadležne izricati presudu kaznenu o narušaju.

f) Odpravljenje inozemacah.

§. 249.

Inozemci, obsudjeni radi kriomičarstva dèrzovita, mogu se odpraviti iz svihkolikih zemaljah, za koje je zakon ovaj kriepostan.

g) **Pooštrenja kazni, kada čin bude kažnjen putem sudovah kaznenih, ili u slučaju, kada kazan zatvora bude promienjena.**

§. 250.

Kada narušaj dohodarstveni bude, istina, obnadjen da je kriomičarstvo dèrzovito, ali nebude se kazan zatvora, ustanovljena u ovom poglavju, mogla uporaviti zato, što je čin ili propust, koi prikazuje narušaj kao kriomičarstvo dèrzovito, podnio jurve kazan po obćih zakonih kaznenih (§§. 225, 227, 232, 237, 238, 239), ili kada kazan zatvora bude promienjena na kazan novčanu (§. 241): imat će se ipak uporaviti ustanove o gubitku obèrta (§§. 242 i 243), o izjavi nesposobnosti za zadobiti povlastice obèrtovne (§§. 244 i 245), o odpravljenju iz kotara pograničnoga, ili iz svihkolikih, zakonu ovomu podvèrženih zemaljah (§§. 247 i 249), napokon o stavljenju osudjenika pod nadzor redarstveni (§. 248), i bit će u obće miesta svim onim posliedicam, koje zakon skapča sa kriomičarstvom dèrzovitim.

Glava osma.

O družtvih kriomičarskih.

I. Vèrste krivnje i dioničtva.

§. 251.

1. Pojam družtvah kriomičarskih.

Družtvo kriomičarsko zove se sjedinjenje dviuh ili više osobah, sklopljeno za to, da se iste osobe, kao povratjajućim se poslom, zanimaju

a) kriomičarstvom, pripravljanjem ili nabavljanjem pomoćnih sredstvah za isto, osiguravanjem uspieha poduzetjah kriomičarskih, ili u obće podupiranjem, olakšavanjem, unapredjivanjem ili sakrivanjem kriomičarstva, ili

b) izvodjenjem, podupiranjem, olakšavanjem, unapredjivanjem ili sakrivanjem težkih narušajah dohodarstvenih na štetu dèržavnih dohodah, kriomičarstvu izvèrženih, to jest: na štetu carine, dèržavne samoprodaje i potrošnine, ili osiguravanjem uspieha težkih narušajah dohodarstvenih na štetu pomenutih dohodah dèržavnih.

§. 252.

2. Začetnici.

Kao začetnik družtva kriomičarskoga ima se smatrati:

1. koi družtvo utemelji;

2. koi ima glavno upravljanje poslovah od takovoga družtva;
3. koi udaću iliti uspieh nesamo pojedinih narušajah dohodarstvenih, nego u obće narušajah, koje kani družtvo izvesti, unaprediti ili sakriti, budi na sve vrieme, što družtvo trajalo bude, budi na vrieme nestanovito, osigura ili obeća da će osigurati, a poznato mu je, da osiguranje biva za družtvo kriomičarsko.

§. 253.

3. Učinitelji.

Učinitelji narušaja dohodarstvenoga, koi sastoji u sklopljenju ili nastavljanju družtva kriomičarskoga, ili u pristupu k istomu, jesu:
1. članovi družtva, u koliko se neimaju smatrati kao začetnici istoga;
2. koi udaću narušajah dohodarstvenih, što ih družtvo kani izvesti, unaprediti ili sakriti, na stanovito vrieme osigura ili obeća da će osigurati, a znano mu je, da osiguranje biva za družtvo kriomičarsko.

§. 254.

4. Sukrivci.

Sukrivnju narušaja dohodarstvenoga, koi sastoji u sklopljenju ili nastavljanju družtva kriomičarskoga, ili u pristupu k istomu, navlači na sebe svaki, koi, nebudući ni začetnik ni član družtva,
1. traži članovah za takovo sjedinjenje, ili zavodi druge, da u isto stupe;

2. koi sudieluje ili pruži uslugu svoju, da se družtvo ustanovi;
3. koi prijeme novčane, nabave, troškove, pohranjivanje ili razpačavanje predmetah, proizhodećih od kriomičarstva ili od navedenih težkih narušajah dohodarstvenih, oskèrbljuje na račun takovoga družtva, znajući da je isto družtvo kriomičarsko, ili znajući zabranjenu svèrhu, na koju pomenuti poslovi smieraju;
4. koi družtvu, znajući protuzakoniti značaj istoga, za izvodjenje, podupiranje, unapredjivanje ili sakrivanje kriomičarstva ili pomenutih težkih narušajah dohodarstvenih čini usluge, ili posudi ili u najam dade kakovih prostorinah;
5. koi družtvom kriomičarskim, znajući protuzakoniti značaj istoga, posluži se, da po njem dobavlja sebi ili da u promet stavlja predmete takove, kojimi su se prikratili ili kojimi se prikratjuju rečeni dohodi dèržavni, ili
6. koi udaću pojedinih narušajah dohodarstvenih, što ih izvede ili pokuša izvesti družtvo kriomičarsko, osigura ili obeća da će osigurati, a poznato mu je, da se radi o narušajih družtva kriomičarskoga.

§. 255.

5. Dionici.

Kao dionik narušaja dohodarstvenoga, koi sastoji u sklopljenju ili nastavljanju družtva kriomičarskoga, ili u pristupu k istomu, ima se smatrati:
1. koi saznade za obstanak družtva kriomičarskoga, pak propusti to prijaviti, premda je po

službi svojoj, po svojem uredu ili zanimanju svome dužan činiti takove prijave; ili

2. koi pri izsliedovanju, upravljenom na odkritje družtva kriomičarskoga, kojega mu je obstanak poznat, na odkritje začetnikah, učiniteljah, ili sukrivacah družtva toga, ili predmetah ili pomoćnih sredstvah od narušajah, propusti, krati se ili zateže se dati pomoć, premda je obvezan na to po svojem uredu, po svojoj službi ili po zanimanju svome, i koi time nahvalice podupire družtvo kriomičarsko; ili

3. koi, premda znade da se radi o družtvu kriomičarskom, na način, različit od načinah, u §. 254 navedenih, pripomoć dade (§. 176) budi narušajem družtva kriomičarskoga, budi začetniku ili članu kojemu družtva toga.

II. Kazni.

1. Iznimka od uporave kazni na korist onoga, koi odstupi od družtva.

§. 256.

Ako družtvo kriomičarsko nebude još izvelo, unapredilo ili sakrilo, ili nebude na način, koi je za ubrojivost pokušaja prikladan (§. 18), još pokušalo nijednoga od onih narušajah dohodarstvenih, koje izvoditi, unapredjivati ili skrivati svèrha je družtva takovoga: tad se zaradi narušaja dohodarstvenoga, koi sastoji u sklopljenju ili nastavljanju družtva kriomičarskoga, ili u pristupu k istomu (§§. 251 do 255), neima kazni podvèrći onaj krivac ili dionik toga narušaja dohodarstvenoga, koi prije, nego što bude

družtvo kriomičarsko odkriveno po vlastih, uredih ili stražanstvih, postavljenih za rukovanje propisah dohodarstvenih:

a) odreče se sasvime saveza ugovorenoga, i to za dobe javi ili člaanovom družtva, ili barem onomu članu, koi ima glavno upravljanje poslovah družtvenih; ili barem

b) učini sve, što je u vlasti njegovoj, da ugovoreni kažnjivi savez ostane bez uspieha; ili

c) koi je punu godinu danah, računajući nazad od onoga časa, kada se je družtvo kriomičarsko odkrilo po vlastih, uredih ili stražanstvih, postavljenih za rukovanje propisah dohodarstvenih, svojevoljno uztegò se od svakoga sudielovanja pri protuzakonitih poslovih, i od svakoga čina, smierajućega na izvedenje ili na pokušaj kojega od onih dohodarstvenih narušajah, koje izvoditi, unapredjivati ili skrivati svèrha je družtva toga.

2. Kazan zatvora.

§. 257.

a) Za začetnike.

Začetnici družtva kriomičarskoga imadu se kaznit strogim zatvorom od šest miesecih do jedne godine danah. Ova kazan zatvora ima se poooštriti po veličini tieranih poslovah, ili štete prouzročene istimi, po pogibeljnosti upotrebljenih sredstvah, i po naravi ostalih okolnostih otegotjujućih.

§. 258.

b) Za učinitelje i niekoje sukrivce.

Svaki učinitelj narušaja dohodarstvenoga, koi sastoji u sklopljenju ili nastavljanju družtva kriomičarskoga ili u

pristupu k istomu; zatim svaki, koi osigura ili obeća da će osigurati pojedine narušaje, što ih družtvo kriomičarsko izvede ili pokuša; koi zavede druge, da stupe u družtvo kriomičarsko; koi se dade na to, da traži za družtvo članovah; koi pogodi za isto neposredne učinitelje narušajah, ili naredi uhode ili pomoćnike; koi za isto oskèrbljuje razpačavanje ili razširivanje predmetah, proizhodećih iz prikratah dohodarstvenih, počinjenih po družtvu ili pomoćju družtva: ima se kazniti strogim zatvorom od tri mieseca do šest miesecih, a pri okolnostih osobito otegotjujućih do jedne godine danah, imenito, ako je narušnik tierao taj posao u veliko dužje vremena, ili upotrebljujući pomoćna sredstva, osobito pogibeljna.

§. 259.

c) **Za druge sukrivce ili dionike.**

Druge vèrste sukrivnje ili dioničtva u narušaju dohodarstvenom, koi sastoji u sklopljenju ili nastavljanju družtva kriomičarskoga ili u pristupu k istomu, imadu se kaznit prostim ili strogim zatvorom od jednoga do tri mieseca, a nasuprot pri okolnostih osobito otegotjujućih strogim zatvorom od tri mieseca do šest miesecih, imenito, ako je krivac ili dionik zaradi kriomičarstva dèrzovita jurve kažnjen bio, i ako je poslie te kazni udioničtvovao u družtvu kriomičarskom.

§. 260.

d) **Ublažîvanje kazni, kad namieravani narušaji nebudu izvedeni.**

Ako družtvo kriomičarsko nebude izvèršilo, unapredilo ili skrilo, ili nebude na način, koi je za ubrojivost pokušaja prikladan (§. 18), pokušalo nijednoga od onih

narušajah dohodarstvenih, koje je družtvo izvodit, unapredjivat ili skrivati namieravalo: tad se, uz uvažavanje ostalih olakotjujućih okolnostih, može izvan onih slučajevah, gdie se kazan uslied §. 256 sasvime oprašta, obalit kazan proti začetnikom, učiniteljem i sukrivcem, pomenutim u §. 258, glede kojih neima nikakovih okolnostih otegotjujućih, na prosti ili strogi zatvor od jednoga do tri mieseca, a proti ostalim sukrivcem ili dionikom, glede kojih neima okolnostih otegotjujućih, na prosti ili strogi zatvor od osam danah do jednoga mieseca.

3. Ubrojivost pojedinih narušajah dohodarstvenih.

§. 261.

a) Načelo.

U obziru ubrojivosti pojedinih narušajah dohodarstvenih, glede kojih se krivci ili dionici narušaja dohodarstvenoga, koi sastoji u sklopljenju ili nastavljanju družtva kriomičarskoga ili u pristupu k istomu, smatrat imadu kao krivci ili dionici, treba se dèržat ustanovah, propisanih u §§. 173 do 183.

§. 262.

b) Odmiera kazni za ove narušaje.

S toga poradi narušajah dohodarstvenih, koji se po tom pripisuju svakomu krivcu ili dioniku narušaja dohodarstvenoga, koi sastoji u sklopljenju ili nastavljanju družtva kriomičarskoga ili u pristupu k istomu, imadu se, uz obdèržavanje načelah, postojećih za slučaj, kad se steku dva ili više narušajah (§§. 105 do 107), nesamo uporavljivati kaznene ustanove, sadèržane u ovom poglavju, nego i izvèršivati one

naredbe, koje se o kažnjenju svakoga pojedinoga narušaja nalaze budi u prediducih poglavjih (V i VI), budi na drugih miestih zakona ovoga.

4. Globa za začetnike i učinitelje.

§. 263.

Ako družtvo kriomičarsko bude izvelo, unapredilo ili skrilo, ili bude na način, koi je za ubrojivost pokušaja prikladan (§. 18), pokušalo jedan ili više narušajah dohodarstvenih, koje izvoditi, unapredjivati ili skrivati svèrha je družtva toga: tada, neodvisno od kazni na imovinu ili zatvora i od pooštrenjah kazni, koja se odredit imadu po ostalih ustanovah zakona ovoga, imat će se dosudit proti svakomu začetniku družtva kriomičarskoga globa od dvie sto do dvie hiljade forintih, a proti svakomu učinitelju narušaja dohodarstvenoga, koi sastoji u sklopljenju ili nastavljanju družtva kriomičarskoga ili u pristupu k istomu, globa od sto do hiljadu forintih.

5. Zajedničke ustanove s kriomičarstvom dèrzovitim.

§. 264.

Ustanove, propisane za kriomičarstvo dèrzovito (§§. 240 do 250), imadu se uporavljivati i pri osudjivanju krivacah ili dionikah takovoga narušaja dohodarstvenoga, koi sastoji u sklopljenju ili nastavljanju družtva kriomičarskoga ili u pristupu k istomu (§. 221).

Glava deveta.

O kažnjenju težkih dohodarstvenih narušajah u obće.

I. Ustanova kazni.

§. 265.

1. Izmiera kazni.

Težki dohodarstveni narušaji kazne se, gdie zakon nenaredjuje inako, četverostrukom do osmerostrukom svotom onih daćah, koje su narušajem prikratjene, ili zakidi izvèržene bile. Ako imade znatnih okolnostih olakotjujućih, koje se neukidaju nasuprotnimi otegotjujućimi, tad se kazan ublažit može do dvostruke svote daćah pomenutih. Proti narušniku, koi je radi kriomičarstva, ili radi težkoga narušaja dohodarstvenoga jurve kažnjen bio (§. 112), može se kazan povisit do dvanaesterostruke svote pomenutih daćah.

§. 266.

2. Oznaka daćah, koje imadu služit za temelj.

Daće, koje pri izmierivanju kazni imadu služit za temelj, jesu, ako zakon nenaredjuje inako, sliedeće:

1. pri predmetih dèržavne samoprodaje, daća od potroška, udarena na iste, i to po izmieri, postojećoj za ono miesto, u kom je narušaj učinjen;
2. pri narušaju propisah o pobiranju potrošnine, prireza k istoj, ili ine daće od potroška,

iste ove daće, po izmieri, postojećoj za miesto, gdie je narušaj učinjen;

3. pri ostalih težkih dohodarstvenih narušajih, iznosak uvoznine, kojoj je predmet podvèržen po tarifi carinskoj, kada se iz inozemstva ili iz iznimakah carinskih uvozi u okoliš carinski.

§. 267.

3. Izmiera kazni po vriednosti predmeta.

Ako je predmet narušaja u slučaju, gdie se kazan izmierit ima po uvoznini, u obziru uvoženja iz inozemstva ili iz iznimakah carinskih podvèržen bezuvietnoj zabrani uvoznoj, i ako tarifa carinska nesadèržaje za isti predmet nikakove stavke uvozne: tad se kazan izmierit ima od polovice do dvostruke vriednosti predmeta.

§. 268.

4. Za tvari, koje imadu u sebi soli ili salitre.

Za izmieru kazni od tvarih takovih, koje su promiešane sa soljom ili salitrom, i za koje u tarifi daćah od potroška od predmetah samoprodajnih neima ustanovljene daće posebne, treba se i pri težkih dohodarstvenih narušajih dèržat ustanove §. 208.

§. 269.

5. Najmanja izmiera kazni na imovinu.

Kazni na imovinu poradi težkih narušajah dohodarstvenih, koje se uslied iztrage odredjuju presudom proti jednoj istoj osobi, nesmiju nikada biti manje od pet forintih; nego ima i ovdie miesta ograničenju, naznačenomu u §. 38.

§. 270.

6. **Uračunavanje kriomičarstva pri pooštrenju kazni poradi narušaja ponovljena.**

Pri pooštrenju kazni poradi ponavljanih težkih narušajah dohodarstvenih računa se kriomičarstvo svagda, gdie zakon inako nenaredjuje, kao težak narušaj dohodarstveni.

II. Poostrenje kazni u okolnostih osobito otegotjujućih.

1. Zatvor.

§. 271.

a) Pri kažnjenju ponovljenom.

1. Onaj, koi je bio kažnjen
   a) radi kriomičarstva dvaputa, ili
   b) radi kriomičarstva dèrzovita jedanput, ili
   c) radi kriomičarstva jedanput, i radi težkih narušajah dohodarstvenih dvaputa, ili
   d) radi težkih narušajah dohodarstvenih triputa, pak se iznova učini krivcem težkoga narušaja dohodarstvenoga (§. 112), ili
2. Koi se težkimi narušaji dohodarstvenimi, sakrivanjem, unapredjivanjem, olakšavanjem ili podupiranjem istih, zanima kao zanatom, iz kojega sasvim ili stranom bere zaslužbu za se ili za porodicu svoju, pak pri tom bude uglavljen, da je, premda bez podnešene kazni, počinio
   a) triputa kriomičarstvo, ili
   b) četiriputa težke dohodarstvene narušaje,

ima se odsuditi na prosti, ili strogi zatvor od osam danah do tri mieseca. Kad su okolnosti osobito otegotjujuće, može se kazan produljit na strogi zatvor do šest miesecih.

§. 272.

b) Pri sgèrnutju.

Ako su se dvie ili više osobah u namieri, da izvedu težak narušaj dohodarstveni, da ga uklone od odkritja, ili da preprieče uhitjenje narušnika ili predmeta od narušaja, sgèrnule u okolnostih takovih, u kojih sdruženje više ljudih unapredjuje izvèršbu narušaja, a nasuprot otegotjuje odkritje istoga ili uhitjenje narušnika ili predmeta narušajnoga: imadu se tada, ako nebude miesta kažnjenju po obćih zakonih kaznenih, nametnuti kazni, koje su za kriomičarstvo sgèrnutjem ustanovljene u §§. 227 do 229.

§. 273.

c) Pri drugih okolnostih otegotjujućih.

Kazni, ustanovljene u §§. 225, 232, 234, 235, 237 do 239, imadu se pod istimi uvieti, pod kojimi im ima miesta pri spodobnoj vèrsti kriomičarstva dèrzovita, uporavit i u slučajevih sliedećih:

1. Kada pri izvodjenju, ili u koliko je sám pokušaj kažnjiv, kada pri pokušaju težkoga dohodarstvenoga narušaja bude na koigod od goripomenutih načinah (§. 225, *a*), *b*), *c*) uporavljena prietnja, opornost ili nasilje; ili
2. kada udaća jednoga ili više težkih narušajah dohodarstvenih bude osigurana, ili bude osiguranje iste udaće obećano; ili

3. kada pri izvodjenju, ili na koliko je sám pokušaj kažnjiv, kada pri pokušaju težkoga dohodarstvenoga narušaja bude u okolnostih, navedenih u §. 231, dat, ponudjen ili obećan kakov dar; ili
4. kada u svèrhu, da se izvede ili sakrije težki narušaj dohodarstveni, bude u vodjenju knjigah, u sačinjanju, promienjivanju ili uporavljivanju izpravah ili obilježjah učinjena kojagod od neizpravnostih, naznačenih u §. 236, ili
5. kada u svèrhu, da se izvede ili sakrije koi težki dohodarstveni narušaj, bude povriedjen, snimljen, prenešen ili otvoren zapor uredovni, koi je udaren na robu, na napravu obèrtnu, na sredstvo prevozno ili na shranu koju; ili
6. kada sa stvarju, koja nije svojina narušnikova, bude u okolnostih, navedenih u §. 239, izveden, ili na koliko je sám pokušaj kažnjiv, bude pokušan težki dohodarstveni narušaj.

2. Gubitak pravah i povlasticah.

§. 274.

a) U pèrvom slučaju zateke.

Odmah u pèrvom slučaju zateke:

1. imadu se odsudit na gubitak povlastice za prodavanje predmetah dèržavne samoprodaje oni ljudi, koji su po vlastih dohodarstvenih postavljeni, da razprodaju predmete takove;
2. mogu se odsudit na gubitak dozvole, dobivene za proizvodjenje ili priredjivanje predmetah dèržavne samoprodaje oni posiednici od zemaljah ili obèrtnici oni, kojim je dozvoljeno, da proizvode ili priredjuju predmete takove,

kada budu obnadjeni, da su **učinili težki dohodarstveni narušaj** kojimgod od vèrste onih predmetah dèržavne samoprodaje, na koje se proteže dozvola, podieljena im, da ih prodaju, proizvode ili priredjuju;

3. imadu se **povlastice kućarske** lišiti oni kućarci iliti **torbari**, koji obnadjeni budu, da su krivci **težkoga dohodarstvenoga narušaja s robom inozemskom**, ili **nepovladjenoga prodavanja predmetah** koje **dèržavne samoprodaje**.

§. 275.

b) Pri kažnjenju ponovljenom.

Obèrtnik, koi je bio kažnjen (§. 112)

a) radi **kriomičarstva dvaputa**, ili

b) radi **kriomičarstva dèrzovita jedanput**, i radi **težkoga narušaja dohodarstvenoga jedanput**, ili

c) radi **težkih narušajah dohodarstvenih triputa**, ili

d) radi **težkih narušajah dohodarstvenih u** kojojgod od okolnostih otegotjujućih, naznačenih u §§. 272 i 273, **dvaputa**,

može se odsudit na **gubitak povlastice obèrtovne**, ako stvari, kojimi je narušaje, jurve kažnjene, počinio, spadaju u vèrstu stvarih onih, koje su **predmet obèrtovanja njegova**, i ako se s **predmeti ove vèrste iznova učini krivcem težkoga narušaja dohodarstvenoga**.

§. 276.

c) Izjava nesposobnosti za zadobljenje povlastice obèrtovne.

U jednakih okolnostih mogu se i momci tèrgovački, naredjenici od tèrgovine ili obèrtni pomoćnici drugih obèrtnikah izjaviti, da su nesposobni za zadobljenje povlastice obèrtovne, kad se obnadju, da su počinili težkih dohodarstvenih narušajah s predmeti pomenute povlastice. Kada se ova izjava nesposobnosti proti istim dosudi, imadu se proglasiti imena njihova.

Glava deseta.

O kažnjenju neizpravnostih u očitovanjih o robi.

I. Vèrste neizpravnostih kažnjivih.

1. Naznaka istih u obće.

§. 277.

Neizpravnosti u očitovanju o robi, kažnjive po mieri ustanovah, sadèržanih u ovom poglavju, jesu sliedeće:

1. Kada predmet,
   a) koi bi se imao bio prokazati, bude zatajen sasvime, ili
   b) bude prokazan, premda ga ni neima; ili
2. Kada bude prokazan rod ili vèrsta robe takovim imenom, po kojem bi uslied tarife

a) uporavila se druga odmiera daće, nego što bi uporavit se imala po pravoj naravi predmeta, ili

b) oprostio se predmet, koi je podvèržen daći ili zabrani, od platjanja daće ili od uporave pomenute zabrane;

3. Kada množina robe nesudara se s pravim stanjem predmeta očitovanoga, ili

4. Kada se broj svežanjah ili shranah nesudara s pravim stanjem predmeta, koi je očitovan.

2. Razlika u množini, prosta od kazni.

§. 278.

Ustanovljuju osobite obznane, koje se razlike izmedju množine prokazane i u istinu postojeće neimaju smatrati kao kažnjiva neizpravnost u prokazu o množini.

3. Neizpravnost u očitovanju o robi za naputu robe inozemske.

§. 279.

a) U obće.

Neizpravnosti u očitovanju o robi za naputu neocarinjene robe inozemske imadu se smatrat i kazniti kao kriomičarstvo u sliedećih slučajevih, imenito:

1. Kada predmet, koi u istinu postoji, i koi bi se imao bio prokazati, bude zatajen: ima se odredit kazan radi kriomičarstva, učinjena protuzakonitim uvoženjem toga predmeta;

2. Kada se dade neizpravno očitovanje o rodu ili vèrsti robe: imade se ta neizpravnost kazniti kao

kriomičarstvo, učinjeno protuzakonitim uvoženjem predmeta, koi u istinu postoji.

3. Kada napokon bude množina prokazana manja, nego što u istinu jest: ima se uporavit kazan radi kriomičarstva, učinjena protuzakonitim uvoženjem one množine, za koju se prokaz u očitovanju razlikuje od prave množine predmeta.

§. 280.

b) **Kad se prokaže predmet, kojega neima, ili pak množina veća.**

Ako bude

1. prokazan predmet, kojega ni neima, ili
2. očitovana množina veća, nego što je ona, koja u istinu postoji,

neće se doduše neizpravnost ova kaznit kao kriomičarstvo, ali će se ipak odredit proti njoj kazan izmedju dvostrukoga i četverostrukoga iznoska uvoznine od predmeta, očitovanoga kao doista postojećega, ili od množine, za koju prokaz u očitovanju nadilazi množinu pravu, to jest množinu u istinu nadjenu. Ako li se ova neizpravnost odkrije pri uredu, kod kojega je očitovanje učinjeno, i ako nakon potankoga izvidjenja očitovane pošiljke izidje iz okolnostih na vidielo, da se tim neizpravnim prokazom nije namieravalo ni prikratiti dohodarstva, ni skriti druge koje neizpravnosti niti u obće ikojega narušaja dohodarstvenoga, i ako u slučaju, gdie je množina prokazana veća, nego što u istinu jeste, razlika nenadilazi petoga diela množine u istinu postojeće: imat će se radi netočnosti u očitovanju odmierit kazan izmedj polovice do dvostruke svote od uvoznine, koja pripada od predmeta, očitovanoga kao doista postojećega, ili od razlike u množini.

4. Neizpravnost očitovanja u prometu, prostom od carine.

§. 281.

a) Pri izvozu.

Kada je očitovanje o robi učinjeno:

a) za zadobiti naputu robe, preko carinske linije izlazeće, da u drugi koi kraj okoliša carinskoga bude opet natrag donešena budi po moru, budi preko kojega iznimka carinskoga ili preko kojega zemljišta inostranoga; ili

b) pri izvozu robe iz okoliša carinskoga u inozemstvo ili u koi iznimak carinski na neizviestnu prodaju, ili u svèrhu, da se ondie priredi, oplemeni ili preradi, ili pri iztierivanju živine onamo, budi na pašu, budi na dielo,

imadu se sliedeće neizpravnosti smatrat i kazniti kao kriomičarstvo, imenito:

1. neizpravni prokaz o rodu ili vèrsti robe ima se smatrat kao kriomičarstvo, učinjeno protuzakonitim izvoženjem predmeta, koi se u istinu podvèrgava uredovnomu dielovanju, i ujedno kao pokušaj kriomičarstva protuzakonitim uvoženjem predmeta, u očitovanju prokazanoga;
2. prokaz veće kolicine, nego koja u istinu postoji, ima se smatrat kao pokušaj kriomičarstva protuzakonitim uvoženjem kolicine one, za koju prokaz u očitovanju nadilazi pravo stanje;
3. prokaz manje kolicine, nego koja u istinu postoji, ima se smatrati kao kriomičarstvo protuzakonitim izvoženjem kolicine zatajene.

§. 282.

b) Pri uvozu.

Kada je očitovanje o robi učinjeno:

a) da se od carine prosto uveze roba, koja po moru, preko kojega iznimka carinskoga ili preko zemljišta inostranoga prelazi iz jednoga kraja okoliša carinskoga u drugi; ili

b) da se od carine prosto uvezu predmeti, koji su iz okoliša carinskoga na neizviestnu prodaju, ili u svèrhu, da se prirede, oplemene ili prerade, ili na pašu ili na dielo poslani bili u inozemstvo ili u koi iznimak carinski, pak se odande, kao što prokaz glasi, opet vratjaju; ili

c) da se što na neizviestnu prodaju, ili u svèrhu, da se priredi, oplemeni ili preradi, ili na pašu ili na dielo uveze iz inozemstva ili iz iznimakah carinskih u okoliš carinski,

imadu se sliedeće neizpravnosti smatrat i kazniti kao kriomičarstvo, imenito:

1. neizpravni prokaz o rodu i vèrsti robe ima se smatrati kao kriomičarstvo, učinjeno protuzakonitim uvoženjem predmeta, koi se u istinu podvèrgava uredovnomu dielovanju, i ujedno kao kriomičarstvo protuzakonitim izvoženjem predmeta, u očitovanju prokazanoga;
2. prokaz veće kolicine, nego koja u istinu postoji, ima se smatrat kao kriomičarstvo protuzakonitim izvoženjem kolicine one, za koju prokaz u očitovanju nadilazi pravo stanje;

3. prokaz manje kolicine, nego koja u istinu postoji, ima se smatrati kao kriomičarstvo protuzakonitim uvoženjem kolicine zatajene.

5. Neizpravnosti u drugih slučajevih prometa, carini podvèrženoga.

§. 283.

a) Pravilo.

U svih ostalih slučajevih, o kojih negovore prediduće ustanove (§§. 279 do 282), imadu se neizpravnosti u očitovanjih o robi, podnešenih radi uvoza ili izvoza preko linije carinske, smatrat i kaštigovati kao kriomičarstvo, učinjeno

a) protuzakonitim uvoženjem, ako očitovanje bude dato radi carinskoga postupka za uvoz,

b) protuzakonitim izvoženjem, ako očitovanje bude podnešeno radi uredovnoga dielovanja, propisanoga za izvoz robe,

samo u sliedećih slučajevih, imenito:

1. kada se sasvime zataji predmet, koi u istinu postoji;
2. kada se rod ili vèrsta prokaže tako neizpravno, da
   a) pristojba po prokazu očitovanja izidje manja, nego što će izići od pravoga predmeta, podvèrženoga postupku carinskomu; ili
   b) da se pri uvozu očituje roba, koju je u obće dopušteno uvoziti, umiesto robe takove, koja je ili stavljena izvan prometa, ili podvèržena bezuvietnoj zabrani uvoznoj, ili

c) da se pri izvozu umiesto robe, koju je zabranjeno izvoziti, očituje predmet takov, kojega izvoženje nije zabranjeno, ili

d) da se umiesto robe, koja je carini podvèržena, očituje predmet takov, koi je od carine prost;

3. kada je prokazana kolicina preko jedne petine manja, nego što je kolicina u istinu postojeća, i kada razlika ova nije takova, da bi po naravi slučaja, uslied propisa, pomenutoga u §. 278, imala biti prosta od kazni.

§. 284.

b) Pravilo, po kojem se odmieruje kazan.

Pravilo za odmierivanje kazni ima biti u ovih slučajevih (§. 283):

1. Vriednost bezuvietnoj zabrani podvèržene robe, koja bude sasvime zatajena, ili umiesto koje bude prokazan predmet takov, koi je dopušten ili prost od carine;
2. Carina od robe,
   a) koja bude sasvim zatajena, ili umiesto koje bude prokazan predmet takov, koi je prost od carine, ili
   b) koja spada medju robu, stavljenu izvan prometa, i umiesto koje bude pri uvozu očitovan predmet takov, koi je dopušten;
3. U svih drugih slučajevih ona svota, za koju je pristojba, pripadajuća po prokazih u očitovanju, manja od one, koja odgovara predmetu, koi se je doista podvèrgo postupku carinskomu.

§. 285.

c) **Neizpravnost u prokazu o kolicini.**

Ako u slučajevih, o kojih govore dva prediduća paragrafa (283 i 284), bude u očitovanju o robi prokazana kolicina, manja od kolicine prave, i ako razlika nenadilazi ove kolicine za jednu petinu, ali nadilazi mieru onu, koja je po zakonu prosta od kazni (§. 278): ima se kao kazan za ovu netočnost u očitovanju platiti carina, pripadajuća od razlike izmedj kolicine prave i prokazane; a osim toga ima se namirit i carina ista.

§. 286.

d) **Netočnost u sačinjanju očitovanja.**

Ako napokon u navedenih slučajevih (§. 283) bude neizpravnost očitovanja takova,

1. da od očitovane robe pripade pristojba veća, nego li od predmeta, u istinu podvèrženoga postupku;
2. da se prokaže kolicina veća, nego što doista jest; ili
3. da se prokaže predmet, kojega neima,

ima se tada za ovu netočnost u sačinjanju očitovanja platit u ime kazni polovica one svote, za koju carina po prokazih očitovanja nadilazi pristojbu, pripadajuću od predmeta pravoga. Nego ako se obnadje iz okolnostih, da se je neizpravnostju u očitovanju namieravalo: izlukaviti osiguranje za predmete, protuzakonito dobavljene, ili sakriti koju prikratu dohodarstvenu, ili obezuspiešiti miere od nadgledanja, i ako izdatnik očitovanja nebude kadar dovoljno razjasniti, kako je i zašto je neizpravnost uvukla se pri sačinjanju očitovanja, ima se tad kao kazan dosuditi dvostruki do četverostruki iznosak pomenute svote,

za koju carina, odmierena po očitovanju, nadilazi carinu onu, koja pripada od predmeta u istinu nadjenoga.

6. Neizpravnosti u očitovanjih, odnosećih se na postupak kontrolni.

§. 287.

a) Pravilo.

Ako u očitovanju, upravljenom na to, da se zadobiju uředovne potvèrde za odpremanje robe, kontroli podvèržene,

a) u kotaru pograničnom, ili

b) iz kotara pograničnoga u unutarnji okoliš carinski, ili

c) iz unutarnjega okoliša carinskoga u kotar pogranični, ili

d) ako se radi o robi, koja je u unutarnjem okolišu carinskom podvèržena strožijoj kontroli, za odpremanje iste robe unutar pomenutoga (unutarnjega) okoliša carinskoga

bude neizpravno prokazana

1. roba, kontroli podvèržena umiesto predmeta, koi nije kontroli podvèržen, ili
2. kolicina robe, kontroli podvèržene,

ima se takova neizpravnost kazniti kao težak narušaj dohodarstveni.

§. 288.

b) Pravilo, po kojem se odmieruje kazan.

Pri odmierivanju kazni za ovu neizpravnost (§. 287) služit će za pravilo uvoznina od robe kontroli podvèržene, koja je prokazana bila namiesto predmeta kontroli nepodvèr-

ženoga; a ako je prokaz o kolicini neizpravan bio, služit će tad za pravilo uvoznina od kolicine one, za koju se prokaz u očitovanju razlikuje od kolicine, u istinu postojeće.

7. Neizpravnosti u manifestu brodarstvenom, ili u prokazih, koje podnosit imadu brodari.

§. 289.

Ako u manifestu brodarstvenom, što ga po zakonih carinskih kapetan od broda, ulazećega u koju luku primorsku, ili približujućega sę primorju, podnosi uredu, ili kojemu uredniku ili službeniku, ili pak u prokazu o robi, namienjenoj za drugu luku, zatim o robi onoj, za koju kapetan nezna kamo je namienjena, bude obnadjena neizpravnost u obziru roda, vèrste ili kolicine robe: imat će se uporavit ustanove, sadèržane u §§. 283 do 286.

8. Neizpravnosti u prokazih u obziru poreza u miestih zatvorenih.

§. 290.

Ako pri uvozu u miesto, koje je izjavljeno da se u obziru pobiranja daće smatrat ima kao zatvoreno, ili, u koliko na poreznoj liniji toga miesta neima uredah, ako prije stovarenja u istom bude dato očitovanje ili prokaz o predmetih, podvèrženih potrošnini, prirezu k istoj ili drugoj daći od potroška, za da se uzmu u propisani postupak uredovni; i ako se u tom očitovanju ili prokazu bude našlo neizpravnostih u obziru roda, vèrste ili kolicine tih predmetah, imadu se tada uporaviti:

1. propisi §§. 279 i 280, ako su porezu podvèrženi predmeti očitovani bili
   a) za provoz kroz miesto, ili
   b) za naputu k uredu, nalazećemu se u miestu ili na poreznoj linii toga miesta;
2. ustanove pako §§. 283 do 286 u svih ostalih slučajevih.

II. Načela za ustanovljivanje kazni.

1. Prokaz kolicine polag dva ili više mierilah.

a) Neizpravnost u prokazu po jednom od tih mierilah.

§. 291.

U slučajevih, gdie se kolicina robe u isto doba prokazat mora polag dva ili više mierilah, imenito u svèrhu, da se izhodi naputa inozemske robe neocarinjene: ima se uporavit kazan za neizpravni prokaz kolicine, premda se neizpravnost prokaza proteže samo na jedno od tih mierilah, i premda je kolicina polag ostalih izpravno prokazana, n. pr. kada se osim teže nečiste (sporco) prokazati ima i teža čista (netto), pak jedna od tih težah bude prokazana izpravno, druga pako neizpravno.

b) Mierilo za ustanovljivanje kazni.

§. 292.

Kada se neizpravnost u prokazu o kolicini neodnosi na ono mierilo, po kojem se mieri daća, na kojoj treba da se osniva kazan, ili po kojem se ustanovljuje vriednost predmeta u slučajevih, gdie se kazan izriče po vriednosti istoga: tad se kazan odmieruje na temelju onoga diela od robe, koi odgovara razmierju izmedju neizprav-

nosti odkrivene i kolicine ukupne, i to tako, da ako je n. pr. u očitovanju o robi naputnoj, od koje se uvoznina platja po teži čistoj, prokazana doduše ova teža istinito, ali je nasuprot teža nečista prokazana manja u toliko, da razlika iznosi desetinu teže prave, uzeti se tad ima kao mierilo za ustanovljenje kazni uvoznina od desetine teže čiste, koja je izpravno očitovana.

2. Neizpravnost u prokazu o množini svežanjah ili shranah.

a) Kada se kolicina prokazati mora obaška za svaki svežanj.

§. 293.

aa) U slučaju, kada je neizpravni prokaz kolicine kažnjiv.

Kada je propisano, da se kolicina i rod robe prokazati ima obaška za svaki svežanj ili za svaku shranu, pak se obnadje, da je jednoga ili više svežanjah, jedne ili više shranah

a) nestalo, ili

b) da ih ima više, nego što je u očitovanju rečeno, tad će pri ustanovljivanju kazni služit za temelj:

1. u pèrvom ovom slučaju, u koliko je kažnjiv prokaz kolicine, nadilazeće pravo stanje robe, ona kolicina, koja je u očitovanju prokazana za svaki manjkajući svežanj, ili za svaku manjkajuću shranu;
2. u drugom pak slučaju, u koliko je kažnjiv prokaz kolicine manje, nego što je prava, ona kolicina, koju svežanj u očitovanju zatajeni, ili shrana u očitovanju zatajena sadèržaje.

Pri tom nemože se ni u jednom ni u drugom slučaju u jedno sbijati ukupna kolicina, koja je sadèržana u svih svežnjih ili shranah od tovara ili pošiljke očitovane;

a nemože se ni kolicina veća, nalazeća se u drugih svežnjih ili shranah, ni kolicina, manjkajuća u istih, prebiti odnosno sa svežnji ili shranami, kojih neima, ili s onimi, kojih ima više, nego što je u očitovanju naznačeno.

§. 294.

bb) Kada neizpravni prokaz kolicine nije kažnjiv.

Kada okolnosti nisu takove, da bi neizpravnost u prokazu kolicine kažnjiva bila, imat će se za ovu netočnost u očitovanju uporavit kazan od jedne forinte za svaki svežanj ili svaku shranu, što se obnadje, da manjka, ili da nadilazi množinu, naznačenu u očitovanju.

b) Kada se kolicina neima prokazati obaška za svaki svežanj.

§. 295.

aa) Uvieti za kažnjenje neizpravnosti.

Nasuprot ako u slučajevih, gdie nije propisano kolicinu i rod robe prokazati obaška za svaki svežanj i za svaku shranu, bude krivo prokazan broj svežanjah ili shranah: imat će se kazan, koja po naravi slučaja pripada za neizpravnost u prokazu o kolicini, uporavit samo u toliko, u koliko se ukupna kolicina svake obaška očitovane vèrste od robe razlikuje od kolicine prokazane. Nego neima se tù u jedno sabijati kolicina od dva ili više rodovah, niti od dvie ili više vèrstah, spadajućih k jednomu istomu rodu od robe.

§. 296.

bb) Kazan za netočnost u sačinjanju očitovanja.

U slučaju, o kojem govori §. 295, ima se bez obzira, dà li se može ili nemože nanj uporaviti kazan, ustanovljena

za neizpravnost u prokazu o kolicini, platit za netočnost u sačinjanju očitovanja po jedna forinta za svaki svežanj ili svaku shranu, što se obnadje, da manjka ili da nadilazi množinu, naznačenu u očitovanju.

3. Dosudjuje se kazan neodvisno od porabe, koja je očitovanjem učinjena.

§. 297.

Ako uredovni postupak, radi kojega je podnešeno očitovanje, i nebude obavljen, budi sbog bitnih manah u očitovanju, budi sbog toga, što fali osobita dozvola, potrebita za obavljanje postupka, budi za to, što ured neima punomoćja da ga izvèrši, budi poradi drugih nastavših zapriekah: neukida se zato ipak uporava zakonite kazni, ustanovljene za neizpravnost u očitovanju, ako neizpravnost ta bude odkrivena prije, nego što ured povrati očitovanje.

4. Prokaz imenom obćenitiim, nego što je ime tarifno.

§. 298.

Ako u očitovanju bude predmet koi prokazan imenom obćenitiim, a ne onim, što ga sadèržaje tarifa, postojeća za daću, na kojoj se odmiera kazni osnivati ima, i ako ime, u očitovanju upotrebljeno, obuzima dvie ili više vèrstah od predmeta, na koje je u pomenutoj tarifi različita daća nametnuta: tad u slučajevih, gdie se kazan ravna po daći, pripadajućoj od predmeta očitovana, ima se u tu svèrhu uzeti daća po najvišjem iznosku, koi je pod očitovanim imenom sadèržan u tarifi.

5. Okolnosti osobite otegotjuće.

§. 299.

U obziru neizpravnostih u očitovanjih ili u prokazih o robi imadu se, osim obćenitih i napose za kriomičarstvo ustanovljenih razlogah otegotjućih (§§. 90, 91 i 201), smatrati kao okolnosti otegotjuće:

1. kada u istom očitovanju budu podjedno učinjene neizpravnosti dvie ili više ih;
2. kada u očitovanju o dva ili više predmetah, koji su istina podvèrženi različitim daćam, nego kojih se kolicina ipak prokazati mora na temelju jednoga istoga mierila, n. pr. sasvime po teži, ili sasvime po broju komadah, bude kolicina onih predmetah, na koje je manji danak nametnut, prokazana veća, a nasuprot kolicina onih, koji su podvèrženi daći većoj, bude prokazana manja, tako, da se ukupna kolicina predmetah, po istom mierilu očitovanih, sudara s kolicinom obnadjenom, ili da se od iste neznatno samo razlikuje, i s toga da nebi moguće bilo neizpravnosti u trag ući, a da se nepreištu iznutra pojedini svežnji, shrane ili razdielci pošiljke očitovane. U slučajevih, gdie prokaz kolicine veće, nego što u istinu jest, sadèržaje u sebi kriomičarstvo, imat će se obratno kao okolnost otegotjuća smatrati i to, kada se prokaže veća kolicina predmetah, podvèrženih daći većoj, a nasuprot manja kolicina onih, na koje je nametnuta daća manja;
3. kada predmeti, carinskomu postupku podvèrženi, glede kojih se odkrije neizpravnost u očitovanju, budu nadjeni u takovom zavoju, koi neobičnim načinom otežčava odkritje neizpravnosti;

4. kada predmet, obterašen daćom većom, bude pomiešan ili spakovan s drugimi predmeti, na koje je nametnuta daća manja, ili kada roba zabranjena ili stavljena izvan prometa bude pomiešana ili spakovana s robom dopuštenom.

III. Osobe, proti kojim imadu se odredjivati kazni poradi neizpravnostih u očitovanju.

1. Kazan poradi neizpravnosti ili netočnosti u očitovanju.

§. 300.

a) Načelo.

Kazan poradi neizpravnosti u očitovanju ima se izreći proti onim osobam, kojim se po obćih načelih (§§. 19 do 25, 173 do 183) ubraja narušaj.

§. 301.

b) Tko se ima smatrati kao učinitelj.

U pravilu smatra se kao učinitelj neizpravnosti u očitovanju o robi izdatnik istoga očitovanja, to jest onaj, koi je očitovanje podpisò ili ustmeno podnio, ili koi je učinio izdati ga ili ustmeno podnieti po punovlastniku.

§. 302.

c) Iznimke.

Nego neće se izdatnik potegnuti na kazan poradi neizpravnosti u očitovanju o robi:

1. kada očitovanje nebude podpisano ili ustmeno podnešeno neposredno po njem, nego po puno-

vlastniku, i kada ujedno neima zakonitih uvietah, da bi se mogla neizpravnost ubrojiti onomu, u kojega se imenu očitovanje čini, kao začetniku ili sukrivcu. U ovom slučaju ima se punovlastnik, koi je očitovanje izdao ili ustmeno podnio, smatrati kao učinitelj neizpravnosti.

2. Kada se dokaže, da je očitovanje o robi izvorno izdato bilo pravo, nego da je bez krivnje izdatnikove
a) dogadjajem slučajnim, ili
b) dielom kojega tretjega
nastala razlika, postojeća medju sadèržajem očitovanja i medju stanjem robe. U ovom slučaju odredjuje se kazan proti onim, kojim se po naravi slučaja ubrojit ima narušaj, i ako je očitovanje učinjeno po punovlastniku, neima se ni isti podvèrći kazni, u koliko nepada nanj krivnja takova, koja se ubrojit može kao narušaj dohodarstveni.

2. Jamčenje za kazni.

§. 303.

a) Od strane izdatnika očitovanja.

Nego u oba slučaja (§. 302, br. 1 i 2) ostaje izdatnik očitovanja za kazneni iznosak, koi bi ga po zakonu postić imao, kada bi se on smatrao kao učinitelj neizpravnosti, jamac u toliko, u koliko jamčenje nebude prešlo na drugoga, i u koliko nebude slučaj u obće iznimljen od jamčenja (§. 307).

§. 304.

b) **Šta sliedi iz prihvata od strane primca robe.**

Ako jamčenje, koje je pri robi uvoznoj naloženo izdatniku očitovanja, i predje glede istoga na primca robe: zato se ipak neoprašta time izdatnik očitovanja od uporave zakonom propisane kazni, ako postoje zakoniti uvieti, pod kojimi se neizpravnost očitovanja ubrojit može njemu kao začetniku, učinitelju, sukrivcu ili dioniku.

§. 305.

c) **Jamčenje od strane primca robe.**

Primac robe, na koga je pri robi uvoznoj prešlo jamčenje za očitovanje, ima za kazni na imovinu, kojim je zaradi neizpravnosti u očitovanju podvèržen učinitelj, jamčiti u istoj mieri, u kojoj bi jamčiti morao izdatnik očitovanja, da jamčenje nebude prešlo na primca robe. Primac ima se, bez obzira na ovo jamčenje, podvèrći kazni, ako se obnadje, da je začetnik, sukrivac ili dionik učinjenoga narušaja.

§. 306.

d) **Od strane vozača robe.**

Kada se vozač robe ima smatrati kao sukrivac ili kao dionik u neizpravnosti očitovanja o robi, ili kada je isti dužan jamčiti za očitovanje: to se uz uporavu ustanovah reda carinskoga prosudjivat ima po naravi slučaja.

§. 307.

e) **Ograničenje jamčenja, zakonom ustanovljena.**

Jamčenje za očitovanje o robi, koje je po zakonu naloženo izdatniku očitovanja, primcu robe

ili vozaču, neproteže se na kazni one, kojim ima miesta onda, kada jamac dokaže, da je očitovanje o robi izvorno izdato bilo pravo, nego da je razlika izmedju očitovanja i stanja robe nastala

a) dogadjajem slučajnim, kojemu jamac nije kriv, ili

b) kradjom, koju je počinio tretji tko bez krivnje od strane jamca.

3. Kazan poradi neizpravnostih u manifestu brodarstvenom, i u prokazih, koji se predavat imadu u luci pomorskoj; a tako i jamčenje za iste.

§. 308.

Kazan poradi neizpravnosti manifesta brodarstvenoga ili prokaza o robi, koja je odredjena za drugu luku, ili o predmetih, za koje kapetanu nije znano, kamo su namienjeni, ima postići kapetana. Roba, koja se na brodu nalazi, jamči u ovom slučaju za kazan, ako je ista roba kapetanova, ili ako je sám vlastnik kažnjiv kao začetnik, učinitelj, sukrivac ili dionik narušaja.

Glava jedanaesta.

O narušajih propisah o proizvodjenju i priredjivanju, zatim o upotrebljivanju i prodavanju predmetah od dèržavne samoprodaje.

1. Prijava o solištih i o izvorih vode solane.

a) Propust takove prijave.

§. 309.

Tko propusti učiniti dužnu prijavu o novom izvoru vode solane, o odkrivenom takovom izvoru, ili o solištu, zatim o zemljah ili drugih mineralih, koji soli u sebi sadèržaju, ili o tom, da je koi izvor vode sladke počeo davati soli kuhinjske, ima se kazniti globom od dvadeset i pet do dviesto forintih.

b) Zakašnjenje prijave.

§. 310.

Ako prijava bude, istina, učinjena, ali stopram poslie roka propisanoga, nego ako prije prijave nebude učinjena nikakova zloporaba, škodljiva dohodu dèržavnomu, i ako se prijava predade prije, nego što vlasti dohodarstvene saznadu za stvar, koja bi prijavit se imala: uporavljuje se tada globa od pet do dvadeset i pet forintih.

2. Zabranjeno proizvodjenje.

a) Predmetah dèržavne samoprodaje u obće.

§. 311.

Svako zabranjeno proizvodjenje predmetah dèržavne samoprodaje jeste težak dohodarstveni narušaj.

b) Duhana.

§. 312.

Ako se zabranjeno sadjenje duhana saznade prije, nego što perje bude toliko, da valja za užitak ili za priredjivanje: ima se tad razsad duhanski izčupati i uništiti. Kazan nasuprot u slučaju ovom odmierit će se od polovice do dvostruke svote one daće od potroška, koja se platja za jednaku kolicinu sirovoga perja od duhana.

c) Soli ili salitre.

§. 313.

U obziru odmiere kazni poradi zabranjenoga proizvodjenja soli ili salitre treba se vladati polag ustanovah §. 208, za da se pronadje kolicina, na kojoj će se imat osnivati odmiera kaznena.

3. Priredjivanje ili upotrebljivanje suprot zabrani.

a) Predmetah samoprodajnih, koji nisu nabavljeni iz skladištah dohodarstvenih.

§. 314.

Smatra se takodjer kao težak dohodarstveni narušaj svako zabranjeno proizvodjenje ili upotreb-

ljivanje predmetah samoprodajnih, ako isti nebudu nabavljeni po propisu iz tvornicah ili iz prodavaonicah dèržavno-dohodarstvenih.

b) **Predmetah, koji proizhode iz skladištah dohodarstvenih.**

§. 315.

Ako je nasuprot predmet, koi se proti zabrani prirédjuje ili upotrebljuje, nabavljen polag propisa iz tvornicah ili iz prodavaonicah dèržavno-dohodarstvenih, ili uz izplatu zakonitih daćah iz inozemstva: ima se zabranjeno priredjivanje ili upotrebljivanje pomenutoga predmeta kazniti polovicom do dvostrukom svotom daće od potroška. Pri zabranjenom priredjivanju ima ona daća od potroška, koja pripada od predmeta, priredjivanjem tim proizvedena, služit za temelj pri izmierivanju kazni, ako daća od potroška od tvari, u priredjivanje uzete, nebude veća.

4. Protupropisni promet s predmeti samoprodajnimi.

a) **Zabranjeno prodavanje.**

§. 316.

aa) **Predmetah, kojih neima u tarifi, ili od kojih se nije namirila daća.**

Koi predmete od takove dèržavne samoprodaje, glede koje podpuno se izvèršuju izklopna prava, dèržavi priuzdèržana, bez dozvole vlastih dohodarstvenih prodaje u zemlji takovoj, gdie se podpuno izvèršuju prava ona; ili koi predmete te pribavlja sebi od čovieka takovoga, koi za prodavanje istih nije dobio dozvole od vlastih dohodarstvenih: čini se krivcem težkoga narušaja dohodar-

stvenoga, ako pomenuti predmeti spadaju u vèrstu, koja nije sadèržana u prodajnoj tarifi, postojećoj za prodavaonice dohodarstvene, ili ako daća od potroška nije se od istih namirila.

§. 317.

bb) Predmetah, od kojih se je namirila daća od potroška.

Ako su nasuprot pomenuti predmeti sadèržani u prodajnoj tarifi, postojećoj za prodavaonice dohodarstvene, i ako je od istih namirila se daća od potroška: imat će se kaznit polovicom do dvostrukom svotom daće od potroška kako onaj, koi je predmet prodao, tako i onaj, koi ga je sebi pribavio.

b) Zloporaba pogodovanja podieljena.

§. 318.

Ljudi, kojim se predmeti dèržavne samoprodaje budi za njihovu porabu, budi za trošenje u kućanstvu njihovom, budi za obèrtovanje daju iznimice u ciene prodajne obáljene, a ne u obćenite, čine se krivci težkoga narušaja dohodarstvenoga, kada koigod od tih predmetah ustupe komu drugomu.

c) Protupropisno prenošenje iz jednoga kraja u koi drugi.

§. 319.

Ako proti zabrani, uslied koje predmetah dèržavne samoprodaje, premda po propisu nabavljenih, nije slobodno prenositi iz jednoga kraja okoliša dèržavnoga, u kojem je samoprodaja uvedena, u drugi koi kraj istoga okoliša, budu predmeti samoprodajni prenešeni u takov

kraj, u kojem postoje samoprodajne ciene veće, nego li u kraju onom, odkuda prenos biva: ima se tad ovi narušaj zabrane smatrat kao težak narušaj dohodarstveni.

d) Mierilo za ustanovljivanje kazni.

§. 320.

aa) Za prediduća dva slučaja.

U oba ova slučaja (§§. 318 i 319) neće biti mierilom pri ustanovljivanju kazni ona daća od potroška, kojoj je predmet narušaja podvèržen, nego razlika

a) u pèrvom slučaju (§. 318) medju obćenitom prodajnom cienom i cienom onom, u koju je predmet dat bio narušniku;

b) u drugom slučaju (§. 319) medju prodajnom cienom onoga kraja, u koi je dotična stvar prenešena, i cienom, postojećom u kraju onom, odkud se je stvar u pèrkos zabrani preniela.

Nego nesmije se kazan izmieriti nikada izpod polovice one daće od potroška, koja pripada po odmieri, postojećoj za miesto ono, odkud je stvar prenešena.

§. 321.

bb) U kraju, u kojem su ciene jednake ili nižje.

Ako su u kraju, odkud se u pèrkos zabrani goripomenutoj (§. 319) prenosi predmet samoprodajni, ciene prodajne jednake cienam kraja onoga, u koi se predmet prenosi, ili ako su ciene prodajne u ovom kraju manje, nego li u onom: ima se dosudit kazan od polovice do dvostruke svote one daće od potroška, koja od predmeta narušajnoga pripada po odmieri, postojećoj za miesto ono, u koje se je stvar preniela.

e) **Kazan za onoga, koi si pribavi predmetah protupropisno prodanih ili prenešenih.**

§. 322.

U slučajevih ovdie naznačenih (§§. 318 do 321) ima ista kazan, kojoj je podvèržen prodatnik ili odpravnik predmetah dèržavne samoprodaje, proti zabrani prodanih ili prenešenih, postići i onoga, koi si predmete te pribavi, ako je znao, ili barem ako je iz naravi, iz oznake ili iz ciene predmetah, ili u obće iz postojećih razmierjah mogò očito razabrati, da se je pomenutimi predmeti narušila koja zabrana.

Glava dvanaesta.

O narušajih propisah, odnosećih se na obèrtovni postupak, koi je podvèržen daći od potroška.

I. Protuzakoniti postupak porezovni.

1. Pojam postupka porezovnoga.

§. 323.

Propisi, odnoseći se na uredbu potrošnine ili drugih daćah od potroška, ustanovljuju, koje se dielo smatrat imade kao postupak porezovni, to jest: kao dielo ono, koje se radi odmiere ili osiguranja daće prijaviti mora kod ureda, kod naredjenika uprave dohodarstvene, ili kod drugih osobah, na koje su prenešena prava dohoda dèržavnoga. Ovaj postupak različit je po naravi dohoda i obèrta,

kao: početak proizvodjenja ili priredjivanja, n. pr. podpaljivanje ognja pod kazanom, ili začinjanje komine pri proizvodjenju pitja, klanje marve; svèršetak proizvodjenja ili priredjivanja; unošenje predmeta, daći podvèrženoga, ili tvarih, za proizvodjenje istoga potrebitih, u prostorine obèrtničke; prodavanje predmeta porezovnoga; otvoranje sudovah ili shranah, u kojih se pohranjuje predmet, za prodaju odredjeni, n. pr. pitje, itd.

2. Postupak neprijavljen.

§. 324.

Koi, premda je dužan podnieti prijavu, započne porezovni postupak, a nije ga najprije po propisu prijavio, niti se je glede istoga obavilo zakonito uredovno dielovanje: čini se krivcem težkoga dohodarstvenoga narušaja.

3. Zastrane od postupka prijavljena.

a) Vèrste tih zastranah u obće.

§. 325.

Zastrane od prijavljenoga postupka porezovnoga, koje se kaznit imadu polag ustanovah niže navedenih, jesu sliedeće:

1. kada se porezovni postupak započne s predmeti ili tvarmi takovimi, koje su podvèržene većoj daći, nego li prijavljene, ili
2. kada se isti postupak započne s većom množinom, nego što je prijavljeno; ili
3. kada se postupkom ovim proizvede veća kolicina predmetah porezovnih, nego što je prijavljeno, ili

4. kada se postupkom ovim proizvede rod, vèrsta ili kakvoća, različita od prijavljene; ili
5. kada se postupak ovi obavlja obèrtnimi spravami, ili sudovi, različitimi od prijavljenih, ili
6. kada se postupak ovi obavlja u miestu, razl čitom od prijavljenoga ili propisanoga; ili
7. kada se postupak ovi obavlja u vrieme, različito od prijavljenoga; ili napokon
8. kada se postupak ovi nastavlja dužje vremena, nego što je prijavljeno, ili nego što je propisom ustanovljeno.

b) S drugimi tvarmi, ill s većom množinom.

§. 326.

Ako u slučajevih, gdie je propisano da se tvari izrazito prokazat imadu u prijavi, bude postupak započet:

a) s predmeti ili tvarmi takovimi, koje su podvèržene većoj daći nego li prijavljene, ili

b) s množinom prokazanih predmetah ili tvarih većom, nego što je prijavljeno,

čini se tad težak dohodarstveni narušaj. Kazan se odmierit ima po onom iznosku, za koi daća, na temelju prijave pripadajuća, bude manja od pristojbe, koja odgovara postupku, u istinu obavljenomu.

c) Proizvodjenje veće kolicine.

§. 327.

Ako se postupkom proizvede veća kolicina, nego nego što je prijavljeno, čini se time težak dohodarstveni narušaj:

1. kada se daća mieri po množini i kakvoći proizvoda, koi se postupkom postić namierava; ili
2. kada propisi o uredbi daće, makar da se ista ravna po drugom kojem mierilu, a ne po mierilu množine i kakvoće proizvoda, sadèržaju zabranu, da u obziru množine proizvoda nije u obće dopušteno zalazit od prijave, ili pri tom prekoračivat stanovite miere na volju date.

U pèrvom od ova dva slučaja (1 i 2) ima se izreći kazan na temelju, koi je ustanovljen u predidućem paragrafu (326). Ako li se odmiera daće ravna po mierilu drugom, a ne po množini i kakvoći proizvoda: tad se iznosak daće, koi će se uzet za temelj, da se odredit može kazan, ima ustanovit po onom razmierju, u kojem pravi proizvod nadilazi množinu prijavljenu; tako n. pr., ako je proizvod za jednu desetinu veći, nego što je množina prijavljena, imat će takodjer jedna desetina pristojbe, izmierene po prijavi, služit za temelj pri ustanovljivanju kazni.

d) Proizvodjenje predmetah potrošnih drugoga roda, druge vèrste ili kakvoće.

§. 328.

Ako postupkom proizvedeno bude predmetah potrošnih od drugoga roda, druge vèrste ili kakvoće: čini se zastranom takovom težak narušaj dohodarstveni,

1. kada se daća ravna po kakvoći proizvoda dobivena, i ujedno
2. kada je proizvedeni predmet podvèržen većoj daći, nego li prijavljeni.

Kazan se odmieruje takodjer po ustanovi §. 326.

§. 329.

Nadalje.

Ako nepostoje ova dva uvieta, i ako se postupkom proizvede potrošnih predmetah od drugoga roda, druge vèrste ili kakvoće, nego što je prijavljeno, tad se zastrana ova ima kaznit kao težak narušaj dohodarstveni onda, kada propisi o uredbi daće naročito zabranjuju kao prikratu dohodarstvenu, u prijavljenom proizvodjenju ili priredjivanju odstupljivati od prokazanoga roda, prokazane vèrste ili kakvoće pomenutih predmetah. Kazan odmieruje se na temelju daće, pripadajuće od obavljenoga postupka.

Ako pak rečeni propisi zabranjuju, istina, takovu zastranu, ali je neizjavljuju za prikratu dohodarstvenu: imat će se tad ista kazniti kao neurednost u postupku porezovnom (§. 348).

e) Obavljanje postupka drugimi obèrtnimi napravami ili sudovi.

§. 330.

aa) Kao težak narušaj dohodarstveni.

Ako se porezovni postupak obavi drugimi obèrtnimi napravami ili sudovi, nego što je u prijavi prokazano: tad će zastrana ova sadèržavat težak narušaj dohodarstveni, koi se kaznit ima uporavom ustanove §. 326, kada se odmiera daće ravna po prostornom sadèržaju ili po kakvoći obèrtnih napravah ili sudovah, i kada ujedno daća, proračunana polag upotrebljenih napravah ili sudovah, izidje veća nego polag prijave.

§. 331.

bb) Kao narušaj druge vèrste.

Uporavljivanje drugih napravah ili sudovah, nego što je prijavom prokazano, ima se kaznit kao neu-

rednost u porezovnom postupku (§. 348), kada se nesteku, istina, rečeni uvieti, ali ipak naredjuju propisi, da se naprave ili sudovi prokazat moraju.

f) Obavljanje postupka u drugom miestu.

§. 332.

Porezovni postupak, koi se obavlja u miestu drugom, a ne u prijavljenom, ima se smatrat kao postupak neprijavljen, koi je podvèržen kazni, propisanoj za propust prijave (§. 324).

g) Početak prije propisanoga vremena.

§. 333.

aa) Pravilo.

Ako se prijavljeni postupak započne prije, nego što bi se po propisu imò bio započeti, imat će se isti, u obziru predmetah ili tvarih upotrebljenih, a u koliko se daća ravna po prostornom sadèržaju ili po kakvoći napravah ili sudovah, imat će se u obziru uporavljenih napravah ili sudovah smatrat kao neprijavljen, na koi će se uporavit kazan poradi propusta prijave (§. 324) po mieri pomenutih predmetah, tvarih, obèrtnih napravah ili sudovah, to jest: uzet će se za temelj pri odmierivanju kazni:

a) daća od svihkolikih predmetah ili tvarih, koje su se prije propisanoga vremena podvèrgle postupku, onda, kada se daća ravna po kolicini i kakvoći uporavljenih predmetah ili tvarih porezovnih;

b) daća, proračunana po mierilu svih napravah obèrtnih ili sudovah, stavljenih u porabu prije propisanoga vremena, onda, kada se platjanje daće

ravna po prostornom sadèržaju ili po kakvoći obèrtnih napravah ili sudovah;

c) daća od one kolicine porezovnih proizvodah, koja po razmierju, pronadjenom na temelju prijave, odgovara kolicini predmetah ili tvarih, prije propisanoga vremena porezovnomu postupku podvèrženih, onda, kada se odmiera daće ravna po kolicini proizvodah, o kojih se radi, da se zadobiju.

§. 334.

bb) U slučajevih, kada se tvari bitno pretvore.

Nego kada se radi o porezovnom postupku, kojim se predmeti ili tvari, što mu se podvèrgnu, tako bitno promiene i pretvore, da proizvod bude spadao u drugi rod ili drugu vèrstu, nego kamo spadaju pomenuti predmeti i tvari, n. pr. pri proizvodjenju pitjah iz žita ili iz drugih tvarih, pri proizvodjenju brašna iliti múke iz žita, pri proizvodjenju žganice iz vina ili odpadakah od drugih pitjah, pri proizvodjenju razsladjenih duhovitih žitčinah iz žganice itd.; i kada vrieme izmedju onoga časa, kojega se je postupak započeo, i onoga, kojega bi se imao bio započeti, nije toliko, da bi se postupak mogò svèršiti prije onoga drugoga časa, pak u istinu i nije se prije časa toga svèršio: tad se odmiera kazni ima osnivati na onom dielu daće, po predidućem paragrafu (§. 333) ustanovljene, koi odgovara razmierju vremena, potrebitoga za dočetak postupka, naprema vremenu onomu, za koje se je postupak prije propisanoga časa započeo bio, i to tako: ako n. pr. postupak za proizvodjenje pitja, od kojega se platit ima sto forintih daće, i za kojega dočetak potrebno je deset urah, započet bude za osam urah prije propisanoga časa, i nebude prije

časa toga dovèršen, uzima se tada svota od osamdeset forintih za temelj pri odmierivanju kazni. Ako narušaj bude, istina, dokazan, ali se nebude moglo sa točnostju pronaći razmierje, na kojem treba da se osniva odmiera kazni: valja tada vladat se polag ustanovah, naznačenih u §§. 42 i 43.

h) **Nastavljanje postupka preko časa, do kojega trajati smije po propisu.**

§. 335.

aa) **Uporava tvarih novih.**

Ako u slučajevih, gdie trajanje postupka ili je u obće ustanovljeno, ili se izriekom prokazati mora u prijavi, bude porezovni postupak nastavljen preko časa, do kojega bi se imò bio okončati, i to ako nastavljen bude tako, da predmeti ili tvari, kojimi postupak nije počet bio prije svèršetka toga roka, budu tek po izmaku istoga postupku podvèržene: tad se postupak taj smatrat ima kao neprijavljen u obziru tih predmetah ili tvarih; a u koliko se daća ravna po prostornom sadèržaju obèrtnih napravah ili sudovah, za postupak porezovni upotrebljenih, ima se smatrat kao neprijavljen u obziru prostornoga sadèržaja od napravah i sudovah, koji su upotrebljeni bili za postupak s pomenutimi predmeti; i uporavit se ima tù na način, propisani u §. 333, kazan, ustanovljena za propuštenu prijavu (§. 324).

§. 336.

bb) **Uporava tvarih, kojimi je započet bio postupak.**

Ako u slučajevih, u kojih se

a) daća ravna po kolicini i kakvoći proizvodah, ili u kojih je

b) zabranjeno proizvoditi obèrtnim postupkom više, nego što je prijavljeno,

bude postupak porezovni preko časa, propisanoga za dočetak, nastavljen s predmeti ili tvarmi takovimi, kojimi je isti započet bio već prije onoga časa, kojega bi se morao zaglaviti: tad se takova zastrana od propisa ima smatrat i kazniti kao težak narušaj dohodarstveni. Pri odmierivanju kazni imat će služit za temelj onaj iznosak daće, koi, uz uporavu §§. 42 i 43, ustanovljen bude po razmierju onom, koje postoji medju zakonitim trajanjem postupka i medju vremenom onim, za koje se je trajanje to prevalilo ili prekèršilo, i to tako, da ako je postupak obèrtni preko zakonitoga trajanja nastavljen bio za jednu desetinu istoga, imat će takodjer deseti dio daće, pripadajuće od postupka prijavljenoga, služit za temelj pri odmierivanju kazni.

§. 337.

cc) U drugih slučajevih.

U slučajevih drugih, nego o kojih je govoreno ovdie (§§. 335 i 336), ima se nastavljanje porezovnoga postupka preko vremena, za trajanje propisanoga, kazniti kao neurednost u postupku porezovnom (§. 348).

4. Protupropisno pretvaranje, uklanjanje ili pohranjivanje predmetah, porezu podvèrženih.

a) Slučajevi narušaja.

§. 338.

Kao težak narušaj dohodarstveni ima se kazniti:

1. kada se prekèrši postojeća zabrana, po kojoj proizvodom, što se porezovnim postupkom dobiju, nije slobodno u prostorinah od obèrta pridavati tvarih inorodnih, ako pridatkom takovim
   a) ili kolicina bude umnožena, ili
   b) kakvoća bude promienjena tako, da bi predmet, dobiveni pridatkom tim, podvèržen bio daći većoj, nego kojoj je podvèržen predmet u pèrvobitnom svojem stanju;
2. kada se prije propisanoga roka iz prostorinah od obèrta uklone predmeti takovi, kojih po propisih o uredbi daće nije slobodno uklanjati iz istih prostorinah prije okončanja postupka porezovnoga, ili prije drugoga kojega roka, propisom ustanovljenoga;
3. kada kod koga, koi se porezovnim postupkom zanima kao zanatom, predmeti takovi, koji bi po propisih o uredbi daće imali bit oskèrbljeni uredovnom potvèrdom (boletom) o izpunjenih propisanih uvietih glede proizvodjenja, priredjivanja ili pribavljanja istih predmetah, budu nadjeni bez pomenute potvèrde budi u prostorinah od obèrta, budi u drugih miestih, gdie bi po rečenih propisih morali bit oskèrbljeni potvèrdom onom;
4. kada se iz knjigah, što ih obèrtnik vodi, saznade veća kolicina ili drugi rod predmetah porezovnih, nego što se vidi iz prinešenih potvèrdah uredovnih.

b) Mierilo za ustanovljivanje kazni.

§. 339.

Imat će bit temeljem pri odmierivanju kazni:

1. U pèrvom slučaju (§. 338, br. 1)

a) kada kakvoća predmeta bude promienjena pridatkom tvari inorodne, svota ona, za koju daća od predmeta preinačena nadilazi daću, koja odgovara predmetu u stanju pèrvobitnom;

b) kada kolicina predmeta bude umnožena, daća od umnoženja, pridatkom dobivena;

2. U drugom slučaju (§. 338, br. 2) daća, koja pripada od kolicine, protupropisno uklonjene;

3. U tretjem pak i četvèrtom slučaju (§. 338, br. 3 i 4) daća, pripadajuća od predmetah, neizkazanih kao što treba.

c) Pridatak tvarih inorodnih.

§. 340.

Ako time, što se proizvodom porezovnoga postupka pridadu tvari inorodne, bude po okončanju toga postupka u pèrkos zabrani promienjena kakvoća predmetah, nego ujedno ako predmet, tim načinom dobiveni, nije podvèržen daći većoj, nego kojoj su podvèrženi proizvodi u stanju pèrvobitnom: tad se narušaj pomenute zabrane (§. 338, br. 1) ima smatrati kao neurednost u postupku porezovnom (§. 348).

5. Zabranjeno prodavanje ili gotovljenje.

a) Slučajevi ovoga narušaja.

§. 341.

Onaj, komu je istina dopušteno, da za svoju porabu prosto od poreza proizvodit ili gotoviti može predmetah, podvèrženih daći od potroška, ali mu nije dopušteno, bez prijave i dok nenamiri daće,

prodavati predmete, koje je proizveo ili sgotovio, čini se krivcem težkoga narušaja dohodarstvenoga, kada proizvedene ili sgotovljene svoje predmete, neprijavivši ih i nenamirivši poreza, drugomu prodaje, ili predmete, porezu podvèržene, na račun drugoga koga proizvodi ili gotovi. Osim kazni, koja se za težki narušaj dohodarstveni odmieruje po mieri kolicine, protupropisno prodane, proizvedene ili sgotovljene, pada takov čoviek još i pod kazan, ustanovljenu za bezpovlastno izvèršivanje obèrta, porezu podvèrženoga (§. 344).

b) Okolnost otegotjujuća.

§. 342.

Ima se pri tom (§. 341) smatrat kao okolnost otegotjuća, kad se predmeti takovi prodaju obèrtniku, kojega zanat sastoji u proizvodjenju, gotovljenju ili prodavanju predmetah iste vèrste, ili kada proizvodjenje ili gotovljenje predmetah, porezu podvèrženih, biva na račun obèrtnika takovoga.

c) Kažnjivost pribavnika.

§. 343.

Koi proti propisu pribavi sebi iliti namakne predmetah porezovnih od osobah pomenutih (§. 341), ili koi takove osobe uzme da mu predmete te proizvode ili gotove, ima se po naravi okolnostih smatrat kao sukrivac ili kao dionik težkoga narušaja dohodarstvenoga, ako isti:

1. s predmeti narušaja tiera kakov obèrt, koi je porezu podvèržen, ili

2. ako je znao, ili ako je barem iz naravi ili iz ciene stvari, iz zanimanja ili osobnih razmierjah prodavaoca, ili iz drugih okolnostih očito viditi mogao, da se je propis narušio.

II. Nepravilnosti u postupku porezovnom.

§. 344.

1. Propušteno izhodjenje dopustnice.

Odredjuje se kazan od dvie forinte do petdeset forintih,

1. Kada u slučajevih, gdie je po propisih o uredbi daćah od potroška u svèrhu,
   a) da se započne koi obèrt, ili
   b) da se prenese izvèršivanje obèrta na drugo koje miesto,

   potrebita predhodna prijava ili izhodjenje dopustnice, nebude zadovoljeno naredbam ovim, ili
2. kada se nastavi obèrt, porezu podvèrženi, izza kako je prijavljen bio prestanak obèrtovanja, ili
3. kada se nepodnese propisani opis napravah obèrtnih i dielaonice, u koliko podnošenje opisa toga nebude već sadèržano u molbi za dopustnicu.

§. 345.

2. Propuštena oznaka dielaonice, ili propuštena prijava učinjenih promienah.

Porezu podvèrženi obèrtnik, koi propusti zadovoljiti propisu, kojim mu se nalaže:

1. da dielaonicu svoju označi izvana obilježjem iliti napisom razgovetnim, ili
2. da prijavljuje promiene, koje se dogadjaju u stanju obèrtničkih njegovih pomoćnikah, ili
3. da prijavljuje prestanak radnje iliti obèrtovanja,

ima se osuditi na kazan od dvie do deset forintih.

§. 346.

3. Nepravilnosti u opisu.

Ako porezu podvèrženi obèrtnik u opisu, što ga po propisu podniet mora o obèrtnih napravah i o dielaonici, t. j. o prostorinah, u kojih se ili porezu podvèrženi obèrt izvèršuje, ili predmeti obèrtovanja spravljaju, navede bitnu koju nepravilnost, ima se proti njemu izreći kazan od pet do dviesto forintih s obzirom na važnost i množinu nepravilnostih, i na pogibelj, koja bi odtuda mogla nastati. Kao bitna nepravilnost ima se smatrati svaki izostavak ili krivi prokaz, kojim se olakšava prikrata dohodarstvena, ili otežčava odkritje takovogà narušaja, navlastito kada se u opisu dielaonice zataji obćenje iste sa spoljašnosti ili s drugimi prostorinami, spadajućimi k dielaonici, što bi se imalo bilo prokazati ili izvorno u opisu, ili barem prigodom uredovnoga očevida, gdie je po propisih takov potonji prokaz dopušten.

§. 347.

4. Promiene u napravah obèrtnih ili u dielaonici.

Ista kazan (§. 346) ima se odrediti, kada u uredbi dielaonice ili napravah obèrtnih bude bez propisane

prijave učinjena znamenita promiena. Ima se pak smatrati kao znamenita promiena u napravah obèrtnih ili u dielaonici:

1. kada se upotrebljuju nove, u opisu neprokazane naprave ili sudovi od vèrste onih, koji se po propisu prokazati moraju, ili
2. kada se povekšavaju prijavljene naprave ili sudovi, kojih prostorni sadèržaj treba da se prokaže u opisu, ili
3. kada se naprave, sudovi ili sgrade promiene tako, da prikladne budu za proizvodjenje, gotovljenje ili spravljanje veće kolicine predmetah potrošnih, ili za dobivanje druge kakvoće, nego što bi po opisu moralo biti, ili
4. kada se dielaonica razprostrani, ili
5. kada se otvori novo obćenje dielaonice s prostorinami, koje se izvan nje nalaze.

§. 348.

5. Druge nepravilnosti.

Zastrane od propisah o izvèršivanju obèrta porezovnoga, ili o spravljanju proizvodah, istim dobivenih, ili predmetah namaknutih, za koje zastrane nije u ovom ili u drugom kojem poglavju zakona ovoga ustanovljena osobita kazan, imadu se kao nepravilnosti u postupku porezovnom kazniti globom od dvie forinte do sto forintih.

III. Okolnosti otegotjujuće.

§. 349.

Osim okolnostih, koje su u obće naznačene kao otegotjujuće (§§. 90 i 91), imadu se napose u obziru protuza-

konitoga porezovnoga postupka (§§. 324 do 343), i u obziru nepravilnostih u postupku, navedenih u §§. 329, 331, 337, 340, 347, br. 1, i 348 smatrati kao okolnosti otegotjujuće:

1. ako narušaj bude učinjen u takovo doba, kada urednikom, naredjenikom ili službenikom, odredjenim za rukovanje propisah dohodarstvenih, ili drugim osobam, koje š njimi jednaka prava izvèršuju, nije dopušten ulaz u prostorine obèrtne bez pristojnika, datoga po poglavarstvu ili po načelniku od obćine, navlastito
2. ako se narušaj dogodi noćju u slučajevih, gdie prijava neglasi na to, da se postupak čini po noći, ili
3. ako za izvedenje narušaja budu upotrebljene osobite, za tu svèrhu priredjene naprave, ili ako se uporave ovakove naprave, da se njimi preprieči odkritje narušaja; ili
4. ako posudje, u kojem se pohranjuje predmet narušaja, ili prostor, koi je namienjen za pohranu takovoga predmeta, imade u sebi shranu neobičnu ili napose za sakritje narušaja priredjenu.

Glava trinaesta.

O narušajih propisah o robi naputnoj, i o robi, uvietno izdatoj po uredu.

I. Nepravilnosti u prevozu.

1. Naputjene robe inozemske.

§. 350.

a) Slučajevi kažnjivi.

Ako naputjena roba inozemska

1. bude vožena drugom cestom, a ne onom, koja je za prevoz iste propisana, ili
2. nebude stavljena pred onaj medju-ured, pred koi bi se stavit morala, za da se pregledaju osigurna pisma, i da se vidi, u kakovom je stanju pošiljka iliti tovar, ili
3. bude na drugo prevozno sredstvo pretovarena u slučajevih zabranjenih ili inako bez obdèržavanja propisanih uvietah, ili
4. bude stovarena, a nije se zadovoljilo uvietom zakonitim, ili
5. bude donešena k uredu drugomu, a ne onomu, ka kojemu je naputjena,

ima se u ovih slučajevih izreći proti vozaču (kiriašu) kazan od dvie forinte do petdeset forintih, ako ga po naravi slučaja nebude imala postići kazan poradi kriomičarstva izvedena ili pokušana.

Ista kazan ima se dosuditi i proti začetniku narušaja.

§. 351.

b) Okolnosti otegotjujuće.

Osim obćenitih razlogah otegotjujućih (§§. 90 i 91) imadu se smatrat kao otegotjujuće okolnosti u obziru ovih narušajah:

1. ako je roba, kojom je učinjen narušaj, roba inozemska neocarinjena,
2. ako zalaženje sa propisane ceste, pretovarivanje ili stovarivanje robe dogodi se
   a) noćju, ili
   b) u kotaru pograničnom, ili
3. ako predstava robe bude propuštena glede više uredah, ili
4. ako onaj ured, glede kojega se propusti predstava robe provozne, bude najbližji, kojega bi se trebalo bilo taknuti po ulazu preko linije carinske, ili bude najbližji, kojega bi se trebalo bilo taknuti prije izlaza preko linije carinske, ili
5. ako prekèršaj propisa služi na to, da se njime unapredi, podupre ili olakša narušaj, koi je kažnjiv kao kriomičarstvo, pak ako okolnosti nebudu takove, da bi se vozaču ubrojiti mogla sukrivnja ili dioničtvo u kriomičarstvu.

§. 352.

c) Zakašnjeno došastje.

Ako naputjena inozemska roba pred onaj ured, pred koi se staviti mora, za da se tù vide pisma

osigurna i pregleda stanje tovara, ili na koi je naputjena bila, dodje kašnje, nego što je doći imala, i ako vozač nije kadar onako, kao što je propisano, opravdat se, zašto je zakasnio: ima se proti istomu odrediti globa od dvie forinte do deset forintih, ako nepada nanj kazan radi izvedena ili pokušana kriomičarstva.

2. Drugih predmetah.

§. 353.

Naredbe, odnoseće se na kažnjenje nepravilnostih u prevozu robe (§§. 350 do 352), imadu se uporavljivati takodjer:

1. na ovozemske proizvode ili ocarinjene predmete inozemske, koji se po moru ili preko inozemskoga zemljišta ili preko iznimka carinskoga šalju iz jednoga kraja okoliša carinskoga u drugi, pak se opet vratjaju u ovi,
2. na robu kontroli podvèrženu, koja je uslied propisah o nadgledanju unutarnjega prometa na drugi ured naputjena bila pod zaporom uredovnim,
3. na predmete, za izvoz iz okoliša carinskoga odredjene, glede kojih je pošiljatelj obvezan dokazati izstup, ako su isti od ureda, nalazećega se u okolišu carinskom, naputjeni bili pod uredovnim zaporom na koju divonu pograničnu,
4. na predmete, podvèržene potrošnini, prirezu k istoj, ili kojoj drugoj daći od potroška, koji su naputjeni bili na drugi ured pod zaporom uredovnim ili pod stražom uredovnom, budi da se občuva time koja od pomenutih daćah, budi da se obavi uredovno dielo, propisano za pobiranje poreza.

II. Dokaz o obavljenoj predstavi.

1. Robe inozemske neocarinjene.

a) Kada se nesaznade zatajitelj.

§. 354.

aa) Vèrsta narušaja.

Ako izdatnik očitovanja o robi, ili onaj, koi za očitovanje jamči, nedokaže, a neuzmogne se izviditi ni putem uredovnim, da je naputjena neocarinjena roba inozemska stigla na svoje opredielište i da se je kod ureda, na koi je naputjena bila, podvèrgla propisanomu postupku carinskomu, ili da je roba, koja je očitovana bila za provoz kroz okoliš carinski, u istinu izvežena iz istoga, ili da se nalazi u pohrani uredovnoj: ima se propust toga dokaza na izdatniku očitovanja o robi, u koliko izmakom propisanoga vremena nebude ugaslo jamčenje njegovo, kazniti kao težak narušaj dohodarstveni, a u svèrhu, da se iztiera dotična globa iliti iznosak kazneni, treba se dèržati jamstva naprema drugim osobam, po veličini i naravi obveze, koja na njih pada.

U ovom slučaju ima se kazan ustanovit po mierilu, koje je za kriomičarstvo kao prikratu dohodarstvenu propisano (§§. 203 do 206).

§. 355.

bb) Mierilo, po kojem se ustanovljuje kazan.

Odmiera kazni ima se osnivati na prokazih, koji su u očitovanju o robi sadèržani glede roda, vèrste i množine robe; a ako je nepravilnost očitovanja dokazana, onda se odmiera kazni osnivat ima na obnadjenoj pravoj kolicini, rodu i vèrsti robe, unešene

preko linije carinske. Ako se kazan ravna po uvoznini i ako se odmiera kazni osniva na prokazih, sadèržanih u očitovanju o robi, treba tada, ako očitovanje nije uredjeno polag imenah tarife uvozne, dèržat se, za da se proračuna uvoznina, naredbe u §. 298 navedene. Ako li se kazan ravna po vriednosti robe, ima se ista ustanoviti po načelih obćenitih (§§. 49 i 50).

b) Kada se saznade zatajitelj.

§. 356.

Ako u slučaju, o kojem govori §. 354, bude dokazano, da je roba protuzakonito zadèržana u okolišu carinskom, i ako osobe, kojim se to kriomičarstvo ubrojit ima, budu odkrivene i na kazan potegnute: neće istina u obziru robe, za koju nastane ovo kažnjenje radi kriomičarstva, bit miesta kazni goripomenutoj (§. 354), ali zato neodpušta se ni izdatniku očitovanja o robi, ni inim osobam, koje jamče za očitovanje, jamstvo za kazni zakonito pripadajuće, u koliko postoje uvieti jamstva toga.

c) Iznimke od uporavljivanja kazni.

§. 357.

Ovim ustanovam kaznenim (§§. 354 do 356) nije podvèržena ona naputjena roba inozemska, koja može ostati u okolišu carinskom, a da nemora bit stavljena najprije pred koju divonu radi ocarinjanja uvoznoga (Red carinski §. 172). Propust prijave, koja se učinit ima o ovoj robi, ako ista nakon izpune propisanih uvietah ostane u okolišu carinskom, nepovlači za sobom kazni nikakove.

2. Predmetah porezovnih.

§. 358.

Ako izdatnik očitovanja propusti dokazati, a neuzmogne se izviditi ni putem uredovnim, da je predmet, koi je podvèržen potrošnini, prirezu k istoj, ili inoj daći od potroška,

a) u istinu stavljen pred onaj ured porezni, ka kojemu je naputjen bio po uredu drugom, ili

b) bivši prijavljen za provoz kroz miesto ili kotar takovi, koi se radi pobiranja pomenutih daćah smatrat ima kao zatvoren (opasan), da je u istinu prošò kroz to miesto ili taj kotar, i da je iz istoga izstupio polag propisa,

imadu se tada uporaviti ona, koja su ustanovljena malo prije (§§. 354 do 356).

3. Razlika izmedju izprave osigurne i robe.

§. 359.

a) Kada se odkrije kriomičarstvo.

Ako se pri naputjenoj pošiljki

a) od robe neocarinjene inozemske, ili

b) od porezovnih predmetah u miestu, koje se radi pobiranja potrošnine ili ine daće od potroška smatrat ima kao zatvoreno (opasano),

izza kako se je ista pošiljka odniela od ureda, kojemu je poradi napute podnešeno očitovanje o robi ili prijava, u trag udje budi uzput u prevozu budi pri uredu, ka kojemu je stigla, da se rod, vèrsta ili kolicina obnadjene robe ili predmetah porezovnih, broj ili kakvoća svežanjah ili shranah neslaže s boletom i s očitovanjem

o robi ili s prijavom, na kojoj se boleta osniva: ima se tad iztražiti, dà li se je sav tovar ili koi dio od istoga uzput protuzakonito stovario ili izmienio, il' dà li je tovaru pridala se druga roba. Ako se prigodom iztraživanja obnadje kriomičarstvo izvedeno ili pokušano, ima se proti krivcem i dionikom (§. 185, br. 3, §§. 189, 194 br. 2, i §. 196) odrediti kazan zakonom propisana. U obziru jamstva, koje pada na izdatnika očitovanja o robi ili na druge osobe radi očitovanja ili prijave, treba se vladat po ustanovi §. 356.

§. 360.

b) U slučajevih drugih.

Nego ako se neuzmogne pronaći, kako i odkuda je nastala razlika, postojeća izmedj naputne bolete i očitovanja o robi ili prijave, i izmedj pravoga stanja pošiljke, pak ako toga dovoljno nerazjasni ni izdatnik očitovanja o robi, ni onaj, koi za očitovanje ili prijavu jamči: tada se u takovom slučaju u obziru onoga diela od pošiljke, glede kojega postoji rečena razlika, dovoljno nerazjašnjena, imadu uporavit sliedeće ustanove:

1. Propust pomenutoga razjašnjenja ima se kazniti kao težak narušaj dohodarstveni uporavom propisah, sadèržanih u §§. 354, 355 i 358,
   a) kada je posve nestalo takovoga predmeta, koi je prokazan u očitovanju o robi ili u prijavi, podnešenoj radi napute, ili
   b) kada se umiesto predmeta, u očitovanju ili u prijavi prokazanoga, nadje drugi predmet takov, koi podleži manjoj uvoznini, ili ako se radi o naputi u miestu zatvorenom, a ono koi podleži manjoj daći, nego li predmet onaj, koi je prokazan u očitovanju ili prijavi, ili

c) kada se nadje kolicina manja, nego što je prokazana u očitovanju ili prijavi.

Odmiera kazni ima se osnivati na iznosku uvoznine, nasuprot za naputjene predmete porezovne u zatvorenih miestih na iznosku daće iliti poreza, i to u pèrvom i drugom ovom slučaju od predmeta, u očitovanju o robi prokazanoga, u tretjem pak slučaju od kolicine, manjkajuće naprema prokazom, sadèržanim u očitovanju o robi ili u prijavi.

2. Kada se pošiljka iliti tovar u obzirih drugih, nego koji su ovdie (*a* do *c)* navedeni, nesudara s očitovanjem o robi, ima se poradi nepravilnosti u očitovanju o robi uporavit propis §§. 279 i 290.

III. Narusaji robom, uvietno izdatom.

1. Od strane obèrtnika.

§. 361.

a) Slučajevi kažnjivi.

U slučajevih, gdie je takove predmete, koji su carini, zabrani uvoznoj, dèržavnoj samoprodaji, potrošnini ili inoj daći od potroška podvèrženi, dozvoljeno obèrtnikom za obèrt, kojim se zanimaju, pribavljati, proizvoditi ili upotrebljivati

a) budi prosto od pomenute daće,

b) budi iznimno od zabrane uvozne ili od dèržavne samoprodaje,

c) budi uz platjanje daće manje, nego što je ustanovljena u obće,

čini se težak narušaj dohodarstveni, kada predmeti ovi

1. budu upotrebljeni na svèrhe druge, nego koje su sadèržane u dozvoli, ili
2. budu neobradjeni po obèrtniku ustupljeni komu drugomu.

§. 362.

b) Pokušaj.

Kao pokušaj ovoga težkoga narušaja dohodarstvenoga ima se kazniti, kada obèrtnik izvan slučajevah, u kojih neizpravnost u očitovanju o robi valja kaznit kao kriomičarstvo, podnese neizpravno očitovanje ili prijavu za to, da protuzakonito zadobije potvèrdu uredovnu, da je primiereno dozvoli, koja mu je data, poslužio se predmetom, iznimice mu dozvoljenim, ili proizvodom, što ga je iz predmeta toga dobio.

§. 363.

c) Mierilo, po kojem se ustanovljuje kazan.

Pri odmierivanju kazni ima u ovih slučajevih (§§. 361 i 362) po mieri predmetah, glede kojih je narušaj izveden ili pokušan, služit za temelj:
1. vriednost predmetah, ako su isti podvèrženi bezuvietnoj zabrani uvoznoj;
2. iznosak daće, ako su predmeti dozvoljeni bili prosto od svake daće;
3. iznosak razlike medju obćenitom mierom daće i mierom iznimice dozvoljenom, ako je dozvola data bila uz mieru manju, nego što je obćenita.

§. 364.

d) Gubitak pogodovanja.

Osim ove kazni na imovinu može se obèrtniku, koi bude krivac pomenutoga narušaja, odmah u pèrvom slučaju, kada se zateče, oduzeti dalje uživanje pogodovanja, koje mu je dozvoljeno bilo.

2. Protupropisno odsvojivanje ili pohranjivanje robe, stavljene izvan tèrgovine.

§. 365.

a) U okolnostih otegotjujućih.

Kazni od dvostrukoga do četverostrukoga iznoska uvoznine podvèržen je

1. onaj, koi po propisu ocarinjenu, izvan tèrgovine stavljenu robu, koju je dozvoljeno bilo dobavljati samo za vlastitu porabu pèrvoga pribavnika, u stanju takovom, gdie ista ima oskèrbljena biti boletom, na posiednika glasećom, protupropisno
   a) ustupi tèrgovcu, pod kojim razredom razumievaju se i kèrčmari i u obće obèrtnici, koji se zanimaju prodajom namaličnom, ili
   b) čini pohranjivati u obèrtnih prostorinah kojega obèrtnika, zatim
2. tèrgovac, koi
   a) sebi namakne, ili
   b) u prostorinah svoga obèrta pohranjuje robu, izvan tèrgovine stavljenu, po propisu ocarinjenu.

§. 366.

b) U okolnostih pomanje otegotjujućih.

Odsudit se ima na kazan od polovice do dvostrukoga iznoska uvoznine:

1. koi ustupi takovomu, koi nije tèrgovac, robu po propisu ocarinjenu izvan tèrgovine stavljenu u stanju takovom, gdie ista ima oskèrbljena biti boletom, na posiednika glesećom; ili
2. koi robu takovu čini pohranjivati, istina, ne u obèrtnih prostorinah kojega tèrgovca, ali ipak u prostoru, koi nespadu k prebivalištu onoga, na koga glasi boleta; ili
3. koi, nebudući tèrgovac, premda znade, ili premda bi iz okolnostih mogò uviditi, da je koi predmet roba izvan tèrgovine stavljena, pohranjuje istu na račun kojega tèrgovca;
4. tèrgovac, koi izvan prostorinah svoga obèrta robu po propisu ocarinjenu, izvan tèrgovine stavljenu pohranjuje u pomenutom stanju bez bolete, koja bi nanj glasila.

U slučaju, kada se narušaj ovi ponovi, ima se kazan povekšati od dvostrukoga do četverostrukoga iznoska uvoznine.

Glava četèrnaesta.

O narušajih proti mieram, propisanim za nadziranje prometa i obèrtovanja.

1. Narušaj propisa o robi bakalskoj (mirodiah), robi tkanoj i petljanoj, o robi od galanterie i o robi kramarskoj.

§. 367.

1. Koi iz miestah, odkuda je zabranjeno pribavljati robu bakalsku (mirodie), unosi ju u miesta takova, u kojih postoji glavna divona ili samo divona; ili
2. koi robu tkanu, petljanu, robu od galanterie ili kramarsku
   a) unosi u miesto, koje je na ulazih oskèrbljeno uredom i zatvoreno linijami poreznimi, pak propusti prijavit ju, premda kolicina te robe dosiže onu mieru, za koju je prijava propisana, ili
   b) pošto je ova roba pri unosu u kojegod od pomenutih miestah prijavljena i po uredu, nalazećem se na liniji poreznoj, naputjena bila da se stavit ima pred ured, postojeći u miestu, propusti predstavit ju tomu uredu:

ima se kazniti dvostrukim do četverostrukim iznoskom uvoznine.

2. Narušaj propisah o prevoženju i pohranjivanju robe.

a) U kotaru pograničnom.

§. 368.

aa) Slučajevi kažnjivi.

Ako se nesteku uvieti o izvedenom ili pokušanom kriomičarstvu, imat će se prekèršaj propisah smatrati kao težak narušaj dohodarstveni u slučajevih sliedećih:

1. Kada roba, koju je zabranjeno voziti noćju u kotaru pograničnom, bude poslie zahoda i prije izhoda sunčanoga zatečena u prevozu iz jednoga miesta u drugo, bez dobivenoga uredovnoga dopusta za noćno prevoženje, i kada se takov prekèršaj propisah neuzmogne valjano opravdati.
2. Kada roba kontroli podvèržena u takovoj količini, za koju se, da se prevozit može u drugo miesto, izhodit mora uredovna potvèrda, bude zatečena u kotaru pograničnom
   a) da se prevozi bez propisane potvèrde uredovne, ili
   b) da se vozi na cesti drugoj, a ne na onoj, koja je propisana u potvèrdi uredovnoj,

   i kada se takov prekèršaj propisah neuzmogne opravdati, kao što bi trebalo.
3. Kada tko u kotaru pograničnom uzme u pohranu ili pohranjuje kontroli podvèrženu robu, iz drugoga miesta u pomenutoj količini došavšu, a roba ta
   a) nije oskèrbljena propisanom potvèrdom uredovnom, ili
   b) nije, kao što propis naredjuje, prije stovarenja stavljena bila pred koi ured doho-

darstveni ili pred koi razdiel straže dohodarstvene.

§. 369.

bb) Okolnosti otegotjujuće.

U ovom obziru (§. 368) ima se smatrat kao okolnost otegotjuća, ako je

a) roba, koja se je proti propisu vozila noćju (§. 368, br. 1), bila roba takova, koja je kontroli podvèržena, ili ako je

b) ona cesta, po kojoj se je roba, kontroli podvèržena, vozila bez svake uredovne potvèrde ili s uredovnom potvèrdom, za drugu cestu izdatom (§. 368, br. 2), bila stranputica.

§. 370.

cc) Odmiera kazni.

Kazan za ove težke narušaje dohodarstvene (§. 368) ima se odmierivati polag ustanovah obćenitih, sadèržanih u §§. 265 i 266, br. 3. Nego, ako je roba, kojom je učinjen narušaj, podvèržena

a) zabrani izvoznoj, ili

b) izvoznini, koja nadilazi uvozninu, za istu ustanovljenu,

ima se u pèrvom slučaju kazan odmieriti od polovice do dvostrukoga iznoska vriednosti pomenutih predmetah, a u drugom slučaju ima se kazan, koja će se odmieriti po §. 265, osnivati na izvoznini.

b) U unutarnjem okolišu carinskom.

§. 371.

Ima se kazniti kao težak narušaj dohodarstveni, kada

a) kontroli podvèržena roba, koja je iz kotara pograničnoga poslana u unutarnji okoliš carinski, ili

b) druga roba, koja je u unutarnjem okolišu carinskom stavljena pod kontrolu strožiju,

u slučajevih, gdie bi ista po propisu imala bit oskèrbljena potvèrdom uredovnom,

1. bude zatečena u unutarnjem okolišu carinskom, da se prevozi iz jednoga miesta u drugo bez propisane potvèrde uredovne, ili
2. bude u pohranu uzeta ili pohranjivana, a

   aa) nije oskèrbljena propisanom potvèrdom uredovnom, ili

   bb) nije, kao što propis naredjuje, prije stovarenja stavljena bila pred koi ured dohodarstveni ili pred koi razdiel straže dohodarstvene.

c) U svih inih slučajevih.

§. 372.

U svih inih, u §§. 191, br. 2 i 3, 287, 348, 350 do 353, 368 do 371, i 384 do 392 nenavedenih slučajevih, u kojih bude narušena naredba kakova, koja se obdèržavati ima

1. u prometu robe pri odpravljanju, ili pri prevoženju, ili po došastju u opredielište, ili
2. u obziru pohranjivanja robe ili drugih predmetah,

ima se odrediti kazan od dvie forinte do petdeset forintih, i to proti vozaču, ako se radi o nepravilnosti u prevoženju robe.

3. Obćenita ustanova u okolnostih olakotjujućih.

§. 373.

I u slučajevih, o kojih govore §§. 367 do 371, ima se zanemarenje propisa kao prost narušaj dohodarstveni kazniti globom od pet do petdeset forintih, kada se

1. iz pravca, kojim je roba udarila, ili iz opredielišta, koje je robi dato, ili u obće iz postojećih okolnostih obnadje, da se nije namieravala ni prikrata dohodarstvena, ni zataja narušaja dohodarstvena, ni sakritje kakove neizpravnosti u izkazu obèrtovanja, pod nadzor stavljenoga, i kad se ujedno
2. dokaže, da je domaćega izvora ili da je ocarinjena roba, kojom je narušaj učinjen, ili kada nepostoje uvieti, koji iziskuju izkaz o izvoru ili o namirenoj carini.

4. Pomanjkanje ili mane obilježja na robi.

a) Obilježja uredovnoga.

§. 374.

aa) Ustanova kazni.

Poradi robe, koja je polag propisah podvèržena obilježju uredovnomu, pak se nadje u stanju takovom, gdie bi imala bit obilježjem tim oskèrbljena, kaznit će se dvostrukim do četverostrukim iznoskom uvoznine onaj, koi

1. propusti pak je nedade oskèrbiti propisanim obilježjem u vrieme, propisom ustanovljeno, u slučaju, ako je on sám robu tu napravio ili sgotovio ili dotierao u stanje pomenuto; ili koi

2. robu takovu u rečenom stanju, bez propisanoga obilježja,
   a) drugomu ustupi, ili
   b) iz pohranilišta drugamo odpravi, ili
   c) od drugoga sebi namakne, ili
   d) pohranjuje.

§. 375.

bb) U okolnostih olakotjujućih.

Nasuprot ako bude dokazan domaći izvor robe, ili kada nebude uvietah, koji iziskuju izkaz o izvoru: ima se pomanjkanje uredovnoga obilježja kazniti polovicom do četverostrukim iznoskom uvoznine.

Ako se u ovom slučaju očito razabrat može iz izvidjenih okolnostih, da se nije namieravala ni prikrata dohodarstvena, ni zataja narušaja dohodarstvena, niti sakritje kakove neizpravnosti u izkazu obèrtovanja, kontroli podvèrženoga, imenito da onaj, koi je sebi namakò ili u pohranu uzeo robu, neprovidjenu propisanim obilježjem uredovnim, nije znao za to pomanjkanje, i da je falio samo iz nesmotrenosti: ima se odrediti kazan od dvie forinte do petdeset forintih.

b) Obilježja privatnoga.

§. 376.

Obèrtnik, koi robu, što ju je sám napravio ili priredio

a) propusti u propisano vrieme oskèrbiti naredjenim obilježjem privatnim, ili
b) metne na takovu robu obilježje na način nedostatan, ili metne obilježje takovo, koje je po sebi već nedostatno iliti manjkavo,

ima se kazniti globom od dvie forinte do petdeset forintih.

c) Krivotvorenje, spotvaranje ili prenošenje obilježja.

§. 377.

aa) **Postupak kazneno-sudbeni.**

Prevarno krivotvorenje ili spotvaranje obilježja uredovnoga ili obilježja privatnoga, to jest onoga, što ga sám proizvodnik metnut mora na robu, propisanoga za razlikovanje izvora od robe, — zatim prevarno prenošenje obilježja istinoga s jedne robe na drugu: ima se kazniti po obćih zakonih kaznenih.

§. 378.

bb) **Postupak s obilježjem neistinim.**

Obilježje budi uredovno budi privatno, koje je krivotvoreno, lažno spotvoreno ili s jedne robe na drugu protuzakonito preneš eno, ima se u svèrhu, da se uporavit mogu kaznene ustanove, sadèržane u §§. 374 do 376 zakona ovoga, smatrati kao da ga neima:

1. proti onomu, koi obilježje krivotvori, lažno spotvori ili protuzakonito prenese s jedne robe na drugu;
2. proti onomu, koi sebi namakne, kod sebe pohrani, iz pohranilišta drugamo odpravi, ili komu drugomu ustupi robu, oskèrbljenu obilježjem krivotvorenim, lažno spotvorenim, ili s jedne robe na drugu protuzakonito prenešenim, a znade, da je obilježje krivotvoreno, lažno spotvoreno ili protuzakonito s druge robe prenešeno;
3. proti obèrtniku, koi sebi namakne, kod sebe pohrani, iz pohranilišta drugamo odpravi, ili komu drugomu ustupi robu, spadajuću medju predmete obèrtovanja svoga, a providjenu

obilježjem krivotvorenim, lažno spotvorenim ili s druge robe protuzakonito prenešenim, ako obilježje ima na sebi tako očitih znakovah o neistinosti, da bi ju obèrtnik, pazivši kao što treba, lako morao bio spoznati.

5. Propust izkaza o dobavi, o izvoru i o ocarini.

a) Ustanove kaznene.

§. 379.

Koi po propisu bude pozvan, da zadovolji dužnosti svojoj, to jest, da dade izkaz o dobavi, izvoru ili o ocarini, pak propusti to učiniti: ima se smatrat kao krivac težkoga narušaja dohodarstvenoga,

1. Kada postoji jedan ili više posebnih razlogah sumnje, naznačenih u §§. 324 i 325 reda carinskoga.
2. Kada predmet spada u vèrstu robe, podvèržene kontroli u kotaru pograničnom, ili u vèrstu robe, stavljene pod kontrolu strožiju u unutarnjem okolišu carinskom, pak bude zatečen u pèrvom slučaju u kotaru pograničnom, a u drugom u unutarnjem okolišu carinskom.
3. Ako je onaj, koi nedade izkaza, već kažnjen bio jedanput radi kriomičarstva ili radi težkoga, kriomičarstvu srodnoga narušaja dohodarstvena, ili dvaput poradi nestašice propisanoga izkaza (§. 112).

§. 380.

Dalje.

Propust izkaza, po propisu zahtievanoga o dobavi, izvoru ili o ocarini, ima se kao prost

narušaj dohodarstveni kaznit dvostrukim do četverostrukim iznoskom uvoznine, kada se u slučajevih drugih, nenavedenih u §. 379, radi o izkazu robe,

1. koja je predmet obèrtovanja od onoga, koi je dèržan davat izkaz, ili
2. koja izvan slučaja, pomenutoga u §. 379, br. 2, bude zatečena u kotaru pograničnom, ili
3. koja je u unutarnjem okolišu carinskom stavljena pod kontrolu prostu.

Pri znatnih okolnostih olakotjujućih može se kazan obáliti do na polovicu uvoznine.

§. 381.

Dalje.

U svih inih slučajevih, koji nisu navedeni u predjašnjih paragrafih (379 i 380), ima se propušteni izkaz o dobavi, izvoru ili o ocarini, koi je po propisu zahtievan bio, kazniti polovicom do dvostrukim iznoskom uvoznine. Pri znatnih okolnostih olakotjujućih može se ta kazan obáliti do na šestinu uvoznine.

b) Okolnost otegotjujuća.

§. 382.

Kao otegotjujuća okolnost propuštenoga izkaza o dobavi, izvoru ili o ocarini ima se smatrati, kada onaj, komu je dužnost izkaza naložena, rekne da je roba proizvedena ili priredjena u okolišu carinskom, pak se poslie dokaže protivno.

c) Kada imade miesta kazni radi kriomičarstva.

§. 383.

Ustanove, sadèržane u §§. 379 do 382, imadu se radi propusta izkaza o dobavi, izvoru ili o ocarini uporavljivati samo proti onim osobam, proti kojim neima miesta kazni zarad kriomičarstva izvedena ili pokušana s onom stvarju, kojoj se o izkazu radi.

6. Narušaji propisah o obèrtovanju.

a) Glede na obseg obèrtovanja.

§. 384.

aa) U obće.

Narušaji propisah, kojimi se tèrgovci, kramari ili ini obèrtnici u izvèršivanju obèrta svoga ograničavaju tako, da

1. mogu prodavati robu trošiteljem samo u javnih prodavaonicah i stačunih (dućanih), ali ne nosit je ni glavom ni pomoćju drugih ljudih trošiteljem u kuću izvan stanovišta obèrta svoga, niti ponudjat je u stanovištu obèrta svoga obilazeći od kuće do kuće; ili
2. mogu prodavati robu, kontroli podvèrženu, samo trošiteljem, ali ne drugim obèrtnikom, za da njom tèrguju dalje ili da ju obratjaju na kakov postupak obèrtni; ili
3. nemogu ustupljivati drugomu komu robe, kontroli podvèržene, u stanju, koje je u propisih naznačeno, ili od kakvoće, istimi propisi ustanovljene; ili

4. mogu nabavljat si predmetah, koji su im za obèrtovanje potrebiti, samo od obèrtnikah od vèrste izrazito ustanovljene, ili iz stanovitih miestah, ili nemogu ih nabavljat si od torbarah (kućaracah),

imade se kaznit dvostrukim do četverostrukim iznoskom uvoznine od one robe, koja bude nadjena u izvodjenju ili u pokušaju ovih narušajah. Pri znatnih okolnostih olakotjujućih može se kazan obáliti do na polovicu uvoznine.

Proti onomu, koi protupropisno prodade pomenutih predmetah obèrtnikom, za da njimi dalje tèrguju, ili da ih obratjaju na kakov postupak obèrtni, imat će se uporavit kazan samo onda, ako je znao, ili barem ako je iz poznatoga mu zanata, kojim se kupac zanima, ili iz kolicine ili kakvoće prodanih predmetah, ili iz drugih okolnostih mogao očito uviditi, u koju se svèrhu stvar nabavlja iliti kupuje.

§. 385.

bb) **Napose kućaracah.**

Kazan ovdie (§. 384) ustanovljena, ima se uporavljivat i na kućarce u obziru one robe, koja bude zatečena u bezpovlastnom izvèršivanju tèrgovine kućarske (torbarske).

b) **Izvèršivanje obèrta bez dozvole propisane.**

§. 386.

Proti onomu, koi

a) u kotaru pograničnom takovo poduzetje obèrtno, za kojega podignutje ili izvèršivanje iziskuje se osobita dozvola vlastih dohodarstvenih, podigne ili tiera, a nije dobio dozvole propisane, ili

b) koi izvèršuje takovo poduzetje u miestu, koje nije sadèržano u podieljenoj dozvoli,

ima se izreći kazan od pet do petdeset forintih. Ujedno obustavit će se bezpovlastno izvèršivanje obèrta.

c) U obziru vodjenja knjigah obèrtničkih.

§. 387.

aa) **Propušten, ili nesudarajući se upis koje izprave u knjige.**

Ako obèrtnik, koi je po zakonih dužan vodit knjige obèrtničke, izdade izpravu o pribavi kojega predmeta, namaknutoga za izvèršivanje obèrta, ili o prodaji ili odpravi koje robe, pak ako kolicine i kakvoće predmeta, o kojem je izprava izdata, neupiše polag propisa u knjige obèrtničke tako, da se taj upis sudara s izpravom: čini se time krivcem težkoga narušaja dohodarstvena. Kazan ima se odmieriti ili po ukupnoj kolicini, koja je u izpravi sadèržana, ako predmetu, o kojem izprava glasi, neima u knjizi ni najmanjega traga, ili pak po iznosku, za koi se uvoznina od kolicine i kakvoće, u knjizi upisane, razlikuje od iznoska, pripadajućega po sadèržaju izprave, ako je kolicina ili kakvoća predmeta upisana u knjigu tako, da se upis neslaže sa sadèržajem izprave.

§. 388.

Pri okolnostih olakotjujućih.

Nego ako su okolnosti takove, da propušteni ili krivo učinjeni upis sadèržaja izprave izdate nemože služiti za podupiranje ili za sakritje narušaja dohodarstvena, i ako se obnadje, da je to dogodilo se očito

samo s nedostatka pozornosti ili pometnjom: tad se uporavit ima samo kazan ona, koja je ustanovljena za nepravilnosti u vodjenju knjigah (§. 391).

§. 389.

bb) Neizpravno vodjenje knjigah.

Ako se knjige obèrtničke neizpravno vode tako, da time

1. budu neizpravni prokazi o obsegu, o napredku ili o kakvoći kojega obèrtovanja, pod nadzor stavljenoga, ili
2. bude data pomoć narušaju dohodarstvenomu, ili
3. bude otegotjeno ili posve nemogućno odkritje narušaja dohodarstvena,

ima se odredit kazan od pet do dviesto forintih.

§. 390.

cc) Propust vodjenja ili pohranjivanja knjigah.

Obèrtnici, koji su po propisih dohodarstvenih dèržani voditi knjige obèrtničke ili druga bilježenja, pak nevode tih knjigah ili bilježenjah, ili propuste pohranjivat ih onoliko vremena, koliko je propisano, imadu se odsuditi na kazan od dvie forinte do sto forintih.

§. 391.

dd) Ine nepravilnosti u vodjenju knjigah.

Radi nepravilnostih u vodjenju knjigah obèrtničkih ili bilježenjah imadu se obèrtnici, koji su po propisih dohodarstvenih dèržani voditi te knjige ili ta bilježenja, kazniti globom od dvie forinte do petdeset forintih.

§. 392.

ee) Okolnost otegotjujuća.

Pri propustu naredjenoga vodjenja knjigah, zatim pri neizpravnom ili nepravilnom vodjenju knjigah obèrtničkih ili propisanih bilježenjah ima se smatrat kao okolnost otegotjujuća, ako se obèrt, na koi se takov narušaj odnosi, zanima kojim postupkom porezovnim, ili ako je isti obèrt stavljen pod nadzor (kontrolu).

7. Ustanove obćenite.

§. 393.

a) U koliko se narušaji ovi smatrat imadu kao prikrate dohodarstvene.

Narušaji, koji se uslied poglavja ovoga uvèrštuju medju težke narušaje dohodarstvene, neimaju se smatrati kao prikrate dohodarstvene, ako nebude dokazano, da je uztegnuta koja daća budi dèržavi, budi kakvoj osobi, koja je ovlaštena, tražit ju.

§. 394.

b) Jamčenje predmetah od narušaja.

Nego predmeti, kojimi ili glede kojih budu učinjeni narušaji, navedeni u §§. 367 do 371, 374, 375, 377, 378, 384, 385, jamče za kazni na imovinu, koje postižu slučaj kazneni (§. 151, sl. *b*). Ustanovljeno je u redu carinskom, na koliko predmeti, kojih dobava, izvor ili ocarina nebude dokazana, jamče za propuštenu izpunu dužnosti ove.

§. 395.

c) Jamčenje osobno.

Osobno jamčenje, ustanovljeno u §§. 133 i 134, ima se po mieri propisa, sadèržanoga u §. 138, uporavljivat na narušaje, navedene u poglavju ovom, na toliko, na koliko se narušaji ovi odnose na obèrtovanje one osobe, koja jamči.

Glava petnaesta.

O narušajih propisah, izdatih glede daćah od potroška, koje se pobiraju prigodom uredovne oznake (biljegovanja).

I. Ustanove obćenite.

1. Prikrate dohodarstvene.

§. 396.

a) Slučajevi ovih prikratah.

Prikrate dohodarstvene u obziru daćah od potroška, koje se prigodom uredovne oznake (biljegovanja) pobiraju od predmetah potrošnih ili porabnih, čini se krivcem

1. onaj, koi budući po propisih o uredjenju daćah dužan, predmete daći podčinjene podvèrgavati uredovnoj oznaki (biljegovanju), pak premda se pomenuti predmeti nalaze u stanju, u kom bi se uredovnoj oznaki podvèrć morali, ili premda je u obće nastupilo

vrieme, gdie se po propisu oznakom uredovnom oskèrbit imadu, nehajuć za te propise

a) propusti predmete takove podvèrći oznaki uredovnoj, ili

b) donese ih, istina, da se oskèrbe oznakom uredovnom, ali lažnimi prokazi ili drugim načinom protuzakonitim izhodi ili pokuša izhoditi pridienutje znaka uredovnoga, posve ili stranom ugnuvši se daći propisanoj, ili

c) proti propisu pohranjuje pomenute predmete, na kojih neima propisane uredovne oznake, ili ih ustupljuje drugomu, ili ih šalje u takovo miesto, kamo nije dopušteno prenosit ih bez oznake propisane;

2. koi u miestu, gdie postoji daća od potroška, ugnuvši se sasvim ili stranom daći pripadajućoj, protupropisno izvadi izpod uredovnoga zapora predmete daći od potroška podvèržene, koji, namienjeni za izvoz u inostranstvo, ili u druge krajeve dèržavne, u kojih nije uvedena daća, ili za drugu koju svèrhu, budu istina ostavljeni bez propisane oznake uredovne, ali budu metnuti pod zapor uredovni;

3. koi, gdie se rádi o predmetih, od kojih se pri uvozu

a) iz inozemstva u okoliš dèržavni, ili

b) iz dèržavnih krajevah ili miestah, gdie daća od potroška nepostoji, u dèržavne krajeve ili miesta, u kojih je ista uvedena,

platit mora daća od potroška i koji se prigodom tom podvèrći imadu oznaki uredovnoj, unese ili pokuša unieti predmete takove u pèrvom slučaju (*a*) u okoliš dèržavni, a u slučaju drugom (*b*) u krajeve dèržavne ili miesta, daći od potroška podvèržena, neplativši od

njih pripadajuće daće i nepodvèrgavši ih oznaki uredovnoj.

§. 397.

b) Napose kada se prekèrši linija carinska ili porezna.

Kada tko u slučaju, gori (§. 396) pod br. 3 navedenom, unoseći u dèržavni okoliš, u pojedine krajeve dèržavne ili miesta predmete takove, koji su prigodom pridienutja oznake uredovne podvèrženi daći od potroška, prekèrši liniju carinsku, ili prekèrši liniju poreznu, ako se radi o miestu, koje je u obziru pobiranja poreza izjavljeno kao ogradjeno (opasano): tada se narušaj ima smatrat

a) kao kriomičarstvo, kada naredbe, postojeće glede carini ili porezu podvèrženoga prometa preko linije carinske ili porezne, budu prekèršene na način takov, koi je zakonom ovim izjavljen za kriomičarstvo izvedeno ili pokušano, imenito, kada predmeti, koji su podvèrženi daći od potroška, nebudu očitovani ili prokazani pri uredu ulaznom;

b) kao prost narušaj dohodarstveni, kada se je prekèršnik dèržao, istina, naredabah, postojećih glede carini ili porezu podvèrženoga prometa preko linije carinske ili porezne, ali je predmet, što mu ga je ured ulazni ostavio prosto od zapora uredovnoga u pohrani njegovoj, propustio staviti pred odredjeni za to ured, za da se tù oskèrbi oznakom uredovnom i da se tù namiri daća pripadajuća.

§. 398.

c) Pri povriedi zapora uredovnoga.

Prikrata dohodarstvena, navedena u §. 396, br. 2, smatra se

a) kao kriomičarstvo, ako je uredovni zapor metnut bio, kada su predmeti, koji su prigodom pridienutja oznake uredovne podvèrženi daći od potroška, ulazili iz inozemstva u okoliš dèržavni, ili iz krajevah dèržavnih ili miestah, u kojih nepostoji daća od potroška, u takove krajeve dèržavne ili miesta, u kojih je ista uvedena;

b) kao prost narušaj dohodarstveni u svih drugih slučajevih, sadèržanih u §. 396, br. 2.

§. 399.

d) Sukrivci i dionici.

Tko se u slučajevih, u kojih prikrata dohodarstvena sadèržaje u sebi kriomičarstvo (§§. 397 i 398), kaznit ima kao sukrivac ili kao dionik, treba to prosudjivati polag ustanovah ovoga zakona, odnosećih se na kažnjenje sukrivnje ili dioničtva u kriomičarstvu. A i izvan ovih slučajevah ima se kaznit kao dionik, ili, ako postoji uviet, naznačeni u §. 24, br. 3, kao sukrivac prikrate dohodarstvene svaki onaj, koi se zanima proizvodjenjem, priredjivanjem, prodavanjem ili razširivanjem predmetah, uredovnoj oznaki podvèrženih, kada

1. pohranjuje, ili
2. sebi namiče, ili
3. ponudja na prodaju, ili
4. drugomu ustupljuje, ili
5. drugim načinom razširuje ili razširit pokuša

takove predmete svoga zanimanja, na kojih proti propisu posve neima oznake uredovne, ili na kojih se nalazi oznaka nepropisana, kada su predmeti ti u stanju takovom, gdie bi morali bit oskèrbljeni naredjenom oznakom uredovnom.

Na koliko napokon propisi o uredjenju daće, kojoj se o prikrati radi, izjavljuju i druge osobe, osim ovdie imenovanih, kao kažnjive radi sukrivnje ili dioničtva, treba se vladati polag istih propisah.

2. Krivotvorenje, spotvaranje ili prenošenje oznake uredovne.

§. 400.

Ako uredovna oznaka, povodom koje pobira se daća od potroška, bude krivotvorena, spotvorena, ili s jednoga predmeta na drugi prenešena: imadu se uporavljivati naredbe, sadèržane u §§. 377 i 378, premda uredovna oznaka nije namienjena, da se njome razlikuje izvor predmetah, koji su oznaki podvèrženi.

3. Propust ili nedostatnost oznake privatne.

§. 401.

Ako onaj, koi se zanima proizvodjenjem ili priredjivanjem predmetah, prigodom uredovne oznake daći od potroška podvèrženih, imade dužnost: oskèrbit ih oznakom privatnom, pak ako dužnosti toj nezadovolji nimalo, ili joj zadovolji, istina, ali ne onako, kao što bi trebalo, bit će podvèržen

1. Kazni po §. 376 u slučaju, kada je oznaka, koju bi pridienut morao, propisana
   a) za razlikovanje ovozemskoga izvora robe, ili
   b) za osiguranje daće, koja se platit ima prigodom, kad se metje oznaka uredovna.
2. U slučaju pak, ako je oznaka naredjena propisom redarstvenim, bit će podvèržen u istom propisu

ustanovljenim kaznim, koje se odredile budu putem uredovnim.

4. Mierilo, po kojem se ustanovljuje kazan.

§. 402.

Izmiera kazni, propisana u §§. 405 i 406, valja takodjer i za kazni na imovinu, koje se u slučajevih, kada se prikrata dohodarstvena smatrat ima kao kriomičarstvo (§§. 397 i 398), odredjuju za kriomičarstvo prosto, učinjeno prikratom daće od potroška, koja se pobira prigodom pridienutja oznake uredovne.

Ako se kazan odmieruje ujedno (§. 44) po vriednosti robe, po carini, potrošnini ili po inoj kojoj pristojbi, tad se ova odmiera kaznena, koja se neodnosi na daću od potroška, prije pomenutu, učinit ima polag ustanovah, propisanih u obće za kriomičarstvo (§§. 203 do 206).

5. Kažnjenje obèrtnikah.

§. 403.

Pri kažnjenju prikratah dohodarstvenih, upravljenih proti daći od potroška, koja se namiruje prigodom pridienutja oznake uredovne, ima se smatrat kao okolnost otegotjujuća, ako je kriv narušaju koi obèrtnik, i ako je u izvèršivanju svoga obèrta učinio narušaj takovimi predmeti, koje po zanimanju svojem proizvodi, prieredjuje, prodaje ili razširuje. Proti onomu, koi, bivši radi takovih, u izvèršivanju svoga obèrta počinjenih prikratah dohodarstvenih kažnjen jurve dvaputa, učini se opet krivcem takove prikrate dohodarstvene pri izvèršivanju obèrta svoga (§. 112), može se dosuditi gubitak

oběrta, ili zabrana, da nemože više tierati zanata, u kojem je narušaj učinio.

II. Naredbe osobite.

1. Oznaka robe za razlikovanje izvora.

§. 404.

S narušaji propisah, odnosećih se na uredovnu oznaku robe za razlikovanje izvora ovozemskoga, neima se u pravilu, premda je s oznakom ovom skopčano pobiranje daće kakove, postupat po naredbah ovoga poglavja, nego po §§. 374 i 375. Nego ako propisi, odnoseći se na oznaku, naredjenu za razlikovanje izvora ovozemskoga, izjavljuju naročito za daću od potroška one pristojbe, koje se platjaju prigodom pridienutja oznake uredovne: tad proti istim učinjena prikrata dohodarstvena ima se osim kazni, odredjene u §§. 374 i 375, kazniti još i četverostrukim do osmerostrukim iznoskom svote, za koju je prikratjena pristojba zakonita.

2. Oznaka plemenitih metallah za razlikovanje čistine.

§. 405.

Kazni za narušaje naredabah, odnosećih se na oznaku plemenitih metallah za razlikovanje čistine, a tako i način, kako se te kazni odredjivat imadu, ustanovljuju propisi osobiti.

3. Oznaka drugih predmetah potrošnih ili porabnih.

§. 406.

a) **Prikrate dohodarstvene.**

Kazan prikratah dohodarstvenih na štetu daće od potroška, koja se od drugih, a ne od malo prije navedenih

(§§. 404 i 405) predmetah, imenito od igraćih karatah, od novinah, kalendarah itd. platja pri uredovnom njihovom označivanju, ima se ustanovit deseterostrukim do dvadeseterostrukim iznoskom one svote, za koju je pristojba prikratjena, ili pogibelji prikrate izvèržena bila.

Ako je narušnik jurve kažnjen bio radi koje od ovih prikratah dohodarstvenih, pak se učini iznova krivcem kojegagod od tih narušajah (§. 112): može se tad kazan povisiti do trideseterostrukoga iznoska svote pomenute.

Naprotiv pri znatnih okolnostih olakotjujućih, koje se neukidaju drugimi nasuprotnimi okolnostmi otegotjujućimi, može se kazan obáliti na peterostruki iznosak svote gorinavedene.

§. 407.

b) Niekoje vèrste sukrivnje ili dioničtva.

I izvan slučajevah gorinavedenih (§§. 396 i 399), bit će ovoj kazni, ako postoje uvieti za ubrojivost sukrivnje ili dioničtva (§. 26), podvèržen svaki,

1. kod kojega bez biljega budu nadjene novine, igraće karte ili kalendari, premda bi morali bit biljeg'om oskèrbljeni, ili
2. koi u miestih, gdie je uveden biljeg za oglase, stavlja u okolovanje, pribija ili dieli takove nebiljegovane, a biljegu podvèržene oglase, koji nespadaju pod ustanove sliedećega poglavja o biljegu od papira.

Glava šestnaesta.

O narušajih propisah, izdatih glede daćah, koje se biljegom od papira pobiraju prigodom podiele, stečenja, prenosa, izvèršivanja, branjenja ili prestanka pravah i povlasticah.

I. Slučajevi kažnjivi.

§. 408.

1. Prikrate dohodarstvene.

Na štetu daćah, koje se biljegom (od papira) pobiraju prigodom podiele, stečenja, prenosa, potvèrde, izvèršivanja, branjenja ili prestanka pravah i povlasticah, čini se prikrata dohodarstvena,

1. Kada izprava ili pismo, koje je pri odpravku podvèrženo biljegovini, bude izdato
   a) na papiru nebiljegovanom ili na takovom, koi je providjen biljegom manjim, nego što je zakonom propisano. Pod papirom ovim razumieva se u obće svaka tvar, odredjena ili upotrebljena za izdavanje izpravah ili pisamah, biljegu podvèrženih; ili
   b) na papiru, istina, kao što treba biljegovanom, ali na takovi propisu protivni način, da se izprava ili pismo smatrat ima po zakonu kao da nije biljegovano,

pak u koliko zakon dopušta pabiljegovanje ili dopunjenje biljega, ako se ni naknadno nije zadovoljilo dužnosti biljegovnoj na način propisani i uz vrieme, za to dozvoljeno.

2. Kada se knjige, biljegovini podvèržene, na način, koi ustanovljuje dužnost za upotrebljivanje papira biljegovanoga, vode na papiru nebiljegovanom, ili na takovom, koi je providjen biljegom manjim, nego što je zakonom propisano.

3. Kada takovi, kojemu nije dozvoljeno zabilježivanje biljegovine, propusti naknadno namiriti uz propisani rok biljegovinu, pripadajuću od uredovnoga, biljegu podvèrženoga odpravka, koi mu je po zakonu izdat bio nebiljegovan, nego pod tim uvietom, da pristojbu namiri naknadno.

4. Kada tko, nenamirivši propisane biljegovine, u slučajevih, gdie propisi propuštenu uporavu zakonitoga biljega neskapčaju s drugom štetnom posliedicom, nego s kažnjenjem samo, izpravu ili pismo,

a) koje pri izdatbi nije podvèrženo biljegovini, pak se doista nije ni oskèrbilo biljegom, upotrebi na svèrhu takovu, koja je skopčana s dužnosti platjanja biljegovine, ili

b) koje je istina po propisu oskèrbljeno biljegom, upotrebi na svèrhu takovu, koja iziskuje biljegovinu veću, nego što je ona, koja je izražena u biljegu, koi se na izpravi ili pismu nalazi.

5. Kada tko biljeg spotvori, s manje svote preinači na svotu veću, ili ga s jednoga lista prenese na drugi, i kada papir, providjen biljegom spotvorenim, krivotvorenim ili prenešenim, drugomu ustupi, ili u drugo miesto pošalje.

6. Kada tko papir biljegovani, koi je jurve služio za odpravak koje izprave ili kojega pisma, pretvori ili priredi tako, da biljeg ostane, istina, nepovriedjen, ali nasuprot da izčezne izprava ili pismo, koje je na papiru tom bilo, pak da time papir postane prikladan za nov odpravak, i kada tako pretvoreni ili priredjeni papir ustupi komu ili pošalje u drugo koje miesto. Neima pri tom razlike nikakve, dà li se je sklopio ili nije posao onaj, u kojem je izdata bila izprava ili pismo, što se je sa papira izbrisalo; dà li je ta izprava ili pismo pri odpravku podvèrženo bilo dužnosti biljegovnoj ili nije; dà li se je izprava ili pismo na svèrhu koju upotrebilo, ili nije; dà li je odpravak bio podpun ili samo započet; i dà li su postojali ili nisu uvieti, pod kojimi se papir, kao pokvaren, zamieniti može za čist papir biljegovani.

§. 409.

2. Sukrivci.

Odvietnici, bilježnici i javno povladjeni opravnici ili zastupnici podvèrženi su glede izpravah ili pisamah, koja pod njihovim uplivom ili sudielovanjem njihovim budu sačinjena ili izdata, kao sukrivci kazni zakonitoj, ako postoji uviet za ubrojivost sukrivnje (§. 26), i ako se nebudu imali smatrat kao začetnici ili učinitelji narušaja.

§. 410.

3. Dionici ili sukrivci.

Gdie postoje uvieti za ubrojivost dioničtva ili sukrivnje (§. 26), imadu se kao dionici, a u slučaju, pomenutom

u §. 24, br. 3, kao sukrivci narušaja dohodarstvenoga kazniti sliedeći:

1. Koji za svoju sigurnost ili izkaz prime izpravu ili pismo, biljegu podvèrženo, ali nebiljegovano, ili oskèrbljeno biljegom manjim, nego što je zakonom propisano.
2. Odvietnici i javno povladjeni opravnici ili zastupnici, koji budi sami, budi po drugih podnesu ili predadu kojoj vlasti ili kojemu uredu izpravah ili pisamah, glede kojih neimaju se smatrati kao izdatnici, na papiru nebiljegovanom, ili na takovom, koi je oskèrbljen biljegom manjim, nego što je zakonom propisano.
3. Onaj, koi je po zakonu dèržan, bditi nad zakonitom porabom biljega, i prijavljivati povriede dužnosti biljegovne, kada saznade, da se je biljegovina prikratila, pak propusti prijaviti po propisu prikratu takovu, koju je po uredu svom dužan prijaviti.
4. Urednik, koi u slučaju, kada zakon dopušta biljegu podvèržen uredovni odpravak izdati bez biljega pod uvietom, da onaj, koga se odpravak tiče, naknadno namiri biljegovinu, odredjujući takov nebiljegovan odpravak, propusti propisanu prijavu saobćiti vlasti dohodarstvenoj.
5. Koi

   a) preuzme, da prodaje, ili

   b) ustupi drugomu

   papir, što ga je drugi tko oskèrbio biljegom spotvorenim, krivotvorenim ili prenešenim, ili pretvorio ili priredio na način, pomenuti u §. 408, br. 6.

§. 411.

4. Proti komu se izprava ili pismo, oskèrbljeno biljegom neistinim, ima smatrat kao nebiljegovano.

Izprave, pisma ili knjige, oskèrbljene biljegom spotvorenim, krivotvorenim ili prenešenim, imadu se, što se tiče uporavljivanja ustanovah kaznenih, sadèržanih u ovom zakonu, smatrat kao nebiljegovane proti osobam sliedećim:

1. Proti onomu, koi je biljeg spotvorio, krivotvorio ili prenio;
2. proti onomu, komu je pri nabavi papira, ili pri izdatbi ili prihvatu izprave ili pisma, ili pri učinjenoj njime porabi, znano bilo, da je biljeg spotvoren, krivotvoren ili prenešen;
3. proti onomu, koi je po službi svojoj, po svojem sadašnjem ili predjašnjem zanimanju, ili u obće po osobnih svojih razmierjih kadar poznavat biljeg istini, pak pri svem tom
   a) za odpravak izprave ili pisma, biljegu podvèrženoga, upotrebi papir takov, koi je providjen biljegom spotvorenim, krivotvorenim ili prenešenim, ili
   b) za svoju sigurnost ili izkaz primi izpravu ili pismo, biljegu podvèrženo, izdato na papiru takovom, ili
   c) posluži se izpravom ili pismom, izdatim na papiru takovu, u svèrhu, koja je biljegu podvèržena,

premda biljeg imade na sebi takovih očitih znako-

vah o naravi neistinoj, da ih je isti pri dovoljnoj pozornosti morao bio lako razpoznati.

§. 412.

5. Proti komu se istini biljeg smatrat ima kao da ga neima.

A i biljeg istini na papiru, pretvorenom ili priredjenom na način, pomenuti u §. 408, br. 6, ima se, u koliko se tiče uporavljivanja ustanovah kaznenih, sadèržanih u zakonu ovom, smatrat kao da ga neima u obziru izpravah ili pisamah, koja su izdata na papiru tom, izza kako je tako pretvoren ili priredjen bio:

1. Proti onomu, koi je biljegovani papir na pomenuti način pretvorio ili priredio;
2. Proti onomu, komu je pri nabavi papira, ili pri izdatbi ili prihvatu izprave ili pisma, ili pri učinjenoj njime porabi znano bilo, da je papir na rečeni način priredjen ili pretvoren bio.

II. Kazni.

1. Radi prikratah dohodarstvenih.

§. 413.

Radi prikratah dohodarstvenih, koje učinjene budu kojomgod od sliedećih izpravah ili kojimgod od sliedećih pisamah, kao:

1. podnesci, upravljenimi na koju vlast, ili koi ured,
2. prepisi, priklopljenimi podneskom ovim,
3. izpravami ili pismi, koja izvan porabe uredovne nisu podvèržena biljegu, ili
4. odpravci uredovnimi,

imadu se narušnici, kojim se nepripisuje nijedna od okolnostih, navedenih u §. 408, br. 3, 5 i 6, §. 410, br. 4 i 5, §§. 411 i 412, kazniti dvostrukim do peterostrukim iznoskom one svote, za koju je biljegovina prikratjena, ili pogibelji prikrate izvèržena bila, to jest:

a) ako biljega na izpravi, biljegu podvèrženoj sasvime neima, dvostrukim do peterostrukim iznoskom svekolike zakonom propisane biljegovine;

b) ako li se na izpravi ili pismu nalazi biljeg istini, tad dvostrukim do peterostrukim iznoskom one svote, za koju je ovaj biljeg manji, nego što je biljegovina zakonita.

§. 414.

Dalje.

Narušaj, navedeni u §. 408, br. 3, i sukrivnja ili dioničtvo u istom, pomenuto u §. 410, br. 4, ima se kazniti polovicom do dvostrukim iznoskom svote, za koju je biljegovina prikratjena.

§. 415.

Dalje.

U §. 410 pod br. 2 i 3 naznačeni dionici ili sukrivci, kojim se glede izpravah ili pisamah, kojimi je narušaj učinjen, nepripisuje nijedna od okolnostih, navedenih u §. 408 pod br. 3, 5 i 6, §. 410, br. 4 i 5, §§. 411 i 412, bit će nesamo u slučajevih, o kojih je govor u §. 413, nego i pri drugih dohodarstvenih prikratah biljegovine, podvèrženi kazni od dvostrukoga do peterostrukoga iznoska one svote, za koju je biljegovina prikratjena, ili pogibelji prikrate izvèržena bila (§. 413 sl. *a)* i *b)*.

Pri znatnih okolnostih olakotjujućih, koje se neukidaju nasuprotnimi otegotjujućimi, može se kazan obáliti do polovice pomenute svote.

§. 416.

Dalje.

U svih drugih slučajevih, nenapomenutih u §§. 413, 414 i 415, ima se kazan radi prikrate dohodarstvene, upravljene na biljegovinu, ustanoviti od peterostrukoga do petnaesterostrukoga iznoska one svote, za koju je daća prikratjena, ili pogibelji prikrate izvèržena bila (§. 413 sl. *a)* i *b)*. Pri okolnostih osobito otegotjujućih može se kazan proti narušniku, koi je radi dohodarstvene prikrate, upravljene na biljegovinu, jurve kažnjen bio, povisiti do dvadesetostrukoga iznoska svote pomenute. A naprotiv pri znatnih okolnostih olakotjujućih, koje se neukidaju nasuprotnimi razlozi otegotjujućimi, može se kazan obáliti do dvostrukoga iznoska rečene svote.

2. Pri prodavanju neistinoga papira biljegovanoga.

§. 417.

Ova kazan (§. 416) odredjuje se i u slučajevih, navedenih u §. 408, br. 5 i 6, zatim u §. 410, br. 5, nego svagda po podpunom iznosku biljegovine, izraženom na papiru, kojim je narušaj učinjen.

3. Radi nehajstva u odkrivanju narušajah biljegovnih.

§. 418.

Ako oni, koji su po zakonu dèržani, nad izpravnom porabom biljega bditi, povriede dužnosti biljegovne od-

krivati, i vlastim ih prijavljivati, izvan slučaja, pomenuta u §. 410, br. 3, iz nehajstva nezadovolje dužnosti toj, i neodkriju prikrate dohodarstvene, koju bi morali bili odkriti, imadu se s obzirom na veličinu i broj biljegovnih prikratah, pri kojih se je nehajstvo to dogodilo, kazniti globom

1. Od pet do petdeset forintih, kada na jednoj ili na više izpravah ili pisamah, glede kojih se je zanemarilo odkritje ili prijava prikrate biljegovne, neima biljega t. j. kada su nebiljegovana.
2. Od dvie do dvadeset forintih, kada su izprave ili pisma, glede kojih se je zanemarilo propisano odkritje i prijava, oskèrbljena biljegom manjim, nego što zakon naredjuje.

A i u slučaju, pomenutom u §. 410, br. 3, neima se kazan, koja se dosudila bude po §§. 413 do 416, odrediti izpod najmanje, ovdie (pod br. 1 i 2) ustanovljene odmiere od pet forintih za izprave i pisma nebiljegovana, i od dvie forinte za izprave i pisma, providjena biljegom manjim, nego što je zakonom propisano.

4. Radi narušajah u obziru izvanjske slike odpravka, i u obziru vidimovanja prepisah.

§. 419.

Pada pod kazan od dvie forinte do deset forintih onaj:

1. koi u obziru izvanjske slike odpravka od izpravah ili pisamah, biljegu podvèrženih, kojugod naredbu, sadèržanu u propisih, koji postoje o uredjenju biljegovine, prekèrši na način, s kojim isti

propisi neskapčaju posliedice, da bi se izprava ili pismo smatrat imalo kao nebiljegovano, ili

2. koi pri vidimovanju prepisa propusti primetnuti veličinu biljega, kojim je izvorna izprava ili pismo oskèrbljeno, ili pak primietiti, da izvornik nije biljegovan, ili koi u obće ustanove propisah biljegovnih, koji se obdèržavat imadu pri vidimovanju, zanemari izvan slučajevah, u kojih je zanemarenje podvèrženo drugim kaznenim ustanovam, sadèržanim u zakonu ovom.

c) Radi nepovladjena tèrgovanja papirom biljegovanim.

§. 420.

Koi bezpovlastno tèrguje papirom biljegovaním, pada pod kazan od pet do petdeset forintih.

III. Razpoložba s predmeti narušajnimi.

§. 421.

1. S izpravami, pismi ili knjigami.

Ustanove zakona ovoga o jamčenju za dotične kazni na imovinu, ležećem na predmetu od narušaja, neprotežu se ni na izprave, pisma ili knjige, kojimi se je povriedila dužnost biljegovna, a ni na prava ni na povlastice, koje se istími utemeljuju ili potvèrdjuju.

Glede ovih izpravah, pisamah i knjigah valja se dèržati propisah, ustanovljenih za postupak pri narušajih dohodarstvenih.

§. 422.

2. S biljegovanim papirom neistinim.

Papir, oskèrbljeni biljegom spotvorenim, krivotvorenim ili prenešenim, ili na način, pomenut u

§. 408, br. 6, pretvoreni ili priredjeni, na kojem neima nikakove izprave ili pisma, ima se pokvarit tako, da se nebude mogao upotrebiti kao papir biljegovan.

Glava sedamnaesta.

O narušajih propisah, izdatih o izklopnih pravih i daćah, koje su dèržavi priuzdèržane u pogledu odpremanja osobah i stvarih.

I. Narušaji propisah poštanskih.

1. Prikrate dohodarstvene.

a) Nepovlaštenim odpremanjem ili protupropisnim upotrebljivanjem zavoda poštanskoga.

§. 423.

aa) Slučajevi ovoga narušaja.

Prikratu dohodarstvenu proti izklopnim pravom, priuzdèržanim dèržavi (dohodarstvu poštanskomu) u pogledu odpremanja osobah i stvarih, a tako i proti daćam s time skopčanim, tvori onaj, koi

1. list, pismo, ili u obće predmet, kojega je odpremanje izklopno priuzdèržano dohodarstvu poštanskomu,
   a) u naravi i kolicini, sadèržanoj pod ovim izklopnim priuzdèržajem, i
   b) po cestah, putevih ili u pravcih, za koje valja ovaj izklopni priuzdèržaj, po vodi ili po suhom, i

c) nebivši za to povlašten po zakonu, ili nedobivši propisane dozvole od vlastih dohodarstvenih, sám ili pomoćju inih sredstvah odpremnih na drugo koje miesto prenese (odpremi), ili pokuša prenieti, ili

2. na svoju korist ili na korist drugoga koga na protuzakonit način zadobije, ili pokuša zadobit, da se, obišav sasvime ili stranom poštarinu po zakonu pripadajuću, po zavodu poštanskom odpremi list, pismo, ili u obće takova osoba ili stvar, koje isti zavod nepošilja prosto od pristojbah; pod čim se napose razumieva, ako on za ovu svèrhu

a) zlouporavi svoje razmierje službeno ili uredovno, ili ako se

b) protivno svojoj dužnosti porazumie s urednici, poslužnici ili naredjenici dohodarstva dèržavnoga, ili ako

c) listu, paketu ili komadu voznomu, koi je ili predan zavodu poštanskomu, ili odredjen da mu se predade, i koi je po propisu sasvim ili stranom prost od poštarine, umetne ili pripakuje list ili ini predmet, koi nije prost od poštarine, ili ako

d) list ili ini predmet, koi nije prost od poštarine, preda ili pokuša predat pod krivim naslovom (adressom), uživajućim posvemašnji ili dioni oprost od poštarine.

§. 424.

bb) Osobe, koje su podvèržene kazni.

U slučajevih, pomenutih u predjašnjem §. 423, pod 2, podvèržen je zakonitoj kazni ne samo učinitelj i za-

četnik, nego i svaki sukrivac i dionik, u koliko t. j. imade uvietah za ubrojivost.

§. 425.

cc) **Predatba osobam, koje su proste od poštarine, pod pravim naslovom.**

Nego kao pokušaj ovoga narušaja (§. 423, br. 2) neima se smatrati, kad tko, kojemu nepripada pravo, da može prosto od pristojbah pošiljati što po zavodu poštanskom, neplativši pristojbe, kod zavoda poštanskoga pod pravim naslovom (adressom) preda ili pokuša predat poštarini podvèržen predmet za takovu vlast ili osobu, kojoj je dozvoljen oprost od poštarine.

b) **Nepovlaštenim ili protupropisnim podizanjem ili vodjenjem takovih zavodah ili poduzetjah, kojimi se odpremaju osobe ili stvari.**

§. 426.

Prikrata dohodarstvena tvori se nadalje, kada tko

1. radi sabiranja, razdieljivanja, ili odpremanja listovah, pisamah, ili u obće predmetah, kojih odpremanje priuzdèržano je izklopno dohodarstvu poštanskomu, ili
2. radi odpremanja osobah ili stvarih, obstojećega izmedju dva ili više miestah redovito i u vremena stanovita, ili
3. radi odpremanja osobah s pèrtljagom ili bez iste, kod kojega se na stanovitih postajah mienjaju konji ili ina odpremna sredstva,

na miestih, po cestah, putevih ili u pravcih, glede kojih je pravo za radnju ovakovih zavodah po poštanskih propisih izklopno priuzdèržano dèržavi, po vodi ili po suhom

a) podigne ili tiera zavod ili poduzetje, a neima propisane dozvole od vlastih dohodarstvenih, u koliko je ista polag propisah pomenutih potrebna za podizanje ili za radnju takovoga zavoda; ili

b) izhodi istina ovakovu dozvolu, ili pako, služeći se njome poduzme ili nastavi takov zavod ili posao, ali

aa) u koliko se od radnje ovakova zavoda imade poštanskomu dohodarstvu platjat kakova pristojba, u onih prokazih, koji po propisu imadu temeljem biti za odmierivanje ove pristojbe, sastojali isti prokazi budi u očitovanju, koje se najprije predat ima, budi u izkazih, koji se doknadno predlažu, budi u računih, navede kakovu neizpravnost, po kojoj daća, koju namirit treba, odpada manja, nego što ju zakon propisuje, ili

bb) dozvolu, zadobljenu od vlastih dohodarstvenih radi tieranja posla, u pogledu propisana načina ili naznačena miesta ili obsega poslovanja, kao: u pogledu broja kolah, koja će se upotrebljavat, u pogledu konjah ili inih sredstvah odpremnih, u pogledu kakvoće sredstvah odpremnih, u pogledu osobah, koje je slobodno primat i odpremati, u pogledu broja vožnjah, koje je slobodno poduzimati, u pogledu pravacah i miestah, na koja se smije protezat poslovanje itd., prekorači izim slučajevah, u kojih propisi dopuštaju ovakovo prekoračenje, ili

cc) pošto je ugasla dozvola, zadobljena od vlastih dohodarstvenih, izvan sluča-

jevah, u kojih propis dopušta nastavu poslovanja, nastavlja zavod, neizhodivši za to iznovične dozvole.

2. Kazni.

a) Radi nepovlaštena odpremanja predmetah izklopno priuzdèržanih.

§. 427.

aa) Odmiera kaznena u pravilu.

U slučajevih, pomenutih u §. 423 pod 1, kazni se prikrata dohodarstvena četverostrukim do osmerostrukim iznoskom one pristojbe, koja bi bila u ime poštarine pripala, da se je narušajem učinjena ili pokušana odprema obavila bila po zavodu poštanskom. U okolnostih otegotjujućih može se proti narušniku, kažnjenomu jurve radi jednoga ili više narušajah, pomenutih u §. 423, kazan povisit do dvanaesterostrukoga iznoska pristojbe pomenute. Naprotiv može se takodjer u znatnih okolnostih olakotjujućih, koje se neukidaju nasuprotnimi razlozi otegotjujućimi, obálit kazan do dvostrukoga iznoska pristojbe prikratjene.

§. 428.

bb) Kaznena odmiera, kad narušnik dragovoljno položi iznosak kazneni.

Nego ako onaj, koi je bio zatečen, kad je protupropisno odpremao jedan ili više listovah ili inih predmetah, izjavi, da će, nečekajući dok se obavi propisani postupak, odmah u gotovu platit pripadajući iznosak kazneni, tad se

1. za svaki posebni list ili paket s pismi, prenosio se isti pojedince, ili s jednim ili sa više inih listovah pod zajedničkim zavitkom, ako nije težji od osam lotovah, odmieruje kazan na jednu forintu;

ako li je list ili paket težak preko osam ali ne preko šestnaest lotovah, tad na dvie forinte; nadalje pri teži preko šestnaest nego ne preko dvadeset i četiri lota na tri forinte; napokon od svakoga težjega lista ili paketa s pismi, kojega odpremanje priuzdèržano je izklopno pošti listovnoj, na četiri forinte;

2. nasuprot od paketah s pismi ili od inih pošiljakah, kojih odpremanje priuzdèržano je izklopno pošti voznoj, odmieruje se kazan na jednu forintu za svaku funtu, ili za svaku kolicinu, koja nečini podpune funte.

Ako narušnik odmah, kako bude zatečen, položi kazneni iznosak, pripadajući po ovoj odmieri, tad neima miesta ustanovi kaznenoj, pomenutoj u §. 427.

b) Radi protupropisnoga upotrebljivanja zavoda poštanskoga.

§. 429.

U slučajevih, o kojih govori §. 423, br. 2, imade se prikrata dohodarstvena kazniti deseterostrukim do dvadeseterostrukim iznoskom one pristojbe, za koju bieše dohodarstvo dèržavno prikratjeno, ili pako izvèrženo pogibelji prikrate. U okolnostih otegotjujućih može se proti narušniku, kažnjenomu jurve (§.112) radi jednoga ili više narušajah, pomenutih u §. 423, kazan povisit do trideseterostrukoga iznoska pristojbe prikratjene. Ako naprotiv imade znatnih olakotjujućih okolnostih, kojih neukidaju protustavni razlozi otegotjujući, tad može se kazan obálit do peterostrukoga iznoska pristojbe prikratjene.

c) Najmanja odmiera kaznena.

§. 430.

Izim slučajevah, u kojih se uporavljuje najmanja odmiera kaznena od dvie forinte, ustanovljena u §. 38, neima

se radi narušajah, pomenutih u §§. 427, 428 i 429, ukupni iznosak kazneni, koi se od jednoga istoga narušnika pobira radi jednoga ili više od ovih narušajah, ustanovit izpod jedne forinte.

d) **Radi protupropisnoga podizanja ili vodjenja poduzetjah odpremnih.**

§. 431.

aa) **Narušaji po sebi.**

U slučajevih, pomenutih u §. 426, odmieruje se kazan:

1. od dvadeset i pet do dviesta forintih, kad tko propusti izhodit propisanu dozvolu, da može podić ili tierat koi od pomenutih zavodah ili poduzetjah (§. 426 *a)* i *cc)*,

a neodvisno od ove kazni,

2. kad je po propisih o uredjenju dohodarstva poštanskoga tieranje ovakova zavoda ili poduzetja dozvoljeno samo uz namirivanje daće, koja se platjat ima dohodarstvu poštanskomu, četverostrukim do osmerostrukim iznoskom one pristojbe, za koju je dohodarstvo poštansko
   a) nepovlaštenim tieranjem (§. 426, *a*) za vrieme, dok je isto trajalo, ili
   b) prekoračenjem podieljene dozvole takodjer za vrieme pomenuto (§. 426, *bb)* i *cc*), ili
   c) neizpravnostju u prokazih (§. 426, *aa*)

   bilo prikratjeno, ili pako izvèrženo pogibelji prikrate.
3. Od pet do sto forintih u slučaju, kada se je podieljena dozvola prekoračila na koi od načinah, pomenutih u §. 426, *bb)*, ako
   a) budi poduzetničtvo budi zavod neima po propisu namirit nikakove pristojbe dohodarstvu poštanskomu, ili ako je

b) prekoračenje dozvole takovo, da isto neima nikakova upliva na odmieru pristojbe, koja se imade platit dohodarstvu poštanskomu.

§. 432.

bb) Ako je pri tom bilo još i inih narušajah propisah poštanskih.

Ako pri tieranju kojega u §. 426 naznačenoga zavoda ili poduzetja bude učinjen ili pokušan koigod od narušajah, u §. 423 pomenutih, s takovimi predmeti, kojih je odpremanje po propisih poštanskih dohodarstvu poštanskomu izklopno priuzdèržano, dapače kojih je odpremanje i od dozvole, koju zavodi oni ili poduzetja, uz izplatu stanovite pristojbe dohodarstvu poštanskomu, zadobiti mogu, izključeno, a nije ni naročito dozvoljeno bilo zavodu ili poduzetju: tad se neodvisno od kaznih, odredjenih u §. 431, uporavljuju ustanove §§. 427 do 430.

e) Radi inih zastranah od propisah prigodom odpremanja.

§. 433.

Ako poduzetnik kojega od zavodah ili poduzetjah, pomenutih u §. 426,

1. u inih odnošajih, a ne u onih, koji su pomenuti u §. 426, *b)*, zastrani od odredabah, izdatih poštanskimi propisi o radnji ovih zavodah i poduzetjah: tad podpada kazni od dvie forinte do petdeset forintih;
2. nego ako isti u slučajevih, za koje odredjuju propisi da se ili upotrebljuju konji poštanski, ili da se platja pristojba meštru poštanskomu ili dohodarstvu poštanskomu, ni neupotrebi konjah poštanskih, ni neplati propisane svote: tad podpada kazni, koja će se odmieriti dvostrukim do četverostrukim iznoskom pristojbe nenamirene.

f) **Radi protuzakonitoga daljega odpremanja putnikah.**

§. 434.

Koi putnike u slučajevih, u kojih propisi poštanski zabranjuju dalje odpremanje, nehajeć za ovu zabranu, dalje odprema, ili pokuša dalje odpremati: podpada kazni od dvadeset do petdeset forintih. Marha tegleća ili teretna ili ina sredstva odpremna, kojimi se učini ovaj narušaj, jamče za ovu kazan.

3. Priuzdèržaj propisah o inih povlasticah zavoda poštanskoga.

§. 435.

Ostaju nepromienjeni propisi o povlasticah zavoda poštanskoga u pogledu upotrebljivanja cestah iliti drumovah, u pogledu reda koi se imade obdèržavati kod vožnjah, u pogledu upotrebljivanja roga poštanskoga i osobitih znakovah razlučnih, zatim u pogledu kaznih, koje odredjuju ovi propisi, a tako i u pogledu ustanovah od ovih propisah o načinu, kojim se kazni dosudjivat imadu.

II. Prikrate dohodarstvene proti cestarini, mostovini i skelarini.

§. 436.

1. Kada se tko ukloni pobiralištu ili ga prekorači, ili kad upotrebi mostove ili skele.

Koi se

1. kojemu miestu (postaji), gdie se pobira maltarina ili brodarina, po suhom ili po vodi na protupropisni

način ukloni s predmeti, koji su pristojbi podvèrženi, ili koi

2. na cesti, od koje se platja maltarina ili ina kakova pristojba, na protupropisni način s predmeti, od kojih se platja maltarina, prekorači miesto, odredjeno za pobiranje pristojbe (n. pr. priečnicu) a neplati pristojbe pripadajuće, ili koi
3. most ili skelu, za kojih upotrebljivanje platja se mostovina ili skelarina, upotrebi tako, da bi imao platit koju od ovih pristojbah, pak neplati pristojbe za to pripadajuće,

kazni se peterostrukim do deseterostrukim iznoskom pristojbe, za koi je bilo prikratjeno dohodarstvo dèržavno.

§. 437.

2. Povriedom izklopnih priuzdèržajah, postojećih kod mostovah ili skelah.

Ako kod kojega mosta ili skele postoji zabrana, prevozit osobe ili stvari s jedne obale na drugu u stanovitoj daljini više ili niže mosta ili skele: tad se onaj, koi povriedi ovu zabranu, imade kazniti peterostrukim do deseterostrukim iznoskom one pristojbe, koja bi se od osobah ili stvarih, prevezenih u pèrkos zabrani, bila imala platit za upotrebljivanje mosta ili skele, u pogledu kojih postoji ova zabrana.

Glava osamnaesta.

Narušaji propisah o izklopnih pravih, priuzdèržanih dèržavi u pogledu pogodabah na sreću.

I. Prikrate dohodarstvene.

1. Učinjene prikrate dohodarstvene.

§. 438.

Prikratu dohodarstvenu proti izklopnim pravom, priuzdèržanim dèržavi u pogledu pogodabah na sreću (dohodarstva loterijskoga), tvori onaj, koi

1. u pèrkos zabrani, ustanovljenoj u propisih o uredjenju dohodarstva loterijskoga:
   a) stavi u inozemsku loterijsku igru, sadèržanu pod ovom zabranom, ili stavi kod inozemskoga sabiratelja od loterijskih stavakah, bez razlike, dà li će se igra riešiti loterijskim vučenjem u ovozemstvu ili u inozemstvu; ili koi
   b) srećku ili policu od koje inozemske loterijske igre, sadèržane pod zabranom, ili u obće izpravu, odredjenu da na istoj bude utemeljeno pravo na dioničtvo u kojoj inozemskoj igri loterijskoj, sadèržanoj pod zabranom,
   aa) prodade, ili
   bb) sebi namakne, ili koi

2. neimajući propisane dozvole vlastih dohodarstvenih, u koliko istu dozvolu odredjuju propisi, u ovozemstvu
   a) priredi igru takovu, koja nije spojena s izigravanjem stvari koje stanovite, i kojoj uspieh odvisi od koje ovozemske ili inozemske loterije, ili
   b) otvori loteriju brojevnu ili razrednu, ili
   c) na žriebanje ovozemske i na račun dèržavne blagajnice priredjene loterije primi stavakah, ili
   d) izigrava, ili izigravanju izvèrgne pokretnih ili nepokretnih stvarih, s uzgrednimi dobitci ili bez istih, ili
   e) u obće poduzme igru takovu, koja je po propisih o uredjenju dohodarstva loterijskoga ili bezuvietno zabranjena, ili koju je slobodno priredjivat samo po poprednjoj dozvoli vlastih dohodarstvenih, ili koi
3. budući namiešten da na račun dohodarstva dèržavnoga prima stavke u loteriju, primi bezpovlastno na koje ovozemsko ili inozemsko loterijsko vučenje stavakah na svoj račun ili na račun tretjega koga, ili koi
4. u slučajevih, u kojih mu bieše podieljena dozvola za loterijsku igru u ovozemstvu, prekorači granice dozvole ove tako, da pristojba, koja se imade platit, odpade višja, nego što bi odpadala po ustanovah, propisanih u dozvoli, imenito koi
   a) izdade veći broj srećakah (lozah), ili koi
   b) prodade srećke u višju cienu,

nego što je to dopušteno u podieljenoj dozvoli.

2. Pokušaj.

§. 439.

a) **Igranja u inozemskih loterijah.**

Pokušanih narušajah, pomenutih u prediducem §. 438 pod 1, čini se krivcem i, u koliko postoje uvieti za ubrojivost pokušaja (§. 18), imade se radi istoga kaznit onaj, koi srećku, policu ili u obće izpravu, koja je odredjena da na istoj bude utemeljeno dioničtvo u igri kod inozemskih igarah loterijskih, sadèržanih pod zabranom, ili kod inozemskih sabiračah od stavakah loterijskih

1. pošlje na prodaju u okoliš dèržavni, ili
2. iz inozemstva naruči, da ju ili proda u ovozemstvu ili za se steče, ili
3. pohrani, a neuništi je po propisu, ili nepreda vlasti, kad mu ovakova izprava bude ili poslana ili ponudjena stečenja radi; ili
4. ponudi drugim stečenja radi.

§. 440.

b) **Pokušaj zabranjenih loterijskih igarah u ovozemstvu.**

Narušaji, pomenuti u §. 438, pod 2 i 3, kazne se nesamo onda, kada budu učinjeni, već i onda, kad budu pokušani, i kad postoje uvieti za ubrojivost (§. 18).

§. 441.

c) **Napose, ako igra nije pošla za rukom.**

Ako je u kojem od ovih slučajevah (§. 438, br. 2 i 3) narušnik primio jednu stavku ili više ih, tad imade se narušaj smatrati kao izvèršen, akoprem se je igra, na

koju je isti bio upravljen, razvèrgla radi slučajnih zapriekah, radi nedostatka potrebitih stavakah, po slobodnoj volji narušnikovoj, ili radi odkritja narušaja prije vremena, kojega bi se igra bila imala obavit. Nego ako u slučaju, pomenutom u §. 438, pod 2, još prije, nego što bude narušaj odkriven, i još prije vremena, odredjena za igru, budu povratjene stavke svekolike, i ako dobrovoljnim porazumljenjem narušnika i igračah namieravano poduzetje bude obezuspiešeno sasvime, tad neima miesta kazni.

II. Kazni.

1. Igra u loterije inozemske.

§. 442.

a) **Stavke u inozemske loterije brojevne ili kod inozemskih loterijskih sabiračah.**

Koi u pèrkos zabrani

a) igra u inozemskih brojevnih loterijah, to jest: u takovih loterijah, kod kojih se dobitci ravnaju po višestručnom iznosku stavakah, koje u pogledu broja i veličine ili bezuvietno, ili u stanovitih granicah vise od volje igračah, ili

b) kod inozemskih sabiračah od loterijskih stavakah (loterijskih sabirnicah) stavlja na loterije brojevne, akoprem je igra upravljena na koje ovozemsko vučenje loterijsko,

imade se kazniti deseterostrukim do petdeseterostrukim iznoskom stavke u istinu učinjene ili pokušane. U slučajevih, u kojih se neupotravljuje najnižje mierilo kazneno od dvie forinte, ustanovljeno u §. 38, neima se izpod jedne forinte odmieriti kazan proti jednomu istomu

narušniku radi jednoga narušaja ili više ih, koji zajedno podpadaju kazni.

§. 443.

b) Ini slučajevi igre u loterije inozemske.

Ini narušaji, pomenuti u §. 438, pod 1, imadu se kazniti peterostrukim do deseterostrukim iznoskom stavke učinjene ili namieravane. Kao namieravana stavka imade se smatrat iznosak onaj, koi se iz izprave, odredjene da na njoj bude utemeljeno pravo dioničtva u igri, budi izrazito budi mučeći razabrati dade kao stavka, koja se imade učiniti. Proti narušniku, kažnjenomu jurve radi narušaja propisah loterijskih, može se kazan povisit do petnaesterostrukog iznoska od stavke učinjene ili namieravane. Kod znatnih olakotjujućih okolnostih, koje se neukidaju nasuprotnimi otegotjujućimi može se kazan obálit do dvostrukoga iznoska od stavke učinjene ili namieravane.

§. 444.

c) Gubitak srećakah inozemskih.

Srećke, police i u obće izprave, odredjene da na istih bude utemeljeno pravo dioničtva u igri kod loterijah inozemskib, sadèržanih pod zabranom, ili kod inozemskih sabiračah od stavakah loterijskih, gube se ujedno s dobitci, na koje biaše pravo stečeno posredstvom tih izpravah.

2. Nepovlaštene igre u ovozemstvu.

§. 445.

a) Podvèržene daći kakovoj.

Koi, neizpunivši uvietah propisanih, poduzme, priredi ili pokuša priredit igru takovu, koju je uslied

propisah loterijskih slobodno priredjivat, pošto se najprije izhodi dozvola i plati daća ili u stanovitom iznosku, ili u porazmiernom dielu svote, koja se očekuje iz stavakah: kazni se peterostrukim do petnaestestrukim iznoskom one daće, kojoj se je sustegò ili pokušao sustegnuti. Kod znatnih olakotjujućih okolnostih, koje se neukidaju nasuprotnimi otegotjujućimi, napose ako srećke nebiehu razpačane nimalo ili nebiehu razpačane većom stranom, ili ako dobitci biehu izručeni igračem prije, nego što bude odkriven narušaj, može se s obzirom na korist, koju je narušnik zadobio po narušaju, kazan obálit do dvostrukoga iznoska od pomenute daće.

§. 446.

b) Ine igre.

Koi igrom, koja je zabranjena loterijskimi propisi, i koje isti nedopuštaju ni uz izhodjenu najprije dozvolu ili namirenu daću, učini ili pokuša učinit koi od narušajah, pomenutih u §. 438, pod 2: imade se s obzirom na obseg, u kojem se je igra ili učinila, ili imala učiniti, zatim s obzirom na svote po igri zadobljene, a i s obzirom na ostale otegotjujuće ili olakotjujuće okolnosti:

a) u slučaju, ako je na javnih miestih, cestah ili ulicah, u kèrčmah, gostionah ili kazalištih, ili na drugih javnih razveselištih bila igra dèržana, priredjena ili pribitjem ili uzklikom oglašena, kazan dosudit od dvadeset i pet do pet sto forintih,

b) a u svih ostalih slučajevih od deset do dviesta forintih.

3. Nepovlašteno primanje stavakah od strane loterijskih sabiračah.

§. 447.

Koi je postavljen da na račun dohodarstva dèržavnoga prima stavke u loteriju, pak se učini krivcem narušaja, pomenuta u §. 438, br. 3, imade se, neodvisno od toga, kako će se po naravi slučaja uporavljat obćeniti zakoni kazneni:

1. ako narušaj u sebi sadèržaje jedan ili više narušajah, pomenutih u §. 438, br. 1 i 2, po naravi slučaja i uvaživši kao što treba otegotjujuće okolnosti, proiztičuće iz njegova odnošaja naprema dohodarstvu dèržavnomu, podvèrći kazni, propisanoj u §§. 442 i 443;
2. ako je pako na račun kojega tretjega a ne dohodarstva dèržavnoga primao stavke
   a) na koju ovozemsku loteriju,
   b) na koje u ovozemstvu poduzeto nepovlašteno izigravanje pokretnih ili nepokretnih stvarih,
   c) u obće na zabranjenu, i bez dozvole vlastih dohodarstvenih u ovozemstvu poduzetu igru loterijsku,

imade se, bez razlike, dà li je igra, za koju je primio stavke, bila ili nebila obdèržavana, zatim bez razlike, dà li je broj stavakah bio ili nebio unapred ustanovljen, kazniti dvostrukim do četverostrukim iznoskom stavakah protupropisno primljenih. U oba slučaja (1 i 2) gubi narušnik pravo, na račun dohodarstva dèržavnoga primat stavke u loteriju.

4. Prekoračivanje podieljene dozvole.

§. 448.

a) Prikrata dohodarstvena.

Koi dozvolu, podieljenu mu za loterijsku igru u ovozemstvu, prekorači na način, koi sadèržaje prikratu dohodarstvenu (§. 438, br. 4), nego pri kojem se igra neima smatrati kao poduzetje, različito od dozvoljenoga (§. 450): podvèržen je kazni, ustanovljenoj u §. 445. Ova kazan imade se odmierit po onom iznosku daće, koja pripada od poduzetja, kojim se prekorači dozvola, naposé od srećakah, izdatih preko broja dozvoljenoga, ili od izviška ciene prodajne od srećakah, prodanih u višju cienu nego što je dozvoljena. Pri tom neima se naprema prekoračenoj dozvoli odračunat onaj dio dozvole, koi je možebit ostao neupotrebljen, imenito neimaju se odračunati niti srećke nerazpačane niti srećke, prodane u nižju cienu nego što je dozvoljena.

§. 449.

b) Kada se dobitci ustanovljuju u većem broju ili većem iznosku.

Ako su dobitci odredjeni bili u većem broju ili u višjem iznosku, nego što to dopušta podieljena dozvola, i ako time igra nije bila tako bitno promienjena, da bi se imala smatrati kao poduzetje, različno od poduzetja dozvoljenoga (§. 450): tad imade se izreći kazan od dvadeset i pet do petsto forintih.

§. 450.

c) Priredjivanje igre bitno različne.

Ako onaj, koi je zadobio dozvolu za igru, odstupi od ustanovah dozvole

a) glede predmeta, koi se izigrava, ili
b) glede naravi igre, ili
c) glede miesta ili vremena, propisana za izigravanje, ili
d) u obće glede tako bitnih uvietah dozvole, da bi se igra imala smatrati kao poduzetje, koje se bitno razlikuje od poduzetja dozvoljenoga,

tad imade se igra smatrati da je bila priredjena bez dozvole, i kazniti po ustanovah §§. 445 i 446.

§. 451.

d) **Ine zastrane od dozvole.**

Ako tko inako, nego što je pomenuto (§§. 448 do 450), zastrani od ustanovah podieljene dozvole, napose

1. ako se, u koliko zabranjuju propisi, prodaju srećke u manju cienu, nego što ju propisuje dozvola, ili
2. ako dozvola, koja je bila prekoračena, bieše podieljena bez namirenja kakove daće, ili uz namirivanje daće, koja se neravna po broju i veličini stavakah,

tad imade se dosuditi kazan od dvie forinte do sto forintih.

Glava devetnaesta.

O narušaju uredabah, postojećih za sigurnost dohodakah dèržavnih.

1. Povrieda zapora uredovnoga.

§. 452.

a) Ako se znade krivac ili dionik.

Ako izim slučajevah, u kojih povrieda zapora uredovnoga ili podleži kažnjenju kao kriomičarstvo dèrzovito (§. 238), ili se kazni po §. 273, br. 5, bude otvoren ili povriedjen zapor uredovni: tad imade se kako proti začetniku i učinitelju, tako i proti svakomu sukrivcu i dioniku, ako neima miesta kažnjenju po obćenitih zakonih kaznenih, dosuditi kazan od pet forintih do dviesta forintih. Uvaživši brižljivo svekolike okolnosti treba ovu kazan ustanovit u primierenom iznosku. Napose treba pri tom dobro uvažavati:

1. broj i kakvoću svežanjah, shranah ili prostorinah, na kojih je zapor bio otvoren ili povriedjen, i
2. množinu i kakvoću predmetah, koji su se nalazili pod zaporom, i
3. pogibelj, kojoj je otvorenim ili povriedjenim zaporom izvèržena bila sigurnost blagajnice dèržavne, ili u obće svèrha propisah dohodarstvenih.

Po mieri ovih razmierjah imade se i kazan izreći tim veća, čim narušaj bude znatnii, važnii i pogibeljnii.

§. 453.

b) **Ako se ni krivac ni dionik nemože potegnuti na kazan.**

Ako se sa izviestnostju nemože pronaći niti začetnik, niti učinitelj, niti napokon koi sukrivac ili dionik protuzakonitoga otvora ili protuzakonite povriede zapora uredovnoga, ili ako se nijedna od ovih osobah nemože potegnuti na kazan, pak ako se

1. vozač, brodar ili u obće onaj, koi je odpremao predmet pod zapor stavljeni, ili
2. onaj, koi je u pohranu preuzeo predmet nalazeći se pod zaporom, ili
3. onaj, koi nadgleda prostorine ili odpremna sredstva pod zapor stavljena,

neopravda, da je zapor uredovni otvoren ili povriedjen slučajnim ili inim od njega neodvisnim dogodjajem, kojemu nije kriv ili kojega nije mogao odvratiti: tad imade se proti istomu, ako mu je udareni zapor bio obznanjen prije, nego što se je isti otvorio ili povriedio, uvaživši načela, propisana u §. 452, dosuditi kazan od dvie forinte do sto forintih.

2. Kad se povriedi ili zanemari uredovna oznaka.

§. 454.

a) **Na obèrtovnih napravah ili sudovih.**

Ako u slučajevih, za koje propisi o uredjenju daće od potroška odredjuju, da se na obèrtovne naprave ili sudove, upotrebljivane za postupak porezovni, udara oznaka uredovna,

1. bude uredovna oznaka, kojom biehu oskèrbljene pomenute naprave ili sudovi, povriedjena prije, nego

što se sasvime obustavi porezovni obèrt, i ako je propisano da se podnese prijava, prije nego što se ista podnese, ili

2. budu naprave ili sudovi, koji treba da se oskèrbe uredovnom oznakom, za porezovni postupak upotrebljeni bez ove oznake:

tad treba, ako se neuporavljuje kazan, odredjena u §§. 346 i 347, uvaživši načela, propisana u §. 452, dosuditi kazan od dvie forinte do petdeset forintih.

3. Kad se uredniku dohodarstvenomu uzkrati ulaz radi diela uredovna.

§. 455.

a) Neupotrebivši sile.

Podpada kazni od deset forintih do sto forintih onaj, koi urednikom ili drugim naredjenikom,

a) služećim se pravom podieljenim im, da mogu ulazit u obèrtovnice, dućane ili u obèrtnička skladišta od robe, da mogu ići na brod ili ino koje vozilo, ili

b) došavšim da po propisu obavljaju preiskivanje u obèrtovnici, prebivalištu, na brodu ili vozilu, ili u inih prostorinah, ili

c) došavšim da prisustvuju postupku obèrtovnomu,

bez zakonita razloga uzkrati:

1. ulaz u miesta, u koja zahtievaju bit pušteni, ili u kojih žele obavit preiskivanje, ili prisustvovati kojemu postupku obèrtovnomu, ili
2. pristup na brod ili vozilo, ili
3. obavljanje preiskivanja, ili

4. otvaranje svežanjah, shranah ili prostorinah, koje žele otvoriti, ili
5. pokaz robe, koje imade, ili
6. pokaz knjigah obèrtnih ili izpravah, glede kojih zakon propisuje da se imadu pokazati.

§. 456.

b) Upotrebivši silu.

Ako je uzkrata bila takova, da se je za uklonjenje zapriekah, nastavših iz iste, morala upotrebiti sila, pak ako je uzkrata smierala na to,

a) da se njome počini kriomičarstvo ili težak narušaj dohodarstveni, ili
b) da se neodkrije kriomičarstvo ili težak narušaj dohodarstveni, ili
c) da se neodkrije ili neuhiti predmet ili učinitelj kriomičarstva, ili težkoga narušaja dohodarstvenoga:

tad treba, ako se neuporavljuju obćeniti zakoni kazneni, izreći kazan ustanovljenu u §. 232.

4. Odnos, uništivanje ili promiena predmetah prigodom preiskivanja, ili inih dielah uredovnih..

§. 457.

a) Ustanova kazni.

Ako

1. u slučaju, gdie se je dogodila pomenuta protuzakonita uzkrata (§§. 455 i 456), za vrieme izmedju uzkrate, i izmedju ulaza, ili diela uredovna, ili
2. u slučaju neuzkratjena ili dozvoljena ulaza, za vrieme preiskivanja, ili za vrieme diela uredovna, koje se obavlja radi nadziranja postupka porezovnoga,

bude roba, ili ako se radi o obèrtnih prostorinah od obèrtah porezovnih, ako budu predmeti, podvèrženi potrošnini ili drugoj daći od potroška, bez znanja i privole urednikah ili naredjenikah, došavših da obave preiskivanje ili pomenuto dielo uredovno:

a) odnešeni iz prostorinah, u koje su ovi urednici ili naredjenici zahtievali da se puste, ili iz svežanjah, shranah ili prostorinah, za koje su zahtievali da se otvore, ili koje su namieravali preiskat, ili napokon, ako su izjavili da namieravaju prisustvovati postupku obèrtnomu, ako budu odnešeni iz ovovèrstnih prostorinah obèrtnih, ili

b) uništeni u pomenutih prostorinah, ili

c) glede njihove kakvoće promienjeni tako, da bi se mogli sustegnut uporavi zakonah dohodarstvenih:

imade se kako svaki od ovih činah, tako i svaki pokušaj istih kazniti kao težak narušaj dohodarstveni na svakom krivcu ili dioniku, na kojega se neuporavljuje ustanova §. 177.

§. 458.

b) Mierilo kazni.

Ako je polag postojećih okolnostih odnos, uništenje, ili promiena robe, ili predmetah pomenutih prikladna, da se ili počini prikrata dohodarstvena, ili da se ista sustegne odkritju: imade odmieri kaznenoj za temelj služiti daća, pogibelji izvèržena, a u svih drugih slučajevih uvozna carina od robe ili predmetah, koji su bili odnešeni, uništeni ili promienjeni, ili koje je tko pokušao odnieti, uništiti ili promieniti.

Ako se sa izviestnostju nemože pronaći pristojba, koja treba da odmieri kaznenoj služi za temelj, tad imade se izreći kazan od pet forintih do dviesta forintih.

5. Uzkrata zahtievanih obaviestih pri odpremanju robe.

§. 459.

Ako onaj, koi oskèrbljuje odpremanje robe, bez zakonita razloga, i nehajuć što mu propis nalaže, uzkrati na zahtievanje za to povlaštenih naredjenikah podielit obaviesti i pokazati papire, koji mu pri odpremanju služe za izkaz: imade se izreći kazan od dvie forinte do petdeset forintih.

6. Ako brod neima manifesta brodarskoga ili ako kapetan uzkrati predložit ga.

§. 460.

Ako brod neima manifesta brodarskoga, kojim treba da je oskèrbljen, ili ako na zahtievanje urednikah ili naredjenikah, po zakonu za to povlaštenih, kapetan uzkrati predložit manifest brodarski, ili nepodnese prepisa od istoga: podpada kapetan kazni od deset forintih do dviesta forintih.

7. Neizpravnosti u izdavanju ili upotrebljivanju izpravah, ili u izrekah sviedočkih.

§. 461.

Koi izvan slučajevah, na koje se uporavljuju ustanove §§. 236 i 273, br. 4,

1. u svèrhu da izkaže dobavu, izvor, ocarinu, ili porezanje robe ili drugih predmetah, ili da

proizvede ili sakrije narušaj dohodarstveni, ili da narušnika, ili predmet narušaja sustegne da se neodkrije, ili da se nanj neuporavi kazan, koju od sliedećih izpravah, o kojih je znao da su neistine ili neizpravne, i to

a) od lažnih izpravah, sačinjenih u ovu svèrhu,

b) od izpravah, kojimi se o izvoru, dobavi, ocarini, ili, u koliko se radi o predmetih, podvèrženih daći od potroška, kojimi se o porezanju predmeta potvèrdjuje neizpravnost bitna, koja služi za svèrhu pomenutu,

c) od izpravah, koje su krivotvorene bile na način, koi je prikladan za pomenutu svèrhu,

upotrebi ili pokuša upotrebiti, bud' izručivši ovakovu izpravu drugomu komu, bud' prinesavši ju uredu, javnoj vlasti, uredniku ili naredjeniku, postavljenomu da rukuje propise dohodarstvene, bud' inim kojim načinom, ili koi

2. u svèrhu, da počini ili sakrije narušaj dohodarstveni, ili da narušnika ili predmet narušaja sustegne da se neodkrije, ili da se nanj neuporavi kazan, kod koje vlasti, kojega ureda, urednika ili naredjenika, izsliedujućega narušaj dohodarstveni, doprinese takovih izpravah, koje su izdane za druge predmete ili u drugu koju svèrhu, ili koi

3. i osim slučajevah, u kojih se čini kriomičarstvo ili težak narušaj dohodarstveni,

a) u okolnostih, pod kojimi imade uvietah za ubrojivost sukrivnje, ili dioničtva (§. 26), razprostire krive, neizpravne ili krivotvorene izprave od vèrste pomenute (1), ili

b) drugomu komu ustupi izprave za sigurnost ili za izkaz takovih predmetah, za koje iste nebiehu izdane, ili koi

4. budući kao sviedok preslušan po uredu, koi je zvan da izvidja učin ili da iztražuje narušaje dohodarstvene, ili po vlasti, koja je toga radi odredjena, položi krivo sviedočanstvo o okolnosti takovoj, koja bi, da se je za istinitu dèržala, bila dopriniela, da se narušnik, ili predmet narušaja sustegne da se neodkrije, ili da se nanj neuporave ustanove kazni, pak se nije kadar opravdati, da je samo po nehotičnoj pometnji položio krivo sviedočanstvo,

imade se, ako nepodpada kazni po obćenitih zakonih kaznenih, odsuditi na kazan od pet forintih do dviesta forintih.

8. Kad se daju ili obećavaju darovi dohodarstvenim urednikom ili poslužnikom.

§. 462.

Koi uredniku, naredjeniku ili poslužniku od vlasti dohodarstvene ili ureda dohodarstvena, ili stražanstvom, odredjenim da brane dohodarstva dèržavna, povodom uredovanja ili službovanja urednika, naredjenika ili poslužnika u drugih slučajevih, a ne u onih, na koje se uporavljuju §§. 231 i 273, br. 3, dade, ponudi ili obeća dara u novcu, robi ili u drugoj kojoj stanovitoj koristi, bio ili nebio toga radi uzazvan po uredniku, naredjeniku ili poslužniku, imade se, ako nepodleži kazni po obćenitih kaznenih zakonih, odsuditi da plati deset- do dvadeset putah onoliko, koliko je u ime dara bio ponudio, dao ili obećao.

9. Izbiegavanje uredah.

§. 463.

Putnici, vozači ili sluge poštanski, koji se uklone

a) pograničnoj divoni, ka kojoj su po postojećih propisih dužni stavit sebe, svoju pèrtljagu ili svoj tovar, ili koji se,

b) ulazeći u takovo miesto, koje je radi pobiranja potrošnine ili ine daće od potroška izjavljeno kao ogradjeno, uklone kojemu na liniji poreznoj namieštenomu uredu dohodarstvenomu, ka kojemu imadu se staviti, ili koji se

c) provezu mimo kojega od pomenutih uredah (*a* i *b*), ili koji se od ureda odvezu prije, nego što se je po propisu obavilo dielo uredovno, ili prije nego što im bude po uredu dozvoljeno,

imadu se, ako proti istim neima miesta kazni radi počinjena ili pokušana kriomičarstva, radi sukrivnje ili dioničtva u istom, podvèrć kazni od deset do petdeset forintih.

2. Koi zidove, jarke ili bedeme, kojimi je obkoljeno miesto takovo, koje je glede potrošnine ili ine daće od potroška izjavljeno kao ogradjeno, izvan dopuštenih ulazah miesta, prekorači na protupropisni način, podpada, ako se ovaj čin nesmatra kao kriomičarstvo, kao sukrivnja ili dioničtvo u istom, kazni od dvie forinte do deset forintih.

10. Povrieda javnih oznakah, i linijah poreznih.

§. 464.

1. Koi stupove, kolce, priečnice, pregrade, kamenje ili table, koje ili služe za oznaku linije

carinske, linije unutarnje, cestah carinskih, ili putevah pokrajnih, miesta uredovnoga kod uredah dohodarstvenih, linije porezne oko miesta, koje je radi pobiranja potrošnine ili ine daće od potroška izjavljeno za ogradjeno, ili koje su namieštene na takovih putevih, koji su u okolici takova miesta ili dopušteni ili zabranjeni za vožnju predmetah porezovnih, ošteti, povriedi im oznaku koja se vidi na istih, učini da se ista nemože razabrati, ili je promieni, ili koi

2. u napisih miestah, ležećih u kotaru pograničnom ili izbriše ili nepoznatan učini dodatak, da miesto leži u kotaru pograničnom, ili koi

3. zidove, bedeme ili jarke, nalazeće se oko miesta, koje je radi pobiranja potrošnine ili ine daće od potroška izjavljeno za ogradjeno, ošteti, ili koi jedan diel od jarka izpuni ili pokuša izpuniti,

imade se osim slučajevah, u kojih se uporavljuju obćeniti zakoni kazneni, ako je to učinio iz same nepazljivosti, podvèrć kazni od dvie do deset forintih, a ako je sakrivio hotomice, ili iz obiesti, kazni od deset do petdeset forintih.

11. Kad tko samovoljno otvori priečnicu uredovnu.

§. 465.

Kazni od pet do petdeset forintih podvèržen je i onaj, koi makar i nepočinivši prikrate dohodarstvene, otvori uredovnu priečnicu samovoljno i bez privole ureda ili onoga, koi tù pobira daće, ili kojemu je poviereno da bdije nad priečnicom uredovnom.

Glava dvadeseta.

O ugasnutju kazni i jamčenja za kazni.

I. Ustanove občenite.

1. Načini ugasnutja.

§. 466.

Izim slučajevah, u kojih se

a) krivac ili dionik narušaja dohodarstvena po ustanovah, sadèržanih u prediducem poglavju ovoga zakona, neima potegnuti na kazan, ili u kojih se

b) jamčenje za kazan dokida uslied osobite ustanove onoga zakona ili dogovora, na kojem se osniva jamčenje,

ugašuje se uporava zakonite kazni a i jamčenje za kazni po sliedećih odredbah.

2. Posliedice ugasnutja.

§. 467.

a) U obće.

Ugasnutje kazni ili jamčenja za kazan neoprašta niti od toga, da se neplati pripadajuća pristojba, niti u obće od toga, da se neizpune dužnosti, koje propisi dohodarstveni odredjuju glede predmetah istim podvèrženih, niti napokon od toga, da se po gradjanskom pravu nedade odšteta blagajnici dèržavnoj, ili komu tretjemu (§. 80).

§. 468.

b) Glede izkaza o dobavi, izvoru ili ocarini.

Ugasnutje kazni radi narušaja dohodarstvena, počinjena prigodom dobavljanja, proizvodjenja ili priredjivanja kojega predmeta, a tako isto i ugasnutje jamčenja za kazan radi ovoga narušaja neoprašta napose od dužnosti, po kojoj imade se izkazati dobava, izvor ili ocarina u slučajevih, u kojih imade uvietah zahtievati ovaj izkaz.

§. 469.

c) Glede dioničtva stečenjem ili preuzetjem predmetah od narušaja dohodarstvena.

U slučajevih, u kojih stečenje, pohranjivanje ili razprostiranje predmeta neizjavljuje se, istina, u zakonu za narušaj dohodarstveni po sebi, ali u kojih se na jednom ili na više ovih činah utemeljuje dioničtvo u narušaju, koi je počinjen ovim predmetom, nepodvèrgava se kazni ovo dioničtvo, ako je dionik bio predmet preuzeo stopram onda, pošto je glede ovoga predmeta ugasla bila kazan za prednika, od kojega je dionik preuzeo predmet; nego pod ovimi slučajevi nerazumieva se slučaj, pomenuti u §§. 15 i 28.

II. Ugasnutje kazni.

1. Smèrt narušnika.

a) Prije riešena narušaja.

§. 470.

Smèrt narušnika, dogodivša se ili prije, nego bude proglašena osuda kaznena, koja ne-

podleži daljemu tečaju, ili prije, nego pravnu moć zadobije osuda kaznena, proti kojoj je dopušten dalji tečaj, ukida svekolike kazni, koje su ga postić imale, u toliko, u koliko nebudu osigurane jamčenjem, ležećim na predmetu i pomoćnih sredstvih narušaja (§. 498).

b) Po riešenom narušaju.

§. 471.

Nego ako narušnik premine poslie vremena malo prije pomenuta (§. 470), tad se ovèršuju kazni na imovinu (§. 37), dosudjene u osudi kaznenoj. Druge kazni, i svakolika pooštrivanja kazni, nesastojeća u kazni na imovinu (§§. 65 i 66), ukida sasvim preminutje narušnikovo.

2. Ovèršba kazni.

§. 472.

Posliedak.

Izim slučajevah, u kojih zakon dopušta da se nanovo povede iztraga, neima po ovèršenoj kazni miesta daljemu postupku kaznenomu proti kažnjeniku.

3. Oprost od kazni.

a) Posliedak.

§. 473.

Ako je vlast, za to zvana, oprostila uporavu zakonite kazni, imade oprost od kazni, u koliko zakon inako neustanovljuje, onu istu moć koju i ovèršba kazni.

b) Razlozi oprosta.

§. 474.

Oprost od kazni može se osnivati:

a) na osobitih olakotjujućih okolnostih, ili drugih osobitoga obzira vriednih razmierjih, koja su u pojedinih slučajevih tako znatna, da vlasti, opunomoćene podieljivat oprost, obnadju razlogah, ili sići i pod najnižju odmieru kaznenu, ustanovljenu za narušaj, ili narušniku sasvim oprostiti kazan, ili

b) na osobitoj zakonitoj ustanovi, koja narušniku obećaje oprost od kazni, ako izpuni uviete propisane.

c) Oprost od kazni, obećan po zakonu.

§. 475.

aa) U obće.

Osim slučajevah, u kojih propisi o uredjenju pojedinih dohodah i daćah podieljuju narušniku pravo, da može zahtievati oprost od kazni, ili koji su sadèržani pod §. 466, *a)*, bit će istomu oprostu po ovom zakonu miesta polag sliedećih ustanovah (§§. 476 do 479).

§. 476.

bb) Za začetnika ili sukrivca prije čina.

Ako začetnik ili sukrivac narušaja dohodarstvena još prije, nego što se je isti izveo, bude ne samo tvorno nastojao, da se isti neizvede, da se preprieči, ili da se odvrati šteta, koju je kadar proizvesti narušaj, nego ako takodjer još prije, nego što bude narušaj

izveden, i još prije, nego što su vlasti, uredi ili stražanstva, odredjena da rukuju propise dohodarstvene, dobila stanovit doglas o namieravanom narušaju, bude vlasti, zvanoj da odkriva narušaje dohodarstvene, ili uredu, uredniku ili naredjeniku za to postavljenomu, naznačivši podpuno i izpravno okolnosti, odnoseće se na narušaj, svoj odstup od narušaja prijavio na svom miestu, i na vrieme tako, da je uslied ove njegove prijave:

a) izvedenje narušaja bilo prepriečeno, ili da je

b) učinitelj zajedno s predmetom narušaja, ili barem sám predmet narušaja radi zakonitoga postupka:

aa) bio uhitjen, ili

bb) pri primiernoj pažnji i dielatnosti urednikah i naredjenikah, ovèršujućih propise dohodarstvene, morao bi se bio uhititi, nego nije bio uhitjen, nebivši on (onaj začetnik ili sukrivac) tomu neuhitjenju kriv;

tad proti njemu, ako podjedno iz ostalih izvidjenih okolnostih neima temeljite sumnje proti čestitosti njegova ponašanja, i ako pri izvedenju narušaja nije sudielovao niti svojom prisutnostju niti inako, imade ujedno s propisanimi ili dopuštenimi pooštrenji kazni izostati

1. uporava onih kaznih na imovinu, koje u slučaju, ako je izvedenje narušaja prepriečeno bilo uslied njegove prijave, odpadaju po ustanovah o kažnjenju pokušaja, a u drugih slučajevih, koje odpadaju po mieri predmeta od narušaja, koi uslied njegova doglasa ili je bio uhitjen, ili morao bi se bio uhititi, zatim

2. ako čin, kojega izvedenju odrekò se je bio na pomenuti način, sadèržaje u sebi dèrzovito kriomičarstvo, ili ini narušaj dohodarstveni, podvèržen po zakonu kazni zatvora,

imade tad izostat uporava one kazni zatvora, koja bi ga postić imala kao začetnika ili sukrivca u pomenutom činu.

§. 477.

cc) Za učinitelja ili sukrivca poslie čina.

Ako učinitelj ili sukrivac narušaja dohodarstvena, koi nije još bio kažnjen radi srodna kakova narušaja dohodarstvena, i kojega je drugi tko silom, prietnjom ili himbenim pobudjenjem ili upotrebljenjem kakove pometnje sklonio da je izveo narušaj, ili da je sudielovao pri istom pod okolnostmi, koje neizključuju sasvim ubrojivosti glede narušaja, najdulje uz četèrnaest danah, računajući od onda, kada je bio izveden narušaj, i još prije nego što vlasti, uredi ili stražanstva, odredjena da rukuju propise dohodarstvene, dobiju stanovit doglas o narušaju, ili još prije nego što ga odkriju, vlasti, zvanoj da odkriva ili iztražuje narušaje dohodarstvene, ili uredu ili uredniku za to postavljenomu, dragovoljno

a) preda predmet, a tako i pomoćna od narušaja sredstva, jamčeća za kazan isto tako kao i predmet (§§. 148 i 149), u koliko t. j. ili oboje, ili samo predmet ili samo pomoćna sredstva nalaze se u njegovoj pohrani, i ako zajedno

b) okolnosti, odnoseće se na izvedenje narušaja i na upotrebljenje, zatim pohranjenje predmeta narušajnoga, u koliko su mu poznate, podpuno i po istini kaže:

tad se, ako narušaj nesadèržaje u sebi niti kriomičarstva dèrzovita, niti je izveden pod takovimi otegotjujućimi okolnostmi, radi kojih zakon odredjuje kazan zatvora, proti njemu neuporavljuju kazni na imovinu, koje bi ga postići imale po zakonu.

§. 478.

dd) Za dionika.

Ako takovi dionik narušaja dohodarstvena, koi radi srodna kakova narušaja dohodarstvena nije još kažnjen bio, najdulje uz četèrnaest danah, računajući od onda, kada se je sbio čin ili propust, na kojem se utemeljuje dioničtvo u narušaju, i još prije, nego što vlasti, uredi ili stražanstva, odredjena da rukuju propise dohodarstvene, o narušaju, glede kojega mu se u krivnju upisuje dioničtvo, ili o dioničtvu njegovom dobiju stanovit doglas, ili još prije, nego što odkriju pomenuti narušaj ili njegovo dioničtvo u istom, dragovoljno

1. vlasti, zvanoj da odkriva ili iztražuje narušaje dohodarstvene, ili uredu ili uredniku za to postavljenomu, podpuno i po istini kaže okolnosti, koje su mu poznate o narušaju i o njegovu dioničtvu u istom, i ako podjedno
2. po veličini svoga dioničtva (§§. 99, 100 i 101) naknadno zadovolji dužnosti, povriedjenoj narušajem dohodarstvenim, dakle ako napose predmet, glede kojega je udioničtvovao:

a) ako ga pohranjuje u ime i na korist drugoga koga, podvèrgne razpolaganju vlastih, da ga iste upotrebljuju pri zakonitom postupku kaznenom, a

b) u drugih slučajevih ako ga podvèrgne propisanomu uredovnomu dielu radi ovèršbe propisah dohodarstvenih:

tad se proti njemu, ako mu se samo dioničtvo upisuje u grieh, i ako mu se narušaj nemože inako ubrojiti, neuporavljuju one kazni na imovinu, u koje bi imao pasti po svom dioničtvu.

§. 479.

ee) Za onoga, koi je dužan izkazat nabavu, izvor ili ocarinu kojega predmeta.

Ako onaj, koi je dužan izkazati nabavu, izvor ili ocarinu kojega predmeta, još prije, nego što bude od njega zahtievan izkaz, dragovoljno podvèrgne ovaj predmet postupku carinskomu, propisanomu za uvoz iz inozemstva, ako izpuni uviete, postojeće za ocarinu uvoznu, i ako plati uvoznu carinu: tad se glede ovoga predmeta proti njemu nemože dosuditi kazan s pomanjkanja izkaza, koi je propisan i koi je dužan podnieti, pri čem ipak, ako mu se u grieh upisuje ini koi narušaj, različit od onoga, što je propustio podniet izkaz, ostaje u krieposti kazan dotična.

4. Zagoda.

a) Načela obćenita.

aa) Bitje zagode.

§. 480.

Zagoda čini, da se radi narušaja dohodarstvena, glede kojega je nastala zagoda, nemože niti vodit iztraga niti dosudjivati kazan proti okrivljeniku, na kojega se je korist ista dovèršila.

bb) Uvieti zagode u obće.

§. 481.

Zagoda nastaje, kad imade uvietah za istu, i kad minu rokovi, propisani za zagodu.

b) Zagoda kaznih, nedosudjenih osudom kaznenom.

aa) Vrieme zagode.

α) Odmiera iste.

§. 482.

Ovi rokovi (§. 481) jesu:

1. Pet godinah kod prikratah daće biljegovne izdatbom ili prihvatom takovih izpravah, pisamah ili knjigah, koje su biljegu podvèržene odmah prigodom, kad se izdaju ili sačinjaju (§. 408, br. 1 i 2).
2. Tri godine
   a) kod svih narušajah dohodarstvenih, sadèržanih pod vèrstom kriomičarstva (kod kriomičarstva po sebi, kod kriomičarstva dèrzovita, kod družtvah kriomičarskih);
   b) kod težkih narušajah dohodarstvenih zabranjenim proizvodjenjem, priredjivanjem, upotrebljivanjem ili zabranjenim razpačavanjem predmetah od dèržavne samoprodaje (§§. 309 do 322).
3. Dvie godine
   a) kod težkoga, u §§. 361 i 362 pomenutoga narušaja dohodarstvena zloporabom podieljena pogodovanja;
   b) kod narušajah dohodarstvenih, pomenutih u §§. 374 do 378 u pogledu označivanja robe;
   c) kod narušajah, pomenutih u §§. 387, 388, 389 i 461 u pogledu vodjenja knjigah obèrtničkih, ili drugih neizpravnostih.
4. Šest miesecih
   a) pri narušajih propisah, postojećih o porezovnom postupku za koju daću od potroška (§§. 323 do 349);

b) pri narušajih, izvedenih prigodom odpremanja robe, pomenutih u §§. 350 do 353, 372 i §. 459;
c) pri narušajih, pomenutih u §§. 463, 464 i 465;
d) pri narušajih propisah loterijskih;
e) pri narušajih propisah poštanskih, pomenutih u §§. 427, 428, 433 i 434;
f) pri narušajih propisah, postojećih o cestarini, mostovini i skelarini (§§. 436 i 437).

5. Jedna godina u svih drugih slučajevih, za koje nije naročito odredjen dulji ili kratji rok.

β) Odmiera za dioničtvo.

§. 483.

Zagoda kazni, koja radi dioničtva u narušaju dohodarstvenom nije još izrečena presudom kaznenom (§. 25), počima po izmaku polovice roka, propisanoga za narušaj, u kojem se je sbilo dioničtvo.

γ) Kada počimaju ovi rokovi.

§. 484.

Rokovi, pomenuti u §. 482, počimaju od onoga vremena, kojega se narušaj imade smatrati kao izveden. Za začetnike i sukrivce narušaja dohodarstvena nepočima zagoda prije vremena, kojega je učinitelj izveo narušaj. Za dionike počima zagoda od onoga vremena, kojega se je dogodio njihov čin ili propust, na kojem se utemeljuje dioničtvo.

δ) Kada počimaju pri protuzakonitoj pohrani predmeta.

§. 485.

U slučajevih, u kojih pohrana kakova predmeta čini

a) sama po sebi narušaj dohodarstveni, ili
b) dioničtvo u narušaju dohodarstvenom,

počima zagoda od vremena, kojega je predmet protupropisno bio uzet u pohranu.

ε) Kada se svèršuju glede ove stvari.

§. 486.

Ako predmet takovi, kojega je pohrana zabranjena

a) ili sama po sebi kao narušaj dohodarstveni, ili
b) kao dioničtvo u drugom kojem narušaju dohodarstvenom,

bude nadjen u neobradjenom stanju:

1. u pèrvom slučaju kod narušnika,
2. a u drugom slučaju pri kojem krivcu ili dioniku narušaja, u pogledu kojega pohranu predmeta narušajnoga izjavljuje zakon za dioničtvo,

tad kazan, odpadajuća po mieri ovoga nadjenoga predmeta, i osigurana istim, utèrnjuje se stopram po izmaku roka, za polovicu duljega, nego što je propisan za zagodu narušaja, ili, ako stvar bieše nadjena kod kojega dionika, za polovicu duljega, nego što je propisan za zagodu dioničtva. Nego ustanova ova neuporavljuje se na one predmete, koje si tko po izmaku propisanoga roka zagodnoga nabavi od narušnika ili dionika. U pogledu ovih predmetah treba o ubrojivosti dioničtva uvažavati §. 469.

bb) Prekinutje zagode.

α) Vèrste prekinutja.

§. 487.

Zagoda prekida se:

1. početkom zakonitoga postupka kaznenoga, to jest: svakim uredovnim dielom, što ga po zakonu zato zvane vlasti, uredi, urednici ili naredjenici po propisu ovèršuju, da okrivljeniku obznane razpravu proti njemu povedenu, dakle napose opisom činjenice, sastavljenim uz priziv okrivljenika, ili ako slučaj nije prikladan za to da se spiše činjenica, kašto treba oglašenim pozivom okrivljenika, da dodje ili pred vlast, koja je odredjena da iztraži narušaj, ili pred ured za to odredjeni;
2. u slučajevih, u kojih je narušaj dohodarstveni skopčan s takovimi čini ili propusti, koji u sebi sadèržavaju znakovah kakova zločinstva ili takova prestupka, koi nespada medju proste prekèršaje redarstvene, prekida se zagoda i prije početka postupka kaznenoga radi narušaja dohodarstvena, odlukom, po nadležnoj vlasti s pravnih znakovah satvorenom, da se okrivljenik potegne na odgovor, ako je na temelju ove odluke bilo odredjeno, da se okrivljenik pozove na preslušavanje, da se uhiti, da se javno pozove, ili da se izdadu tieralice;
3. prekida se zagoda i svakim narušajem dohodarstvenim, kojim narušnik sakrivi prije, nego što izteče vrieme, propisano za zagodu.

β) Nastava zagode.

§. 488.

αα) Pri prekinutju postupkom kaznenim.

U slučajevih, pomenutih ovdie (§. 487) pod 1 i 2:

1. smatra se zagoda kao neprekinuta, ako bude izjavljeno, da je postupak ništetan, ili da okrivljenik nije krivac narušaja dohodarstvena;
2. ako se pako povedena iztraga dokine s toga, što neima pravnih dokazah, tad računa se zagoda od onoga vremena, kojega bude izrečena ova osuda;
3. ako se napokon ili nenastavi postupak, ili ako se s kojega mu drago razloga neizreče osuda ili presuda, tad imade se zagoda računat od onoga vremena, kojega je posliednji čin zakonitoga postupka bio obavljen proti njemu, ili proti jednoj ili više drugih osobah, koje su radi istoga čina bile iztraživane.

§. 489.

ββ) Pri prekinutju potonjim narušajem.

Ako se zagoda prekine na način, pomenuti u §. 487, br. 3, tad i u obziru prijašnjega narušaja dohodarstvena, glede kojega je bila prekinuta zagoda, počima iznova teći podpuno vrieme, propisano za zagodu, stopram od onda, kada je počinjen bio posliednji narušaj. Nego ako je narušaj, kojim bieše prekinuta zagoda

1. prost narušaj dohodarstveni, koi nije srodan sa prijašnjim narušajem dohodarstvenim, i koi po zakonu podpada manjoj kazni nego ovaj, i ako je isti podjedno
2. izveden bio stopram po izmaku polovice vremena, potrebita za zagodu narušaja prijašnjega:

tad neima istina iznova počet teći podpuno vrieme, propisano za zagodu narušaja prijašnjega, nego onaj dio ovoga vremena, koi nije bio iztekò u vrieme potonjega narušaja, treba da je za dopunu zagode dvostruko prevaljen, računajući od vremena pomenuta.

c) Zagoda kaznih, dosudjenih presudom kaznenom.

§. 490.

aa) Rokovi ove zagode.

Presudom kaznenom dosudjena kazan, koja se ili nije ovèršila, ili se je ovèršila diono, nemože se više ovèršit ni u cielom ni glede diela još neizvèršena, ako je

1. u slučaju, gdie nenamirena svota kazni iznosi pet hiljadah forintih ili više, vrieme od deset godinah; a
2. u svih drugih slučajevih naprotiv vrieme od pet godinah

minulo od onda,

a) kada je, ako presuda kaznena ostadè neovèršena u cielom, bila izrečena ili presuda pravomoćna, ili presuda takova, proti kojoj neima daljega priziva, ili

b) kada je, ako kazan bieše ovèršena samo diono, prekinuta bila ovèršba.

bb) Prekinutje ove zagode.

§. 491.

Ova zagoda (§. 490) prekida se:

1. svakim dielom, koje prije izmaka propisanih rokovah na zakoniti način bude podhvatjeno u svèrhu,

da se ovèrši kazan, osobito pako glede kaznih na imovinu, da se iste iztieraju od osudjenika ili jamca;

2. svakim narušajem dohodarstvenim, kojim je narušnik sakrivio prije, nego što je izteklo vrieme, propisano za zagodu, u kojem slučaju uporavljuju se ustanove, sadèržane u §. 489.

III. Ugasnutje jamčenja za kazan.

1. Jamčenja osobnoga.

§. 492.

a) U obće.

Jamčenje, koje je komu naloženo za narušaj dohodarstveni, izveden po kom drugom (§§. 124 do 144), utèrnjuje se, ako zakon ili dogovor, na kojem se osniva jamčenje, neustanovljuje što inako, glede kaznih na imovinu onda, kad i kazan glede onoga, za čiji narušaj imade miesta jamčenju.

§. 493.

b) Sukrivca ili dionika.

Jamčenje, koje je kojemu sukrivcu ili dioniku narušaja dohodarstvena naloženo po §. 137, ukida se takodjer i prije vremena, malo prije (§. 492) pomenuta, onimi istimi načini ugasnutja, kojimi se kazan za sukrivce ili dionike utèrnjuje u slučajevih, u kojih ih zakon podvèrgava kazni.

§. 494.

c) Za osobu, neprikladnu za ubrojivost.

Jamčenje, koje je komu naloženo za protuzakoniti čin ili propust takove osobe, kojoj se po §. 15 ovaj čin ili propust nemože ubrojiti kao narušaj dohodarstveni, utèrnjuje se glede kaznih na imovinu, kada mine vrieme, propisano za zagodu ovih kaznih.

Zagoda prekida se u ovom slučaju na način, pomenuti u §. 487, br. 1 i 2, i u §. 491, zatim svakim uredovnim dielom, koje bude po propisu podhvatjeno za potierbu jamčenja, i kao što treba obznanjeno jamcu, pri čem se uporavljuju ustanove, sadèržane u §. 488.

§. 495.

d) Dragovoljnom izpunom povriedjene dužnosti.

Svaki jamac, koi se radi takova narušaja dohodarstvena, glede kojega jamči, neima smatrati ni kao krivac, ni kao dionik, oprostit će se ovoga svoga jamčenja, ako najdužje uz trideset danah, računajući od onda, kada je saznao za narušaj, ili za koristi po istom zadobljene, i još prije, nego što vlasti, uredi ili stražanstva, odredjena za rukovanje propisah dohodarstvenih, dobiju stanovit doglas o narušaju, ili, nego što odkriju isti narušaj, ili predmete, posredstvom narušaja dobavljene, proizvedene ili priredjene, ili u obće korist, koju je jamac zadobio narušajem, dragovoljno i podpuno po veličini jamčenja, naložena mu, zadovolji dužnosti, povriedjenoj narušajem, na koi se odnosi jamčenje njegovo.

§. 496.

e) **Smèrt jamca.**

Smèrt onoga, koi je po dogovoru uzeo na se jamčenje za narušaj dohodarstveni, ili za koi iznosak kazneni, neukida dužnostih, proizticućih iz ovoga jamčenja. Ako se pako, izvan slučaja dogovora kakova, osniva jamčenje na ustanovi zakonitoj (§§. 124 do 137): tad dužnosti, proizticuće iz ovoga jamčenja, u koliko iste nebudu osigurane jamčenjem, ležećim na predmetu ili na sredstvih pomoćnih narušaja, prelaze na baštinike jamčeve samo onda, ako je vlast presudna prije smèrti ostavnikove o jamčenju izrekla i po propisu oglasila presudu budi pravomoćnu, budi takovu, koja nepodleži daljemu prizivu.

2. Ugasnutje jamčenja, ležećega na kojoj stvari.

§. 497.

a) **Uvieti ugasnutja.**

Jamčenje, koje leži na predmetu ili na sredstvih pomoćnih narušaja dohodarstvena, i za potierbu kojega postoje uvieti zakoniti, utèrnjuje se,

1. ako je kazan glede svih osobah, koje podpadaju kaznim na imovinu, sadèržanim pod jamčenjem stvari, utèrnula se sasvim na koigod od sliedećih načinah, i to:
   a) ovèršbom ili oprostom kazni, ili
   b) zagodom, ako u ovom drugom slučaju

aa) na stvari ležeće jamčenje za kazni na imovinu, koje postižu narušaj, nije bilo potierano prije, nego što je izteklo vrieme, propisano za zagodu, to jest, ako nije bilo zahtievano po §§. 160 i 161, da se stvar preda u pohranu uredovnu ili sudbenu ili čuvanje, i ako se podjedno

bb) stvar nenalazi pod uredovnim zaporom, i ako je osim toga

cc) utèrnulo se osobno jamčenje onoga, proti kojemu se tiera jamčenje, ležeće na stvari, ili naprema kojemu dèržatelj ili vlastnik stvari stoji u kojem od razmierjah, pomenutih u §. 153, ili

2. ako je vlastnik stvari, koja jamči za dotične kazni na imovinu,

a) dionik takova narušaja dohodarstvena, glede kojega jamči stvar, i ako je zadobio podpuni oprost od kazni onako, kao što je to dozvoljeno u §. 478, ili ako vlastnik

b) osobno jamči za čin ili propust, iz kojega je proizišlo jamčenje, ležeće na stvari, i ako se je od jamčenja, koje mu je naloženo, podpuno oprostio onako, kao što je to dozvoljeno u §. 495.

§. 498.

b) Slučajevi, u kojih neima ovih uvietah.

U slučajevih, u kojih neima ovih uvietah (§. 497), ostaje jamčenje, ležeće na predmetu ili na sredstvih po-

moćnih narušaja, nepovriedjeno, premda se je utèrnula kazan.

Napose smèrtju narušnika, ili onoga, koi osobno jamči za narušaj, neukida se jamčenje ležeće na stvari, glede onoga iznoska kazni, koi je osiguran istim jamčenjem (§§. 470, 471 i 496).

KAZNENI ZAKON

O

NARUŠAJIH DOHODARSTVENIH.

DIO II.

O PRAVNOM POSTUPKU.

Glava pèrva.

O postupku kod narušajah dohodarstvenih i o izvèršivanju istoga u obće.

I. Predmeti i vèrste postupka.

1. Načelo.

§. 499.

Postupku, propisanomu u ovom zakonu, imade miesta:

1. kod svih narušajah dohodarstvenih;
2. kod prosudjivanja izkazah, koji su komu naloženi s dužnostju, da će se, ako isti nebudu kao što treba podnešeni, nestadak ili nepodpunost izkaza smatrat kao narušaj dohodarstveni.

2. Vèrste postupka.

§. 500.

Postupak je u pravilu po jednakih ustanovah uredjen za sve razprave, koje podleže istomu. Nego radi pokratjenja postupka propisane su za manje narušaje niekoje zastrane od naredabah obćenitih. U obće propisani postupak zove se postupak redoviti, a onaj za manje narušaje zove se postupak pokratjeni.

3. Manji narušaji.

§. 501.

Kao manji narušaji nesmatraju se oni, na koje zakon, neodvisno od kazni na imovinu, odredjuje kazan zatvora. Izklopiv slučajeve ove, imadu se bez obzira na osobu okrivljenikovu, i bez obzira na okolnost, dà li je okrivljenik prije već učinio narušaj od iste vèrste ili pako narušaj srodni, ili dà li je već bio ili nebio kažnjen, smatrati kao narušaji manji:

1. narušaji, na koje zakon odredjuje ili gubitak predmeta od narušaja, ili kazan novčanu, koja se ravna po vriednosti istoga predmeta, ako vriednost predmeta od narušaja nenadilazi petdeset forintih;
2. narušaji, koji se čine s predmeti samoprodaje dèržavne, ako predmet narušaja nenadilazi kod duhana petnaest funtih, kod soli kuhinjske četiri cente, kod baruta (praha puščanoga) i salitre dvadeset i pet funtih bečke teže;
3. netočnosti u očitovanjih o robi, pomenute u §§. 280, 285, 286, 294 i 296, a tako i netočnosti u prokazih radi pobiranja daće od potroška (§. 290), u koliko zakon na ove netočnosti neodredjuje veće kazni, nego što je dvostruka svota od pristojbe;
4. ini narušaji, na koje je odredjena kazan takova, koja se ravna po pristojbi, ako svota od pristojbe, po kojoj se odmieruje kazan, nenadilazi petnaest forintih;

5. narušaji, na koje zakon odredjuje kazan u stanovitih svotah novčanih, to jest: ili u nepromienjivom iznosku, ili u najnižjoj i najvišjoj odmieri kaznenoj, nego niti po vriednosti predmeta, niti po kojoj pristojbi, i za koje narušaje ustanovljena najvišja odmiera kaznena nenadilazi petdeset forintih;
6. narušaji propisah loterijskih, pomenuti u §§. 442 i 443, ako stavka nije veća od pet forintih.

4. Prosudjivanje narušaja, ako su dvojica ili više okrivljenikah.

§. 502.

Ako se dvie ili više osobah povodom jednoga istoga slučaja podvèrć imadu postupku propisanomu, tad pitanje, dà li će se slučaj smatrati kao narušaj manji, treba prosuditi po svemkolikom predmetu narušaja ili po izkazu, koi bi se dati imao, a ne po onih dielovih predmeta, koji padaju na svaku pojedinu osobu. Ako narušaji pojedinih osobah biehu odkriti obaška, i ako savez izmedju pojedinih narušajah bude opažen stopram kašnje, tad uredovnih dielovanjah, obavljenih po načelih postupka pokratjena, netreba ponavljati po ustanovah postupka redovita.

5. Kad se steče više narušajah proti jednomu istomu okrivljeniku.

§. 503.

a) Načelo.

Ako posredstvom jednoga ili više razlučenih dielah uredovnih budu odkrivena proti jednoj osobi dva narušaja

ili više ih: tad treba postupak, računajući od ono doba, kojega su se saznali ovi narušaji, uvažujući ustanove, valjane za pojedine čine postupka (§§. 521 do 525), obavit u savezu.

§. 504.

b) **Kad se steku manji narušaji s inimi narušaji.**

Ako se proti jednoj istoj osobi steku manji narušaji s inimi narušaji, koji se neimaju smatrati kao narušaji manji: tad u pogledu razpravah, neobavljenih obaška, treba od onoga vremena, kojega se je saznalo, da su se s inimi narušaji stekli narušaji manji, i radi ovih postupati po ustanovah postupka redovita. Nego nesliedi odtuda, da bi se izvidjenja, saslušanja ili preslušanja, koja su se po ustanovah postupka pokratjena obaška obavila o pojedinih manjih narušajih, po načelih postupka redovita imala ponoviti, kad se doznade, da su se stekli ovi narušaji s inimi narušaji, koji su prikladni za postupak redoviti.

§. 505.

c) **Kad se steče više manjih narušajah medju sobom.**

Ako proti jednoj istoj osobi jednim istim ili razlučenim dielom uredovnim budu odkrivena dva ili više obaška počinjenih narušajah, od kojih se svaki po sebi imade smatrati kao narušaj manji: tad u obziru svih ovih narušajah treba postupak obavljat po odredbah, valjanih za narušaje manje.

6. Uredovna diela postupka pravnoga.

§. 506.

Postupak, odredjen zakonom ovim, odnosi se
1. na odkrivanje narušajah dohodarstvenih;
2. na izvidjanje učina;
3. na iztraživanje okrivljenika;
4. na izricanje presude;
5. na izvèršbu iste.

II. Organi, koji obavljaju postupak, ili koji pri istom sudieluju.

1. Za odkrivanje narušajah dohodarstvenih.

§. 507.

a) Organi dohodarstveni.

Izvèršujući uredi dohodarstveni, zatim stražanstva, odredjena da rukuju propise dohodarstvene, imadu dužnost, pod nadgledom i upravom vlastih, koje su im predpostavljene, odkrivati narušaje dohodarstvene.

§. 508.

b) Ine vlasti, uredi ili osobe.

U koliko su ine vlasti, uredi ili osobe dužne odkrivati ili doglašivati narušaje dohodarstvene: ustanovljeno je osobitimi odredbami.

§. 509.

c) Obćenita dužnost javnih vlastih.

Nego javne vlasti, sudovi i miestna poglavarstva, čim po uredu odkriju kakov narušaj, imadu u

obće isti bezodvlačno obznaniti onoj vlasti kotarskoj, koja upravlja poslove dohodarstvene, i koja je zvana obavljati postupak glede ovoga narušaja; a imadu takodjer, u koliko to spada u njihov uredovni dielokrug, učiniti potrebite miere, da se osigura iztraga.

2. Za izvidjanje učina i za iztraživanje.

a) Vlasti kotarske.

§. 510.

Kotarskim vlastim, koje upravljaju poslove dohodarstvene, doznačuje se, da izvidjaju učin o narušajih dohodarstvenih i o izkazih, koje tko po propisih imade činiti, zatim da obavljaju iztragu proti okrivljenikom.

b) Osobito postavljeni urednici dèržavni.

§. 511.

Na miestih, gdie iziskuju okolnosti, postavit će se urednici dèržavni, potrebitom sposobnostju providjeni, koji će u ime i pod upravom vlasti kotarske obavljati izvidjanja i iztrage. Siedišta i povlastice uredovne ovih urednikah dostavit će se do znanja javnoga osobitimi oglasi.

c) Izašiljanje urednikah.

§. 512.

Vlasti kotarske, koje upravljaju poslove dohodarstvene, imadu pravo, u onih slučajevih, u kojih im se radi uskorenja razprave, radi umaljenja troškovah, ili radi polaštice okrivljenikah uzvidi shodno, u takova miesta, koja leže izvan njihova siedišta uredovna, nego ipak u

obsegu njihova kotara, izašiljat urednike, koji će izvidjati učin ili obavljati iztragu.

d) **Doznačivanje na urede podčinjene putem zastupanja.**

§. 513.

Ovim vlastim dopušteno je takodjer, da iz važnih razlogah u neznatnih i nezamèršenih slučajevih putem zastupanja odredjivat mogu koi podčinjeni, za to prikladni ured, da izvidja učin, ili iztražuje okrivljenika, a tako isto dopušteno je ovim vlastim, da uprositi mogu koje političko poglavarstvo, neka isto obavi potrebita izvidjanja i neka presluša osobu, padšu pod iztragu.

e) **Izvèršujući uredi dohodarstveni.**

§. 514.

aa) **Razprave, koje su im doznačene.**

Na miestih, gdie vlasti ili urednici, pomenuti u §§. 510, 511 i 512, nebi mogli poradi važnih zapriekah obavljati izvidjanjah i iztragah, obavljat će uredi dohodarstveni, koji su odredjeni da pobiraju carinu ili potrošninu, ili da obavljaju uredovna diela o kontroli robe, osim slučajevah, u kojih putem zastupanja zadobiju za to nalog osobiti (§. 513),

1. Kod manjih narušajah izvidjanje učina i iztragu;
2. U inih slučajevih naprotiv ona diela uredovna, koja im zakon doznačuje izriekom (§§. 571 i 572).

§. 515.

bb) **Uviet, pod kojim se upotrebljuju ovi uredi.**

Nego za nijedno od ovih dielah uredovnih (§. 514, br. 1 i 2) nemože se opunomoćiti, a niti putem zastu-

panja odredit (§. 513) ured onaj, kod kojega za slučaj, ako se izreče osuda, pripada uredniku višjemu jedan dio kazni novčane. Ovakovi ured smije radi manjega narušaja pomenuta diela uredovna obavljat iznimice samo u onom slučaju, ako okrivljenik, pošto mu bude razgovetno obznanjen razlog, s kojega ured nije zvan obavljati postupak, sám svojevoljno i izrazito privoli, da pomenuti ured izvèrši dielo uredovno.

Kako obznana okolnosti, da ured nije zvan obavljati postupka, a tako i očitovanje, koje okrivljenik učini svojevoljno i izrazito, imade se razgovetno i obširno navesti u napisniku, koi će se sastaviti.

3. Za odlučivanje o narušajih dohodarstvenih.

§. 516.

a) Upravljajuće vlasti dohodarstvene.

Vlasti kotarske, odredjene da upravljaju poslove dohodarstvene, i višje vlasti, odredjene da u daljem tečaju upravljaju pomenute poslove, odlučuju:

1. o svih manjih narušajih, ako kazan, koju ove vlasti obnadju dosuditi proti narušniku, nenadilazi sto forintih, pri čem se kazni, izrečene proti dvojici ili više sukrivacah ili dionikah, neimaju ujedno sračunavati;
2. o svih razpravah, koje se obavljaju, neprelazeći u postupak, zakonom ovim propisani, ili od kojih se odustane prije, nego što pravni postupak bude okončan.

§. 517.

b) Dohodarstveni sudovi kotarski.

U svakom kotaru vlasti kotarske, odredjene da upravlja poslove dohodarstvene, postojat će sastavljen sud kotarski za narušaje dohodarstvene (dohodarstveni sud kotarski). Izim slučajevah, za koje zakon kao pooštrenje kazni odredjuje ili dopušta, da narušnik izgubi prava i povlastice, da se očituje za nesposobna zadobit povlasticah, da se odpravi ili da mu se proglasi ime, imade isti sud odlučivat:

1. o manjih narušajih, o kojih vlasti kotarskoj nepripada izricati presude kaznene (§. 516, br. 1);
2. o svih narušajih, na koje zakon dosudjuje kazan u stanovitih svotah novčanih, u koliko ovi narušaji nespadaju medju narušaje manje;
3. o narušajih, na koje zakon, neodvisno od kaznih na imovinu, dosudjuje prosti ili strogi zatvor kao kazan, ili kao pooštrenje kazni, ali ne iznad tri mieseca danah;
4. o svih inih narušajih, za koje kazan, pripadajuća u najvišjoj zakonitoj odmieri kaznenoj po ukupnom predmetu narušajah, o kojih se podjedno izriče odluka, za nijednoga od okrivljenikah ili dionikah, padših pod iztragu, nenadilazi hiljade forintih, pri čem se kazni, padajuće na dvojicu ili više okrivljenikah ili dionikah, neimaju ujedno sračunavati.

§. 518.

c) **Dohodarstveni višji sudovi.**

U siedištu svake vlasti zemaljske, koja upravlja poslove dohodarstvene, odredjuje se za obseg okoliša, doznačena istoj vlasti, višji sud (dohodarstveni višji sud), koi će odlučivat:

1. o svih narušajih, koji presude radi nisu doznačeni ni vlastim kotarskim ni sudovom kotarskim, i
2. o razpravah, koje proti postupku ili presudi sudovah kotarskih u daljem tečaju stignu sudu višjemu.

§. 519.

d) **Višnji sud dohodarstveni.**

Za svekolike zemlje, za koje u kriepost stupit ima ovaj zakon, postojat će višnji sud za narušaje dohodarstvene (višnji sud dohodarstveni), koi će odlučivat o poslovih, koji mu odluke radi u daljem tečaju stignu proti odlukam suda višjega.

§. 520.

e) **Podredjenost vlastih izvidjajućih i iztražujućih, zatim sudovah kotarskih.**

Vlasti i uredi, kojim nalaže zakon da izvidjaju i iztražuju narušaje dohodarstvene, zatim sudovi kotarski dužni su točno izpunjavat odredbe višjega dohodarstvenoga suda i višnjega suda dohodarstvenoga, koje se odnose na postupak kod narušajah dohodarstvenih.

III. Uredovna dielatnost glede obavljanja postupka.

1. Načela obćenita.

a) Izvidjanje učina.

§. 521.

Izvidjati učin pripada onoj vlasti, kojoj u kotaru nalaze se ili miestna razmierja, koja treba izvidit, ili osobe, koje se radi izvidjenja imadu preslušati.

b) Iztraživanje okrivljenika.

§. 522.

Postupak s okrivljenikom imade obavit ona vlast, u koje se kotaru nalazi okrivljenik u ono doba, kad se započne iztraživanje.

Nego ako okrivljenik, kojega redovito prebivalište leži istina izvan ovoga kotara, nego ipak u zemljah, za koje valja ovaj zakon, želi otić u svoje prebivalište: tad treba postupat onako, kao što se postupa s putnici (§. 532). Ako se zadovolji ovoj odredbi: tad imade ona vlast, u koje kotar otidje okrivljenik, obavit iztragu, ili, ako se je ista jurve započela, okončat ju.

2. Postupak na granicah od dva kotara.

§. 523.

Ako u takovom predielu, gdie se dotiču kotari od dvie ili više vlastih kotarskih, koje su zvane da iztražuju narušaje dohodarstvene, bude ili

a) učinjen narušaj dohodarstveni, ili

b) okrivljenik zatečen,
tad vaskoliki postupak imade obavit ona vlast, koja je ili sama ili po svojih podčinjenicih u pèrvom slučaju najprije započela obavljati postupak, a u drugom slučaju koja je najprije zatekla okrivljenika.

3. Sa začetnici, sukrivci i dionici.

§. 524.

Vlasti, kojoj pripada obavljati postupak proti učinitelju, pripada takodjer obavljat ga i proti ostalim krivcem i dionikom. Nego ako višji sud nedozvoli, nemože se izvan slučaja, o kojem govori prediduća točka (§. 523), odrediti, da krivci ili dionici, nalazeći se izvan kotara vlasti, koja je zvana da obavlja iztragu, budu ili pozvani ili dovedeni u kotar ove vlasti iztražne.

4. Kod razpravljanja u dva ili više kotarah.

§. 525.

Ako onaj, proti kojemu je vlast koja povela iztragu radi narušaja kakova, pade pod iztragu u kotaru ine koje vlasti: tad treba razpravu poslat vlasti onoj, kojoj se u kotaru nalazi okrivljenik. Ova vlast imade postupak obavit o svihkolikih povedenih i još neriešenih slučajevih kaznenih.

5. Doznačivanje od strane vlastih višjih.

§. 526.

Višji sud, a ako se radi o razpravah, povedenih u okoliših od dva ili više sudovah višjih, sud višnji, a u pogledu manjih narušajah zemaljska vlast, postav-

ljena za upravljanje poslovah dohodarstvenih, i oblast dvorna, istoj predpostavljena, može iz važnih razlogah vaskoliki postupak, ili koi dio istoga povierit inoj kojoj vlasti a ne onoj, kojoj je isti doznačen po ustanovah ovoga zakona.

6. Posliedice, ako se prekorači dielatnost uredovna.

a) Kod izvidjanja i kod iztragah.

§. 527.

Ako je koja vlast ili koi ured obavio izvidjanje ili iztragu u slučajevih, kojih zakon nedoznačuje njegovoj uredovnoj dielatnosti, nego ako je ipak pri samom uredovanju kao što treba uvažavao zakonite ustanove, propisane za ovo dielo uredovno: tad istina uredovno dielo nije nevaljano samo po sebi, ali vlasti, zvanoj da izriče odluku, bit će priuzdèržano, uvaživši postojeće okolnosti, odrediti da se nanovo započne dielo uredovno ili sasvime ili diono, kao što bude potrebito.

Ako se zanemari odredba, pomenuta u §. 515: tad je svagda nevaljan postupak vaskoliki, što ga je obavio ured, koi nije bio zvan za uredovanje.

b) Kod odlukah.

§. 528.

aa) Pravilo.

Nevaljana je svaka odluka, izrečena po vlasti nenadležnoj. Nevaljanost može izreći samo ona vlast, na koju biva dalji tečaj proti odluci.

§. 529.

bb) Iznimke.

Nego ova ustanova (§. 528) nevalja o onom slučaju, ako je koi sud dohodarstveni, ili vlast, upravljajuća poslove dohodarstvene, izrekla osudu, ili inu kakovu odluku, premda je

a) dohodarstvenomu sudu, ili upravljajućoj vlasti dohodarstvenoj drugoga kojega kotara ili pokrajine pripadalo obavljat postupak o slučaju kaznenom, ili premda je

b) proti okrivljeniku radi jednoga ili više inih narušajah dohodarstvenih razprava ili bila povedena, ili imala se povesti prije odluke, o kojoj se radi.

Ako proti odluci neima nikakovih inih razlogah, ostat će ista nepromienjena, akoprem su u drugom slučaju (*b*) ostali u odluci nesadèržani narušaji takovi, da bi odluka, da su se ujedno razpravljali svi slučajevi kazneni, nadilazila bila uredovnu dielatnost pomenutoga suda ili pomenute vlasti (§. 807).

c) Jamčenje krivacah za posliedice.

§. 530.

Koji su sakrivili time, što su se prekoračile podieljene povlastice uredovne, odgovorni su za štetne posliedice ovoga prekoračenja, i imadu se propisanim putem kao što treba kazniti i primorati, da naknade štetu prouzročenu.

IV. Obćenite dužnosti glede postupka.

1. Dužnost, doći pred vlasti.

§. 531.

a) U obće.

Svaki, koi bude pozvan pred vlasti i urede, po zakonu odredjene da izvidjaju učin, da iztražuju narušaje dohodarstvene ili da o istih izriču odluku, dèržan je doći pred iste, davat im ustmeno, ili ako je to naročito dopušteno u uredovnom pozivu, pismeno ubaviesti i odgovore, i pokoravat se odredbam, koje se odnose na propisani postupak. Koi uzkrati izpunit ovu dužnost, imade se po poglavarstvu, koje mu je predpostavljeno po njegovoj osobnoj vlastitosti, na to primorati, ako uztreba, zakonitimi sredstvi usilnimi.

§. 532.

b) Napose glede putnikah.

Ovoj dužnosti (§. 531) podvèrženi su i putnici. Ako bi se nastavljenim putovanjem iztraga bitno otegotila ili obezuspiešila, ili ako se kazan nebi mogla ovèršiti: tad je slobodno putnika, kao što budu okolnosti, primorat potrebitimi zakonitimi sredstvi, da se neudalji dotle, dok se ili neobavi izvidjanje i iztraga, radi koje treba da bude prisutan, ili dok nepoloži sigurnosti, potrebite za svèrhu povedenoga postupka. U svih ostalih slučajevih, u kojih proti nastavi putovanja nebude pomenutih razlogah, nije slobodno zaustavljati putnikah.

2. Dužnosti poglavarstvah i sudovah.

§. 533.

Sva poglavarstva i svi sudovi dužni su, kad budu pozvani, u granicah svoga dielokruga davati zakonitu pomoć vlastim i uredom, odredjenim da obavljaju postupak kod narušajah dohodarstvenih.

3. Uskorivanje dielah uredovnih.

§. 534.

Dužnost je vlastih i uredah, odredjenih da obavljaju postupak kod narušajah dohodarstvenih, koliko moguće uskorivat sva uredovna diela, koja se odnose na ovaj postupak.

Glava druga.

O odkrivanju narušajah dohodarstvenih i o začimanju postupka.

I. Činjenica i predhodna izvidjanja.

1. Činjenica.

§. 535.

a) Vrieme kada, i miesto gdie se spisuje činjenica.

Urednici ili naredjenici, koji su radi doglašena narušaja dohodarstvena zaustavili osobu ili stvar, dužni su osobu, koja je ili pod pravnimi znaci učinjena ili pokušana kriomičarstva, ili u inih slučajevih §. 558 bila zaustavljena, a tako i stvar uhitjenu, ako se ista može bez težkoće prenieti, odmah staviti ili k obližnjemu uredu dohodarstvenomu, ili k obližnjemu uredniku, odredjenomu da iztražuje narušaje dohodarstvene, ili k obližnjemu poglavarstvu, te kod ovoga ureda, urednika ili poglavarstva u prisutnosti koje osobe poglavarstvene, ili kojega člana od načelstva obćinskoga, ili, ako nijedne od ovih osobah bez štetnoga zatezanja postupka nebi moguće bilo prizvat u samom miestu, u prisutnosti dvojice nepristranih sviedokah spisat točnu činjenicu (pismo o učinu).

Ako se stvar uhitjena bez štete za istu, ili bez prekomiernoga troška nemože preniet na miesto pomenuto, tad se imade kao što treba pohranit na ini način, koi će davati dovoljnu sigurnost. Ako se prigodom preiskivanja ili

inoga uredovanja, obavljanoga u prisutnosti koje osobe poglavarstvene, ili kojega člana od načelstva obćinskoga, odkrije narušaj dohodarstveni: tad se u prisutnosti pristojnika pomenutoga može spisati činjenica odmah na miestu, gdie se je obavljalo preiskivanje ili uredovanje.

§. 536.

b) Sadèržaj činjenice.

U činjenici treba točno i saviestno napomenuti:

1. miesto i vrieme zaustave, i u obće okolnosti, s kojimi je ista bila skopčana, ili koje su joj bile povodom;
2. stvar zaustavljenu;
3. ime i prezime, stališ i prebivalište osobe zaustavljene, i
4. ime i prezime, značaj uredovni ili službeni, ili zanimaje osobah, koje su pri zaustavljanju ili sudielovale, ili bile prisutne.

§. 537.

c) Postupak pri spisavanju.

Činjenica ima se osobi, koja je bila zaustavljena, ili kod koje je nadjena bila stvar zaustavljena, pročitat i podpisati kako po istoj, tako i po urednicih i naredjenicih, koji su ovèršili zaustavu, a i po osobah, koje su bile pri spisavanju.

Svaki dodatak, što ga zahtieva osoba, koja je bila zaustavljena, ili kod koje je nadjena bila stvar zaustavljena, imade se upisat od rieči do rieči. Ako ista uzkrati svoj podpis, tad treba navesti razlog, što ga je navela za ovu uzkratu. Ako ili ova osoba, ili osoba ona, koja je za

potvèrdjenje spisa prizvana bila, nije kadra podpisat činjenice: tad treba prizvat dva nepristrana sviedoka, od kojih će jedan podpisat ime i prezime ove osobe. Osobi, koja je bila zaustavljena, ili kod koje je nadjena bila stvar zaustavljena, treba svagda naročito kazati, da joj je prosto tražit prepis činjenice ili odmah ili i kašnje. Ako se ona posluži ovim pravom, tad joj uredovno udostovieren prepis činjenice treba izdat bez zatezanja.

§. 538.

d) Miere, koje se činit imaju radi osiguranja.

Urednici i naredjenici, koji su overšili zaustavu, dužni su nadalje, u granicah svoje uredovne dielatnosti poprimit zakonite miere radi osiguranja iztrage, i toga radi u pomoć prizvati vlasti dotične.

2. Predhodna izvidjanja.

§. 539.

Ako je koja osoba ili stvar bila zaustavljena pod okolnostmi, iz kojih se viditi mogu znakovi kakova narušaja dohodarstvena, i ako je najbližji ured, zvan da izvidja učin, preko jedne austrianske milje udaljen od miesta zaustave: tad su urednici ili naredjenici, koji su overšili zaustavu, vlastni, ili odmah pri spisavanju činjenice ili neposredno izza kako ju budu spisali, zaprosit obližnje i u stvari sasvim nepristrano poglavarstvo političko:

a) da isto, u koliko se radi o potvèrdi zaostavših znamenjah, ili u obće o miestnih razmierjih, uredovno obavi očevid na licu miesta;

b) da presluša sviedoke, koji se nalaze u miestu ili blizu istoga, i koji su prikladni potvèrditi učin narušaja; i

c) da sumarno iliti kratkim putem presluša osobu zaustavljenu.

Svako političko miestno poglavarstvo dužno je bez otezanja zadovoljit ovoj prošnji. Ako se osoba zaustavljena poziva takodjer na sviedoke, koji se nablizu nalaze: tad treba i ove preslušat o okolnostih čina, koje budu naznačene po osobi pomenutoj, po urednicih i naredjenicih. Kod ovoga izvidjanja ima poglavarstvo uvažavat propise sadèržane u ovom zakonu.

3. Odpravljanje činjenice, i predhodnih izvidjanjah vlasti, odredjenoj za izvidjanje.

§. 540.

Ako činjenica nije bila spisana pri takovom uredu ili uredniku, koi je zvan da čini dalja izvidjanja: tad treba istu bezodvlačno poslati obližnjemu uredniku, koi je odredjen da iztražuje narušaje dohodarstvene (§. 511); ako li pako neima nablizu ovakova urednika, tad se poslati imade vlasti kotarskoj, upravljajućoj poslove dohodarstvene; a ako bi koi od uredah, pomenutih u §. 514, bio bližje namiešten u istom kotaru ili u kotaru susiednom, valja ju poslati onomu uredu, koi je najbližji.

Uvaživši ovu ustanovu ima i poglavarstvo, koje je po §. 539 obavilo izvidjanje, pomenutoj vlasti, pomenutomu uredu ili uredniku priobćiti razpravu toga radi obavljenu.

II. Odustaja od postupka.

1. Prije redovita presluška.

a) Potrebštine prošnje.

§. 541.

Koi radi narušaja dohodarstvena bude zaustavljen, ili na odgovor potegnut, može ili u vlasti, koja je zvana uslišati ovu prošnju, ili u ureda za to osobito opunomoćena zaprositi, da se odustane od ovèršbe zakonitoga postupka, ako

1. prije, nego što se započne redovito preslušavanje, ili u gotovu položi, ili barem na način takovi, da će se najdulje za miesec danah platiti, podpuno osigura iznosak kazneni, koi bez obzira na osobite olakotjujuće okolnosti po ustanovljenom najnižjem mierilu kaznenom pripada za narušaj, o kojem se radi; dakle napose ako položi ili na rečeni način osigura kod kriomičarstva peterostruki iznosak, kod težkih narušajah dohodarstvenih četverostruki iznosak pristojbe, po kojoj se imade odmieriti kazan, kod kriomičarstva protuzakonitim uvozom predmetah bezuvietno zabranjenih jednostavnu vriednost, a kod kriomičarstva protuzakonitim izvozom predmetah, kojih je zabranjeno izvoziti, polovicu vriednosti itd., ako podjedno
2. odreče se branjenja, i ako osim toga
3. postoje uvieti, propisani u §. 545.

b) Kako se podnosi prošnja.

§. 542.

Ova prošnja može se ustmeno ili posredstvom pismena podneska predat ili prije nego što se spisuje

činjenica, ili prigodom kad se spisuje, ili kašnje izza kako jurve spisana bude, budi prije presluška, budi prigodom ili poslie istoga. Ako se prije spisavanja činjenice ili prigodom istoga podnese prošnja ustmeno, tad se ista može ili uvèrstit u činjenicu ili može se o njoj sačiniti posebni napisnik. Ako je prije spisavanja činjenice, ili prigodom istoga bila podnešena prošnja posredstvom podneska pismena, tad se ovaj podnesak, ako je predan bio prigodom spisavanja činjenice, imade u istoj napomenuti i istoj priklopiti. O prošnji, podnešenoj ustmeno u takovo doba, kad je činjenica već bila spisana, treba svagda sačiniti napisnik. K preslušavanju onoga, koi je podnio prošnju, potrebno je prizvati samo dva nepristrana sviedoka. koji će takodjer podpisat napisnik. Ako se radi o neizpravnosti, odkrivenoj pri ovèršbi postupka carinskoga ili porezovnoga, ili o netočnosti u očitovanju o robi, ili o prokazu poreznom, ili o nepravilnosti u odpremanju robe (§§. 279 do 288, 290, i 350 do 353, 372), i ako iznosak kazneni, pripadajući po §. 541, nenadilazi deset forintih, tad će slobodno bit, ako je podnešena bila prošnja pomenuta, odustati i od spisavanja činjenice ili napisnika, i ograničit se samo na to, da se pripoviedka o učinu, a tako i prošnja zabilježi u knjigah od ureda, i po vozačů robe ili inih dionicih u pribitnosti dvojice nepristranih sviedokah potvèrdi podpisom onoga i ovih.

c) Vlasti, koje su opunomoćene uslišati prošnju.

§. 543.

Dok nezapočne redovito preslušavanje okrivljenika, opunomoćuju se, da mogu uslišati ovu prošnju:

1. Oni za pobiranje dohodarstva, proti kojemu je bio upravljen narušaj, namiešteni pobirni uredi, kodkojih je ili predmet narušaja bio zaustavljen, ili kod kojih je bila spisana činjenica, ili kojim je po §. 540 podnešena bila činjenica,
   a) glede netočnostih u očitovanju o robi, pomenutih u §§. 285 i 286, bez obzira na pripadajući iznosak kazneni;
   b) u inih slučajevih, ako iznosak kazneni, pripadajući po mierilu pomenutom u §. 541, nenadilazi
      aa) kod glavnih divonah, divonah, ili inih uredah dohodarstvenih, istim uzporedjenih, deset forintih,
      bb) kod komercialnih divonah, ili inih uredah dohodarstvenih, istim uzporedjenih, pet forintih,
      cc) kod inih uredah dohodarstvenih, dvie forinte.
2. Urednici, koji izvan siedišta vlasti kotarske iztražuju narušaje dohodarstvene (§. 511), ako iznosak kazneni nenadilazi dvadeset i pet forintih.
3. Vlasti kotarske, upravljajuće poslove dohodarstvene, ako iznosak kazneni nenadilazi sto forintih.
4. Vlasti zemaljske, upravljajuće poslove dohodarstvene, u svih inih slučajevih.

2. Po začetku redovita presluška.

§. 544.

Ako prošnja, da se odustane od ovèršbe zakonitoga postupka, bude predana stopram po začetku redovita presluška, tad su opunomoćene da

1. uslišaju ovu prošnju, samo
   a) vlasti kotarske, upravljajuće poslove dohodarstvene, ako iznosak kazneni nenadilazi sto forintih, zatim
   b) vlasti zemaljske, upravljajuće poslove dohodarstvene, kod većih iznosakah kaznenih, i pri tom
2. u obziru odmiere iznoska kaznenoga, koi se platit imade, nisu ove vlasti vezane na ustanovu, sadèržanu u §. 541; iste imadu pravo, izreći iznosak, primiereni izvidjenim okolnostim, i odustat od postupka, pošto bude isti namiren. A ni
3. zakonitih činah postupka nije slobodno radi podnešene prošnje ni priečiti ni prekidati dotle, dok ista nebude riešena.

3. Uvieti, da se usliša prôšnja.

§. 545.

Prošnje, da se odustane od zakonitoga postupka, nije slobodno uslišati,

1. ako se radi o takovom narušaju dohodarstvenom, na koi je u zakonu odredjena kazan zatvora, ili
2. ako u slučajevih, u kojih zakon ustanovljuje postupnost u odmierivanju kazni, imade znakovah o znatno otegotjujućih okolnostih, napose

3. ako je u malo prije pomenutih slučajevih postupnosti, postojeće u odmierivanju kazni, okrivljenik jurve kažnjen bio radi narušaja dohodarstvena od iste vèrste, ili radi kojega srodna narušaja dohodarstvena, ili
4. ako se iz okolnostih može sa vierojatnosti zaključiti,
   a) da narušaj nije bio sasvim odkriven, ili
   b) da isti nije bio učinjen pojedince, već da je prije istoga, pri istom, ili poslie istoga učinjen jedan ili više inih srodnih narušajah, ili
   c) da osim onoga, koi je podnio prošnju, imade jedna ili više inih osobah, koje su ili krivci ili dionici narušaja, i glede kojih neima nikakova razloga, da se odustane od postupka.

4. Izvidjanja prije riešenja prošnje.

§. 546.

Vlasti, uredi i urednici, opunomoćeni da uslišaju prošnju pomenutu, imadu pravo, makar da je ista podnešena bila pred začetkom presluška, prije nego će obznaniti prositelju, da su ili saslušali ili odbili prošnju, činit ona izvidjanja, koja im se potrebna uzvide za prosudu, dà li neima kakova razloga proti uslišanju. Nego ova izvidjanja treba što najbèržje obaviti. A nije slobodno ni zanemariti zakonitih mierah sigurnosti, koje medjutim potrebne budu.

5. Posliedice prošnje podnešene.

a) U slučaju, ako se ista opozove.

§. 547.

Koi je podnio prošnju, da se odustane od zakonitoga postupka, nesmije odstupiti od ove prošnje prije, nego što mu bude obznanjeno, da je prošnja ili uslišana ili odbijena, ako t. j. od ono doba, kada je predò prošnju, nije minulo šestdeset danah, i nije mu bilo obznanjeno, da je prošnja ili uslišana ili odbijena.

b) U slučaju, kad se odbije prošnja, ili kad ista nebude riešena.

§. 548.

aa) Kako se postupa s datom sigurnostju.

Ako se

1. prošnja odbije, ili
2. usliša, istina, nego pod težjimi uvieti, nego što su izraženi u prošnji, pak ako prositelj naknadno neprivoli na ove uviete, ili ako
3. onomu, koi je podnio prošnju, nebude riešitba prošnje njegove obznanjena do izmaka roka, ustanovljena u §. 547, i ako isti po izmaku ovoga roka odstupi od svoje prošnje,

tad treba prositelju povratiti iznosak u gotovu položeni, ili sigurnost, koju je isti dao inim kojim načinom. Iznosak položeni, ili ine predmete, predane radi osiguranja kazni, slobodno je zadèržat u uredovnoj pohrani samo onda,

a) ako prositelj dragovoljno pristane na to, da se i nadalje ostave u uredovnoj pohrani, ili

b) ako očituje, da proti tomu, što mu prošnja nije uslišana, želi poprimiti priziv na višju vlast, ili

c) ako imade zakonitih uvietah, da se radi osiguranja pripadajućih kaznih na imovinu prihvati ili položeni iznosak novčani, ili ini predmeti, predani radi sigurnosti, napose ako pod uvietom, da prošnja bude uslišana, s priuzdèržajem prava na vlastninu, pomenutoga iznoska novčanoga nije položio, ili ovih predmetah nije u pohranu predao tretji koi, kojemu nepadaju na teret niti doglasi kakove krivnje ili dioničtva u narušaju, niti kakovo jamčenje za isti.

§. 549.

bb) **Izključenje štetnih posliedicah za okrivljenika.**

Prošnja okrivljenika, da se t. j. odustane od postupka zakonita, s kojom je bilo postupano na način, pomenut u §. 548, pod 1 do 3, a tako i oporeka s istom skopčana neima istomu biti na štetu niti pri okončavanju postupka niti pri riešivanju narušaja.

Isto tako, ako bi kazan po mierilu, ustanovljenom za narušaje, izpala izpod najnižje odmiere, ustanovljene u obće u §§. 38, 207 i 269, negubi on pogodovanja, glede odmiere kaznene obećana u ovih ustanovah.

c) **Kad se kašnje obnadje, da neima uvietah zakonitih.**

§. 550.

Ako, izza kako se je uslied prošnje odustalo od zakonita postupka, bude još prije, nego mine zagoda, odkriveno, da nije bilo propisanih uvietah za uslišanje ove prošnje: tad vlast zemaljska, upravljajuća poslove dohodarstvene, može odrediti da se doknadno po zakonu povede postupak; nego pomenuta vlast činit će porabu od

ove povlastice samo iz važnih razlogah u slučajevih osobito znatnih. I u ovom slučaju imadu se uporavljivat ustanove, propisane u §§. 548 i 549.

6. Utok, ako se odbije prošnja.

§. 551.

Proti odluci, kojom se je odbila prošnja, da se to jest odustane od postupka zakonita, može se uz četèrnaest danah, računajući od dana dostave, utok podnieti vlasti kotarskoj, ako je odluku izrekò koi podčinjeni ured ili urednik; naprotiv pako podnosi se utok vlasti zemaljskoj, upravljajućoj poslove dohodarstvene, onda, kada je vlast kotarska ili izrekla odluku, ili ju potvèrdila. Utok nesmeta ni najmanje, da se nebi ili započeo ili nastavio postupak zakoniti. Samo nije slobodno riešiti narušaja sámoga dotle, dok još teče pomenuta prošnja, ili utok proti odluci, kojom se je uzkratilo uslišanje. Ako vlast zemaljska ili izreče, da se prošnja odbija, ili potvèrdi zabačenje prošnje, tad neima miesta utoku.

Glava tretja.

O mierah sigurnosti.

I. Potierba jamčenja, ležećega na stvari.

1. Uzapta.

§. 552.

a) Predmeti uzapte.

Vlasti, uredi, urednici i naredjenici, zvani da odkrivaju ili iztražuju narušaje dohodarstvene, imadu na predmetu i pomoćnih sredstvih narušaja ležeće jamčenje za kazni na imovinu, koje postižu narušaj, na način, pomenut u zakonu (§. 160), potierat uredovnom zaustavom i uzaptjenjem, a tako isto uzet u uredovnu pohranu i predmete, koji na sebi imadu tragovah kakova narušaja dohodarstvena, zatim pisma, knjige, račune, orudje itd., s kojih se s razlogom zaključit može na narušaj dohodarstveni, pri čem u pogledu knjigah obèrtničkih valja uvažavat ustanove reda carinskoga §§. 286 do 290. U kojih slučajevih treba predmet ili pomoćna sredstva narušaja predat u sudbenu pohranu ili stavit pod čuvanje, ustanovljuje to §. 161.

§. 553.

b) Zapečatjivanje ili označivanje predmetah uzaptjenih.

Na predmete uzaptjene imade se, u koliko im narav dopušta, udarit uredovni pečat kako onoga

urednika ili naredjenika, pod kojega se je upravom obavila obustava, tako i sudbenoga ili poglavarstvenoga pristojnika, zatim pečat osobe, koja je bila ili zaustavljena, ili kod koje bieše nadjena stvar zaustavljena; ako je pako ista ili odsutna, ili ako se za nju nezna, tad treba udarit pečat dvojice prizvanih sviedokah, ako t. j. osoba pomenuta ili sviedoci pečat svoj imadu. Ako je predmet takov, da se nemože zapečatiti, ali se može označiti, tad treba oznaku stavit razgovetno i tako, da nebude od štete za predmet, pak i napomenut ju u činjenici. Ako nije moguće stavit ni oznake razgovetne, tad treba predmet točno opisati po njegovih bitnih obilježjih.

§. 554.

c) Potvèrda o uzaptjenju.

O predmetih uzaptjenih daje se onomu, kod kojega biehu nadjeni, uredovna potvèrda (uzaptna boleta), koja će sadèržavat rod, broj, mieru i težu, zatim obilježja, a i u obće razgovetnu oznaku ili opis ovih predmetah.

2. Što se čini s predmeti uzaptjenimi.

§. 555.

a) S knjigami obèrtničkimi.

Ako bude potrebno uzet knjigu obèrtničku u uredovnu pohranu: tad treba vladat se polag ustanovah reda carinskoga (§§. 291 do 295).

U slučajevih, u kojih za odluku o obavljenoj razpravi bude neobhodno potrebito razgledat knjigu obèrtničku, i u kojih se izvadkom iz knjige nemogu

zadobiti potrebita razjašnjenja, zvane su vlasti, koje presudu izriču o narušajih dohodarstvenih, zahtievati da im se radi neposredna razgleda predloži knjiga obèrtnička, ako se ista pohranjuje kod druge koje vlasti, poglavarstva, ili ureda dohodarstvena. Nego knjigu obèrtničku treba bez zatezanja pregledat i što najbèržje povratit na miesto od pohrane, propisano u redu carinskom (§. 291).

§. 556.

b) S inimi izpravami i pismi.

A i izpravah i pisamah nije slobodno oduzimat, ili sustezati dèržatelju istih, ako to nije potrebno za svèrhu postupka.

Ako se svèrha postupka može bez sumnje postići u dostovierenimi prepisi ili izvadci, i ako ih podnese dèržatelj, ili ako se mogu pribavit bez velike dangube ili znatnih troškovah: tad se imadu izvornici uz potrebitu opreznost ostavit u rukuh dèržatelja. Svakako povratit će se isti odmah onomu, čiji su, čim nebude više potrebno zadèržat ih.

§. 557.

c) S inimi predmeti.

Predmete, koji se mogu pokvariti, ili kojih bi pohrana do svèršetka postupka prouzročila znatnih troškovah, treba

1. izdati vlastniku, ako vriednost u gotovu položi, ili podpuno osigura, i ako se neradi o takovoj robi, kojom se nesmije tierati tèrgovina, ili o takovih predmetih, kojih je bezuvietno zabranjeno dobavljat, ili upotrebljavat, a

2. u svih inih slučajevih kod ureda, kod kojega se pohranjuju, ili kod obližnjega poglavarstva miestnoga na način, propisan za prodaju takovih predmetah, koji se dulje vremena nedèrže u pohrani uredovnoj (Carinski red §§. 249 do 251), prodati i kupovninu pohraniti.

Ako se s razlogom očekuje, da će se predmeti probitačnije prodati na drugom kojem miestu, nego na miestu od pohrane, i ako je

a) moguće postić ovaj povoljnii posliedak a da se neprenosi stvar na miesto pomenuto, i da se na štetu nedangubi, ili ako je

b) bez neporazmiernoga troška i bez štete za stvar moguće onamo ju prenieti,

tad ju treba prodati na miestu pomenutom.

II. Zaustava osobe.

1. Radi sigurnosti postupka.

§. 558.

Treba zaustavit i zatvorit svakoga:

1. koi se u biegu zateče pod okolnostmi, iz kojih se može suditi na narušaj dohodarstveni;
2. koi se opre urednikom, naredjenikom ili drugim osobam, koje po propisu obavljaju zaustavu;
3. koi niti je osoba takova, koja je poznata, koja za stalno prebiva u ovozemstvu, koja posieduje dobro kakovo nepokretno ili tiera stanovit pravni zanat, niti takova, koja kod znakovah, postojećih proti njoj radi narušaja dohodarstvena, položi

primierenu sigurnost, koja je prikladna ukloniti strah, da će se uklonit iztragi i kažnjenju.

2. Radi postignutja svèrhe istoga.

§. 559.

Osobe, proti kojim imade pravnih znakovah, da su

1. članovi kakove družbe kriomičarske, ili da su
2. počinile koi od narušajah dohodarstvenih, na koje zakon, neodvisno od kaznih na imovinu, odredjuje zatvor,

mogu se zaustavit i zatvoriti, ako postojeće okolnosti zadaju temeljita straha, da će se, ako ostanu u slobodi, obezuspiešit iztraga, i ako uslied toga za ovèršbu iztrage potrebno bude dèržat ih u zatvoru.

3. Trajanje zatvora.

§. 560.

a) U obće.

Osobah, zatvorenih radi jednoga ili više razlogah, pomenutih u §§. 558 i 559, nije slobodno dèržat u zatvoru više vremena, nego što traju okolnosti, s kojih je potrebno bilo zaustavit ih za svèrhu postupka kaznenoga. Čim prestanu ove okolnosti, imade se osoba zaustavljena odmah stavit u slobodu.

§. 561.

b) Po okončanoj iztragi.

Po okončanoj iztragi imade se okrivljenik dotle, dok nebude izrečena odluka, dèržat u zatvoru, ako

1. proti njemu imade pravnih znakovah takova narušaja dohodarstvena, na koi zakon, neodvisno od kaznih na imovinu, odredjuje zatvor, i ako postoji temeljit strah, da bi se isti biegom mogao uklonit izvèršbi kazni, ili ako u drugih slučajevih
2. postoje okolnosti, pomenute u §. 558, br. 3, i ako okrivljenik podpuno neosigura pripadajuće kazni na imovinu.

4. Tko je zvan odrediti uhitjenje.

§. 562.

Uhitjenje, ili ako se radi o osobi uhitjenoj, trajanje zatvora može odrediti:

1. svaka vlast, zvana izviditi učin, i svaki ured za to povlašteni,
   a) ako proti okrivljeniku imade jedan ili više razlogah, pomenutih u §. 558, ili
   b) ako je okrivljenik u izvèršbi ili u pokušaju dèrzovita kriomičarstva, izim slučajevah, pomenutih u §§. 222 i 239, bio zatečen, i ako nastanu uvieti, koji su ustanovljeni u §. 559 da se dèrži u zatvoru.
2. Vlast iztražna u inih slučajevih, sadèržanih pod §. 559.

5. Prava uhitjenika.

§. 563.

a) U obće.

Dèržeći se reda, uvedenoga u zatvorištu, može uhitjenik

1. nabavljati si hranu iz svojih dohodakah ili svoga imietka, ili pomoćju drugoga koga;

2. tierati svako rukotvorstvo ili zanimanje, koje se spojit dade sa zatvorom, i koje mu nepruža prilike da može pobieći;
3. služiti se svojom posteljom i svojom običnom odiećom, i starati se za ove potrebštine, zatim za doknadjivanje istih i čištjenje, isto tako kao i za hranu; i
4. razgovarati se s drugimi osobami, nego samo u prisutnosti urednika, odredjenoga po vlasti iztražnoj, i u jeziku, koi razumie ovaj urednik.

§. 564.

b) U obziru razgovaranja s drugimi osobami.

Okrivljeniku, glede kojega postoji koi od uvietah, pomenutih u §. 559, br. 1 i 2, može vlast iztražna prije, nego se okonča iztraga, zabraniti razgovaranje s takovimi osobami, kojih bi opasno bilo pustit k njemu. Naprotiv uvaživši propisani oprez (§. 563, br. 4), neima se ni ovakovomu okrivljeniku uzkratiti razgovaranje sa svojim zastupnikom ili punomoćnikom u svèrhu:

a) da se sastave pisma pritužbena proti odredbam vlastih iztražnih;

b) da se obave takova diela uredovna, kojim je okrivljenik vlastan prisustvovati po zastupniku, i

c) da se sastavi obrana konačna.

§. 565.

c) Poštedno postupanje s okrivljenikom.

Kad se zaustavlja osoba, doglašena radi narušaja dohodarstvena, i kad se predaje u zatvor, treba svagda koliko moguće poštednije postupati, i nepobudjivati pozornosti obćenite.

III. Ina sredstva sigurnosti.

§. 566.

1. Vèrste sigurnosti.

Okrivljenik može dati sigurnost:

a) novcem gotovim,

b) uloženjem primierene svote austrianskih papirah dèržavnih, ili dionicah od austrianske narodne banke,

c) zalogom,

d) poručanstvom osobe, koja prebiva u ovozemstvu i koja je poznata kao imućna.

§. 567.

2. Kojim se putem ista iztieruje.

Ako ni potierba jamčenja, ležećega na predmetu i pomoćnih sredstvih narušaja (§. 552), nedostaje za podpuno osiguranje kaznih na imovinu, primierenih naravi narušaja, a ni okrivljenik inim kojim načinom nedade odmah podpune sigurnosti: tad su vlasti, uredi i urednici, odredjeni da izvidjaju učin i da obavljaju iztragu, dužni starat se, da se bez dangube proti okrivljeniku i proti onomu, koi jamči za narušaj, ili po komori prokurature, ili neposrednim postupanjem kod redovitih sudovah propisanim putem izposluju one miere, koje su po zakonu dopuštene za postignutje predhodne sigurnosti. Umolna pisma vlastih, upravljajućih poslove dohodarstvene, imadu se kao dovoljna smatrati za utemeljenje ovih mierah.

§. 568.

3. Koliko iznosi sigurnost.

U slučajevih, u kojih zakon odredjuje najvišju, i najnižju odmieru kazni, i u kojih se neuporavljuju ustanove o prošnji, predatoj prije začetka preslušavanja, da se t. j. odustane od zakonitoga postupka (§. 541), treba prije, nego bude izrečena presuda kaznena, zahtievanoj sigurnosti u pravilu za temelj staviti svotu onu, koja po srednjem razmierju pripada izmedju najnižje, i one najvišje odmiere kaznene, koja je ustanovljena bez obzira na osobite otegotjujuće okolnosti, dakle n. pr. kod kriomičarstva šesterostruki, a kod težkih narušajah dohodarstvenih peterostruki iznosak pristojbe, kod kriomičarstva protuzakonitim uvozom predmetah beuzuvietno zabranjenih vriednost ovih predmetah uzetu dvaput i pol itd. Ako imade važnih okolnostih olakotjujućih, ili osobito otegotjujućih, tad će vlast kotarska, upravljajuća poslove dohodarstvene, uvaživši brižljivo svakolika razmierja, ustanoviti svotu sigurnosti u takovoj odmieri, koja je primierena naravi slučaja.

Glava četvèrta.

O izvidjanju učina i o prediztragi.

I. Izvidjanje učina.

1. Što se razumieva pod učinom.

a) Narušaja dohodarstvena.

§. 569.

Učin narušaja dohodarstvena obsiže svekolike okolnosti, pod kojimi se je isti sbio, uslied toga dakle obsiže učin napose:

1. čin ili propust, koi na sebi imade znakovah narušaja;
2. miesto gdie, i vrieme kada se je sbio ovaj čin, ili propust;
3. predmet, kojim se je isti učinio;
4. pomoćna sredstva pri tom upotrebljena;
5. osobe, koje su pri tom sudielovale, ili bile prisutne;
6. okolnosti, koje ili utemeljuju ili razslabljuju znak, da je čin ili propust narušaj dohodarstveni.

b) Propisana izkaza.

§. 570.

Učin izkaza, koi se traži od koga na temelju propisah dohodarstvenih, obsiže svekolike okolnosti,

1. koje utemeljuju dužnost ovoga izkaza, koje ju ukidaju, ili koje ustanovljuju obseg ove dužnosti, i

2. kojih izkazanje zakon kao dužnost nalaže onomu, glede kojega za utemeljenje ove dužnosti postoje uvieti propisani.

2. Vlasti, koje imadu izvidit učin.

a) Kako se vlada ured, kojemu je stigla činjenica.

§. 571.

aa) U pravilu.

Ako je ured, kojemu po §. 540 stigne činjenica, a ako je predizvidjanje obavilo koje poglavarstvo političko po §. 539, kojemu stigne ova razprava, opunovlašten da izvidja učin: imade isti bezodvlačno obavit ovo izvidjanje. U protivnom slučaju popunjuje isti miere radi osiguranja iztrage i kazni, ako iste nebi još podpuno bile podhvatjene; čini korake kod inih vlastih ili uredah, u koliko isti budu potrebni; šalje bez zatezanja činjenicu ujedno s obavljenim poglavarstvenim predizvidjenjem vlasti iztražnoj, to jest: vlasti kotarskoj, ili uredniku, koi je odredjen da obavi iztrage i u kojega područje uredovno spada posao, i to, ako je činjenica po §. 540 bila predložena uredu, ležećemu u kotaru susiednom, iztražnoj vlasti onoga kotara, gdie se je sbila zaustava; i uvaživši potrebiti oprez predaje pomenutoj vlasti osobu zaustavljenu, ako to jest glede iste postoje uvieti da se zadèrži u zatvoru. Isto tako šalje se pomenutoj vlasti i stvar zaustavljena, ako je moguće poslat ju, i ako bi mučno bilo, zadèržat ju medjutim u pohrani uredovnoj.

§. 572.

bb) Kad je vlast iztražna odveć udaljena.

Nego ako je stanovište vlasti iztražne tako udaljeno, da bi troškovi, skopčani s odpremanjem zau-

stavljene osobe ili stvari k istoj, veći bili nego što je vriednost predmeta od iztrage, ili ako su razmierja takova, da bi se okolnosti, koje uvažiti treba radi izvidjanja učina, zatezanjem mogle bitno promieniti: tad imade ured, kojemu je predata činjenica, prije nego što ju pošalje vlasti iztražnoj, uz dvadeset i četiri ure izvidit učin, ali ujedno o dogodjaju i obaviestiti vlast pomenutu. Nego ako s razloga, pomenuta u §. 515, ured nebude vlastan obaviti ovo dielo uredovno, tad imade se, ako bi pogibelj bila skopčana s odgodom, i ako okolnosti nedopuštaju, da predizvidjanje obavi koje poglavarstvo političko, i ako je drugi koi od uredah, pomenutih u §. 514, bližji nego vlast iztražna, imade se odmah ovomu uredu poslati činjenica, i po istom izvidit učin.

b) Postupanje vlasti iztražne.

§. 573.

Vlast iztražna imade, kako joj stigne doglas od kojega ureda, da isti radi pomenutih okolnostih izvidja učin, odmah razabrati, kakovu odredbu treba učinit, da se izvidjanje učina, a i iztraga obavi što bèržje, koliko moguće s manjimi troškovi a i što većom štednjom okrivljenika.

3. Kako treba postupat pri izvidjanju učina.

a) Načelo.

§. 574.

Pri izvidjanju učina treba pobilježiti sve okolnosti, koje su kadre razjasniti stvar, služiti kao pravilo kod daljega postupanja, izvan dvojbe staviti istinost učinjena narušaja, ili ako se radi o

izkazu, koi se podniet ima, dužnost glede istoga, a i izpravnost ili neizpravnost podnešena izkaza.

b) Izsliedovanje krivacah i dionikah.

§. 575.

aa) U pravilu.

Pri izvidjanju učina od narušaja dohodarstvena treba brižljivo izsliedovati:

1. koje su osobe učinitelji, ili ako imade znakovah, da osim učinitelja imade još i drugih krivacah ili dionikah od narušaja, koje su osobe začetnici, a ako se radi o narušajih takovih, kod kojih zakon kazni podvèrgava sukrivnju i dioničtvo, tad koje su osobe sukrivci ili dionici narušaja, zatim
2. kod kojih osobah imade uvietah, propisanih za utemeljenje jamčenja za narušaj.

§. 576.

bb) Iznimke.

Kod manjih narušajah, a tako i kod drugih manje znatnih narušajah dohodarstvenih, na koje se dosudjuje samo kazan na imovinu, može se izsliedovanje znakovah o drugih nepoznatih krivcih ili dionicih, izim o učinitelju, izostaviti, kad se podjedno steku sliedeći uvieti:

1. ako je učinitelj bio zaustavljen, i ako neima nikakove zaprieke, da se proti njemu ovèrši kazan na imovinu;
2. ako se iz okolnostih nemože zaključiti, da je osim zaustavljena učinitelja i predmeta ostao neodkriven još jedan ili više drugih učiniteljah ili predmetah;

3. ako neima znakovah, da je narušaj prije ili poslie odkritja osim slučaja odkrivena, počinjen bio jedanput ili višeputah, ili da je u savezu s drugimi narušaji;
4. ako učinitelj sám za svoju obranu nenavede okolnostih, koje da se uzmognu prosuditi, potrebno je najprije izsliedovati druge krivce ili dionike, i
5. ako bi izsliedovanje začetnika, sukrivacah i dionikah otegotjivalo i zamèršivalo postupak na način takovi, koi nije u razmierju sa predmetom razprave.

c) Izvidjanje okolnostih miestnih.

§. 577.

Ako je nakon učina, koi treba izvidit, ostalo obilježjah na kojem miestu, i ako je stvar, koja se imade razgledati, takova, da bi se promienom miesta bitno pretvorilo stanje njezino, ili ako bi prenošenje skopčano bilo s neporazmiernimi troškovi: tad treba na samom miestu obavit očevid.

d) Čuvanje predmeta da se nepromieni.

§. 578.

Ako se je bojati, da bi se na predmetu uredovno nepohranjenom moglo hotomice štogod promieniti: tad treba isti zapečatiti, zatvoriti ili inako svèrsi shodno pohraniti.

e) Prizivanje vieštakah.

§. 579.

Ako su potrebna osobita znanja od koje umietnosti ili od kojega obèrta, da se sa pouzdanostju ustanovi narav učina: tad treba k očevidu prizvati dotične vieštake.

f) **Preslušavanje sviedokah.**

§. 580.

aa) **U obće.**

Ako je potrebno, pribaviti sviedočanstvah o okolnostih, koje mogu služiti za razjašnjenje učina ili za odkritje krivacah ili dionikah: tad imadu se sviedoci odmah preslušati, ako se nalaze u samom miestu, ili ako nisu odviše udaljeni.

§. 581.

bb) **Sviedokah, sumnjivih radi krivnje ili dioničtva.**

Slobodno je, nego ne pod prisegu, kao sviedoke preslušat i takove osobe, koje bi mogle biti sumnjive radi krivnje ili dioničtva u narušaju, o kojem se radi, u koliko t. j. njihovo preslušanje bude potrebno za razjašnjenje učina, i u koliko neima straha, da će se dalje iztraživanje ili zamèrsiti ili otegotiti.

§. 582.

cc) **Posredstvom poglavarstva.**

Ako se imadu preslušat sviedoci takovi, kojih se izreka neodnosi poglavito na okolnosti miestne: tad treba, ako su odviše udaljeni, zaprositi poglavarstvo njihova boravišta, da ih presluša. Ovomu poglavarstvu imadu se priobćiti kako upitci, koji će se staviti sviedokom, tako i svekolike okolnosti, koje bi mogle biti potrebne, da se stvar po naravi odgovorah sviedočkih razjasni daljimi upitci.

§. 583.

dd) **U pogledu okolnostih miestnih.**

Sviedočanstva, koja su u savezu s miestnimi okolnostmi, ili koja miestnimi okolnostmi bivaju

jasna i pouzdana, imadu se čuti na samom miestu, u koliko se to potrebno uzvidi vlasti ili uredu, koi čini izvidjanje.

g) Preiskivanje.

§. 584.

Dèržeći se ustanovah glede ovèrhe preiskivanja propisanih, slobodno je radi izvidjanja učina obavljat ga samo onda, kada to red carinski dopušta.

Ako propisi, postojeći o dohodarstvu, nedopuštaju preiskivanja za rukovanje dohodarstva, o kojem se radi, ili ako povlasticu, po kojoj se obavlja preiskivanje, pomenuti propisi ograničuju većma, nego red carinski, tad imadu se uvažavati pomenuti propisi.

II. Prediztraga.

1. Kratko iliti sumarno preslušavanje.

a) Obavljanje istoga.

§. 585.

Prigodom izvidjanja učina imade se onaj, proti kojemu postoje pravni znakovi krivnje ili dioničtva u narušaju, o kojem se radi, po vlasti izvidnoj ili po uredu obavljajućem izvidjanje, preslušati kratkim putem, ako se nalazi ili u istom miestu, ili blizu istoga.

b) Vrieme kad se obavlja preslušavanje.

§. 586.

Ako je narušnik zatvoren, imade se isti odmah, kako u zatvor dodje, preslušati kratkim putem. Ako se

isti naprotiv nalazi u slobodi, tad treba ga po izvidjenom učinu bez zatezanja u kratko preslušati.

c) Obćenita pravila o istom i o pozivanju.

§. 587.

Kod preslušavanja kratkoga treba dèržat se obćenitih ustanovah o preslušavanju (§§. 626 do 633). Ako vlast iztražna nije izdala poziva, da narušnik dodje na preslušavanje kratko, imade se isti bezuvietno izdati onako, kao što je pomenuto u §. 616, pod *a)*, pri čem, ako uztreba, moći će se uporavit i ustanova, sadèržana u §. 620.

d) Svèrha ovoga preslušavanja.

§. 588.

Svèrha kratkoga preslušavanja steže se na to, da se okrivljeniku obznani krivnja, koja mu se u grieh upisuje, i da mu se prilika pruži, da ili pokrati postupak priznanjem, ili da prinese dokazah, da nije kriv narušaju, kojim se okrivljuje.

e) Što treba priobćit okrivljeniku.

§. 589.

Kod kratkoga preslušavanja treba dakle okrivljeniku, osim obćenitih upitakah, priobćiti samo narušaj, kojim se okrivljuje, a od znakovah samo toliko, koliko je potrebno, da saznade okrivu. Kod kratkoga preslušavanja nije slobodno pobližje naznačivat onih dokazah, kojih možebit imade.

2. Izreke preslušanika.

a) Priznanje.

§. 590.

aa) Spisivanje istoga.

Ako okrivljenik pri kratkom preslušavanju prizna narušaj, tad mu se izreka, neprekinuvši preslušavanja, imade spisati tako, da razgovetno sadèržaje potanku pripoviėd o povodu i o overšbi svega čina. Kod kratkoga preslušavanja netreba se upuštat u pretres, dà li se odgovori slažu s postojećimi znakovi. Nego ako iz priznanja izidju na vidielo takove okolnosti čina, kojih je pretres važan za izvidjanje učina, tad treba ih takodjer pretresti.

§. 591.

bb) Pitanje, dà li imade drugih krivacah ili dionikah.

Ako se vidi iz okolnostih, da je pri narušaju ili pred istim osim okrivljenika sudielovala još koja osoba ili više njih, da su iste uplivom svojim uticale u izvèršbu istoga, ili da su udioničtvovale u istom: tad treba okrivljenika, koi priznaje narušaj, pri kratkom preslušavanju upitat i o ovih osobah. Nego ako imade uvietah, pod kojimi je dopušteno, pri izvidjanju učina odustat od izsliedovanja znakovah proti nepoznatim krivcem ili dionikom (§. 576): tad i kod kratkoga preslušavanja može se izostavit pitanje o inih krivcih ili dionicih.

b) Ako preslušanik uzkrati odgovor, ili ako taji.

§. 592.

Ako preslušanik neće da odgovara na stavljene mu upitke, ili ako svoje odgovore navratja na takove

predmete, koji nespadaju k stvari, ili ako taji narušaj: treba mu ozbiljno kazati, da će mu ovo ponašanje biti samo na štetu.

3. Konac prediztrage.

§. 593.

Ako kratkoga preslušavanja neobavlja takova vlast, koja je zvana obavljati redovitu iztragu, tad

a) u slučajevih, o kojih govore §§. 590 i 591, zaglavljuje se isto priznanjem okrivljenikovim, i upitkom o sukrivcih ili dionicih;

b) a u slučaju, naznačenom u §. 592, opomenom ondie zaprietjenom,

i razprava, ako je učin izvidjen, šalje se bez zatezanja vlasti onoj, koja je odredjena da obavlja iztragu.

Glava peta.

O iztragi redovitoj.

I. Ustanove obćenite.

§. 594.

1. Uvieti u obće.

Iztragu o povedenom slučaju kaznenom imade vlast za to odredjena obavit, ili, ako već teče iztraga, imade ju nastaviti:

1. ako imade pravni razlog za iztragu (§. 597), i
2. ako vlast iztražna neobnadje, da sbog drugih u zakonu utemeljenih obzirah, a ne sbog pomanjkanja pravnoga razloga odustat treba od postupka, i
3. ako formalnim i po zakonu položenim priznanjem nije posao izcèrpljen tako podpuno, da bi budi za razjašnjenje učina, budi za izrečenje pravne presude potrebno bilo nadalje iztraživati.

§. 595.

2. Postupak, kad neima uvietah pomenutih.

U slučajevih, u kojih vlast, odredjena da obavlja iztragu, još prije nego što započne iztragu, ili za vrieme dok teče postupak, obnadje, da radi obavljanja ili nastavljanja iztrage fali jedan ili više uvietah, malo prije pomenutih (§. 594), tad zaglavljuje pomenuta vlast razpravu u onom stanju, u kojem se je ista nalazila u ono

doba, kad je opaženo ovo pomanjkanje uvietah propisanih, i postupa na sliedeći način:

1. Ako vlast, odredjena da obavlja iztragu, obnadje:
   a) da neima pravnoga razloga da se započne ili nastavi iztraga, pak bilo to napose s toga
      aa) što čin ili propust, o kojem se obavlja postupak, nije po sebi prikladan da se smatra kao narušaj dohodarstveni, ili
      bb) što odmah s početka postupka nije bilo pravnih znakovah, ili
      cc) što su se postojavši pravni znakovi potonjim izvidjanjem i preslušanjem podpuno razjasnili i dokinuli, ili ako vlast scieni,
   b) da od povedenoga postupka odustat treba s inih u zakonu utemeljenih obzirah, a ne s toga, što neima pravnoga razloga za postupak,

   tad ista riešava posao, ako isti leži u njezinom vlastitom dielokrugu, a u protivnom slučaju predlaže razpravu ujedno sa svojim mnienjem predpostavljenoj vlasti, odredjenoj da upravlja poslove dohodarstvene;
2. ako je razprava podpuno izcèrpljena formalnim priznanjem, položenim po zakonu, tad postupa vlast onako, kao što je propisano u §. 790.

§. 596.

3. Zaključak, da se tko potegnut ima pod iztragu.

Nikoga nije slobodno potegnuti pod iztragu prije, dok vlast, odredjena da obavlja iztragu, razsudivši brižljivo postojeće okolnosti, neizreče odluke, da imade pravnih

razlogah za povedenje iztrage. Odluku vlasti pomenute, da se imade povest iztraga, treba ujedno s razlozi iste, i s odredbami, izdatimi ovèršbe radi, sastavit pismeno, i ovaj sastavak dobro pohraniti kod spisah razpravnih.

II. Osobe, koje se imadu potegnuti pod iztragu.

1. Načelo.

§. 597.

Pod iztragu treba potegnuti:

1. onoga, proti kojemu imade pravne sumnje od takove krivnje ili dioničtva u narušaju dohodarstvenom, koje mu se ubraja, i koje po zakonu podleži kakovoj kazni, ili
2. onoga, koi propusti dopriniet izkaz, naložen mu po propisih dohodarstvenih.

2. Radi pravne sumnje.

a) Ustanove obćenite.

§. 598.

aa) Pravna sumnja.

Pravnoj sumnji imade miesta proti onoj osobi, izmedju koje i izmedju stanovita narušaja pokazuju izvidjene okolnosti takov savez, iz kojega pri nepristranom sudu biva vierojatno, da se pomenutoj osobi može u grieh upisati ubrojiva joj i po zakonu kazni podvèržena krivnja ili dioničtvo u narušaju.

§. 599.

bb) Pravni znakovi.

Pravni znakovi, to jest: okolnosti, iz kojih nastaje pravna sumnja, mogu se odnositi: na osobu, čine i govore okrivljenika, na vrieme kada, i na miesto gdie je počinjen narušaj, na stvari, kojimi se je ili počinio narušaj, ili koje proizhode od narušaja.

§. 600.

cc) Pravila glede istih.

Budući radi raznoličnosti ovih znakovah nemoguće navesti ih svekolikih, zato se ostavlja razsudu vlasti, da prosudjuje nesamo okolnosti, na kojih se osniva pravna sumnja, nego i važnost istih. Nego pri prosudjivanju treba svagda pred očima imati sliedeća dva pravila:

1. Okolnosti, koje su, stojeće pojedince, manje važne, postaju važnije, kad se steče više njih; kao što naprotiv okolnosti, koje bi već same po sebi utemeljivale pravnu sumnju, razslabljuju se, kada se uzporede s inimi postojećimi okolnostmi.
2. Okolnosti, koje se neodnose na stanovit narušaj dohodarstveni, nego s kojih se zaključiti može na sklonost ili na težnju okrivljenika za činjenje, podupiranje ili unapredjivanje narušajah dohodarstvenih od iste vèrste, o kojoj se radi, ili od vèrste srodnih narušajah dohodarstvenih, ili koje opovèrgavaju ili razslabljuju razloge, navedene po istom za svoju obranu, nemogu, istina, same po sebi utemeljivat nikakove pravne sumnje, ali mogu podkriepit pravnu sumnju, proiztičuću iz drugih okolnostih.

§. 601.

dd) **Znakovi, koji su podjedno kažnjivi čini ili propusti sami po sebi.**

Ako čin ili propust, koi je već sám po sebi u zakonu izjavljen kao narušaj dohodarstveni, sadèržaje pravni znak drugoga kojega narušaja dohodarstvena: tad ova narav pomenutoga čina ili propusta nesmeta tomu, da se čin ili propust nebi smatrao kao pravni znak onoga drugoga narušaja dohodarstvena, na koi se isti odnosi. U koliko, ako se dokažu oba narušuja, imadu se isti podjedno kazniti, odredjuje ovaj zakon na svom miestu.

b) Osobiti pravni znakovi.

aa) **Obćeniti svim narušajem ili većini istih.**

§. 602.

Pravna sumnja utemeljena je napose proti onomu:

1. koga krivac ili dionik, nebivši u preslušavanju naveden na koju stanovitu osobu, sám ob sebi okrivljuje stanovitim narušajem dohodarstvenim pod takovimi okolnostmi, koje su se obistinile pri iztragi;
2. proti kojemu se osoba neporočna podigne sa stanovitim doglasom, odnosećim se na poznate joj okolnosti;
3. koi, neimajući na sebi znakovah od slabosti duševne, pri kojem uredu, ili pri kojoj javnoj vlasti oda sám sebe da je kriv stanovitomu narušaju;
4. koi je bio zatečen, kad je izvodio ili pokušavao izvesti narušaj.

§. 603.

Dalje.

Pravnim znakovom imade nadalje miesta proti onomu:

5. proti kojemu ima vlastoručno pisana, ili po istom vlastoručno podpisana izprava, iz koje se može razabrati stanovit narušaj, koi mu se pripisuje;
6. koi je po izvedenom narušaju, neimajući inoga vierodostojnoga povoda,
   a) uskočio, ili
   b) skrivao se;
7. kod kojega imade miesta sliedećim okolnostim, i to:
   a) kod kojega, na njegovoj osobi, ili u njegovom stanu, ili u pohraništu po njem odabranom nadje se znamenjah, orudja ili predmetah, s kojih se zaključiti može na narušaj, i koi se o tom nije kadar opravdati, ili
   b) koi je u slučaju, gdie se radi o takovom narušaju, koi predpolaže osobito orudje ili naprave, ili o kojem je poznato, da je izveden osobitim orudjem ili osobitimi napravami, u vrieme, kad se je izveo narušaj, posiedovao, pravio, nabavio, ili nastojao zadobiti takovo orudje ili takove naprave, koje mu po njegovom zvanju ili zanimanju ili sasvim nisu potrebne, ili nisu potrebne za ino šta, nego za narušaj.
8. Koi je
   a) namieru, da je naumio izvesti narušaj, riečmi ili pismom izrazito očitovao, ili

b) nakon učinjena narušaja pripoviedao, da ga je izveo.

9. Koi je

a) drugoga koga nastojao navesti na izvedenje narušaja, ili na sukrivnju ili dioničtvo u istom, ili

b) tražio savieta i obaviesti o sredstvih za izvedenje, ili

c) drugoga koga prije ili poslie narušaja prosiò, da osigura (assekurira) uspieh narušaja.

10. Koi je

a) na miestu, gdie je izveden narušaj, prisutan bio u vrieme, kad je isti bio izveden, ili

b) malo vremena prije počinjena narušaja posiedovao takovu stvar, koja je neposredno za narušajem nadjena na miestu od narušaja,

a u oba slučaja (*a* i *b*) nemože se ovo sa vierojatnostju tumačiti s inoga kojega uzroka, nego s uzroka narušaja, po istom izvedena, ili

c) na miestu od narušaja u ono doba, kad je isti bio izveden, zabavljao se takovimi čini, koji se barem nemogu tumačiti inako, nego tako, da se je ili namieravao ili u istinu počinio narušaj, ili

d) na miestu, gdie se je izvelo ili pokušavalo kriomičarstvo, ili blizu ovoga miesta, u vrieme ovoga izvedenoga narušaja nalazio se poklabučen, skriven ili vrebajuć.

11. Koi je tragove od narušaja uklanjao, zatirò ili uništivao, ili nastojao uništit ih, ukloniti ili zatèrti, ili inače nastojao predusrest izsliedovanju vlastih, uredah ili zavodah, odredjenih da odkrivaju narušaje dohodarstvene.

12. Koi je po obliku, odieći ili drugih osobitih obilježjih baš onakov, kao što narušnika opisuje koi sviedok.

bb) Glede narušajah, izvedenih predmeti pohranjenimi.

§. 604.

Okolnosti, pomenute u sliedećih §§. 605, 606 i 607, obsižu osobite znakove za utemeljenje sumnje pravne o tom, da je tko

a) predmete takove, koji se nadju kod njega, na njegovoj osobi, u njegovom stanu, ili u pohraništu po njem odabranom, i glede kojih

aa) neizkaže, da ih je po propisu nabavio, ili po zakonu proizveo ili priredio, ili da ih je podvèrgò ocarini ili porezu, premda je dužan bio to učiniti; ili

bb) glede kojih je s inih razlogah, neodvisno od osobitih znakovah, pomenutih u §§. 605, 606 i 607, nastala pravna sumnja, da su isti predmet ili pomoćna sredstva narušaja dohodarstvena, pak ove sumnje nedokine dèržatelj podnešenimi razjašnjenji,

posredstvom narušaja dohodarstvena nabavljao, proizvodio, ili na pohranište prenosio sám ili po drugih, ili da ih pohranjuje u svèrhu, da se sakrije ovaj narušaj dohodarstveni, ili da je isti

b) posredstvom narušaja dohodarstvena nabavljao, proizvodio ili na pohranište prenosio sám ili po drugih, ili da je u pohranu uzeo ili pohranjivao u svèrhu, da se sakrije narušaj dohodarstveni, takove predmete, kojih je imao kod sebe,

na svojoj osobi, u svom stanu ili u pohraništu, kojim se ili sám koristi, ili koje nadgleda, nego koji prigodom uredovanja urednikah dohodarstvenih ili naredjenikah od stražanstvah ili nisu bili nadjeni ondie, ili su bili nadjeni u bitno promienjenom stanju pod okolnostmi, s kojih se može s razlogom zaključiti, da su uklonjeni ili promienjeni u namieri, da se sakrije narušaj dohodarstveni; ili da je isti

c) posredstvom ovoga narušaja dohodarstvena, ili izvodeći isti uklanjao ili promienjivao takove predmete, kojih bi bilo imalo biti kod njega, na njegovoj osobi, u njegovom stanu, ili u pohraništu, kojim se ili sám koristi ili koje nadgleda, nego koji prigodom uredovanja urednikah dohodarstvenih ili naredjenikah od stražanstvah ili nisu bili nadjeni, ili su bili nadjeni u bitno promienjenom stanju pod okolnostmi, s kojih se može s razlogom zaključiti, da je ovaj uklon ili promiena učinjena narušajem dohodarstvenim, ili u izvedenju narušaja dohodarstvena.

§. 605.

Koji su ti znakovi.

Znakovi, na kojih se po položaju razmierjah osniva sumnja u jednom ili više odnošajah, pomenutih u §. 604, pod *a)*, *b)* i *c)*, jesu sliedeći:

1. Ako se pomenuta osoba, koju urednici dohodarstveni ili naredjenici od stražanstvah, izvèršujući zakonitim načinom svoju povlasticu uredovnu, pozovu da prisustvuje ili da sudieluje pri

preiskivanju ili drugom uredovanju, koje se imade obavit pri istoj, ili da dade obaviestih, da pokaže robu ili ine predmete, ili u obće da izpuni koju od dužnostih, naloženih joj po zakonu,

a) biegstvom uzteže ili pokuša uztegnut, da nezadovolji uzazivu, koi joj je izdan, ili ako se

b) pomenutim urednikom ili naredjenikom opire prietnjom ili silom, ili ako druge uzazivlje, da se opru ovim urednikom ili naredjenikom, ili ako

c) inako prieči ili tvorno nastoji prepriečit, da pomenuti urednici ili naredjenici neovèrše diela uredovnoga, ili ako

d) predmete takove, koji se nalaze kod nje, ili u prostorinah, gdie je ista prisutna, baci od sebe, ili inako ukloni ili uništi, ili ih na način takovi, koi otegotjuje ili obezuspiešuje uredovanje pomenutih urednikah ili naredjenikah, pretvori, ili pokuša uklonit, uništit, ili na pomenuti način pretvoriti,

pak ako u svih ovih slučajevih, (*a*, *b*, *c*, *d*) iz postojećih okolnostih nebude inoga vierojatnoga razloga za to, nego da se izvede ili sakrije narušaj dohodarstveni, o kojem se radi.

2. Ako pomenuta osoba uredniku dohodarstvenomu ili poslužniku, ili naredjeniku od stražanstvah, službujućemu u svèrhu, da se preprieče ili odkriju narušaji dohodarstveni, povodom ovoga službovanja ponudi, dade ili obeća poklon, bilo u daru bilo u stanovitoj koristi,

i ako se je osim toga u oba slučaja (1, 2) obavljenim dielom

uredovnim, ili obavljenom službom saznalo za to, da predmeti, glede kojih nastanu okolnosti, pomenute u §. 604, pod *a)*, *b)* i *c)*, ili u istinu postoje, ili da ih više neima, ili da su se u svojem stanju bitno promienili.

§. 606.

Dalje.

Znakovi, na kojih se osniva sumnja u jednom ili više odnošajah, pomenutih u §. 604, pod *a)*, *b)* i *c)*, jesu nadalje sliedeći:

3. Ako pomenuta osoba na predmetih, glede kojih uporavljuje se §. 604, ili na shranah ili prostorinah zatvorenih, gdie su se ovakovi predmeti ili nalazili, ili gdie budu nadjeni,
   a) sama, ili po kom drugom otvori ili povriedi, ili pokuša otvorit ili povriediti zapor uredovni, ili
   b) premda joj je po zakonu ili propisu naloženo bilo, da čuva uredovni zapor, ako toga, što se je otvorio ili povriedio zapor, neopravda u okolnostih takovih, u kojih se neda s vierojatnostju zaključiti, da se je otvorio ili povriedio slučajno ili po pometnji nesumnjivoj.

§. 607.

Dalje.

Znakovi, na kojih se osniva sumnja u odnošajih, pomenutih u §. 604, pod *a)*, jesu nadalje sliedeći:

4. Kada se kod kojega obèrtnika posredstvom preiskivanja nadje kakov predmet, glede kojega postoje okolnosti, pomenute u §. 604, pod *a)*, ili u neobičnoj

tajnoj shrani, koju je pri preiskivanju urednikom ili naredjenikom preiskivajućim, prije, nego što su naišli na istu, propustio prijavit ili otvoriti, ili pako na takovom pohraništu, u kojem se po naravi istoga obično nepohranjuje takovi predmet, i kojega neobično upotrebljivanje obèrtnik pri preiskivanju nije prijavio prije, nego što se je obnašlo ovo upotrebljenje.

5. Ako tko o predmetu, nadjenom pod okolnostmi, pomenutimi u §. 604, slovo *a)*, radi izkaza, što ga je dužan podnieti, prinese
a) izpravu lažno sačinjenu, ili
b) izpravu krivotvorenu, ili
c) izpravu, koja bitnu neizpravnost potvèrdjuje za istinu, ili
d) izpravu, izdanu o drugih predmetih istoga roda i vèrste, a ne o onih, o kojih je ista prinešena,
i ako dovoljnoga razjašnjenja o neistinoj ili neizpravnoj naravi izprave niti on dade, niti iz okolnostih izidje jasno na vidielo, da nije znao za pomenutu narav izprave.

cc) **Glede kriomičarstva protuzakonitim uvozom robe.**

§. 608.

Osobiti znakovi krivnje ili dioničtva u kriomičarstvu protuzakonitim uvozom robe iz inozemstva, ili iz iznimakah carinskih, jesu sliedeći:

1. ako tko na robi, o kojoj neizkaže da je izvora ovozemskoga, i koja bi za razlučenje ovozemskoga izvora imala bit po propisu oskèrbljena oznakom uredovnom, ili pako oznakom (privatnom), koju je dužan nanj staviti obèrtnik sám,
a) krivotvori oznaku tako, da je prikladna izkazat ovozemski izvor, ili

b) na robu stavi oznaku lažnu, koja bi mogla služiti za izkaz pomenutoga izvora, ili

c) oznaku, odredjenu za ovaj izkaz i snimljenu s kojega komada, prenese na komad drugi.

2. Ako se kod takovoga, koi nije obèrtnik, nadje roba u obće, ili makar i kod obèrtnika ako se nadje roba tolika ili takova, koja nespada k njegovomu obèrtu, i koja znatno nadilazi razmierja dèržatelja, ili ako se kod obèrtnika nadje roba, spadajuća k njegovomu obèrtu, pak ako nesamo dèržatelj glede ove robe nepodnese po zakonu naložena mu izkaza o nabavi, izvoru ili ocarini, nego ako još ova roba,

a) premda bi po zakonu imala bit oskèrbljena uredovnom oznakom, koja joj naznačuje izvor ovozemski, i premda se ista nalazi u takovom stanju, u kojem je propisano da se stavi i čuva oznaka,

aa) ili posve nije oskèrbljena propisanom uredovnom oznakom,

bb) ili je oskèrbljena neistinitom uredovnom oznakom,

cc) ili je oskèrbljena takovom uredovnom oznakom, koja je prenešena s drugoga kojega komada, ili ako

b) imade na sebi takovu uredovnu ili privatnu oznaku, koja izrazito pokazuje inozemsko miesto proizvodjenja, ili kakovo inozemsko poduzetje obèrtno, ili

c) je, kao što je dokazano, izvora inozemskoga.

3. Ako tko robu, o kojoj nepodnese po zakonu naložena mu izkaza o nabavi, izvoru ili ocarini,

a) prigodom kad ju šalje u drugo miesto, u odpremanju, ili pošto stigne na svoje opredielište, propusti prijaviti ili staviti kod ureda, kod kojega bı ju po propisu bio imao prijavit ili staviti, i ako iz postojećih okolnostih neizidje na vidielo, da nije toga propustio u namieri, da vlasti nesaznadu za robu,

ili ako je isti

b) u pograničnom kotaru protuzakonito,

aa) neimajući propisane uredovne dozvole, noćju pomenutu robu na drugo koje miesto pošiljao, razvozio ili prenosio, ili to isto činio

bb) danju, istina, nego bez propisane uredovne sviedočbe, ili po drugom putu, a ne po onom, koi je propisan u sviedočbi, ili ako je

cc) bez propisane uredovne sviedočbe, ili nestavivši je k uredu, postojećemu u miestu, ili k razdielu straže dohodarstvene, nalazećemu se ondie, uzeo u pohranu, ili ju pohranjuje,

a iz okolnostih neizlazi na vidielo, da nije namieravao izvesti ili sakriti kriomičarstvo.

4. Ako

a) onaj, koi je dužan izkazati nabavu, izvor ili ocarinu robe, naznači drugu koju osobu, o kojoj tvèrdi, da je od iste prešla roba na njega, pak ako se kod daljega pretresanja obnadje da ju je lažno naznačio, ili ako

b) osoba, zanimajuća se tèrgovinom, tvèrdi, da je robu, o kojoj je dužna izkazati nabavu ili izvor, dobila od čovieka nepoznata, ili od takova, kojemu nezna za prebivalište,

pak ako se u oba slučaja *a)* i *b)* nepokaže iz okolnostih, da je taj prokaz učinjen iz pometnje ili zaboravnosti.

5. Ako obèrtnik

a) lažno prokaže,

aa) da pravi ili priredjuje predmet takovi, što ga nije napravio ili priredio, ili

bb) da ga je ustupio drugomu kojemu posiedniku, kojemu ga nije u istinu ustupio,

ili ako obèrtnik,

b) koi je dužan voditi knjige obèrtničke, bitni sadèržaj izprave, koju je izdao o razpačanom kojem predmetu, na propisano vrieme ili posve neupiše u ove knjige, ili ga upiše ali ne suglasno s istom,

i ako u oba ova slučaja *(a* i *b)* neima dovoljnoga razjašnjenja, koje bi ukidalo sumnju, da nije namieravao činit kriomičarstvo, podupirat ga ili zatajivati.

6. Ako se kod obèrtnika, kojemu je obèrt stavljen pod nadzor (kontrolu), u pèrkos zabrani nadje na kojem miestu toliko i takovih predmetah, kojih po osobitih propisih o ovèrhi ove kontrole ili posve nebi smio imati, ili ne u stanovitoj naravi ili kolicini, ili ne u miestu stanovitom, pak ako on glede ovih predmetah nepodnese po propisu naložena mu izkaza o nabavi, izvoru ili ocarini.

c) Podkriepljenje pravne sumnje.

aa) Okolnostmi, s kojih se zaključiti može na sklonost, ili osobiti povod od strane okrivljenika.

§. 609.

Pravna sumnja, proizhodeća iz znakovah, pomenutih u §§. 602, 603, 605, 606, 607, 608, podkriepljuje se (§. 600, br. 2), kada neodvisno od ovih znakovah, s obzirom na glas, razmierja, ili način življenja od okrivljenika, iz izvidjenih okolnostih jasno izidje na vidielo sklonost istoga, ili osobiti povod da je izveo, podpomogò ili unapredio narušaj, kojega sumnja pada na njega, ili pako drugi koi narušaj srodni.

§. 610.

Niekoje od ovih okolnostih.

Okolnostim, na kojih se osnivat može sumnja, pomenuta u §. 609, i prikladna za podkriepljenje pravnih znakovah, pribrajaju se primiera radi sliedeće:

1. Ako je okrivljenik radi prijašnjega narušaja dohodarstvena od iste vèrste, od koje je narušaj, o kojem se radi, ili radi prijašnjega srodnoga narušaja dohodarstvena ili već prije bio potegnut pod iztragu, i nije bio za nekriva proglašen osudom uslied toga izrečenom, ili ako se u ovoj iztragi obnadje za krivca, ili
2. ako se je pouzdano i na način sumnjiv družio s jednom ili više takovih osobah, o kojih je znao, da izvode, podupiru ili unapredjuju narušaje dohodarstvene od iste vèrste, o kojoj se radi, ili pako srodne narušaje dohodarstvene, ili

3. ako onaj, proti kojemu postoje pravni znakovi kriomičarstva, nemože izkazati, da se hrani na način pošten, ili
4. glede kriomičarstva ili težkih narušajah dohodarstvenih:
   a) ako koi obèrtnik
      aa) upisuje u svoje knjige obèrtničke takove bitne neizpravnosti, koje su prikladne, da se sakrije kriomičarstvo ili težki narušaj dohodarstveni, ili
      bb) krivotvori svoje knjige obèrtničke na način, koi služi za ovu svèrhu, ili
      cc) osim knjigah obèrtničkih, koje pokazuju pravo stanje i tečaj njegova obèrtovanja, vodi druge neizpravne knjige, i krije one, a naprotiv pokazuje ove pri preiskivanju ili inih razpravah, koje obavljaju vlasti dohodarstvene, i koje se odnose na obèrtovanje, ili
   b) ako obèrtnik, koi je dèržan voditi knjige obèrtničke, bez valjana razloga uztegne ili pokuša uztegnuti knjige po njem vodjene, da u njih nezagledavaju dohodarstveni urednici ili naredjenici, ili vlasti, koje su odredjene da obavljaju postupak o narušajih dohodarstvenih, ili
   c) ako se kod kojega obèrtnika opazi i dovoljno nerazjasni očevidno nerazmierje izmedju kolicine ili naravi predmetah, kojih je drugim razpačao, i izmedju kolicine ili naravi predmetah ili tvarih, kojih si je nabavio, ili izmedju veličine ili uredjenja pomoćnih sredstvah ili napravah, kojimi se služi pri svom obèrtovanju, ili

d) ako je tko radi nabavljanja ili prodavanja robe dopisivao s jednom ili više takovih osobah, koje su bile uglavljene radi ponovljena ili osigurana kriomičarstva u smislu §. 222, ili §. 233, br. 1, ili radi težkih narušajah dohodarstvenih pod okolnostmi, pomenutimi u §.271, ili koje su bile uglavljene kao začetnici ili učinitelji takova narušaja dohodarstvena, koi je sastojao u sklopljenom ili nastavljenom družtvu kriomičarskom, i ako je ovo dopisivanje bilo takovo, da iz istoga biva jasno, da je okrivljenik znao o tom, da one osobe izvode narušaje od jedne ili više pomenutih vèrstah, i da je š njimi obćio u svèrhu, da si predmete narušajah nabavi, ili sredstvom istih prodade, ili da sebi osigura uspieh narušajah.

5. Ako je obèrtnik, proti kojemu imade pravnih znakovah, da je u svom obèrtovanju izveo ili pokušao izvesti narušaj dohodarstveni, prije istoga, jednoj ili više onih osobah, koje su po propisih dohodarstvenih odredjene da nadziraju njegovo obèrtovanje, ili da ovèršuju diela uredovna, tičuća se njegova obèrtovanja, pod okolnostmi, s kojih se očevidno zaključiti može na namieru, da si pri ovèršivanju njihove službe pomenute osobe učini prijaznimi, opetovano davao, namicao, ponudjao ili obećavao darovah ili inih stanovitih koristih, kojih je zabranjeno davati, namicat i primati.

***bb)* Obranom, koja je obnadjena da je lažna.**

§. 611.

Pravna sumnja, proiztičuća iz drugih znakovah, podkriepljuje se, izim slučajevah, pomenutih u §. 608,

pod 4, još i time, ako se pravno dokaže protivna stvar od onoga, što je okrivljenik naveo za razslabljenje znakovah proti njemu postojećih, dakle ako se je očevidno lažno branio.

d) Osobiti razlozi sumnje glede propisanih izkazah

§. 612.

Red carinski napominje niekoje osobite razloge sumnje, koje uvažavati treba glede izkaza o nabavi, izvoru ili ocarini (Red carinski §§. 324 i 325).

III. Pozivanje okrivljenika.

1. Ako se znade za njega i za boravište mu.

a) Načelo.

§. 613.

Ako se znade za okrivljenika i za boravište mu, tad treba ga pozvati na iztragu.

Poziv imade mu obznanit koi ured dohodarstveni ili poglavarstvo onoga miesta, gdie se nalazi okrivljenik. Osobe vojničke, nezatečene neposredno u činu, treba pozivati posredstvom njihovih starijih.

b) Kod okrivljenikah, stojećih pod skèrbstvom.

§. 614.

aa) Kako se pozivaju.

Ako osoba, koja se ima potegnuti na iztragu, stoji pod vlasti otčinskom, pod tutorstvom ili skèrbstvom, treba u isto vrieme kad joj se izdaje poziv, ili, ako za pomenutu okolnost dozna vlast stopram u tečaju iztrage, treba odmah, čim ju je doznala, i zakonitoga

zastupnika, to jest: otca, tutora, tutoricu ili skèrbnika o povedenoj razpravi obaviestit u onom slučaju, ako je boravište ovoga zastupnika

a) poznato vlasti iztražnoj, i

b) ako se nalazi u okolišu dèržavnom.

§. 615.

bb) Postavljanje zastupnika ureda radi.

Ako se zakoniti zastupnik nenalazi ondie, gdie je stanovište vlasti iztražne, tad imade ova vlast u isto doba kad izdaje poziv, ili odmah kako sazna za pomenutu vlastitost okrivljenika, maloljetnoj ili pod skèrbstvo stavljenoj osobi ureda radi postaviti čestita i sposobna čovieka kao zastupnika u povedenoj razpravi. Ako nastane uviet, propisani u predjašnjoj točki (§. 614), da se t. j. zakoniti zastupnik obaviesti o povedenom postupku, treba istomu ujedno s ovom obaviestju obznaniti, da je zastupnik postavljen ureda radi, s tim dodatkom, da će se postupak neprekidno nastaviti, i da će se, ako niti sám glavom nedodje u pomenuto miesto, niti tamo neostane dotle, dok se neokonča postupak, a niti neimenuje vlasti punomoćnika ondie prebivajućega, zastupniku ureda radi postavljenomu uručivati sva pisma, koja se po zakonu upravljat imadu zastupniku osobe, stojeće pod skèrbstvom.

c) Kakovi su pozivi.

§. 616.

aa) Poziv uvietan ili bezuvietan.

U slučajevih, u kojih se radi o takovom narušaju dohodarstvenom, na koi po zakonu nije zaprietjena kazan zatvora, imadu vlasti, odredjene da iztražuju na-

rušaje dohodarstvene, pravo, dvojako pozivat okrivljenika u ročište, i to:

a) ili buzuvietno i nenaznačivši pobližje krivnje, glede koje će se imat braniti,

b) ili uvietno s naročitom primietbom, da će se u slučaju, ako nedodje na dan ustanovljeni, ili ako do istoga dana, ako mu je to u pozivu bilo izrazito stavljeno na volju, nepodnese pismena očitovanja, ili ako napokon iz valjanih razlogah nebi prosio, da mu se odredi novi rok, ovaj propust smatrati kao mučeće priznanje, i da će se bez svakoga daljega preslušavanja okrivljenika na temelju istoga priznanja izreći odluka.

§. 617.

bb) Potrebštine poziva uvietna.

Poziv uvietni imade se svagda činiti pismeno i dostavljat uz pismenu primku. U tom pozivu imadu se izrazito i razgovetno napomenut okolnosti, o kojih će se okrivljenik imat očitovati.

U pozivu uvietnom treba ročište ureći na takovo vrieme, i poziv dostaviti za dobe tako, da okrivljeniku primiereno vrieme preostane, a najmanje da mu preostane rok od tri dana računajući od dostave do ročišta.

§. 618.

cc) Slučajevi, u kojih se imade poziv činiti bezuvietno.

Poziv imade se svagda bezuvietno činiti radi takovih narušajah dohodarstvenih, na koje je, neodvisno od kaznih na imovinu, odredjen zatvor kao kazan, ili kao pooštrenje kazni. Isto to treba uvažavat i onda, kad iz obavljenih izvidjanjah na vidielo izidju takove okolnosti, kod

kojih zakon odredjuje ili dopušta, da se kazan pooštri gubitkom pravah ili povlasticah, da se narušnik očituje za nesposobna zadobiti povlasticah, da se odpravi iz kojega miesta, kojega kotara, ili iz koje pokrajine, ili da mu se ime oglasi.

§. 619.

dd) **Bezuvietni poziv nakon poziva uvietna.**

U slučajevih, u kojih je poziv učinjen bio uvietno, nego gdie se kašnje obnadje za potrebno, da se izda poziv bezuvietni, imadu iztražne vlasti pravo, odredjivat ovaj poziv bezuvietni.

§. 620.

ee) **Koga treba staviti na iztragu.**

Osim slučajevah, u kojih je okrivljenik u zatvoru, treba pomoćju poglavarstva miestnoga, ili ako se stanovište poglavarstva nenalazi ondie, gdie prebiva okrivljenik, pomoćju načelstva obćinskoga, na preslušavanje stavit onoga:

1. glede kojega se je polag okolnostih osobe, ili polag naravi kazni, stavljene na narušaj, bojati, da bi se mogao uztegnut iztragi, ili onoga,
2. koi na bezuvietni i kao što treba dostavljeni poziv nedodje.

2. Ako se nezna za okrivljenika ili za boravište mu.

a) **Javna obznana.**

§. 621.

aa) **Neuvèrstivši je u novine.**

Ako se nezna za okrivljenika ili za boravište mu, tad će,

a) ako vriednost predmeta od narušaja dohodarstvena, koju pronaći treba po propisu §§. 49 do 51, nenadilazi sto forintih, ili

b) u obće kod manjih narušajah,

poglavarstvo onoga miesta, gdie je bio zaustavljen ovaj predmet, na način tamo obični izdati javnu obznanu, i u istoj onoga, koi scieni da imade tražbinah na stvar zaustavljenu, pozvati, da uz trideset danah dodje pred vlast iztražnu, jer će se u protivnom slučaju sa zaustavljenom stvarju postupati po zakonu.

§. 622.

bb) Uvèrstivši ju u novine.

Ako vriednost predmeta nadilazi sto forintih, tad treba odrediti, da se ovakova obznana ne samo izdade po poglavarstvu onoga miesta, gdie je bio predmet zaustavljen, nego da se i s rokom pozivnim od devetdeset danah triput uvèrsti u novine pokrajinske.

b) Kako se postupa, kad okrivljenik nedodje pred vlast iztražnu.

§. 623.

Ako okrivljenik, za koga se nezna, ili kojemu se nezna za boravište, nedodje pred vlast iztražnu uz ustanovljeni rok: tad treba na temelju okolnostih, ureda radi izvidjenih, presudu izreć u smislu zakonah.

c) Iznimka od propisah o predhodnoj obznani.

§. 624.

Iznimki od propisa, kojim se naredjuje predhodna obznana, imade glede takova narušnika, za koga se nezna, ili kojemu se nezna za boravište, miesta u slučaju onom,

ako je predmet bio uhitjen neposredno prigodom, kad je izvodio ili pokušao izvesti kriomičarstvo.

U ovom slučaju imade se opis predmetah zaustavljenih pribiti pri vlasti kotarskoj, upravljajućoj poslove dohodarstvene, i ostavit ondie pribijen četèrnaest danah. Ako se nejavi vlastnik za devetdeset danah, računajući od dana zaustave, tad zapada stvar bez obznane i bez presude kaznene.

Nego vlastniku ostaje priuzdèržano, ako je kadar dokazati, da po ovom zakonu proti njemu neima miesta jamčenju zaustavljene stvari za dotične kazni na imovinu, prije izmaka od tri godine, računajući od dana, kojega bieše stvar uhitjena, potierati svoje pravo na način, propisani u §. 166 pod *b)*, i sa posliedicami, pomenutimi u §§. 167 do 169.

d) Zaustava stvari, kod koje neima znakovah od narušaja dohodarstvena.

§. 625.

Ako takovu stvar, kojoj se za vlastnika nezna budi po osobi budi po boravištu mu, koi dohodarstveni urednik ili naredjenik, ili straža pogranična ili dohodarstvena uhiti pod okolnostmi, koje nesadèržavaju nikakovih pravnih znakovah narušaja dohodarstvena: tad treba s predmetom postupati po propisu prava gradjanskoga, glasećem o stvarih nadjenih.

IV. Preslušavanje.

1. Ustanove obćenite.

a) Vrieme, kada se čini.

§. 626.

Odmah kako dodje okrivljenik uslied poziva nanj upravljena, treba ga bezodvlačno preslušati.

b) Svèrha preslušavanja.

§. 627.

Svèrha je svakoga preslušavanja:

1. objasniti narušaj, u koliko se točno nezna za isti ili za okolnosti mu;
2. izsliedovati, dà li je okrivljenik i u koliko krivac narušaja;
3. saznati, dà li se osim okrivljenika drugim osobam i to kojim upisati može u grieh krivnja ili dioničtvo.

c) Početak preslušavanja.

§. 628.

Svako preslušavanje imade početi time, da se okrivljenik ozbiljno opomene, da je dužan po istini i po duši odgovarat na svaki upitak, i klonit se svake neistine, upornosti i svakoga okolišanja.

d) Upitci obćeniti.

§. 629.

Zatim sliede upitci o imenu mu i prezimenu, o dobi, rodnom miestu, o vierozakonu i roditeljih, dà li je oženjen? o drúgu ženitbenom i o dieci mu, o načinu kako se hrani, o njegovom posliednjem boravištu, dà li je već kada bio pod iztragom, i napokon, dà li znade, zašto se sada preslušava.

e) Neprekidno nastavljanje.

§. 630.

Preslušavanje treba, koliko moguće, bez prekidanja nastaviti do svèršetka.

f) Kako treba preslušavati.

§. 631.

Preslušavati treba sasvim pristojno i mirno. Treba se sasvim kloniti pogèrdnih nazivah ili izrazah naprema preslušaniku. A tako isto i ozbiljnost pri tom potrebita nesmije izvèrgavat se u ponašanje oporo ili takovo, kojim bi se preslušanik mogao ustrašiti ili pomesti.

g) Zabranjena sredstva pomoćna.

§. 632.

Pod težku odgovornost zabranjeno je pri preslušavanju služiti se:

a) sredstvi usilnimi, ili prietnjom istih;
b) obmamom izmišljenih okolnostih čina ili izmišljenih sredstvah dokaznih;
c) neistinitom naznakom, da su takove okolnosti čina ili dokazane ili vlasti poznate, koje su joj ili nepoznate, ili o kojih ona samo predmnieva;
d) tamahnimi ili dvoumnimi upitci;
e) obećavanjem blažjih kaznih ili bezkažnjivosti.

h) Oprez, kada se preslušavanje produljuje na više siednicah.

§. 633.

Za medjuvrieme preslušavanja, produljenoga na više siednicah, ima preslušanik, koi se nenalazi u zatvoru, zavietovati, da se neće niti udaljiti, niti sakrivat do svèršetka iztrage, ako vlast iztražna obnadje, da se to nebi slagalo sa tečajem iztrage.

2. Preslušavanje redovito.

a) Začima se sa sumarnim preslušavanjem.

§. 634.

Vlast iztražna začima iztragu sumarnim preslušavanjem:

1. ako ova vlast sama izvidja učin i obavlja prediztragu, ili
2. ako sumarnoga preslušavanja nije obavila vlast ona, koja je izvidila učin.

b) Prelaz od preslušavanja sumarnoga k preslušavanju redovitomu.

§. 635.

Ako u ovih slučajevih (§. 634) nakon preslušavanja sumarnoga bude uvietah za nastavu iztrage (§. 594): tad ima vlast, u koliko to dopuštaju obavljena izvidjanja i izreke okrivljenikove, bez prekidanja nastaviti preslušavanje po propisih, valjanih o redovitom preslušavanju. Ako propis, sadèržan u §. 596, nije bio izpunjen prije preslušavanja sumarnoga, nije slobodno s ovoga razloga niti prekidati započetoga preslušavanja, niti odgadjati prelaza od preslušavanja sumarnoga k preslušavanju redovitomu. Sastavak, odredjeni u onom propisu, treba u ovom slučaju sačiniti poslie pèrve siednice preslušavanja redovitoga.

c) Ako se okrivljenik krati odgovarati.

§. 636.

aa) U obće.

Ako se pri redovitom preslušavanju okrivljenik krati odgovarati na stavljene mu upitke, tad vlast iztražna, uvaživši okolnosti postojeće, imade pravo:

a) dèržat ga u zatvoru dotle, dok sám nezaprosi da se presluša, i dok neobeća, da će kao što treba odgovarati, ili

b) ako se radi o takovom narušaju, za koi zakonom nije odredjena kazan zatvora a nije ni propisano ni dopušteno koje od pooštrenjah kazni, pomenutih u §. 65, predstaviti mu točku po točku dotične okolnosti čina s opomenom, da će se iste, ako i nadalje uznapreduje u svom ponašanju, pri riešivanju smatrati kao dokazane. Ako i nakon ove opomene uzkrati, kao što treba odgovarati na stavljene mu upitke, tad se ovo njegovo ponašanje imade smatrati kao múčeće priznanje okolnostih čina, predstavljenih mu s ovom opomenom, i zaglavit preslušavanje, ako time bude izcèrpljen predmet.

Nego u slučaju, pomenutom pod *a)*, nesmije se okrivljenik bez dozvole vlasti zemaljske, upravljajuće poslove dohodarstvene, dèržat u zatvoru preko jednoga mieseca danah.

§. 637.

bb) Napose kod manjih narušajah.

Ako se u slučaju, malo prije (§. 636) pomenutom, radi o takovom manjem narušaju, koi nije prikladan za redoviti postupak, treba u pravilu postupat onako, kao što je propisano u §. 636 pod *b)*, i iztragu zaglavit s múčećim priznanjem okrivljenikovim. Ako bi sbog osobitih razmierjah narušaj bio od takove važnosti, da bi potrebno bilo, na način, pomenut u §. 636 pod *a)*, primorat okrivljenika, da obširno odgovara na stavljene mu upitke, tad može to odrediti vlast kotarska.

d) **Kako se postupa, kad okrivljenik taji čin.**

§. 638.

Ako okrivljenik taji krivnju ili dioničtvo, što mu se u grieh upisuje: treba ga upitati, što je kadar navesti za razslabljenje predstavljenih mu okolnostih; poglavito pako, kako možda iz okolnostih miesta gdie, i vremena kada je izveden čin, može dokazati nemogućnost, da ga je počinio.

e) **Upitci posebni.**

§. 639.

Ako toga nemože dokazati, treba upitke nastavit i davat mu ih u takovom redu, da okolnosti i dokazna sredstva, za koja znade vlast i kojimi se isti okrivljuje, malo po malo izlaze na vidielo, da se zamienito podupiru i podkriepljuju, te da se time osviedoči okrivljenik, da mu dalnje tajenje neće pruditi naprema dokazom očevidnim.

f) **Kad se opaze protuslovja.**

§. 640.

Kod datih odgovorah treba poglavito paziti na to, dà li preslušanik u svojih potonjih odgovorih neprotuslovi svojim prijašnjim odgovorom. Ako se opazi protuslovje, tad treba okrivljeniku, čim upravljajući urednik obnadje da je primiereno za svèrhu iztrage, pročitati miesto protuslovno, i upitat ga: kako se može o tom opravdati.

g) **Kad nadalje taji.**

§. 641.

Ako pod ovimi okolnostmi uztraje preslušanik pri tajenju glavne stvari, ili barem u pogledu jedne ili

više bitnih točakah: tad mu treba napokon predstavit dokaze proti njemu glaseće, imenovati sviedoke, pak zatim radi njegova uglavljenja postupati po propisu ovoga zakona.

h) Kad prizna svoju krivnju.

§. 642.

Ako preslušanik pri redovitom preslušavanju prizna svoju krivnju ili odmah s početka ili kašnje, tad treba izreku njegovu neprekidno spisat, i uzgrednimi pitanji samo tako upravljat ju, da se time zadobije podpuna pripovied čina u istinu izvedena i svih okolnostih, koje su s činom skopčane.

i) Kad preslušanik napomene inih narušajah.

§. 643.

Kad preslušanik osim narušajah, koji se iztražuju, napomene još i inih, tad ga treba i o ovih preslušat, i pri tom izvidit čin, u koliko to bude potrebno.

k) Spisavanje svega onoga, što bi moglo biti za opravdanje okrivljenika ili za izpričanje krivnje njegove.

§. 644.

Upitke, stavljene preslušaniku, treba takodjer i onamo upravljati, da se izvidi sve, što iztraženiku, nedajući mu prilike za okolišanje, može služit za opravdanje, i što dokazati može ili njegovu posvemašnju nedužnost, ili barem manji stupanj njegove krivnje.

l) U obće okolnostih olakotjujućih ili opravdavajućih.

§. 645.

Iz izvidjanja učina ili iz izrekah okrivljenikovih proiztičuće okolnosti olakotjujuće, ili služeće za opravdanje istoga, imade u obće vlast iztražna ureda radi pretresivat onom istom točnostju, kao i okolnosti otegotjujuće.

m) Pravo okrivljenika: braniti se.

§. 646.

Iztraženik vlastan je onomu, čime se vlast po pravu služi za uglavljenje njegovo, sve ono suprotstaviti, štogod može dokazati njegovu nedužnost ili umaliti njegovu krivnju, ili u ovu svèrhu iole doprinieti na način, primiereni zakonom i propisom. Uslied toga dakle treba istoga pozvati, da podjedno sa svojom obranom u obće navede okolnosti olakotjujuće, a napose razloge, koji bi za slučaj, ako bude osudjen, govorili za ublaženje kazni putem milosti. Pri tom treba podučit okrivljenika, da mu glede riešitbe, koja se po strogom pravu izreći ima, nemože bit od štete, ako navede razloge, koji govore za ublaženje kazni.

n) Konačna predstava.

§. 647.

Na svèrhi preslušavanja redovitoga ima vlast iztražna

a) izvidjene bitne okolnosti čina, u koliko se iz istih vidi krivnja ili dioničtvo okrivljenika,

b) dokaze o ovih okolnostih čina, postojeće proti istomu, i

c) zaključke, glede njegova uglavljenja iz izvidjenih okolnostih i iz dokazah izvedene,

u kratko nego izrazito sabrat u jedno, i okrivljeniku još jedanput predstaviti s upitkom, dà li može, i šta može osim onoga, što je u preslušku već sadèržano, navesti za svoju obranu.

Preslušanika treba opomenuti, da mu je prosto zahtievati, da mu se dozvoli vrieme od promišljanja, uz koje će odgovoriti na ova pitanja, i podniet svoju obranu konačnu. Kako ove opomene, tako i sve ono, što mu je uslied gori navedene odredbe bilo predstavljeno, treba obširno pobilježit u napisniku.

o) Obrana konačna.

§. 648.

Pošto preslušaniku bude po §. 647 predstavljen konačni posliedak iztrage, može isti nanovo ujedno sabrati sve, i ustmeno ili u osobitom pismu predložit ono, što misli da je kadar navesti za svoju obranu. Ako toga radi prosi, da mu se dozvoli rok, tad će mu ga iztražna vlast podielit na primiereno vrieme, i to kod iztragah neobično obširnih najviše na četèrnaest danah. Ako okrivljenik podnese pismen sastavak, imade se isti priklopiti napisniku. Pri sastavljanju pisma od obrane može se okrivljenik poslužiti zastupnikom, i zahtievati, da se zastupniku iz napisnika priobći prepis onoga miesta, u kojem je pomenuto ono, što mu bieše po §. 647 ujedno predstavljeno.

Ako konačno očitovanje iztraženikovo sadèržaje novih, za riešitbu važnih okolnostih, treba iste prosuditi, i nastavit iztragu dotle, dok se neizcèrpi

predmet. Ako povodom obrane konačne bude povedena dalja iztraga, tad treba na svèrhi ove dalje iztrage na način, propisani u §. 647, predstavit okrivljeniku samo one okolnosti čina i one dokaze, koji su iz iste proizišli, a ne one, koji su okrivljeniku bili već predstavljeni po propisu istoga paragrafa.

3. Odredbe osobite.

a) Ako imade znakovah od kakova čina, kažnjiva po obćenitih zakonih kaznenih.

§. 649.

aa) Obaviešterje vlasti kaznene.

Ako iz razprave izidju na vidielo takove okolnosti, koje se mogu smatrati kao pravni znakovi za povedenje postupka po obćenitih zakonih kaznenih: tad treba to odmah objavit onoj vlasti kaznenoj, koja je zvana iztraživati predmet, i treba upitat ju, dà li joj se iztraženik izručit imade. Dok nestigne odgovor, valja polag okolnostih imati potrebit pozor, da okrivljenik neuteče.

§. 650.

bb) Izručenje okrivljenika vlasti kaznenoj.

Ako se radi o iztragi zločinstvenoj, i ako izjavi sud kazneni, da je potrebno izručit mu okrivljenika, treba istoga odmah izručiti sudu kaznenomu.

Ako se iz postojećih okolnostih razabrati može drugi koi prestupak, ili prost prekèršaj redarstveni, i ako vlast kaznena zahtieva izručbu okrivljenika, tad imade se isti, ako se nalazi u zatvoru radi narušaja dohodarstvena, po svèršenoj iztragi o narušaju dohodarstvenom izručiti pomenutoj vlasti kaznenoj.

§. 651.

cc) Iztraživanje okrivljenika, nalazećega se u zatvoru kod ine koje vlasti kaznene.

Ako se onaj, koi se po ovom zakonu ima potegnuti na iztragu, nalazi u zatvoru budi kod suda zločinstvenoga, budi kod druge koje vlasti, tad se isti, u porazumljenju s pomenutim sudom ili s pomenutom vlastju, u preslušaonicah suda ili vlasti imade preslušat u ono doba, koje toga radi odredi ovaj sud ili ova vlast. Na isti način treba nastavit i okončat preslušavanje, ako u vrieme, kada bieše okrivljenik izručen sudu kaznenomu (§. 650), preslušavanje nije još bilo dovèršeno.

b) Prosudjivanje razmierjah o imovini okrivljenikovoj.

§. 652.

U koliko se bez zatezanja postupka u glavnoj stvari učiniti može, imade vlast, nego nepreslušavši vierovnikah ili dužnikah, niti nečineći procienbah, za tečaja iztrage nastojat o tom, da sazna razmierja o imovini okrivljenikovoj, za da bude kadra prosuditi, dà li se sa vierojatnostju uzeti može, da se neće moć iztierati kazni pripadajuće.

c) Dužnost: doći glavom.

§. 653.

Kadgod vlast ili izvidjajući ured zahtieva, ima svaki okrivljenik glavom doći predanj, i odgovarati bez posredovanja kakova zastupnika. Osim ovoga slučaja može okrivljenik narediti, da ga zastupa punomoćnik.

d) Kakova prava uživa zastupnik skèrbljenika.

§. 654.

Zakonitomu, ili po vlasti ureda radi postavljenomu zastupniku okrivljenika, stojećega pod skèrbstvom, prosto je istina, dèržeći se zakonah, podhvatit sve ono, što mu se potrebno uzvidi za dobro osobe, povierene skèrbi njegovoj. Istoga, ili punomoćnika, kojega je imenovao i vlasti obznanio, treba prizivat k onim dielom uredovnim, kojim je po zakonu okrivljenik vlastan prisustvovat ili glavom ili po zastupniku. Nego zastupnik nije vlastan zahtievati, da se priziva k preslušavanju ili da bude sám preslušan o narušaju.

e) Svèršetak postupka sa malolietnikom ili skèrbljenikom.

§. 655.

Isto tako, ako fali potvèrda zakonitoga zastupnika o dostavljenoj mu obznani, da će se povesti razprava, neima se priečit niti svèršetak iztrage, niti izreka presude u onom slučaju, kad je okrivljenik malolietan ili pod skèrbstvom, i kad mu je vlast iztražna dala zastupnika ureda radi. Nego ako nastane slučaj, pomenut u §. 82, treba glede dosudjivanja kazni dèržat se zakonitih ustanovah ovoga paragrafa.

Glava šesta.

O spoljašnjih potrebnostih pri izvidjanju i iztraživanju.

I. Naredjivanje vlastih izvidjajućih i iztražujućih.

§. 656.

1. Kako vlasti ove imadu bit sastavljene.

Vlast, koja izvidja učin ili obavlja saslušak, ima bit sastavljena:

1. iz urednika upravljajućega,
2. iz jednoga perovodje (aktuara), i
3. pri izvidjanju i saslušku, koi se neobavlja po poglavarstvu miestnom, iz pristojnika, propisanoga u §. 657.

U kratkom postupku netreba perovodje.

§. 657.

2. Tko se ima prizvati kao pristojnik.

Pri izvidjanju i saslušku, koi se neobavlja po poglavarstvu miestnom, ima se prizvati da bude pristojnik

a) pri narušajih, prikladnih za redoviti postupak, u pravilu javni koi urednik, koi je usposobljen za sudstvo zločinstveno ili za sudstvo o težkih prekèršajih redarstvenih; i samo onda, kada takovoga urednika u samom miestu nije moguće dobiti,

a da se nezateže postupak, slobodno će bit prizvati drugoga urednika političkoga ili sudbenoga. A ako bez pomenute štete nebude moguće ni takovoga urednika dobaviti u samom miestu, prosto će bit prizvati kojega člana od načelstva obćinskoga, a napokon u pomanjkanju svih ovih osobah dvojicu sviedokah nepristranih;

b) u kratkom postupku treba za pristojnika pozvati koju osobu poglavarstvenu; a ako takove osobe u samom miestu nemoguće bude za razpravu dobiti, a da se nezateže postupak, treba pozvati kojega člana od načelstva obćinskoga, a napokon u pomanjkanju ovakovih osobah dvojicu sviedokah nepristranih.

U koliko okolnosti dopuštaju, treba nastojati, da osobe, koje uslied naredbe ove budu prizvane, umiju čitati i pisati, ili barem čitati.

§. 658.

3. Tko nemože biti ni upravljajući urednik ni pristojnik pri izvidjanju ili iztraživanju.

Upravljajući urednik pri izvidjanju učina, pri prediztragi i pri iztragi redovitoj nemože, izim slučaja, pomenuta u §. 515, biti onaj, koi se nalazi u razmierju takovu, uslied kojega nije moguće smatrat ga kao sviedoka nesumnjiva, budi za okrivljenika ili jamca, budi proti njim. U slučajevih, gdie je uslied §. 657 pristojnik potrebit, nemože ni za takovoga uzeti se onaj, o kojem je znano upravljajućemu uredniku, da se nalazi u razmierju takovu, po kojem nemože se smatrati kao nesumnjiv sviedok proti okrivljeniku, ili jamcu.

II. Napisnik.

1. Uredovna diela, o kojih ima se sačinjati napisnik.

§. 659.

O izvidjanju učina, o svakom izpitu, koi je za to potrebit, i o svakom saslušku ima se pod nadgledom urednika, koi razpravu upravlja, voditi napisnik.

U postupku kratkom može se napisnik vodit po samom tom uredniku.

2. Sadèržaj napisnika.

a) Pravilo.

§. 660.

U svakom napisniku valja navesti miesto, dan i uru, gdie i kada se sačinja, a zatim i osobe pritomne. U uvodu ima se u kratko kazati povod uredovnoga diela, o kojem se sačinja napisnik, i u obće sve ono, što je potrebno, da se točno i potanko razloži nesamo tečaj, koi je pri postupku obdèržavan, nego i savez izmedju pojedinih činah a i pravilnost postupka.

b) Napose navedeni predmeti, koji treba da su sadèržani u napisniku.

§. 661.

Svaki napisnik ima sadèržavati:

1. sve, na povedeni postupak odnoseće se okolnosti, izvidjene obavljenim uredovnim dielom;
2. sve po povierenstvu iliti komissii pri izvèršivanju uredovnoga diela učinjene spažnje, koje su

kadre razjasniti predmet od razprave, ili koje mogu bit za porabu pri riešavanju;

3. sve odredbe, koje u tečaju izvidjanjah ili saslušakah, u napisniku opisanih, budu učinjene radi uredovnih tih dielah;
4. sva pitanja, data onim, koji se izpituju ili saslušavaju, a tako i izreke tih osobah.

3. Kako se ima sačinjati napisnik.

§. 662.

Svako u izpitu ili saslušku dato pitanje ima se uvèrstit u napisniku na jednom, a odgovor na isto pitanje na drugom stupcu pod osobitim po redu tekućim brojem.

4. Kako se spisuju odgovori.

a) Pravilo.

§. 663.

Onomu, koi se izpituje ili saslušava, dopušteno je, da može svoj odgovor sám kazivati u pero; u kojem slučaju ima se isti odgovor spisati od rieči do rieči. Ako li se isti neće da posluži pravom ovim, treba tad odgovor njegov svagda spisati u koliko moguće vlastitimi njegovimi riečmi, i odmah pročitat mu ga, dodavši pitanje: dà li je na taj način pravo napisan. Ako zaište, da se štogod promieni, ima se i ta promiena spisati, ali tako, da se ništa neizbriše ni nepreinači u onom, što je jurve napisano.

b) Prizivanje tumača.

§. 664.

aa) Poradi neznanja jezika.

Ako onaj, koi se izpituje ili saslušava, negovori nijednoga jezika, kojemu je viešt upravljajući urednik ili perovodja, ima se prizvati sposoban tumač, kojega, ako je u obće zaprisežen za prevode iz pomenutoga jezika, treba na prisegu tu opomenuti; izvan ovoga pak slučaja treba da se isti zakune, da će vierno i pravo prevesti svako pitanje, i da će vierno i pravo kazati sve, što bude izrekò onaj, koi se izpituje ili saslušava.

§. 665.

bb) Poradi manah tielesnih, koje od strane izpitanika ili saslušanika otegotjuju saslušak.

Ako je izpitanik ili saslušanik niem, ali ako umije pisati, ima mu se dati svako pitanje ustmeno, na koje isti treba da odgovori pismeno. Gluhomu, koi umije čitati i govoriti, ima se pitanje dati pismeno, na koje će on, pročitavši ga, odgovoriti ustmeno. Ako li je niemi neviešt pisanju, gluhi neviešt čitanju, ili ako gluho-niemi neumije čitati ili pisati: ima se tad uzeti tumač, koi će znat u znakovih obaviestiti gluhoga o stavljenih mu pitanjih, ili točno razumieti odgovore niemoga iz znakovah njegovih. Što se tiče zakletve takovoga tumača, valja postupati po ustanovi gorinavedenoj (§. 664).

§. 666.

cc) Osobit oprez pri izpitivanju ili saslušavanju sredstvom tumača.

Kada u izpitivanje ili saslušavanje bude prizvan tumač (§§. 664 i 665), dužna će biti vlast, koja obavlja izvidja-

nje ili iztragu, pozorno paziti na to, dà li se izpitanik ili saslušanik i tumač medjusobno razumiju onom lakoćom, koja ukida svaku sumnju, da su se pitanja i odgovori kao što treba preveli ili saobćili, i da su se zamienito kao što treba shvatili i razumieli. Vlast ima o svem tom uvèrstit u napisnik spažnje svoje, a napose sumnje, koje bi se porodile o podpunom znanju tumača, ili o izpravnosti medjusobnoga porazumka.

§. 667.

dd) **Zaiskivanje višje odredbe, kada nastanu kakove težkoće.**

Kada u slučajevih, o kojih govore paragrafi predidući (664 i 665),

a) neima u miestu, gdie izpitivanje ili saslušak biva, ili neima na blizu sposobnoga tumača, ili kada

b) porad tielesnih manah drugih, nego što su gorinavedene, ili porad zapriekah drugih nedadu se izvesti ustanove pomenute,

ima se slučaj takovi prijaviti višjoj vlasti dohodarstvenoj s molbom, da ista učini dalju naredbu, koja po okolnostih bude potrebita.

c) Ustmeno izpitivanje.

§. 668.

„Izpitivanje sviedokah i vieštakah, zatim saslušavanje okrivljenika, pozvanoga beuzvietno, ima svagda bivat ustmeno, u koliko §. 665 nenaredjuje inako. Nego vieštaci mogu izreku svoju dati i pismeno. Ako se isti posluže ovom dozvolom, ima se tad pismeno njihovo mnienje priklopit napisniku, ali ujedno i uvèrstit u napisnik glavni sadèržaj podnešenoga toga mnienja. Kako

ovo miesto u napisniku, tako i pismeno mnienje treba da bude podpisano po vieštacih.

5. Sastavljanje dokazah.

§. 669.

Pri sastavljanju dokazah treba vladat se polag ustanovah, sadèržanih u poglavju sliedećem.

6. Zaglavak i potvèrda napisnika.

a) Konačna pitanja i podpisivanje izpitanika ili saslušanika.

§. 670.

Po dovèršenom izpitivanju ili saslušku ima se još jedanput pročitati izpitaniku ili saslušaniku napisnik, sastavljen o izrekah njegovih, i ima se još jedanput upitati izpitanik ili saslušanik, dà li imade još štogod, što bi promieniti ili dodati trebalo.

Ako učini kakovu primietbu, ima se, bez svake promiene u tekstu, potrebiti dodatak uvèrstiti na kraju od napisnika.

Zatim treba da se po izpitaniku ili saslušaniku napisnik na svakom arku vlastoručno podpiše, ili, ako je pisanju neviešt, rukoznakom njegovim potvèrdi.

b) Podpisivanje i pečatjenje od strane vlasti.

§. 671.

Zaglavljeni napisnik ima se podpisati po upravljajućem uredniku, i po osobah, koje uslied §. 656 budu pritomne pri uredovnom dielovanju. Ako napisnik sastoji iz više arakah, treba da se sašije, i da nanj udari pečat svoj nesamo upravljajući urednik, nego i

prizvani pristojnik, pri čem se krajevi od konca imadu utvèrditi pečatom. Na svekolike priloge od napisnika ima upravljajući urednik, a ako je napisnik vodjen po perovodji, ima ovaj na naličju napisati ime svoje.

c) Napisnici dioni.

§. 672.

Ako važnost predmeta i obširnost iztrage bude tolika, da se stvar neuzmogne svèršiti u jednoj siednici, ima se uzrok toga navest na kraju napisnika od pèrve siednice. U svakoj sliedećoj siednici ima se zabilježiti dan i ura, kada se je ista započela i zaglavila; a što se tiče čitanja i podpisivanja napisnikah, vodjenih u svakoj siednici, treba se vladati po onom, što je gori propisano (§§. 670 i 671).

III. Pregled i pohranjivanje spisah od razprave.

§. 673.

1. Dnevnik.

O svakoj razpravi, koja se u pravnom postupku, što ga zakon ovaj naredjuje, obavlja budi radi jednoga, budi skupno radi više narušajah dohodarstvenih, ima vlast iztražna vodit osobiti dnevnik. U ovom dnevniku treba da od onoga časa, kojega se postupak započne, od dana do dana zabilježuje sve, štogod se u razpravi dogodi, štogod bude primljeno ili naredjeno. Svakolika, na iztragu odnoseća se, stigavša ili izdata pisma, izprave, napisnici ili ostali spisi, koji ovamo zasiecaju, imadu se u dnevniku navesti onim redom, kojim su sliedili jedan za drugim. Svaki spis, koi u dnevniku bude uvèršten, i svako u istom navedeno dielo ima se po tekućem redu označit osobitim brojem. Spisi, koji su u dnevniku pobilježeni, imadu se svagda

pohranjivati zajedno, i to razredjeni po tekućem redu dnevnika. Ako je potrebno bilo, jedan ili drugi spis saobćiti drugoj kojoj vlasti, ima se i to izrazito zabilježiti u dnevniku. Doglasi tajni, uslied kojih se je narušaju u trag ušlo, ili uslied kojih se je činilo izsliedovanje, nespadaju, istina, u dnevnik niti medju spise, koji se u istom bilježe, i s toga doglasi takovi imadu se pohranjivati napose polag osobitih, o tom postojećih naputakah; ali pri svem tom treba naznačiti u dnevniku, dà li je stigò tajni kakov doglas, i gdie se isti nalazi. Na svèršetku iztrage ima dnevnik podpisati onaj urednik, koi ga je vodio; a ako isti nije sám načelnik vlasti, za iztraživanje naredjene, ima ga podpisati i taj načelnik. To isto treba da se učini i onda, kada nastavljanje iztrage bude predano drugomu kojemu iztraživajućemu uredniku ili drugoj kojoj vlasti.

§. 674.

2. Podnošenje spisah razpravnih, i uvèrštivanje dielah, učinjenih po svèršetku iztrage.

Ako razprava bude podnešena vlasti, zvanoj da stvar rieši, imade se svagda priklopiti i dnevnik.

Nasuprot kada se u tečaju iztrage daju obaviesti i razjašnjenja, ostaje dnevnik kod vlasti iztražujuće. Odluke, koje se učine po svèršetku iztrage, i naredbe, koje po vlasti iztražujućoj budu učinjene, za da se izvèrši presuda kaznena, imadu se takodjer uvèrstiti u dnevnik.

Glava sedma.

O dokazih glede okolnostih čina.

Odsiek pèrvi.

Ustanove obćenite.

§. 675.

1. Načini dokazni, izrazito propisani.

U slučajevih, za koje propisi dohodarstveni izrazito naznačuju način dokazni, koi se uporavit ima, n. pr. boletu kao dokaz ocarine, nemogu se dopustiti druga sredstva dokazna.

§. 676.

2. Obćenit uviet, bez kojega neimaju se uvažavati sredstva dokazna.

Okolnost, koje okrivljenik nije priznao, može se proti njemu smatrati kao dokazana samo onda, kada mu je sredstvo dokazno, na kojem se ima osnivati uglavljenje, obznanjeno bilo pri iztragi razgovetno i tako, da je okrivljenik u stanju bio poslužit se zakonitimi sredstvi za opovèrći ga i pobiti.

§. 677.

3. Vriednost dokazah.

Pri procienjivanju dokazah ima se uzet za pravilo, da se nijedan dokaz neima prosudjivati sám

ob sebi, nego svaki u savezu sa svomkolikom iztragom. Čim dakle vierodostojnost kojega dokazà nasuprotnimi okolnostmi postane sumnjiva, gubi dokaz silu svoju, i na ovi način razslabljeni dokaz nemože se više smatrati kao podpun.

Odsiek drugi.

O dokazih za okolnosti čina od narušaja.

I. Priznanje.

1. Vèrste priznanja.

§. 678.

Priznanje može biti ili uredno (formalno) ili prosto (jednostavno).

2. Priznanje uredno.

a) Moć istoga.

§. 679.

Okolnosti, koje okrivljenik izpoviedi priznanjem urednim, imadu se smatrati proti njemu kao podpuno dokazane.

b) Vèrste priznanja urednoga.

§. 680.

Priznanje uredno može se dati očitovanjem ili naročitim ili múčećim.

c) Očitovanje naročito.

§. 681.

Priznanju urednomu ima miesta očitovanjem naročitim, kada isto bude učinjeno

1. pred vlasti, za izvidjanje učina ili za iztraživanje narušaja sastavljenoj onako, kao što je propisano u §. 656, ili pred kojim poglavarstvom političkim ili sudbenim,
2. u stanju podpuno zdravoga razuma, i
3. ne golim potvèrdjivanjem, nego točnim i razgovetnim izbrajanjem okolnostih, koje treba da priznanjem budu dokazane.

d) Priznanje múčeće.

§. 682.

aa) Način, kako se čini.

Uredno priznanje čini múkom okrivljenik, koi

a) nehajuć za uslovni poziv, pismeno mu dáti (§§. 616 i 617), i premda mu je poziv pred ustanovljenim ročištem dostavljen bio na vrieme propisano (§. 617), niti dodje pred vlast na ustanovljeni dan, niti dade pismeno očitovanje, gdie mu je to izriekom na volju ostavljeno, ili

b) koi prigodom samoga sasluška, premda je u stanju podpuno zdravoga razuma, krati se na način, pomenuti u §. 636, sl. *b)*, odgovorit na stavljena mu pitanja, nemareć za to, što mu je uslied rečenoga propisa, sadèržanoga u §. 636, sl. *b)*, naročito izjavljeno bilo, da će se to kratjenje smatrati kao priznanje múčeće.

§. 683.

bb) Moć dokazna.

Priznanje múčeće može se kao dokaz uzeti samo glede onih okolnostih, koje u pozivu ili u napis-

niku od sasluška navedene budu s naročitim dodatkom, dá će se smatrati kao istinite, i samo onako, kao što su ondie navedene.

§. 684.

cc) Uvažavanje očitovanja pismenoga.

Očitovanje pismeno, ako nebude u pozivu naročito dopušteno podnieti ga, neće valjati niti će bit kadro pobiti priznanje múčeće. To medjutim neće priečiti, da se čine dalja izvidjanja ili iztraživanja, ako t. j. pismeno očitovanje, premda bez dopusta podnešeno, sadèržaje okolnostih takovih, kojih pretres mogao bi važan biti za podpuno razjašnjenje učina, ili za odkritje ili uglavljenje drugih sukrivacah ili dionikah.

3. Priznanje prosto.

a) Pojam.

§. 685.

Priznanje prosto uzima se da je ono, koje bude učinjeno, ne pred kojom od vlastih, navedenih u §. 681, br. 1, nego pred kojimgod, za rukovanje dohodarstvenih propisah naredjenim uredom ili dèržavnim urednikom, kada po zakonu obavlja uredovno koje dielo, a imenito koje bude učinjeno:

a) kada se sačinja opis čina, ili
b) kada se obavlja drugo kakovo izpitivanje po uredu ili po uredniku.

b) Moć dokazna.

§. 686.

Priznanje prosto valja kao dokaz glede okolnostih, u istom izpovidjenih, onda:

1. Kada učinjeno bude
   a) bez silovanja i bez ikakvoga navedenja, i
   b) u stanju podpuno zdravoga razuma, i
   c) ne golim potvèrdjivanjem, nego točnim izbrajanjem okolnostih, o kojih se radi;
2. Kada priznanje takovo bude nesamo ustmeno učinjeno, nego i pismeno, u opisu čina, u napisniku, ili u drugom kojem pismu sastavljeno, i kada po onom, koi je priznanje takovo dao, bude vlastitom rukom pisano, ili barem podpisano, ili ako isti nije kadar pisati, a ono rukoznakom potvèrdjeno pred dvojicom sviedokah nepristranih;
3. Kada je u obziru izpravnosti podpisa ili rukoznaka zadovoljeno uvietom, pomenutim u §. 692, br. 1 i 2, §. 693, br. 1 i 2 i §. 694;
4. Kada se sadèržaj priznanja slaže s ostalimi izvidjenimi, i inako dokazanimi okolnostmi čina; i napokon
5. Kada okrivljenik o povodu svoga priznanja, ili o okolnostih, istim izpovidjenih, nije kadar navesti dovoljnoga razloga, koi bi pobudjivao temeljitu sumnju proti vierodostojnosti priznanja.

4. Opoziv priznanja.

§. 687.

Priznanje budi naročito budi múčeće, ako je providjeno potrebnostmi zakonitimi, nepobija se potonjim tajenjem ili opozivom, niti navodjenjem okolnostih protuslovnih, osim ako iztraženik dade dovoljan razlog krivoga svoga priznanja, ili navede okolnostih tako-

vih, koje, pošto obnadjene budu da su istine, neobhodno sumnju pobudjuju glede priznanja učinjenoga.

II. Izprave.

1. Naredba obćenita.

§. 688.

U slučajevih, za koje dohodarstveni propisi ustanovljuju formalnosti ili ostale uviete, kojimi izprave, za dokazivanje dopustne, imadu bit oskèrbljene, za da valjati mogu kao dokaz, nemogu se izprave, protupropisno sačinjene, ili bitnih manah na sebi imajuće, upotrebiti za izkaz, koi bi se o stvari kojoj dati morao.

2. Izprave javne.

§. 689.

a) Moć dokazna.

Izprave, po javnom uredu ili makar i po kojem za izdavanje takovih izpravah naredjenom uredniku izdate po dužnosti uredovnoj i službenoj, valjaju kao pravni dokazi o onom, što sadèržavaju u sebi.

§. 690.

b) Navlastito napisnici.

Ima se smatrati, da je pravno dokazano sve ono, što po vlasti, na propisani način (§. 656) sastavljenoj, glede izvidjanja učina, ili glede iztrage kaznenoga slučaja, ili po poglavarstvu sudbenom ili političkom o uredovnom dielu, koje je skopčano s izvidjanjem ili s iztragom, bude ubilježeno u napisnicih.

3. Izprave ine.

§. 691.

a) **Na korist izdatnika.**

Inim jednostrano sačinjenim izpravam, u koliko zakon ovaj nenaredjuje što inako (§. 739), neima se dati viera na korist onoga, koi ih je sačinio, ili u kojega su imenu sačinjene.

§. 692.

b) **Proti istomu.**

Izprava, po komugod izdata i vlastoručno pisana ili podpisana, koja se neima po §§. 685 i 686 uzeti kao priznanje prosto, ima se o okolnostih, u istoj izraženih, smatrat proti izdatniku kao dokaz,

1. ako izdatniku pregleda radi bude pokazana, i
2. ako on prizna podpis za svoj, ili ako se dokaže, da je podpis njegov, i vèrhu toga
3. ako neprinese izjašnjenja, koje bi kadro bilo izpraviti ili opovèrći ono, što je u izpravi sadèržano.

§. 693.

c) **Proti komu tretjemu.**

Izprave imadu moć dokaznu i proti osobam sliedećim, imenito:

a) proti onomu, koi je naročito ili múčeć opunomoćio izdatnika za onaj posao, na koi se izprava odnosi;

b) proti onomu, koi jamči za izdatnika u obziru toga posla;

c) proti onomu, koi je u obće naprema izdatniku u takovom pravnom odnošaju, po kojem se on glede posla toga smatrat ima kao obvezan izdatnikovimi čini ili propusti.

Nego potrebno je pri tom:

1. da izprava pregleda radi bude pokazana onomu, proti komu ima služiti za dokaz;
2. da podpis izdatnikov bude priznan ili dokazan;
3. da nebude dato izjašnjenje, koje bi kadro bilo izpraviti ili opovèrći ono, što je u izpravi sadèržano.

§. 694.

d) Kako se dokazuje izpravnost vlastopisa.

Ako onaj, o kojem se misli da je izdatnik izprave, taji, da je izpravu on pisao ili podpisao, ili ako se tvèrdi, da je prinešena izprava vlastopis kojega pokojnika ili odsutnika, komu se za boravište nezna, pak ako bude protuslovljeno izpravnosti prokaza ovoga: tad se izpravnost takova vlastopisa ima dokazat ili prispodobivši ga s drugimi priznatimi ili dokazanimi vlastopisi, ili na drugi koi način.

Ovo prispodabljanje ima se, gdie potrebito bude, činiti i pomoćju jednoga ili dvojice vieštakah po vlasti kako iztražnoj, tako i presudnoj.

Ostavlja se razsudu vlasti presudne, da po naravi postojećih okolnostih odluči, koja se dokazna moć može dosuditi obavljenoj prispodobi vlastopisah.

III. Kazivanja sviedokah.

1. Potrebštine u obziru kakvoće sviedokah.

a) Sviedoci vierodostojni.

§. 695.

Za vierodostojnost svakoga sviedoka izisskuje se:

1. da je prevalio osamnaestu godinu života svoga, i da se kazivanje njegovo neodnosi na okolnosti takove, koje su se dogodile prije, nego što je on dobu tu postigò;
2. da nije bio obsudjen kao krivac kojega zločinstva, ili radi zločinstva stavljen pod iztragu, pak odpušten samo s nedostatka dokazah;
3. da neživi u omrazi s okrivljenikom, i
4. da neima očekivati ni neposredno ni posredno
   a) kakove koristi iz onoga, što potvèrdjuje kao istinu, ili
   b) kakove štete iz okolnostih, za koje tvèrdi, da se nisu dogodile.

b) Sviedoci zavèržni i sumnjivi.

§. 696.

Posve zavèržni sviedoci jesu sliedeći:

a) oni, koji po naravi svoga duha ili uma nisu mogli istine saznati pouzdano, ili nisu kadri kazat istine na način nedvojben;

b) svaki u obziru kazivanja o okolnostih, koje su se dogodile prije, nego što je navèršio četèrnaestu godinu svoga života;

c) oni, koji su obsudjeni bili kao krivci zločinstva ili prestupka, učinjena s nakanom prevare ili iz pohlepe za dobitkom.

Ostali sviedoci, kojim fali kojagod od potrebštinah, navedenih u §. 695, imadu se smatrati kao sumnjivi.

c) Sviedoci sumnjivi.

§. 697.

aa) Za branjenje okrivljenika.

Za branjenje okrivljenika mogu se smatrati kao sviedoci sumnjivi:

a) oni, koji su s okrivljenikom u rodu ili tastbini i to u kojemgod, u §. 177 navedenom razmierju;

b) svaki, koi je naprema okrivljeniku u razmierju službe, doklegod razmierje ovo traje;

c) oni, koji su jurve osudjeni bili radi kriomičarstva dèrzovita, ili koji budu uglavljeni radi toga narušaja (kriomičarstva dèrzovita) budi u istoj iztragi, budi u posebnoj, nego koja se riešava u isto doba, kada se radi o branjenju i o koristi takovoga okrivljenika, proti kojemu ima pravnih znakovah krivnje ili dioničtva u kriomičarstvu.

§. 698.

bb) Proti okrivljeniku.

Proti okrivljeniku imadu se smatrati oni sviedoci kao sumnjivi, koji su u kojemgod, u §. 177 navedenom razmierju prema osobi, koja odtuda, ako okrivljenik bude kažnjen, ima očekivati korist kakovu.

d) Prosudjivanje nedostatakah ureda radi.

§. 699.

Vlasti iztražne i presudne imadu ureda radi prosudjivati, dà li proti osobam, koje su preslušane kao sviedoci, negovore okolnosti takove, uslied kojih se iste imadu smatrati kao sviedoci sumnjivi ili zavèržni.

2. Potrebštine glede kakvoće samoga kazivanja.

a) Obćenite.

§. 700.

Da kazivanje sviedoka uzmogne valjati kao dokaz, potrebno je:

1. Da bude učinjeno na način, propisani u §§. 663, 664, 665, pred kojim poglavarstvom sudbenim ili političkim, ili pred kojom vlasti, polag propisa uredjenom po §. 656, i
2. u stanju podpuno zdravoga razuma, i
3. bez silovanja i bez ikakvoga navedenja, i
4. po vlastitom znanju i poznavanju;
5. Da bude podkriepljeno prisegom;
6. Da razgovetno i izrazito pripovieda okolnosti, o kojih treba da potvèrdi istinu; i
7. Da se vierodostojnost kazivanja nepobija
   a) sumnjom, koja se radja iz sadèržaja njegova, ili
   b) time, što je kazivanje u protuslovju s okolnostmi jurve izvidjenimi.

b) Napose u obziru zaprisizanja.

§. 701.

aa) Sviedokah zavèržnih.

Sviedoci, koji su posve zavèržni, nemogu se pripustit na prisegu (zakletvu).

§. 702.

bb) Sviedokah sumnjivih.

U koliko se sviedoci sumnjivi pripustit mogu na prisegu, ima to odlučiti vlast iztražna, zrielo najprie prosudivši razmierja svakolika.

c) Osobita uvažavanje kazivanjah sviedočkih, dobivenih pomoćju tumača.

§. 703.

Kada se prosudjuje dokazna moć kazivanja sviedočkoga, koje po §§. 664 i 665 bude dobiveno pomoćju tumača, ima se obzir imati na opazke, popisane u napisniku uslied §. 666, glede podpunosti i izpravnosti medjusobnoga obćenja.

3. Dokazna moć kazivanjah.

a) Zakletoga urednika ili naredjenika u stvarih uredovnih.

§. 704.

Sviedočanstvo, po zakletom uredniku ili naredjeniku potvèrdjeno pod prisegom uredovnom, čini podpun dokaz u obziru predmeta, uredovnomu njegovomu području doznačenoga, ako t. j. postoje uvieti za kazivanje sviedoka nesumnjiva, i ako iz izvidjanjah neproizhode okolnosti takove, koje pobijaju vierodostojnost sviedočanstva.

b) Dvojice sviedokah nesumnjivih.

§. 705.

Izvan ovoga slučaja iziskuje se za podpun dokaz, ako se isti samo na kazivanju sviedočkom osniva, jednoglasno kazivanje dvojice sviedokah nesumnjivih.

c) Trojice ili više sviedokah sumnjivih.

§. 706.

A može se zadobit podpun dokaz i po trojici ili više sviedokah sumnjivih. Vlast presudna ima u ovakovom slučaju, točno pretresavši svekolike okolnosti, prosuditi podpunost dokaza.

d) Jednoga sviedoka nesumnjiva ili dvojice sviedokah sumnjivih.

§. 707.

Vlast presudna može takodjer, zrielo i u savezu prosudivši sve okolnosti,

1. Izvan slučajevah, za koje zakon napose ustanovljuje stupanj dokazne moći kojega sviedoka, ako inimi dokaznimi sredstvi bude zadobljen polu-dokaz, učiniti, da se isti dopuni kazivanjem jednoga sviedoka nesumnjiva; ili
2. odlučiti, na koliko će kazivanje dvojice sviedokah sumnjivih imat biti jednako kazivanju jednoga sviedoka nesumnjiva.

e) Dvojice krivacah ili dionikah.

§. 708.

Nezapriseženo kazivanje dvojice sviedokah, koji su poradi istoga narušaja kazni podvèrženi kao krivci

ili kao dionici, čini proti okrivljeniku podpun dokaz u obziru okolnostih, odnosećih se na pripravu, izvedenje, pokušaj ili na sakritje narušaja, ako su ova kazivanja

1. oskèrbljena potrebštinami, navedenimi u §. 695 i u §. 700, br. 1, 2, 3, 4, 6 i 7, i
2. ako se po sadèržaju podpuno slažu medju sobom,
3. ako okrivljeniku pri suočenju budu u lice ponovljena, i
4. iznova potvèrdjena po sviedocih, izza kako im je obznanjena bila kazan, koja ih postić ima po zakonu kao krivce ili dionike narušaja,
5. ako su u suglasju s ostalimi izvidjenimi i na drugi način dokazanimi okolnostmi, i
6. ako se odnose na okolnosti, uslied kojih sviedoci ni u obziru kakvoće kazni, koja će ih po zakonu postići, ni glede miere, na kojoj će se kazan osnivati, neimaju očekivat nikakove koristi od svoga kazivanja.

f) Jednoga krivca ili dionika, kad se steče s kazivanji drugih sviedokah.

§. 709.

Pod istimi uvieti (§. 708) mogu se kao dokazane smatrati okolnosti, potvèrdjene kazivanjem jednoga krivca ili dionika, ako se kazivanje ovo steče s kazivanjem

a) jednoga sviedoka nesumnjiva, ili
b) dvojice ili više sviedokah sumnjivih.

U ovom obziru ima vlast presudna dèržat se onoga, što je u §. 707 propisano.

g) **Jednoga ili više sviedokah, kad se steče s prostim priznanjem.**

§. 710.

Okolnosti, izpovidjene prostim priznanjem, imadu se smatrati kao dokazane,

1. kada od potrebštinah, navedenih u §. 686, manjka priznanju samo ona potrebština, koja je ondie pomenuta pod br. 2, i
2. kada se priznanje potvèrdjuje glede istih okolnostih kazivanjem
   a) jednoga sviedoka nesumnjiva, ili
   b) jednoga krivca ili dionika od istoga narušaja, dèržeći se uvietah, u §. 708 propisanih, ili
   c) jednoga ili više sviedokah sumnjivih; kojega kazivanja moć dokaznu ima vlast presudna prosuditi, uvaživši u savezu okolnosti svekolike.

4. Način, kako se preslušavaju sviedoci.

a) **Posebno preslušavanje sviedokah.**

§. 711.

Svaki sviedok ima se prozvati napose; i pošto bude opomenut da je dužan kazat istinu, valja izpitivat ga o svakoj okolnosti, o kojoj treba da dade obaviesti.

b) **Kako se obavlja preslušavanje.**

§. 712.

Svakoga sviedoka treba prije, nego što će se preslušat, opomenuti naročito, da će se morat zakleti na kazivanje svoje. Poslie presluška ima mu se kazivanje, kao što je u napisnik stavljeno, pročitat

razgovetno, i to pozivajuć se na učinjenu mu opomenu u obziru zakletve.

Opazke, koje sviedok učini prije, nego što će se zakleti, imadu se navesti u napisniku. Zatim će se sviedok, ako ga osobna njegova vlastovitost neizključuje po ovom zakonu od polaganja zakletve, imat zakleti, da je kazao iskreno čistu i podpunu istinu; i da je to učinjeno, ima se zabilježiti u napisniku.

Napisnik treba da preslušani sviedok podpiše, ili da ga potvèrdi svojim rukoznakom, ako nije viešt pisanju.

5. Preslušavanje okrivljenika o kazivanjih sviedočkih.

a) U obće.

§. 713.

O svakoj točki, po sviedoku potvèrdjenoj, valja upitati okrivljenika, proti komu će kazivanje služit za dokaz, dà li ima kakova prigovora proti osobi sviedokovoj ili proti kazivanju istoga.

b) Suočba sviedokah s okrivljenikom.

§. 714.

aa) Kada treba učiniti suočbu.

Kada sviedok izkaže proti okrivljeniku bitnih okolnostih, a ovaj ih taji, nego nije kadar navesti ništa temeljita proti sviedoku ili proti kazivanju istoga: tad treba da se sviedok glavom suoči s okrivljenikom, i da se u napisniku od sasluška ubilježi i obavljena suočba i posliedica njezina.

§. 715.

bb) Kada netreba činiti suočbe.

Nego ako saobćena okrivljeniku kazivanja od sviedokah, koji su mu poimence naznačeni, čine pravomoćan dokaz budi sama po sebi budi u savezu s drugimi sabranimi sredstvi dokaznimi, i ako okrivljenik izriekom nezahtieva suočbe: tad zavisi od razsuda vlasti, dà li će se suočba činiti ili neće.

6. Suočba sviedokah medju se.

§. 716.

Ako se kazivanja dvojice ili više sviedokah neslažu medju sobom glede važnih okolnostih, i ako se očekivat može, da će suočba istih moć razjasniti istinu: slobodno je tad svakoga sviedoka s ostalimi napose suočiti u obziru kazivanjah, medju kojimi postoji bitna različnost. Kazivanja, koja budu učinjena po sviedocih suočenih, imadu se navest u napisniku.

IV. Mnienje vieštakah.

1. Uvieti.

§. 717.

a) U obziru predmeta od presluška.

Mnienje vieštakah može služiti za dokaz samo o takovoj okolnosti, koja se odnosi na umietnost, na obèrt, na zanat, ili na osobitu obrazovanost vieštakah preslušanih.

§. 718.

b) U obziru osobe vieštakah.

Za ovaj dokaz imadu se kao vieštaci upotrebljivati ljudi izkusni i, kao što treba, izučeni u struci, o kojoj se

radi, i koji imadu vlastitosti sviedokah nesumnjivih. Ako bude imenovan takov vieštak, koi nezadovoljava uvietom ovim, bit će okrivljeniku prosto, izkazav zakonite razloge, koji su proti njemu, iskati, da se imenuje vieštak drugi. A i ista vlast, kada saznade, da ima proti imenovanomu vieštaku takova okolnost, koja je u stanju učiniti, da kazivanje njegovo bude po zakonu zavèržno ili sumnjivo, bit će dèržana ureda radi imenovanje takovo opozvati, i imenovati drugoga vieštaka nesumnjiva.

§. 719.

c) Napose, kada se radi o predmetih dèržavne samoprodaje ili o istinosti javne oznake.

Da prosudjuju predmete dèržavne samoprodaje, zatim istinost biljega na papiru, ili uredovnu oznaku, kojom su oskèrbljeni predmeti od potroška ili porabe (kao što je biljeg na kartah igraćih, na novinah, na robi itd.), mogu se u tu svèrhu kao vieštaci pozivati samo urednici, koji su namiešteni kod kojegod od ovih granah upravnih.

2. Činjenje nalaza od strane vieštakah.

§. 720.

a) Zaprisizanje istih.

Ako su vieštaci, koji su zvani izvidjati učin, jurve zapriseženi za onu vèrstu prosudjivanja, za koju se zazivaju, tad se ima zaiskat od njih mnienje, opomenuvši ih potanko na položenu jurve zakletvu. Nasuprot vieštaci, koji još nisu zapriseženi za onu vèrstu prosudjivanja, o kojoj se radi, imadu se zakleti i obećati, da će stvar točno ogledati, i da će kazat istinito i razgovetno sve, što je za rečeno izvidjanje potrebno znati.

§. 721.

b) Miesto, gdie se ima činiti nalaz.

Ako u miestu od iztrage neima viešťakah s vlastitostmi, koje se od njih iziskuju, da mogu dati valjan sud o predmetu, o kojem se radi, ili ako proti izboru istih imade važnih zapriekah, zavisećih od odnošaja njihova prema okrivljeniku: imat će vlast iztražna pravo, predmete te, ako je bez velika troška moguće, poslati prosudjivanja radi u obližnje miesto, gdie pomenutih zapriekah neima. Ako je okrivljenik u zatvoru, neće imat prava u takovom slučaju zahtievati, da bude odpravljen u miesto od prosudjivanja, ako nije kadar sám namiriti troškove, s time skopčane, i ako se nepodvèrgne svim oprezom, koji pri odpravljanju tom budu potrebiti.

§. 722.

c) Obavieštivanje okrivljenika.

Ako se okrivljenik nalazi u miestu, gdie se preslušavaju viešťaci, ili ako je okrivljenik vlasti onoj, koja preslušava viešťake, obznanio zastupnika, nalazećega se u onom miestu, ima se tad okrivljeniku, ili u drugom rečenom slučaju zastupniku njegovomu unapred na znanje dati i ročište, naredjeno za preslušavanje viešťakah, a i ime istih viešťakah. Ako stvar, koja treba da se po viešťacih prosudi, bude radi toga prosudjivanja poslana po vlasti iztražnoj u drugo koje miesto, ili ako u obće preslušavanje viešťakah bude činjeno po drugoj vlasti, koja se nalazi izvan siedišta vlasti iztražne, i ako okrivljenik ili njegov, iztražnoj vlasti obznanjeni zastupnik bude se nahodio u siedištu te vlasti, ima se isti obaviestiti o toj odredbi u isto doba, kad se odredba izdaje.

§. 723.

d) **Opomene.**

Urednikom dohodarstvenim, koji su prisutni na ročištu, a tako isto i okrivljeniku prosto će bit prigodom očevida davat ili neposredno, ili po zastupniku vieštakom one opomene, koje im se potrebne uzvide.

3. Moć dokazna, koju ima nalaz vieštakah.

§. 724.

a) **U obće.**

Da se ustanovi podpun dokaz pomoćju vieštakah, iziskuje se suglasno kazivanje dvojice njih o vlastitostih, koje treba da se dokažu o stvari kojoj. Ako se kazivanja njihova neslažu, ima se prizvati vieštak tretji. Mnienje, uz koje taj tretji pristane, ima se smatrati kao istinito. Ako li tretji taj vieštak nepristane ni uz jedno ni uz drugo mnienje, treba stvar nalaza radi povieriti drugim vieštakom.

U ovom slučaju, gdie se nalaz čini po drugih vieštacih, imat će vlast presudna s obzirom na mnienja, izjavljena po raznih preslušanih vieštacih, na razloge, s kojih se isti u mnienjih svojih nisu sjedinili, zatim s obzirom na zanimanje njihovo, i u obće na postojeće okolnosti prosuditi: dà li se i kolika se moć dokazna može dati posliednjemu suglasnomu nalazu dvojice vieštakah.

§. 725.

b) **Pri procienah.**

Po istih načelih imadu se činiti prociene. Ako se mnienja vieštakah glede vriednosti neslažu medju sobom, ima svota srednja valjati kao prociena.

V. Prisega domirna.

§. 726.

Ako osoba, pod iztragu uzeta, u slučaju, u kojem propisi nenaredjuju izklopno osobitoga načina dokaznoga, neprinese istina podpunoga dokaza o važnoj kojoj i za stvar odlučnoj okolnosti, ali prinese pol ili više nego pol dokaza, pak ako se ponudi, da će okolnost takovu prisegom potvèrditi: može joj tada sud naredbom dopustiti, da dokaz nadomiri prisegom svojom.

Odsiek tretji.

O dokazih, kojimi se izkazuje pribava, izvor ili ocarina.

I. Ustanove obćenite.

§. 727.

1. Načelo.

Da se izkaže iliti posviedoči pribava ili izvor robe, mogu se u tu svèrhu upotrebiti svekolike vèrste dokazne, koje zakon dopušta za obranu okrivljenika. Ocarina, t. j. da je roba ocarinjena, ima se dokazati na način, koi je propisan u redu carinskom.

§. 728.

2. Dokaz o uvozu u okoliš carinski.

Da je predmet koi iz inozemstva ili iz kojega iznimka carinskoga uvežen u okoliš carinski, ima se to posviedočit dokaznimi sredstvi, koja su dopustna za dokazivanje okolnostih čina.

II. Ustanove osobite.

1. Priznanje.

a) Posliedica za onoga, koi ga čini.

§. 729.

Onaj, koi potvèrdi, da je drugomu komu ustupio postojeći još predmet, o kojegă se izkazu radi, uzima time dužnost na sebe, da će glede toga predmeta dati dalje one izkaze, koje je po ustanovah, u redu carinskom sadèržanih, dužan bio dati onda, kad se je stvar nalazila u posiedu njegovom (Red car. §. 322).

b) Posliedica za onoga, koi je robu sebi nabavio.

§. 730.

Ako ova potvèrda (§. 729) onako, kao što je propisano za kazivanje sviedokah, bude data po obèrtniku, kojega je stalno prebivalište u onih zemljah, za koje je kriepostan zakon ovi, i ako stvar, o kojoj je govor, spada medju predmete obèrtovanja njegova: ima se tad pribava robe za onoga, na koga je od obèrtnika prešla, smatrati kao dokazana. U drugih slučajevih imat će se moć dokazna potvèrde, koju je prijašnji posiednik robe dao o ustupu iste, uvažavat na korist onoga, koi se pozove na toga posiednika, i to po načelih, ustanovljenih za dokazivanje pomoćju sviedokah.

2. Kazivanja sviedokah.

§. 731.

A i izvan ovoga slučaja (§. 730), kada je predmet tako neznatan, da bi stvar, ako se sudila bude, spadala medju

manje narušaje, može se kazivanje jednoga sviedoka nesumnjiva uzeti kao podpun dokaz, kada se isto kazivanje slaže s okolnostmi izvidjenimi, i kada se vierodostojnost istoga nepobija ni sadèržajem, ni osobnimi razmierji sviedoka.

3. Knjige obèrtničke.

a) Dužnost, vodit ih.

§. 732.

Koji su obèrtnici dužni uredno voditi knjige obèrtničke o obèrtovanju svojem, ustanovljeno je to u obćenitih propisih o tèrgovini i obèrtu, zatim u osobitih naredbah o izvèršivanju nadzora (kontrole), kojemu su podvèrženi stanoviti obèrti.

b) Potrebštine za vodjenje knjigah.

aa) U obće.

§. 733.

Knjige obèrtničke treba da pokazuju tečaj obèrtovanja u svemkolikom obsegu njegovom, i da se vode pošteno i istinito.

bb) Knjige tèrgovačke.

§. 734.

Obèrtne knjige tèrgovacah imadu napose pokazivati:

1. pribavu predmetah, za izvèršivanje obèrta namienjenih, a ujedno i ime i prebivalište onoga, od kojega je obèrtnik namakò sebi te predmete;
2. prodaju robe, gdie, ako se nije namalicom razpačala, napomenut se ima ime onoga, koi ju je kupio;

3. sve novčane prijetke i troškove, imaline i dugove, koji se odnose na obèrtovanje.

cc) Knjige drugih obèrtnikah.

§. 735.

Osim potrebštinah, propisanih za knjige tèrgovačke (§. 734), imadu obèrtne knjige drugih obèrtnikah pokazivati:

4. na što su obratjeni predmeti, što ih je obèrtnik za izvèršivanje obèrta svoga pribavio; kakov je bio obèrtni postupak, kojemu je predmete te podvèrgo; zatim koji su mu ljudi radili pri obèrtovanju;
5. kolicinu, kakvoću i oznaku proizvodah, što ih je obèrtnim postupkom priradio ili pretvorio, zatim odpadakah, koji su tú preostali, i koji su predmet prodaje, ili prikladni za dalje obradjivanje putem obèrta;
6. prodaju proizvodah, obèrtovanjem priradjenih ili pretvorenih, i odpadakah, koji su od istih preostali, u koliko ti odpadci čine predmet prodaje. Pri upisivanju prodaje treba se vladati po ustanovi §. 734, pod br. 2.

dd) Potrebštine zajedničke.

§. 736.

U vodjenju knjigah obèrtničkih imadu se još u obće obdèržavati sliedeća:

1. vrieme, kada je što od tvarih, robe ili novacah primljeno ili izdato, ili kada je što od tvarih ili robe prešlo iz tvornice u magazine, za gotovu

robu odredjene, ili iz magazinah u prodavaonice, ima bit naznačeno ujedno s množinom, o kojoj se radi;

2. prijetci ili izdatci u tvarih, robi ili u novcu, o kojih budu date potvèrde pismene, ili koji zavise od tèrgovačkih savezah, postojećih s drugimi obèrtnici, imadu se svagda upisati isti dan, kojega se dogode. Prijetci nasuprot i izdatci, koji se sbiju putem namalice, imadu se upisivati barem na koncu svake nedielje (sedmice);
3. pojedini razdieli knjigah obèrtničkih treba da se podpuno sudaraju medju sobom;
4. ako osobiti propisi ustanovljuju sliku, po kojoj knjige obèrtničke imadu bit uredjene za stanovita poduzetja obèrtna, ili ako su propisani posebni oprezi, kojih treba dèržat se pri vodjenju knjigah: valja tad vladati se polag tih ustanovah.

c) Pohranjivanje knjigah obèrtničkih.

§. 737.

Obèrtnici, koji su dèržani voditi knjige obèrtničke, dužni su takodjer, iste knjige pohranjivati iliti čuvati pet godinah, ako gradjanskimi ili obèrtničkimi zakoni nije za to ustanovljen rok dužji.

d) Moć dokazna knjigah.

aa) Proti obèrtniku.

§. 738.

Knjige obèrtničke imadu se o okolnostih, koje su u istih navedene, i koje se odnose na obèrtovanje, smatrat kao dokaz proti obèrtniku, na kojega se račun knjige

vode, ako t. j. obèrtnik nebude kadar dokazati protivno od onoga, što je u knjizi sadèržano, ili ako nedokaže okolnostih takovih, po kojih sumnjivo biva, dà li se pomenute knjige smatrati mogu proti njemu kao vierodostojne.

bb) Na korist obèrtnika.

§. 739.

Ako se radi o izkazivanju pribave ili izvora, tad će knjige obèrtničke glede okolnostih, koje su u njih upisane i koje se odnose na obèrtovanje, imati na korist obèrtnika moć polu-dokaza onda, kada osim uvietah, što ih gradjanski zakoni ustanovljuju za dokaznu moć knjigah obèrtničkih, bude zadovoljeno i potrebštinam sliedećim:

1. pri vodjenju knjigah treba da su se dostojno obdèržavale propisane ustanove (§§. 733 do 736);
2. od obèrtnika, koi želi svojimi knjigami obèrtničkimi poslužit se kao dokaznimi sredstvi, iziskuje se, da poradi kakova narušaja, izvedena ili pokušana za posliednjih šest godinah, računajući nazad od onoga časa, kada se okolnost koja knjigami dokazat ima, nije ni u ovoj, ni u predjašnjoj kojoj iztragi
   a) obsudjen bio kao krivac kriomičarstva, sukrivnje ili dioničtva u istom; ili
   b) samo poradi pomanjkanja pravnih dokazah odpušten izpod iztrage, koja se je proti njemu činila radi kriomičarstva, ili radi sukrivnje ili dioničtva u kriomičarstvu;
3. sadèržaj knjigah, za da se glede pribave ili izvora stanovitoga kojega predmeta uzeti može kao dokaz, treba da se točno slaže s naravi i s oznakom

istoga predmeta, zatim s izpravom, koju je o pomenutom predmetu izdao obèrtnik, kojemu se o knjigah radi;

4. moć dokazna, podieljena knjigam obèrtničkim, valja samo u toliko, u koliko neima proti njoj dokaza o takovih okolnostih, koje umaljuju ili s razlogom sumnjivu čine vierodostojnost tih knjigah, budi u obće, budi napose glede prokazah, tičućih se predmeta, o kojem se dokaz vodi.

cc) Proti komu tretjemu.

§. 740.

Pod ovimi uvieti imadu knjige obèrtničke moć poludokaza pri izkazivanju pribave ili izvora robe nesamo na korist obèrtnika, koi je dužan, izkaz ovi dati, nego i proti onomu, od kojega je predmet prešò na obèrtnika.

4. Nalaz vieštakah.

a) Uviet obćeniti.

§. 741.

Obćenito, a ne pobližje razlozi podkriepljeno očitovanje vieštakah, da je predmet koi izvora inozemskoga, neima valjanosti nikakove. Isti vieštaci dužni su svagda izrazito naznačiti obilježja i vlastitosti stvari, iz kojih izvode sud, da predmet dolazi iz inozemstva ili iz kojega iznimka carinskoga.

b) Moć dokazna, koju imade nalaz.

aa) Sám po sebi.

§. 742.

Nalaz vieštački čini sám po sebi dokaz o inozemskom izvoru kojega predmeta u sliedeća tri slučaja:

a) kada je predmet plod naravski, ili iz takovoga ploda izvadjen surov proizvod, o kojem vieštaci tvèrde, da ga narav proizvodi ili da se naći može samo pod stranimi podnebji ili u stanovitih krajevih, koji se nalaze izvan okoliša carinskoga;

b) kada vieštaci izjave, da je predmet takov proizvod umietnosti ili obèrtnosti, koi u obće, ili za da u ovoj kakvoći proizveden bude, iziskuje kao neobhodan uviet takova osobita podnebna ili miestna razmierja, kojih u okolišu carinskom neima;

c) kada vieštaci izjave, da je predmet dèržavne samoprodaje od vèrste takove, koja niti se proizvodi u tvornicah dèržavnoga dohodarstva, niti se prodaje u skladištih istoga.

bb) U drugih slučajevih.

§. 743.

α) Načelo.

U drugih slučajevih može nalaz vieštakah u obziru, da se pronadje izvor robe, služiti samo na to, da se njime potvèrde pojedine okolnosti, da se podkriepe ili opovèrgnu navedena dokazna sredstva, ili da se obrazloži znak, da predmet nije izvora ovozemskoga.

§. 744.

β) O pojedinih vlastitostih, što ih stvar imade.

Ovo načelo valja imenito, kada vieštaci izjave:

1. da predmet ima na sebi vlastitostih takovih, kojimi se obično odlikuju samo proizvodi inozemski, ili
2. da je predmet posvema nalik proizvodom kojega inozemskoga poduzetja obèrtničkoga, od kojega ima na sebi poznata obilježja razlikovna; ili
3. da na predmetu neima onih vlastitostih, kojimi se obično proizvodi izvora ovozemskoga razlikuju od proizvodah inozemskih iste vèrste.

§. 745.

γ) O načinu proizvodjenja ili oznaki robe.

To isto načelo valja, kada vieštaci izjave:

4. da je ili postupkom, što ga je naznačio onaj, koi ima dokazati izvor ovozemski, ili napravami, kojimi tvèrdi da je pomenutu stvar proizveo, ilì napokon u razmierjih miesta, koje je onaj, koi je dužan dati izkaz, naveo kao miesto od proizvodjenja, — ili posve nemoguće proizvesti rečenoga predmeta, ili da je nemoguće proizvesti ga budi od kakvoće nazočne, budi u onoj kolicini, o kojoj je govor;
5. da oznaka, kojom je predmet oskèrbljen, za dokaz izvora ovozemskoga ili za dokaz ocarine, nije istina, ili da je krivotvorena, ili prenešena s predmeta drugoga.

§. 746.

δ) O inozemskom izvoru robe, kada se steče više okolnostih.

Očitovanje vieštakah daje istina dokaz o svakoj od navedenih ovdie okolnostih; nego ipak, da moguće bude inozemski izvor predmeta kojega smatrati time kao posviedočen, iziskuje se:

a) da se od okolnostih, navedenih u §. 745, pod posebnimi ciframi 4 i 5, steku dvie skupa; ili

b) da se jedna od istih steče

aa) s jednom ili sa više okolnostih, naznačenih u §. 744, ili

bb) s jednim ili sa više posebnih razlogah sumnje, pomenutih u redu carinskom u §§. 324 i 325, u koliko nisu istovetni, ili u koliko se neosnivaju na jednom istom činu; ili

c) da se jedna ili više od okolnostih, izbrojenih u §. 744, steče s jednim ili sa više posebnih razlogah sumnje, naznačenih u redu carinskom u §§. 324 i 325,

pri čem u ostalom vladat se treba po propisu, sadèržanom u §. 763.

§. 747.

Dalje.

Ako izjave vieštaci, da je koi predmet po njihovom sudu izvora inozemskoga, i ako mnienje svoje podupiru okolnostmi drugimi, nego koje su navedene u §§. 744 i 745, tada vlast, koja je odredjena da sudi u stvari dotičnoj, imat će, brižljivo uvaživši sve izvidjene okolnosti, prosuditi, dà li se onim nalazom u savezu s timi okolnostmi može inozemski izvor smatrati kao dokazan. Nego u svakom slučaju treba da se izrazito

očitovanje vieštakah steče barem s jednim od posebnih razlogah sumnje, naznačenih u §§. 324 i 325 reda carinskoga, ili s jednom od okolnostih, navedenih u §§. 744 i 745 ovoga zakona pod ciframi osobitimi.

c) Protudokaz.

§. 748.

U svih slučajevih, gdie nalazom vieštakah ili samim po sebi (§. 742), ili u steki s drugimi okolnostmi (§§. 746 i 747) bude ustanovljen dokaz izvora inozemskoga, bit će onomu, proti kojemu taj nalaz ima biti dokazom, priuzdèržano pravo, da protudokazom potvèrdi izvor ovozemski ili da je roba prigodom uvoza ocarinjena, ili ako se radi o predmetu dèržavne samoprodaje, a ono da u slučaju tom dokaže, da je dotični predmet kupljen u kojem prodavalištu dèržavnododhodarstvenom ili od kojega prodavaoca, naredjenoga po dohodarstvu dèržavnom.

5. Kušnja od diela.

a) Slučajevi, u kojih se kušnja ta

aa) dozvoliti može.

§. 749.

Kao dokaz o izvoru predmeta kojega nije dopuštena kušnja od diela, t. j. nije dopušten pokušaj, kojemu se obèrtnik, tvèrdeći da je robu koju napravio, pod uredovnim nadzorom podvèrgava, za da time dokaže, da ima potrebitu za to sposobnost, ili da je za proizvodjenje robe, slične predmetu iztražnomu, prikladan onaj obèrtni postupak, ili da su prikladne one

sprave i naprave, kojimi tvèrdi da se je služio pri proizvodjenju. Nu nasuprot mogu vlasti, odredjene za iztraživanje ili riešavanje narušajah dohodarstvenih, na zahtievanje onoga, koi ima dokazati izvor predmeta kojega, dopustiti kušnju od diela kao pomoćno sredstvo za razjašnjenje stvari ili mnienja, koje su vieštaci podnieli.

bb) dozvoliti mora.

§. 750.

Na prošnju onoga, koi je dužan dokazati izvor predmeta kojega, mora se kušnja od diela narediti onda, kada vieštaci potvèrdjuju jednu ili više okolnostih, navedenih u §§. 744 i 745, a onaj nasuprot, komu je dokazivanje naloženo, ponudja se, da će kušnjom od diela posviedočiti neuputnost mnienja, koje su vieštaci izrekli.

b) Kako se kušnja ova obavlja.

§. 751.

Pri obavljanju kušnje od diela imadu osim vlasti, po propisu (§. 656) sastavljene, pritomna biti dva nepristrana vieštaka. Kada i koliko će vremena pomenute ove osobe morat pritomne biti pri kušnji od diela, to će iztražujuća vlast, po naravi obèrtnoga postupka, o kojem se radi, i predmeta, koi treba da se postupkom tim proizvede, odredjivat svagda po mieri, kao što potrebito bude da se svèrha kušnje takove postigne, i s obzirom, da koliko moguće manji budu pri tom troškovi. Ako kušnja od diela bude zaiskana, za da se njome opovèrgne mnienje, po vieštacih podnešeno, tad se k istoj prizvati imadu vieštaci drugi, a ne oni, kojih sud treba da se opovèrgne, osim

ako onaj, na čije zahtievanje kušnja bude odredjena, privoli, da nije potrebno uzimati za to vieštakah drugih.

c) Napisnik.

§. 752.

O načinu, kako se je postupalo pri kušnji od diela, ima se uz obdèržavanje ustanovah, propisanih u §§. 659 do 672, sačiniti napisnik, u kojem treba napose navesti:

1. Miesto, gdie bude činjena kušnja od diela;
2. vrieme, kad bude započeta i kada svèršena. Ako se prave dva ili više posebnih komadah ili dielovah, ima se rečeno vrieme obaška navesti za svaki komad ili diel;
3. orudje, sprave ili naprave, koje budu upotrebljene, opisavši ih svèrsi primiereno, i naznačivši brojeve ili obilježja razlikovna, kojimi su možda oskèrbljene, za da se razlikuju od drugih spodobnih predmetah;
4. imena i prezimena, zatim prebivalište poslenikah, upotrebljenih pri činjenju kušnje od diela;
5. kolicinu, vèrstu i kakvoću tvarih, koje su uporavljene pri kušnji od diela, da se dokaz ovi dobije;
6. proizvode, koji su učinjenom kušnjom od diela priradjeni ili sgotovljeni; .
7. opomene, koje pri obavljanju kušnje od diela budu učinjene po upravljajućem uredniku ili po prizvanih vieštacih, a tako i obaviesti ili razjašnjenja, što ih na opomene te dade obèrtnik, koi se je kušnji podvèrgò;
8. mnienje vieštakah o uspiehu kušnje od diela i o pitanju, dà li je i u kojem je pogledu isti uspieh prikladan, da se u obzir uzme pri uvažavanju dokazah;

9. spažnje, učinjene po samoj komissii.

Urednik upravljajući, zatim onaj, koi je činio kušnju, i prizvani vieštaci imadu na proizvode, kušnjom od diela priradjene ili sgotovljene, udariti svoje pečate, ili, ako to nebi moguće bilo, imadu ih providiti drugimi razlučivimi obilježji.

d) Obavieštivanje vieštakah, proti kojim je kušnja od diela upravljena.

§. 753.

Ako kušnja od diela bude ponudjena, za da se njome opovèrgne mnienje, po vieštacih izrečeno (§. 750), tad se isti vieštaci, proti kojih se mnienju ima činiti kušnja od diela, ako uslied §. 751 za takovu kušnju budu drugi vieštaci prizvani, imadu obaviestit o ročištu za to naredjenom, s tim dodatkom, da slobodno mogu, nego bez prava na naknadu, ili sami doći na kušnju i činiti svoje primietbe, ili poslati u tu svèrhu zastupnika.

e) Prigovori istih vieštakah.

§. 754.

Ako vieštaci, kojih mnienje treba da se kušnjom od diela opovèrgne, nisu bili pri obavljanju iste, i nisu tú izjavili prigovorah svojih, a nije ni kušnja zlo za rukom pošla: ima im se tad posliedak iste kušnje saobćiti, da podnieti mogu svoje prigovore, ako kakovih imadu; a valja činiti i dalje izvidjanje, ako takovo potrebno bude, za da se isti prigovori razjasne.

Glava osma.

O uglavi okrivljenikah i jamacah.

Odsiek pèrvi.

O uglavi okrivljenikah.

I. Uvieti obćeniti.

§. 755.

Okrivljenik uglavljen je radi narušaja dohodarstvena, koi mu se pripisuje, kada dokazano bude

1. nesamo, da je učinio čin ili propust, uslied kojega se smatrati ima kao krivac (začetnik, učinitelj ili sukrivac) ili kao dionik narušaja dohodarstvena,
2. nego, da i postoje zakoniti uvieti, potrebiti za to, da se njemu ubroji krivnja ili dioničtvo u narušaju dohodarstvenom.

II. Dokaz narušaja.

1. Načini dokazni.

§. 756.

Da je okrivljenik učinio koi čin ili propust, koi utemeljuje krivnju ili dioničtvo njegovo u narušaju dohodarstvenom, dokazuje se to jednim ili sa više sliedećih načinah dokaznih:

1. priznanjem okrivljenikovim,

2. izpravami,
3. sviedoci,
4. stečajem od znakovah.

Nego neima se ovo uporavljivati na one slučajeve, gdie narušaj dohodarstveni sastoji u pomanjkanju izkaza, po propisu zahtievanoga, koi bi se po okrivljeniku dati morao, ali koi po njem ili bude sasvime uzkratjen, ili nebude dát onako, kao što bi trebalo; u takovih bo slučajevih leži dokaz narušaja dohodarstvena već u samom neizpunjenju ove dužnosti.

2. Načela u obziru dokazivanja.

§. 757.

Glede tri pèrva načina dokazna (§. 756, br. 1 do 3) valja se dèržati načelah, u prediducém poglavju glede njih ustanovljenih, zatim propisah sliedećih (§§. 758 do 765).

3. Priznanje.

a) Kolika mu je moć dokazna.

§. 758.

Ako okrivljenik priznade, istina, narušaj, ali nepriznade ujedno i svih okolnostih, koje mu se glede istoga pripisuju, tad se samo narušaj ima smatrati kao dokazan. Dokaz o okolnostih, kojih on nepriznaje, ima se, u koliko to potrebito bude za riešitbu slučaja, ustanoviti drugimi sredstvi dokaznimi.

b) U koliko se smatrati ima kao priznanje, kada okrivljenik ponudi globu (svotu kaznenu).

§. 759.

Ako okrivljenik budi prije, nego što se započne iztraga, budi u tečaju ili na koncu iztrage položi ili ponudi kakovu

svotu novčanu ili drugu koju daću, s prošnjom, da se nebi činio zakoniti postupak, ili da se nebi dotierao: tad takova položba ili ponuda, ako uvieti dokaza nebudu potvèrdjeni priznanjem, neima se u slučaju, kada se pomenuta prošnja neusliša, smatrati ni kao priznanje, ni kao dopunitbeni dokaz proti okrivljeniku.

4. Izprave.

§. 760.

Da okrivljenik uglavljen bude izpravom, koju je vlastitom rukom napisao ili podpisao, bit će za to, osim obćenitih uvietah za dokaz izpravami (§. 692), potrebno još i to, da izprava neposredno naznačuje učinjeni narušaj.

5. Kazivanja sviedokah.

a) Uvieti za moć dokaznu.

§. 761.

Kazivanje sviedoka, koje ima služiti za uglavljenje okrivljenika, treba, osim ostalih zakonitih potrebštinah kazivanja sviedočkoga, za dokaz prikladnoga (§. 700),

1. da izključuje svaku sumnju o tom, da sviedok okrivljenika poznaje, ili da ga je po narušaju spoznao kao onoga, koi je narušaj učinio, ili
2. da osobu okrivljenikovu označuje nesumnjivimi obilježji.

b) Dokazna moć, koju ima kazivanje sviedoka nesumnjiva, kad se isto steče s pravnimi znaci.

§. 762.

aa) Koji su ti pravni znaci.

Zakonitimi potrebštinami (§§. 695, 700, 708) oskèrbljeno kazivanje nesumnjiva sviedoka, ili krivca

ili dionika, koi izrazito prokaže, da je okrivljenik učinio ili pokušao dielo takovo, koje po zakonu utemeljuje krivnju ili dioničtvo u narušaju, o kojem se radi, čini u tom obziru pravan dokaz proti njemu, kada se, uz obdèržavanje propisa, navedenoga u §§. 763 i 764, i po naravi slučaja, s obzirom na ustanove, sadèržane u §. 604, kazivanje to steče

1. sa dva znaka od znakovah, u §§. 603, 605, 606, 607, 608 pod osobitimi brojevi navedenih, koji se uporaviti mogu na narušaj, o kojem se radi, ili
2. makar i s jednim samo od znakovah, u §§. 603, 605, 606, 607, 608 navedenih, koi se uporaviti može na narušaj, o kojem se radi, ako u isto doba, neodvisno od ovih znakovah, nastavša pravna sumnja bude podkriepljena kojimgod od načinah, navedenih u §. 609 ili u §. 611.

§. 763.

bb) Pravilo za procienjivanje znakovah.

Ako se steku dvie ili više okolnostih, navedenih pod jednim istim brojem, imadu se iste smatrati samo kao znak jedan. Tako isto svaka pojedina okolnost čina ima se svagda u račun uzeti samo jedanput, i makar da se dade uvèrstiti pod dva ili pod više brojevah, neće zato ipak moć činiti više znakovah, niti smatrat se iz obzirah različitih.

§. 764.

cc) Uvieti ovoga dokaza.

Osim ovih uvietah (§§. 762, 763) iziskuje se još za ustanovljenje dokaza:

1. da svaki pojedini znak za se bude pravno dokazan drugimi dokaznimi sredstvi, različitimi od kazivanja sviedočkoga, koje za dokaz služi, i
2. da ovo kazivanje i znakovi, koji se š njime steku, nebudu pobijeni, ili da negube važnosti svoje ni branjenjem od strane okrivljenika, ni nasuprotnimi znakovi, ni drugimi razmierji, koja govore za nedužnost okrivljenika, i
3. da se kako svaki pojedini znak, koi se s pomenutim kazivanjem steče, tako i isto kazivanje sviedoka odnosi nedvojbeno na isti predmet, ako se radi o predmetu narušaja, ili na istu osobu, kada se radi o osobi narušnikovoj.

c) **Dokazna moć kazivanja dvojice sviedokah sumnjivih, kad se isto steče s pravnimi znaci.**

§. 765.

Ostavlja se razboritosti vlasti presudne, da, zrielo i u savezu protresavši svekolike okolnosti, odluči, u koliko se kazivanje dvojice sviedokah sumnjivih pri uporavljivanju ustanovah, sadèržanih u §§. 762, 763 i 764, uzporedit može s kazivanjem jednoga sviedoka nesumnjiva (§. 707).

6. Uglava stečajem znakovah.

a) Uvieti za ovu uglavu.

§. 766.

Okrivljenik, koi taji narušaj, može se smatrati da je zakonito uglavljen stečajem znakovah, kada ujedno postoje uvieti sliedeći:

1. **Narušaj**, glede kojega okrivljenik **taji krivnju** ili **dioničtvo**, koje mu se pripisuje, ima bit **podpuno dokazan** skupa s okolnostmi, koje mu daju značaj narušaja dohodarstvena.
2. **Znaci**, pomenuti u §§. 768, 769, treba da se proti okrivljeniku **steku u onom broju, koi je ondie** ustanovljen.
3. **Svaki pojedini znak**, a tako i **okolnosti**, kojimi se uslied §. 609 ili uslied §. 611 pravna sumnja **podkriepljuje**, treba da su **zakonito dokazane**, i da se **nepobijaju** ili da **negube važnosti svoje** ni branjenjem od strane okrivljenika, ni nasuprotnimi znakovi, ni razmierji, koja govore za nedužnost okrivljenikovu.
4. Iz ukupnosti znakovah, okolnostih i razmierjah, obnadjenih pomoćju iztrage, treba da na vidielo izadje **takov tiesan i jasan odnošaj izmedju osobe okrivljenikove i izmedju čina ili propusta**, koi utemeljuje **krivnju ili dioničtvo u narušaju**, o kojem se radi, da po naravskom i običnom tieku pripetjenjah nebude moguće slutiti, da je tko drugi, a ne okrivljenik, učinio pomenuti čin ili propust.

b) Osobiti znaci za ovu uglavu.

§. 767.

Osim znakovah, izbrojenih u §§. 603, 605, 606, 607 i 608, mogu u svèrhu, da okrivljenik stečajem znakovah uglavljen bude, smatrat se takodjer kao **znaci**:

1. **Kazivanje sviedoka**, providjeno svimi potrebštinami §. 700, ako se isto kazivanje odnosi neposredno na to, da je narušaj izveden po okrivljeniku, i ako mu,

za da se smatrat može kao kazivanje sviedoka nesumnjiva, manjka od potrebštinah, naznačenih u §. 695, jedino ta, da sviedok u vrieme narušaja, premda prevalivši četèrnaestu godinu, nije još navèršio bio osamnaeste godine života svoga.

2. Nezapriseženo, istina, nu ostalimi potrebštinami §. 700 providjeno suglasno kazivanje dvojice sviedokah, odnoseće se neposredno na to, da je narušaj učinjen po okrivljeniku, i to, suglasno ovo nezapriseženo kazivanje dvojice sviedokah takovih, koji su u vrieme učinjenoga narušaja navèršili desetu godinu života, i kojim, za da uzmognu smatrat se kao sviedoci nesumnjivi, od potrebštinah, navedenih u §. 695, manjkaju, budi pojedince budi ukupno, samo one, koje su ondie pomenute pod br. 1 i 2, to jest, proti kojim samo postoji jedna ili više od sliedećih, nižje pod *a)* i *b)* navedenih okolnostih:
   a) da u vrieme počinjenoga narušaja nisu još navèršili bili osamnaeste godine života, pak bili ili nebili prevalili onda godine četèrnaeste; ili
   b) da su radi jednoga ili više zločinstvah, proiztekavših budi iz prevare, budi iz pohlepe za dobitkom ili iz drugih razlogah, kao krivci obsudjeni ili radi istih pod iztragu uzeti bili, pak su se odpustili samo s nedostatka dokazah; ili da su kao krivci obsudjeni bili poradi jednoga ili više prestupakah, proizišavših iz prevare ili iz pohlepe za dobitkom.

3. Nezapriseženo, i premda neprovidjeno potrebštinami, navedenimi u §. 708 pod br. 4, ali ostalimi potrebštinami istoga §. 708 providjeno suglasno kazivanje dvojice sviedokah, odnoseće se neposredno na to, da je narušaj učinjen po okrivljeniku, i to, suglasno ovo nezapriseženo kazivanje dvojice sviedokah takovih, koji su u vrieme učinjenoga narušaja navèršili desetu godinu života, i kojim se pripisuje krivnja ili dioničtvo u istom narušaju, ako im, neodvisno od krivnje ili dioničtva u narušaju, koje na njih pada, od potrebštinah, navedenih u §. 695, manjkaju, budi pojedince budi ukupno, samo one, koje su ondie imenovane pod br. 1 i 2, i suprot kojim dakle postoji samo jedna ili više od okolnostih, navedenih u prediducém broju 2 ovoga paragrafa pod sl. *a)* i *b)*.

c) Broj znakovah, potrebitih za uglavljenje.

§. 768.

aa) Pri stečaju pravnih samo znakovah.

Da se stečajem znakovah zadobije pravni dokaz, bit će u tu svèrhu, ako postoje i ostali u §. 766 ustanovljeni uvieti, uz obdèržavanje propisa, sadèržanoga u §. 763, i po naravi slučaja, s obzirom na ustanove, pomenute u §. 604, od znakovah, u §§. 603, 605, 606, 607, 608 i 767 pod osobitimi brojevi navedenih, potrebita tri znaka, koji se uporavit mogu na narušaj, o kojem se radi.

§. 769.

bb) Pri stečaju pravnih znakovah s okolnostmi, koje podkriepljuju sumnju zakonitu.

Nego, uz obdèržavanje propisa, sadèržanoga u §. 763, i po naravi slučaja, s obzirom na ustanove, pomenute u

§. 604, bit će od znakovah, u §§. 603, 605, 606, 607, 608 i 767 pod osobitimi brojevi navedenih, za pravni dokaz dovoljna i dva znaka, koji se uporavit mogu na narušaj, o kojem se radi, kada postoje uvieti, ustanovljeni u §. 766, br. 1, 3 i 4, i kada ujedno, neodvisno od ovih znakovah, nastavša zakonita sumnja bude podkriepljena kojimgod načinom, pomenutim u §. 609 ili u §. 611.

III. Dokazivanje uvietah ubrojivosti.

1. Slučajevi, kada u tom obziru ima miesta pretresivanju.

§. 770.

Na korist onoga, koi je uglavljen radi čina ili propusta, koi po zakonu utemeljuje krivnju ili dioničtvo u narušaju dohodarstvenom, nepredmnieva se, da neima uvietah, zakonom propisanih za ubrojivost istoga. Pitanje: dà li uvieti ovi postoje, može se, uz obdèržavanje propisa, sadèržanoga u §. 645, pretresati samo onda:

1. kada okrivljenik tvèrdi, da nepostoje uvieti za ubrojivost, ili
2. kada se iz izvidjenih okolnostih zaključivat može, da uvietah tih neima.

2. Dužnost dokazivanja od strane okrivljenikove.

§. 771.

a) O pomanjkanju ubrojivosti.

Razloge, koji uslied §. 15 izključuju ubrojivost kojega čina ili propusta kao narušaja dohodarstvena, ima dokazati onaj, koi tvèrdi da postoji jedan

ili više od tih razlogah, osim ako je to već izvidjenimi okolnostmi očito posviedočeno.

§. 772.

b) Iz drugih obzirah.

Izvan ovih slučajevah (§. 771) dužan je okrivljenik, dokazati ona pripetjenja, one okolnosti čina, ili one vlastovitosti od osobe ili stvari, koje on navodi:

1. da opovèrgne dokaze, koji govore proti njemu, ili
2. da od sebe sasvime ukloni ubrojivost krivnje ili dioničtva, ili
3. da umali veličinu ili posliedice krivnje ili dioničtva, što mu se pripisuje.

3. Popisivanje i sabiranje dokazah ureda radi.

§. 773.

I u onih obzirih, u kojih je uslied §§. 771 i 772 dokazivanje okrivljeniku naloženo, ima se vlast iztražna vladati po propisu §. 645.

4. Dokaz o zloj nakani ili o nehajstvu.

§. 774.

Pri narušajih dohodarstvenih, za koje zakon izjavljuje kao uviet ubrojivosti:

1. nakanu na narušaj upravljenu, ili
2. poznavanje, da je čin ili propust naravi takove, koja utemeljuje ubrojivost, ili
3. zanemarenje potrebite pozornosti, ili
4. u obće nehajstvo,

imat će se, ako okrivljenik taji, da postoji taj uviet ubrojivosti proti njemu, po zrielom i skupnom pretresu svih izvidjenih okolnostih, znakovah i odnošajah, prosuditi, dà li ima ili neima miesta zakonitomu uvietu ubrojivosti. Pri ovom prosudjivanju nije vlast presudna dužna dèržati se ustanovah §. 766.

5. Zakletva o uvietih ubrojivosti.

§. 775.

Nedopušta se okrivljeniku zakletva, za da njome dokaže, da nepostoje zakoniti uvieti ubrojivosti za onaj čin ili propust, kojim je uglavljen.

Odsiek drugi.

O uglavi jamacah.

I. Ustanove obćenite.

§. 776.

1. Što treba da bude dokazano proti jamcu.

Da uglavljen bude jamac, to jest onaj, proti kojemu se navodi jamstvo za narušaj dohodarstveni, treba da se dokaže:

1. da je protuzakoniti onaj čin ili propust, glede kojega se navodi jamstvo, izveden po onom čovieku, za kojega jamstvo imade valjati, i
2. da postoje uvieti oni, koji jamstvo utemeljuju.

§. 777.

2. Načelo za postupak.

Proti jamcu,

a) kojega se jamčenje osniva na krivnji ili na dioničtvu u narušaju, ili

b) kojemu se, osim jamčenja, pripisuje još i krivnja ili dioničtvo u narušaju, na koi se jamčenje njegovo odnosi,

postupa se po onih naredbah, koje su ustanovljene za iztraživanje i uglavljenje okrivljenika, pri čem medjutim, u koliko se radi o dokazu jamstva, koje se neosniva na krivnji ili dioničtvu, vladat se treba po onom, što propisuju §§. 778, 779 i 780. U drugih pak slučajevih jamstva, različitih od onih, koji su pomenuti pod sl. *a)* i *b)*, valjaju ustanove §§. 781 do 788.

II. Uglava jamca, kojega se jamčenje neosniva na krivnji ili dioničtvu.

1. Dokaz o učinjenom narušaju.

§. 778.

a) U obće.

U obziru, pomenutom u §. 776 pod br. 1, imadu dokazna sredstva, koja zakon dopušta za uglavljenje okrivljenika (§§. 756 do 775), jamcu na štetu onu istu moć dokaznu, koju im zakon podieljuje proti okrivljeniku.

§. 779.

b) Napose priznanjem okrivljenika.

Napose priznanje okrivljenika ima na štetu onoga, koi zanj jamči, jednaku moć dokaznu, kao i proti samomu okrivljeniku, koi priznanje učini. Jamac može priznanje ovo pobijati samo u toliko, u koliko isto nije providjeno potrebštinami, propisanimi za uglavljenje okrivljenika, ili u koliko uslied §. 687 okrivljenik opozvati može učinjeno svoje priznanje.

2. Dokaz uvietah, na kojih se osniva jamstvo.

§. 780.

Uvieti, na kojih se osniva jamstvo za narušaj (§. 776 br. 2), dokazuju se proti jamcu onimi dokaznimi sredstvi, koja su dopuštena za posviedočenje okolnostih čina.

III. Pravni postupak proti jamcu, na kojega nepada krivnja ili dioničtvo u narušaju.

1. Obavieštivanje istoga.

§. 781.

Čim iztražujuća vlast saznade, da postoji jamstvo za narušaj, treba da jamac odmah obaviešten bude o povedenoj iztragi, ako mu je boravište u okolišu dèržavnom, i ako je isto poznato vlasti iztražujućoj. Nego za to, što možda obaviest ova nebude učinjena, ili što neima dokaza o obaviesti dostavljenoj, neće se

1. obustaviti ni zaglava iztrage proti okrivljeniku, ni presuda o istoj, niti će
2. jamac biti vlastan, pobijati zakonitost postupka, povedenoga proti okrivljeniku ili proti samomu njemu.

2. Preslušavanje jamca.

§. 782.

a) Ako mu se znade za boravište, i ako je isto u ovoj dèržavi.

Da moguće bude uglaviti jamca, valja ga preslušati najprije. Pri pozivanju jamca treba postupati onako, kao što je propisano u §§. 613 do 615. Ostavlja se na volju

vlasti iztražujućoj, da li će jamca preslušati ustmeno ili pismeno, i dà li će poziv radi preslušavanja izdati uvietno ili bezuvietno (§§. 616 i 617). A i onda, kada se poziv na ustmeno preslušavanje učini bezuvietno, bit će prosto jamcu, doći ili glavom, ili sredstvom zastupnika, ili u družtvu s kojim pristojnikom. U obziru posliedicah, kada jamac bude pozvan uvietno, uporavljuju se nanj naredbe, sadèržane u §§. 682 do 684.

§. 783.

b) U slučaju protivnom.

Ako se jamcu nezna za boravište, ili ako je isto izvan okoliša dèržavnoga, ima mu se tada prigodom poziva narediti za zastupnika sposoban pošten čoviek, s kojim će se obaviti postupak, ako t. j. jamac nedodje sám, ili ako neimenuje i vlasti nenaznači punomoćnika, koi se nalazi u miestu od iztrage. — Ako svota, za koju se jamstvo iztieruje, nenadilazi trista forintih, ima se ujedno po poglavarstvu onoga miesta, gdie je jamac imao posliednje svoje znano boravište, na navadni ondie način, izdati javna obznana, kojom će se jamac o naredjenom mu zastupniku obaviestiti, i ujedno pozvati, da dodje na ročište, u obznani naznačeno, budući da će se u protivnom slučaju postupak obaviti s naredjenim zastupnikom. Ako li svota, za koju se jamstvo iztieruje, nadilazi trista forintih, imat će se pomenuta obznana nesamo izdati po rečenom poglavarstvu, nego i uvèrstiti tri puta u novine one zemlje, u kojoj razprava biva. Ročište ima se ustanoviti tako, da u pèrvom slučaju mine do ročišta barem trideset danah, a u drugom slučaju devetdeset danah.

3. Razpravljanje o jamstvu za više narušajah.

§. 784.

Ako je tko jamac za dva ili za više narušajah, nije za to potrebno, da se razprava skupno obavlja o svih tih narušajih. Može se postupak povesti napose o svakom od tih narušajah. Tako isto u slučaju, ako je tko, osim jamstva za jedan ili za više narušajah dohodarstvenih uslied §. 137 na temelju krivnje ili dioničtva, koje nanj pada, dèržan ujedno jamčiti i za druge narušaje iz drugoga kojega pravnoga naslova: moći će se razprava o jamstvu, proizhodećem iz krivnje ili dioničtva, obavljat razlučeno od razprave o jamstvu onom, koje se osniva na drugom kojem pravnom naslovu.

4. Postupak pri preslušavanju.

§. 785.

a) Predmeti pretresivanja.

Pri preslušavanju imadu se saobćiti jamcu oni dokazi, na kojih se osniva uglava njegova. Prosto je jamcu navesti sve one pravne prigovore, koji mu se shodni uzvide za odvratit od sebe osudu, i koji se odnose:

1. proti zakonitosti postupka, povedenoga s okrivljenikom, glede kojega se jamstvo njegovo tiera,
2. proti dokaznim sredstvom, uporavljenim ili pripravljenim za uglavljenje okrivljenika, i
3. proti dokaznim sredstvom, uporavljenim za posviedočenje uvietah, na kojih se osniva jamstvo, koje se od njega iztieruje.

U ostalom valjaju za preslušavanje jamca ustanove, sadèržane u §§. 628 do 633, 644 do 648, 656 do 674.

§. 786.

b) **Prosudjivanje razlogah, koje jamac navede za obranu svoju.**

Prigovori i pomoćna sredstva, koja jamac navede za obranu svoju, imadu se uzeti u dalje prosudjivanje, potrebito, za da se stvar podpuno razjasni i da se postigne pravedna odluka. U koliko se prigovori jamca odnose na zakonitost postupka, obavljenoga s okrivljenikom, ili na dokazna sredstva, uporavljena za uglavljenje okrivljenika, u toliko će, ako je presuda proti okrivljeniku izrečena bila prije, nego što je jamac preslušan, povodom tih prigovorah bit miesta daljemu postupku samo onda, ako nastanu uvieti, pod kojimi zakon (§. 882) dopušta obnovu iztrage.

5. Prava, koja imade jamac odnosno na izvidjanje učina i na iztraživanje okrivljenika.

§. 787.

a) **Koja su ta prava.**

Dopušteno je jamcu, još i prije, nego što o jamstvu svojem bude preslušan, doklegod se neizreče presuda proti okrivljeniku,

1. podnositi vlasti iztražujućoj pismeno sve opazke i obaviesti, koje mu se uzvide prikladne za obranu svoju i okrivljenikovu, i to o učinu narušaja ili izkaza, koi se dati ima, o tieku postupka, ili u obće o okolnostih, koje su važne za odluku, koja će se izreći.

2. posredovati glavom, kada vieštaci čine nalaze svoje, ili kada se čine kušnje od diela, i u obće, izim samo preslušakah, kojim se okrivljenik podvèrgava, posredovati iliti biti pri svih onih uredovnih dielih, ka kojim okrivljenik poslati može zastupnika; a tako isto dopušteno je jamcu u svih ovih prigodah činiti opazke ili opomene, koje mu se shodne uzvide;
3. predavati vlasti iztražujućoj posebna pitanja za preslušavanje sviedokah.

Vlasti iztražne i presudne dèržane su u svèrhu, za da se popuni izvidjenje i iztraga, i da pravedna bude odluka, primiereno poslužit se opazkami i opomenami, po jamcu učinjenimi, akoprem još proti istomu nebi započet bio postupak radi jamstva njegova.

§. 788.

b) Ograničenje tih pravah.

Nasuprot nemože zahtievati jamac,

a) da se, poradi preslušavanja njegova o jamstvu, obustavi ili odgodi izvidjanje učina, ili iztraživanje;

b) da mu se dokazi, služeći za potvèrdjenje narušaja, saobće prije, dok po iztražnoj vlasti nebude preslušan o jamstvu, na koje se je obvezao;

c) da š njim suočeni budu sviedoci, uporavljeni za uglavljenje okrivljenika;

d) da isti preslušan ili pozvan bude prije, nego što se vlasti iztražnoj shodno uzvidi;

e) da ureda radi pozvan bude k onim uredovnim dielom postupka proti okrivljeniku, pri kojih je

vlastan glavom posredovati (§. 787 br. 2). Ako želi bit obaviešten o uredovnih tih dielih i biti pritoman pri istih, ima radi toga podnieti prošnju vlasti iztražnoj, i ako se nalazi sám u uredovnom siedištu te vlasti, naznačit joj ondie stanujućega zastupnika, kojemu će se dotična obavieštivanja dostavljati. Ako je on prošnju tu podnio, i ako je zadovoljio pomenutim uvietom, imat će se tad predbiežno obaviestiti o rečenih uredovnih dielih; nego, ako i nebude obaviešten, neće se iz propusta toga moć izvoditi ništetnost diela uredovnoga.

Glava deveta.

O zaglavljivanju razprave i o odlučivanju.

I. Zaglavljivanje razprave.

1. Predmeti, koji se imadu uzeti u obzir.

§. 789.

Vlasti kotarske, odredjene za upravljanje poslovah dohodarstvenih, imadu po svèršenoj iztragi svagda zrielo prosuditi:

a) dà li se čin ili propust, o kojem je vodjen postupak, ima smatrati kao narušaj dohodarstveni;

b) dà li su okolnosti takove, da se na temelju učinjenih izvidjenjah uporaviti ima koja kazan, zakonom ustanovljena;

c) dà li ureda radi, ili na prošnju okrivljenika odustati treba od zakonitoga postupka.

2. Odredbe, odnoseće se na razpravu zaglavljenu.

a) Radi satvaranja presude.

§. 790.

Ako scieni vlast, da postoje zakoniti uvieti za odredjenje kazni, ili za ukinutje iztrage s nestašice pravnih dokazah (§. 810), ima tad ista vlast

a) ako satvaranje presude spada u uredovnu dielatnost, koja joj je podieljena, istu presudu izreći, dèržeći se propisah, u obće postojećih za rukovanje poslovah kod vlastih kotarskih;

b) u protivnom pako slučaju odpraviti spise onomu za dohodarstvene narušaje odredjenomu sudu, u kojega uredovnu dielatnost spada odlučivanje.

b) Radi riešavanja bez osude.

§. 791.

aa) Riešavanje neposredno ili odpravljanje na dohodarstvenu vlast zemaljsku.

Ako nasuprot obnadje vlast kotarska, da postoji koi od slučajevah, naznačenih u §. 595 pod 1, imat će tad razpravu, ako predmet spada u vlastiti njezin dielokrug, riešiti neposredno, ako li rečeni predmet nadilazi dielokrug njezin, odpraviti sa mnienjem svojim vlasti zemaljskoj, koja upravlja poslove dohodarstvene.

§. 792.

bb) Šta ima vlast ova činiti.

Vlast zemaljska izdat će potrebitu riešitbu, ako pristaje uz mnienje vlasti kotarske, koja je razpravu podniela. Ako li zemaljska vlast scieni, da je razprava

prikladna za presudu kaznenu, i ako odlučivanje o slučaju kaznenom spada u područje višjega suda, tad će ona vlast predati spise sudu ovomu. U drugih slučajevih imat će vlast zemaljska s primierenim naputkom poslati spise natrag vlasti kotarskoj.

§. 793.

cc) Odustaja od postupka proti okrivljeniku, dèržanomu u zatvoru preko miesec danah.

Ako vlast iztražna, ili vlast zemaljska, odredjena za upravljanje poslovah dohodarstvenih, obnadje po zaglavljenoj iztragi proti okrivljeniku, zatvorenomu preko miesec danah, iz kojegagod od razlogah, navedenih u §. 595 br. 1 pod sl. *a)*, odustati od postupka glede narušaja, radi kojega je pod zatvor stavljen bio: neće se, istina, odpravak i ovèrha zaključka ovoga obustaviti, nu razprava imat će se pregleda radi saobćiti sudu kotarskomu, koi će vlastan biti, učinit primierene opazke o tečaju postupka i o mierah, uporavljenih sigurnosti radi,

II. Odlučivanje.

1. Unutarnje uredjenje vlastih presudnih.

a) Dohodarstveni sudovi kotarski.

§. 794.

***aa)* Kako sudovi ovi imadu bit sastavljeni.**

Dohodarstveni sud kotarski, da uzmogne izreći valjanu odluku, ima bit sastavljen:

a) iz dvojice, za perovodnu struku naredjenih urednikah od kotarske vlasti, upravljajuće poslove dohodarstvene, i

b) iz dvojice prisiednikah, usposobljenih za sudstvo
aa) o zločinstvih, ili
bb) o gradjanskih pravnih poslovih, ili
cc) o težkih prestupcih redarstvenih, ako su pravoslovne nauke svèršili s dobrim uspiehom,
c) pod predsiedom pravoslovnoga dèržavnoga urednika, i
d) iz voditelja napisnika.

§. 795.

bb) Imenovanje prisiednikah.

Ako se u miestu nalazi valjano uredjen sud zločinstveni, ili vladarski sborni sud civilni, tad se prisiednici, koji treba da se uslied §. 794 *b)* prizivaju, imadu uzimati izmedj viećnikah od tih vlastih sudbenih; ako li u miestu neima takove vlasti, izabiraju se tad prisiednici izmedj urednikah od ureda okružnoga. Ako u miestu, gdie je siedište dohodarstvenoga suda kotarskoga, nepostoji ured okružni, ili ako je prizivanje dvojice urednikah od ureda okružnoga sa zapriekami skopčano: ima se tad učinit druga naredba, okolnostim primierena. Potanje ustanove o redu, koi se pri svakom pojedinom sudu kotarskom obdèržavati ima u obziru prizivanja prisiednikah, izdat će se u porazumljenju po političkom zemaljskom načelstvu, po sudu prizivnom i po zemaljskoj vlasti, koja upravlja poslove dohodarstvene.

§. 796.

cc) U koliko se prisiednici imadu zapriseći.

Prisiednici, odredjeni da udioničtvuju u viećanjih kod suda kotarskoga, neimaju napose polagati prisege,

ako su jurve urednici vladarski. Drugi nasuprot prisiednici imadu se zapriseći kod suda kotarskoga, da će saviestno izvèršivati povjereno sebi sudstvo pri narušajih dohodarstvenih.

b) Dohodarstveni višji sudovi, i višnje sudište dohodarstveno.

§. 797.

Kako višji sud, tako i višnje sudište za narušaje dohodarstvene ima, pod predsiedom pravoslovnoga urednika dèržavnoga, sastavit se iz jednakoga broja vladarskih pravosudnih viećnikah, i viećnikah od vlastih, upravljajućih poslove dohodarstvene.

c) Potrebiti broj odvietah (glasovah) pri viećanju sudovah dohodarstvenih.

§. 798.

Za da se uzmogne satvoriti valjana odluka, potrebito je, da u vieću, neračunajući predsiednika, pritomna budu kod višjega suda četiri glasovatelja, kod višnjega pak sudišta da ih budu šestorica, uzeti u jednakom broju izmedju pravosudnih viećnikah, i viećnikah od vlastih, upravljajućih poslove dohodarstvene; a napokon da bude u vieću i jedan voditelj napisnika.

d) Upravljajuće vlasti dohodarstvene.

§. 799.

Kod vlastih zemaljskih, upravljajućih poslove dohodarstvene, i kod oblasti dvorske riešavaju se razprave, odnoseće se na kažnjenje narušajah dohodarstvenih, po poslovnom redu, koi je kod vlastih tih uveden,

2. Pravila pri viećanju.

a) Načelo.

§. 800.

Svaka vlast, koja je nadležna odlučivati o postupku ili uporavljivati kazan pri narušajih dohodarstvenih, a tako i svaki glasovatelj i predsiedatelj, koi tú sudieljuje, imadu strogo dèržati se zakona, kao pravila, propisanoga za satvaranje odluke, i paziti, da nebi stradao onaj, kojega zakon kazni nepodvèrgava, a da ni istoga krivca nebi postigla kazan težja, nego koju zakon propisuje; nu valja im ujedno pamtiti i to, da važne javne svèrhe, koje se dohodarstvenimi narušaji upropaštjuju, i zaštita, pristojeća poštenomu porezovniku proti štetam, koje mu se istimi narušaji čine, iziskuju točno izvèršivanje zakona, da se dakle dužnost, presudnim vlastim naložena, povredjuje tako isto jednostranom težnjom, koja drugim, a ne zakonitim načinom traži promicati svèrhe dohodarstvene, i strogostju prekomiernom, kao i milosèrdjem krivo-uporavljenim.

b) Komu nije slobodno udioničtvovati u viećanju.

§. 801.

Koi se nalazi u odnošaju takovom, uslied kojega nemože bit smatran kao sviedok nesumnjiv budi na korist budi na štetu okrivljenika ili jamca, onomu nije slobodno udioničtvovati ni u odlučivanju ni u viećanju. Pri višjoj vlasti nesmije bit dionik u odlučivanju ili viećanju ni onaj,

a) koi je vodio iztragu, ili

b) koi je kod nižje vlasti udioničtvovao u satvaranju presude.

c) Predmeti, koji se imadu uvažavati.

aa) U obće.

§. 802.

Kada se vieća o iztragi, valja uvažavati potanko:

1. dà li je obavljeni postupak primieren zakonom i propisom;
2. dà li je izvidjenje učina podpuno i savèršeno, a tako i iztraga dà li je podpuna i savèršena, il' dà li se izvidjenje ili iztraga imade popuniti i izpraviti;
3. dà li postoji pravni dokaz, da je okrivljenik krivac narušaja dohodarstvenoga;
4. dà li imade tù okolnostih otegotjujućih ili olakotjujućih;
5. koja se kazan ima izreći po zakonu;
6. dà li ima miesta i to kakovomu jamstvu osobnomu ili stvarnomu;
7. dà li se imadu i to kakove po zakonu učiniti odredbe, neodvisno od kazni i jamstva.

bb) Skupno odlučivanje o više narušajah.

§. 803.

Ako je proti okrivljeniku obavljen postupak zaradi dva ili više narušajah dohodarstvenih, tad se ima izreći skupna odluka o svih tekućih, još neriešenih slučajevih kaznenih.

cc) U obziru na obseg nadležnosti.

§. 804.

Ako po naravi slučaja kaznenoga, samoga po sebi, ili uslied zaključka, prigodom viećanja o razpravi učinjenoga, da se t. j. pojedini u obavljenom postupku sadèržani narušaji ili okrivljenici nepodvèrgnu kazni, izidje na vidielo

1. pri pretresivanju razprave, podnešene
   a) dohodarstvenomu sudu kotarskomu ili dohodarstvenomu sudu višjemu radi izrečenja presude u pèrvoj molbi, ili
   b) dohodarstvenomu sudu višjemu, ili višnjemu sudištu dohodarstvenomu putem priziva proti osudi, po kojem dohodarstvenom sudu izrečenoj,

   da kazneni slučaj spada u vèrstu onih razpravah, glede kojih izricati kaznenu presudu nadležne su vlasti, upravljajuće poslove dohodarstvene, ili
2. pri pretresivanju razprave, podnešene višjemu sudu dohodarstvenomu radi izrečenja osude u pèrvoj molbi, da odlučivanje nenadilazi područja, koje je dato sudu kotarskomu,

tad u slučajevih takovih, ako nebudu opažene druge bitne mane, koje bi priečile satvaranje osude, ima sud dohodarstveni, neobazirući se na pomenutu okolnost, osudu izreći, i ujedno, na koliko potrebno bude, izdati primierenu opomenu, da se obdèržavaju ustanove o dielokrugu vlastih. Priziv proti osudi, izrečenoj uslied ove naredbe, u koliko prizivu miesta bude, ima ići tiekom onim, koi je propisan za prizive proti osudam sudovah dohodarstvenih (§. 846).

dd) **Pri znacih o činu, koi je kažnjiv po zakoniku kaznenom.**

§. 805.

Ako proti okrivljeniku izidju na vidielo znaci o činu ili o propustu takovom, koi je kažnjiv po obćem zakoniku kaznenom, i ako se znaci ovi osnivaju na onih istih okolnostih, koje utemeljuju pravnu sumnju zaradi dohodarstvenoga narušaja, u razpravu uzetoga, ili ako su ti znaci u obće takovi, da bi posliedica postupka, koi će se činiti po obćem zakoniku kaznenom, znatan upliv mogla imati na odluku o narušaju dohodarstvenom: tad se ima presuda o dohodarstvenom tom narušaju obustaviti, i počekati odluka vlasti, koja je nadležna izreći sud po obćem zakoniku kaznenom, nego treba ujedno stavit se u dopisivanje s ovom vlasti, za da ista izjavi, dà li ima miesta postupku po obćem zakoniku kaznenom, ili, ako je isti poveden bio, da u svoje vrieme obznani uspieh istoga i da saobći spise razpravne.

ee) **U slučaju obnadjenih manah.**

§. 806.

α) **Ako su mane bitne.**

Ako u postupku nadjene budu bitne mane, ili ako bude potrebno popuniti iztragu: imadu se tad učiniti odredbe, u tom obziru primierene.

§. 807.

β) **Ako mane nisu bitne.**

Nasuprot ako opažene mane nisu bitne, neka tada vlast presudna nepropusti to primietiti, i ukoriti onih, koji su manam tim krivi, ali ujedno neka i odluku izreče u glavnoj stvari. Po ovoj ustanovi valja napose vladat

se onda, kada bude opaženo, da se je dogodila kojagod od nepravilnostih, navedenih u §. 529.

ff) Procienjivanje dokazah.

§. 808.

Pri procienjivanju dokazah treba dèržati se ustanovah, propisanih u ovom zakonu. Navlastito u slučaju, kada narušaj, koi se okrivljeniku pripisuje, sastoji u pomanjkaju izkaza, što bi ga isti po zakonu dati morao, valja prosuditi, dà li postoji dužnost izkazivanja, i dà li su po obvezaniku dati ili nisu dokazi, koji su po zakonu propisani.

3. Vèrste od odlukah.

a) Odriešenje okrivljenika.

§. 809.

Ako vlast obnadje:

1. da već odmah s početka nije bilo pravne sumnje proti okrivljeniku, ili da uslied obavljene iztrage neima već pravne sumnje proti njemu, ili
2. da je kazan ugasla,

ima se tada izreći:

a) u pèrvom slučaju (1), da okrivljenik nije krivac narušaja, koi mu je pripisan bio,

b) u drugom slučaju (2), da okrivljenik nije kažnjiv radi narušaja, koi mu se pripisuje.

b) Ukinutje iztrage s pomanjkanja pravnih dokazah.

§. 810.

Ako iz iztrage neizidje, istina, na vidielo nikakov pravni dokaz o tom, da je okrivljenik počinio narušaj,

ali ako ipak preostane još proti njemu pravna sumnja, ima se tada izreći: da se iztraga ukida s pomanjkanja pravnih dokazah.

c) Obsudjivanje.

aa) Potrebštine obćenite.

§. 811.

Ako bude sud izrečen, da je okrivljenik uglavljen radi jednoga ili više narušajah dohodarstvenih, tad u slučaju, ako se radi o narušaju takovom, za koi se u zakonu ustanovljuje najveća i najmanja odmiera kaznena, imadu se brižljivo prosuditi okolnosti otegotjujuće i olakotjujuće, i ima se kazan odrediti, dèržeći se točno i ustanove zakonite, za narušaj postojeće, a i naredabah, valjanih za odmieru kazni. Ima se jasno i razgovetno izreći:

1. Vèrsta kazni; s toga ako bude dosudjen zatvor, ima se izreći stupanj zatvora;
2. Veličina kazni; s toga pri kaznih na imovinu ima se izreći iznosak; a ako bude dosudjen gubitak koje stvari, ima se naznačiti ta stvar, a pri zatvoru valja naznačiti trajanje istoga;
3. Vèrsta i veličina pooštrenjah, s kojimi kazan bude skopčana, i
4. Kakovim posliedicam kazni, nesadèržanim u samoj naravi njezinoj, bit će miesta, ili koje se od tih posliedicah priuzdèržaju (§§. 79 i 80).

bb) Na kazan zatvora.

§. 812.

α) Uvietno odredjivanje iste.

U slučaju, gdie je po zaglavljenoj iztragi okrivljenik morao zadèržat se u zatvoru, ili gdie iz izvidjenjah, učinjenih

prigodom iztrage, saznade se sa vierojatnosti, da od pripadajuće kazni novčane neće bit moguće iztierati ili posve ništa ili niekolicine od nje, tad ima se nesamo ustanoviti kazan novčana, koja pripada po zakonu, nego ujedno i izreći, u kojoj će mieri bit miesta zatvoru umiesto dosudjene globe, ako od iste nebude moguće iztierati ili posve ništa ili niekolicine od nje

§. 813.

β) Promienjivanje kazni na imovinu u zatvor izvan slučaja neiztierivosti.

Ako nastanu slučajevi, u §§. 82, 116 pod br. 2 i 3, i u §. 142 navedeni, u kojih se kazan na imovinu sasvime ili stranom promienjuje u zatvor, ima se tada, dèržeći se pomenutih propisah, ustanoviti kako miera kazni na imovinu, tako i miera zatvora, koi će sasvime ili stranom kazan onu zamieniti.

cc) Uvažavanje vremena, provedenoga u zatvoru.

§. 814.

Pri satvaranju kaznene presude proti okrivljeniku, koi je u zatvoru, valja uzeti u pretres, ima li kakovih razlogah, s kojih bi trebalo pri odmierivanju kazni na imovinu ili kazni zatvora imati obzira na vrieme, koje je isti u zatvoru proveo, i na koliko bi se iz pomenutoga razloga trajanje zatvora prikratit imalo.

dd) Ublaživanje kazni putem milosti.

§. 815.

Ako okrivljenik na obranu svoju navede razlogah, koji govore za ublaženje kazni putem milosti do izpod najnižje odmiere kaznene (§. 646): tad će vlast, u koliko ublaživanje kazni spada u njezin dielokrug, izza kako satvoren bude zaključak o kazni, koja se nametnut ima po

strogosti zakona, imat prosuditi razloge, govoreće za ublaženje putem milosti, i ako isti razlozi budu polag propisah u istinu takovi, da zaslužuju ublaženje ili odpust kazni, izreći to po uredovnoj dielatnosti, koja joj je podieljena.

d) Naknadjivanje troškovah iztražnih.

aa) Odlučivanje o tom u presudi kaznenoj.

§. 816.

Medju odredbami, o kojih viećati treba pri satvaranju presude kaznene, sadèržano je takodjer i pitanje: dà li se okrivljeniku nametnuti ima naknada troškovah iztražnih.

bb) Komu se naknada ta naložiti može.

§. 817.

Da naknadi troškove iztražne, može se to naložiti onomu, koi obsudjen bude na kazan kakovu.

Priuzdèržano je takodjer vlasti presudnoj, da u slučajevih, u kojih iztraga bude ukinuta s pomanjkanja pravnih dokazah, imajući obzir na narav pravnih znakovah, koji su dali povod iztragi, i na razloge sumnje, koji prieče odriešenje okrivljenika, a tako i na ostale okolnosti, odluči po razboritosti svojoj: dà li i na koliko se okrivljenik, proti komu iztraga bude ukinuta s pomanjkanja pravnih dokazah, odsuditi ima na naknadjenje troškovah iztražnih (§§. 926 i 927).

e) Odlučivanje o jamstvu.

aa) Viećanje po izrečenoj presudi proti okrivljeniku.

§. 818.

Pošto bude zaglavljeno viećanje o presudi, koja će se izreći proti okrivljeniku, valja preći na pitanje: dà li

postoji za kazan jamstvo kakovo, budi stvarno budi osobno. Odluke slučaja kaznenoga nije slobodno odgoditi s toga, što nije činjena ili što nije podpuno dovèršena razprava o jamstvu, koje postoji za pripadajuće kazni na imovinu. U ovom slučaju valja o jamstvu viećati napose.

bb) Predmeti ovoga viećanja.

§. 819.

U obziru jamstva ima se izrazito ustanoviti:

1. na kojoj stvari jamstvo leži;
2. na koju osobu spada dužnost jamčenja;
3. u kojoj mieri ima jamstvu miesta;
4. dà li ima prepornih pravnih tražbinah, koje se okončati imadu redovitim putem pravde.

cc) Naknada troškovah od strane jamca.

§. 820.

Ako jamac, neodvisno od razprave proti okrivljeniku, bude postupkom, odnosećim se na samo jamstvo, prouzročio troškovah od kojegod vèrste, o kojoj govori §. 926, tad se može isti, ako pravdu izgubi, osim jamčenja za naknadu iztražnih troškovah, izrečenu proti okrivljeniku, odsuditi i na naknadu troškovah onih, koje je sám prouzročio.

4. Kakova imadu bit viećanja, kod sudovah dohodarstvenih.

a) Izviestje i odvietovanje.

§. 821.

Glasovatelj, komu je naložena stvar, da o njoj izviestje podnese, ima svoje na pismu priredjeno

mnienje prigodom viećanja pročitati, a predsiedatelj ima pobirati odviete iliti glasove. Pri glasovanju valja se dèržati toga reda, da, pošto mnienje svoje izreče koi glasovatelj, koi je namiešten kod vlasti dohodarstvene, svagda za takovim odviet svoj izjavi prisiednik, koi nije u službi dohodarstvenoj, a tako i obratno.

b) Zaključak.

§. 822.

Zaključak satvara se većinom glasovah (odvietah). Samo onda, kada se nepostigne većina glasovah, imat će i predsiedatelj pravo odvieta, i to odvieta posliednjega, kojim on odlučuje, ako ostali odvieti budu razpolovljeni. Ako pri jednakom broju odvietah bude predsiedatelj mnienja tretjega, tad se zaključak učiniti ima po mnienju onom, kojemu se odviet predsiednikov najvećma približuje. Ako se odviet ovaj posvema razlikuje od oba mnienja, ima se glasovanje ponoviti, pak ako ni onda još neizidje većina glasovah, tad se zaključak satvorit imade po onom od mnienjah jednako razpolovljenih, koje je blažije.

c) Odstup od mnienja izjavljenoga.

§. 823.

Ako koi glasovatelj, izjavivši prije mnienje svoje, obnadje se poslie razlozi po drugom glasovatelju očitovanimi prinudjen, odstupiti od svoga pèrvoga mnienja, može to objaviti prije, nego što se ista siednica svèrši; i u tom slučaju smatrat će se pèrvo njegovo mnienje pri satvaranju zaključka, kao da i nije očitovano, i imat će se ponoviti odvietovanje.

d) Napisnik.

§. 824.

O svakom viećanju ima se voditi točan napisnik. U napisniku tom treba da se pobilježe sva po glasovateljih očitovana mnienja, a tako i razlozi istih. Napisnik ima podpisati predsiedatelj i voditelj napisnika.

5. Odpravljanje zaključakah.

a) Vèrste odpravljanja.

§. 825.

Konačna presuda o svakoj razpravi kaznenoj izdaje se u slici osude. Pojedine prošnje, koje se dogadjaju u tečaju postupka, riešavaju se odpisom. Sve ostale odluke obznanjuju se sredstvom naredabah.

b) Osude.

aa) Potrebštine.

§. 826.

U osudi treba svagda da izražena budu sliedeća:

1. ime, prezime, zanat i prebivalište okrivljenikovo;
2. dan, kojega je obavljen opis čina, a ako se čin nije opisao prije izvidjanja, tad dan, kojega je okrivljenik pèrviput preslušan; ako li razprava, bez predhodnoga presluška, bude obavljena po múčećem priznanju, koje je sliedilo na poziv uvietni, tada dan onaj, kojega je uvietni poziv izdat, i onaj, kojega je isti bio dostavljen;
3. dan, kojega je iztraga zaglavljena;

4. narušaji, o kojih se izriče presuda. Imenovanje istih narušajah ima se navesti onimi izrazi, koji su u zakonu primljeni. Pri tom
   a) ako se radi o kriomičarstvu ili o težkih narušajih dohodarstvenih, treba naznačiti rod, ka kojemu narušaji spadaju, a tako i pobližju oznaku, koja se odnosi na slučaj kazneni, zatim
   b) treba opaziti, dà li su narušaji bili izvedeni ili pokušani;
5. vaskoliki sadèržaj satvorene presude, i to:
   a) dà li je presudjeno, da okrivljenik nije kriv, ili da nije kažnjiv, ili da je kriv, ili da je iztraga ukinuta s pomanjkanja pravnih dokazah;
   b) ako okrivljenik bude proglašen, da je kažnjiv,
      aa) pravni razlog ubrojivosti, to jest: dà li mu se narušaj ubraja kao začetniku, učinitelju, sukrivcu ili dioniku,
      bb) kazan s oznakom, propisanom u §. 811.
      Ako odmah pri odlučivanju parnice bude izrečeno ublaženje kazni putem milosti do izpod miere zakonite: tad se u osudi ima izreći kako kazan, odredjena po strogosti zakona, tako i onaj dio od kazni, koi se oprašta;
      cc) naročito navedeni članak zakona ili propisa, na kojega se temelju kazan ustanovljuje;
   c) dà li se okrivljenik osudjuje na naknadu troškovah iztražnih, i to u kojem iznosku. Ako u vrieme, kada se je satvorila presuda, i nebude se još točno znala svota, koju će okrivljenik imat naknaditi, neima se ipak toga radi odgoditi proglašenje osude. U ovom slučaju priuzdèržaje si vlast, da

kašnje pronadje pomenutu svotu, koja će se, čim znana bude, okrivljeniku javiti naredbom;
6. jamstvo, kojemu ima miesta za izrečenu kazan na imovinu, uz obdèržavanje naredbe, navedene u §. 819, a u slučaju, ako na jamca pade još napose naknada po njem prouzročenih troškovah, tad iznosak istih, ili priuzdèržaj, da će se iznosak taj ustanoviti kašnje;
7. dan, kada se je, i miesto, gdie se je satvorila osuda.

bb) Osuda proti više krivacah ili dionikah.

§. 827.

Ako je postupak zaradi narušaja vodjen bio proti dvojici ili više krivacah ili dionikah, tada, ako moguće bude riešiti stvar podjedno glede sviuh, ima se izreći jedna samo osuda, koja će sadèržavati svekolike pomenute krivce ili dionike; i imat će se obznaniti svakomu od njih, i svakomu jamcu ono, što se nanj odnosi.

cc) O jamstvu.

§. 828.

U slučaju, kada sa kazni, odredjenom proti narušniku, nije moguće izreći podjedno presudu o jamstvu, koje pada na koga u ime kazni krivca ili dionika (§. 818), ili ako jamstvu ima miesta za takovoga čovieka, kojemu se čin ili propust nemože ubrojiti kao narušaj dohodarstveni (§. 15): tad se o dužnosti jamčenja ima izreći osuda osobita.

c) Podpisivanje odpravakah.

§. 829.

Osude sudovah dohodarstvenih u pèrvoj molbi imadu u izvorniku bit podpisane po predsiedatelju, po svih glasovateljih i po voditelju napisnika; odpravke, koji se izdaju radi proglašenja osude, a tako isto osude u višjoj molbi, kao i svekolike naredbe ima podpisati predsiedatelj i voditelj napisnika; odluke napokon kod sudovah kotarskih imadu bit podpisane po načelniku, a kod višjih sudovah po tajniku ili voditelju napisnika. Naredbe i osude vlastih dohodarstvenih odpravljaju se po poslovnom redu, uvedenom za vlasti dohodarstvene.

III. Dostavljanje odpravakah.

1. Kada se znade boravište u ovozemstvu.

§. 830.

a) Pravilo.

Naredbe i osude imadu se uz primku dostavljati kako okrivljeniku tako i jamcu po političkom ili sudbenom poglavarstvu boravišta njegova, ili onoga miesta, gdie se možda nalazi u zatvoru. Ako onaj, komu se što dostavlja, neće da podpiše primke, tad o učinjenoj dostavi daje poglavarstvo uredovnu potvèrdu, koja će istu moć imati, koju imade primka. Ako je okrivljenik u zatvoru, tad se o dostavi ima sačiniti napisnik, koi će zamienjivati primku.

Pèrvi poziv ili naredba, koja bude izdata u tečaju postupka, a tako i osude imadu se okrivljeniku ili jamcu dostavljat svagda u vlastite ruke.

Ostali odpravci mogu se valjano dostavljati i ukućanom.

§. 831.

b) **Osobam, koje su pod skèrbstvom.**

Ovaj propis uporavljuje se i na osobe, koje su malolietne, ili koje su pod skèrbstvom. Osude, kojimi se proti takovim osobam izriče kazan, ili druga koja činitba, imadu se dostavljati nesamo osudjeniku, nego u drugom odpravku (u dvogubki) i zakonitomu zastupniku njegovomu, ili ako se isti nenalazi u siedištu vlasti iztražne, a nije ondie ni punomoćnika naredio, ni vlasti ga prijavio, a ono zastupniku ureda radi imenovanomu. Ako se zakoniti zastupnik, stanujući u siedištu vlasti iztražne, ili zastupnik, po istoj vlasti imenovani, udalji iz miesta, neostavivši punomoćnika i neprijavivši ga vlasti, ima se tada, da se dostava osude nezateže, odredit u pomenutom miestu potrebitimi vlastitostmi providjen zastupnik, koi će osudu primiti.

§. 832.

c) **Ako se stopram kašnje saznade, da je takova osoba malolietna, ili da je pod skèrbstvom.**

Ako se stopram po zaglavljenoj iztragi saznade, da je okrivljenik ili jamac malolietan, ili da je pod skèrbstvom, neće se za to, što zakoniti zastupnik nije bio obaviešten, ili što ureda radi nije zastupnik bio naredjen, moć obnoviti postupak.

Nego ako u pomenutom slučaju nebude još dostavljena kaznena osuda, imat će se tad obaviestiti zakoniti zastupnik i, u koliko zakon propisuje (§. 831), ureda radi narediti zastupnik, koi će primiti osudu.

2. Ako se boravište nezna, ili ako se isto nalazi izvan okoliša dèržavnoga.

§. 833.

Ako se nezna za boravište osudjenika ili jamca, koi vlasti nije obznanio zastupnika, stanujućega u ovozemstvu, ili ako se isto nalazi izvan okoliša dèržavnoga, ima se tad:

1. osuda, koja nenalaže kazni na imovinu, dostavit onda stopram, kada se saznade u dèržavnom okolišu boravište onoga, na koga se osuda proteže;
2. nasuprot kada se osudom nalaže budi prosta kazan na imovinu, budi skopčana sa zatvorom ili s pooštrenji kazni: ima se tad zastupnik, koi će osudu primiti, naredit ureda radi s tom dužnostju, da se isti, na koliko okolnosti dopuštaju, potrudi obaviestit o osudi onoga, kojemu je postavljen za zastupnika. Ovaj zastupnik, ako nebude dobio punomoćja od osudjenika, neće bit vlastan, ni primit se priziva ili drugoga pravnoga sredstva, ni podnieti prošnje za pomilovanje. Osim toga ima se jednakoglaseći odpravak osude javno pribiti kod poglavarstva onoga miesta, gdie je osudjenik imao posliednje svoje poznato boravište, ili, ako poglavarstvo nesiedi u tom miestu, onda u sgradi obćinskoga stariešinstva istoga miesta, zatim u sgradi, u kojoj se nalazi siedište suda kotarskoga. Ako je osudjenik ostavio obitelj iliti porodicu, ima se i njoj saobćiti osuda u prepisu. Onaj dan, kojega osuda bude izručena naredjenomu zastupniku, ima se smatrati kao dan dostave.

Glava deseta.

O pravnih liekovih (sredstvih) i o prošnjah za milost, zatim o povrati u pèrvašnje stanje, i o obnovi postupka.

Odsiek pèrvi.

O pravnih liekovih i o prošnjah za milost.

I. Ustanove obćenite.

§. 834.

1. Pravni liekovi.

Proti odredbam i odlukam, izdatim u postupku zaradi narušajah dohodarstvenih, dopušteni su, uz obdèržavanje zakonitih ustanovah, sliedeći pravni liekovi:

1. Pritužbe proti svim onim odredbam, koje po vlastih, uredih ili urednicih, obavljajućih izvidjanje učina, ili iztragu, budu učinjene i to:
   a) prije izrečenja osude, i
   b) za izvèršbu ili za osiguranje pravnoga postupka,

   pak odnosile se te odredbe budi na narušaj manji, budi na slučajeve, koji su prikladni za postupak redoviti, i bile iste odredbe izdate budi po podčinjenom uredu, budi po poglavarstvu, budi po vlasti kotarskoj ili višjoj, upravljajućoj poslove dohodarstvene, ili bile potvèrdjene po kojoj vlasti takovoj.

2. Utoci proti svim ostalim odredbam, različitim od prijepomenutih, i proti svim odlukam, koje nisu osude, imenito
   a) Proti svim odredbam i odlukam, odnosećim se na pravni postupak pri narušajih dohodarstvenih, koje po vlastih, uredih ili urednicih, za poslove dohodarstvene postavljenih, budu izdate
      aa) poslie izrečene osude, ili
      bb) o predmetih, glede kojih po §. 838 nije dopuštena pritužba, ili
      cc) o drugih predmetih, glede kojih onaj, koi ima pravo pritužbe, kod predpostavljene vlasti dohodarstvene dragovoljno zaište lieka prije, nego što se posluži pravom pritužbe.
   b) Proti svim odredbam i odlukam sudovah dohodarstvenih, izdatim prije ili poslie osude.
3. Prizivi proti osudam.

§. 835.

2. Prošnje za milost.

Osim ovih pravnih liekovah dopuštene su i prošnje za milost, kojimi se traži ublaženje ili odpust kazni.

§. 836.

3. Osobe, vlastne služiti se pravnimi liekovi ili podnositi prošnje za milost.

Mogu pravnimi liekovi služit se ili prošnje za milost podnositi sliedeći:

1. Svatko, koi scieni, da mu je odredbom ili odlukom u postupku radi narušajah dohodarstvenih krivo učinjeno, pak misli, da imade pravo tražiti ukinutje ili preinaku takove odredbe ili odluke.
2. U obziru odredabah, osudah ili drugih odlukah, koje se tiču okrivljenika:
   a) sám okrivljenik,
   b) njegovi rodjaci u lozi uzlaznoj i silaznoj,
   c) njegov drug ženitbeni,
   d) njegov tutor.
3. Proti osudi, kojom se odredjuje kazan na imovinu, onaj, koi je dužan jamčiti za kazan, premda jamstvo ovo još i nebilo osudom izrečeno.

II. Ustanove osobite.

1. Pritužbe.

a) Slučajevi, kada im neima miesta.

aa) Odredbe na popunjenje postupka.

§. 837.

Pritužbe nisu dopuštene proti onim odredbam, koje smieraju jedino na to, da se popuni izvidjanje ili iztraga, ili da se zadovolji formalnostim, zakonito propisanim. Nego okrivljenik, koi se nalazi u zatvoru, može podnieti pritužbu i proti ovakovim odredbam, ako se boji, da će se istimi zatvor njegov produljiti, i ako misli, da je odredba netemeljita.

bb) Predmeti, glede kojih odlučivati priuzdèržano je vlastim dohodarstvenim.

§. 838.

Spadaju takodjer medju čine, izključene od pritužbe:

1. Sva uredovna diela i odredbe, koje za dohodarstvene poslove naredjene vlasti, uredi ili stražanstva, neodvisno od postupka, smierajućega na uporavu kazni, ustanovljene za narušaje dohodarstvene, akoprem prigodom ili povodom istoga postupka, čine ili izvèršuju u tu svèrhu, da se odmiere ili poberu daće, da se dokažu izklopna prava, priuzdèržana blagajnici dèržavnoj, da se odkriju narušaji dohodarstveni ili narušnici dohodarstveni, ili u obće da se izvèrše zakoni i propisi o porezu neizravnom.
2. Dozvola ili uzkrata prošnje radi odustaje od pravnoga postupka (§§. 541 do 551).
3. Povedenje pravnoga postupka u slučaju, navedenom u §. 550. Nego okrivljeniku, proti komu vlast iztražna uslied §. 596 zaključi, da postoji pravni razlog, za podvèrći ga iztragi, ostaje ipak nepovredjeno pravo, da proti ovomu zaključku vlasti iztražne može povesti pritužbu, ako scieni, da neima tù uvietah, u §. 597 naznačenih, uslied kojih bi se pod iztragu uzeti imao.
4. Svekolike odredbe, koje se odnose budi na miesto, gdie da se pohrane stvari ustavljene, budi na način pohrane i sačuvanja tih stvarih, budi napokon na prodaju istih.
5. Ustanovljenje iznoska jamčevine, koju onaj, proti komu nastane pravna sumnja narušaja dohodar-

stvena, dati mora za osiguranje kaznih na imovinu, koje bi nanj pasti tegnule. Nego dopuštena je pritužba i u ovom slučaju, ako su okolnosti takove, da bi rečena ustanova polag naredabah §§. 558 i 560 povući mogla za sobom zatvor okrivljenika, ili produljenje toga zatvora.

6. Svekolike razprave o troškovih postupka. Nego po §§. 816, 817, 826, br. 5, *c)*, i br. 6, ostavlja se osudi, da se u njoj rieši pitanje: dà li će se, i u kojoj mieri troškovi ti imat naknaditi po okrivljeniku ili po jamcu.

b) Navodjenje pravnih zahtievah na stvar, koja jamči za kazan.

aa) Od strane dèržaoca.

§. 839.

Ako onaj, kod koga nadjena bude stvar, podvèržena jamstvu za kazni na imovinu, scieni da može zahtievati, da se ista stvar uslied §. 161 predade sudu za pravne poslove gradjanske, i ako vlast iztražna neobnadje uslišati te prošnje: tad mu ostaje otvoren put pritužbe.

bb) Od strane vlastnika ili vierovnika založnoga.

§. 840.

Vlastnik ili založni dèržalac stvari može, istina, takodjer proti tieranju jamstva na istu stvar, neodvisno od puta, naznačenoga u §. 166, kod dohodarstvenoga suda kotarskoga sredstvom pritužbe podnieti pravne svoje zahtieve. Ali ako sud, ili u slučaju poprimljenoga utoka proti odluci, ako višji sud nenadje, da su prijavljeni zahtievi dokazani tako jasno i nedvojbeno, da bi se uslišati mogli bez pred-

hodnoga razpravljanja. redovitim putem pravde, valja se tada dèržati ustanove, pomenute u §. 166.

c) Podnošenje pritužbah.

aa) Vrieme i miesto.

§. 841.

Izim slučaja, navedenoga u §. 874, sl. *a)*, mogu se pritužbe podnositi prije, nego što izrečena bude osuda. Pritužbe imadu se svagda upravljati na dohodarstveni sud kotarski, i predavati istomu.

bb) Ustmeno ili pismeno.

§. 842.

Pritužbe podnose se ustmeno ili pismeno. Ustmeno mogu se podnositi

1. kod poglavarstva od onoga miesta, u kojem se pritužnik nahodi, ili
2. kod kojega, u istom miestu postojećega ureda, koi je vlastan izvidjati učin, ili
3. kod vlasti iztražne.

O pritužbi, ustmeno podnešenoj, ima se sačiniti napisnik, razlučen od napisnika preslušnoga. Isti napisnik ima se svagda bez zatezanja poslati sudu kotarskomu.

2. Prizivi, prošnje za milost, i utoci.

a) Slučajevi, u kojih neima im miesta.

aa) U razpravah kod sudovah dohodarstvenih.

§. 843.

Priziv, prošnja za milost, i utok nedopušta se u slučajevih, priuzdèržanih odlučivanju sudovah dohodarstvenih:

1. proti odlukam, kojimi je viši dohodarstveni sud potvèrdio ili ublažio odluku dohodarstvenoga suda kotarskoga;
2. proti odlukam višnjega sudišta dohodarstvenoga.

bb) U razpravah kod upravljajućih vlastih dohodarstvenih.

§. 844.

Prizivu, prošnji za milost i utoku neima miesta u slučajevih, doznačenih odlučivanju vlastih, koje upravljaju poslove dohodarstvene:

1. proti odlukam, kojimi je zemaljska, za pomenute poslove naredjena vlast potvèrdila ili ublažila odluku vlasti kotarske;
2. proti odlukam dvorske oblasti, koja upravlja poslove dohodarstvene.

cc) Navlastito utoci.

§. 845.

Utoku zatim neima u obće miesta proti odlukam od vèrste, naznačene u §. 837. Ali ako je okrivljenik u zatvoru, tad valja zanj i glede utokah priuzdèržaj, pomenuti u §. 837.

b) Tiek, kojim treba da idu.

aa) U razpravah kod sudovah dohodarstvenih.

§. 846.

Prizivi, prošnje za milost i utoci imadu u slučajevih, doznačenih razpravljanju sudovah dohodarstvenih, teći proti odlukam

a) suda kotarskoga na višji sud dohodarstveni,

b) višjega suda dohodarstvenoga na višnje sudište dohodarstveno.

Imadu se pak svagda predavati dohodarstvenomu sudu kotarskomu.

bb) **U razpravah kod upravljajućih vlastih dohodarstvenih.**

§. 847.

Prizivi, prošnje za milost i utoci imadu u slučajevih, doznačenih odlučivanju vlastih, koje upravljaju poslove dohodarstvene, teći proti odlukam

a) kotarske vlasti, koja upravlja poslove dohodarstvene, na vlast zemaljsku, naredjenu za upravljanje tih poslovah;

b) vlasti zemaljske, koja upravlja poslove dohodarstvene, na dvorsku oblast, naredjenu za upravljanje tih poslovah.

Imadu se pak svagda predavati kotarskoj vlasti, upravljajućoj poslove dohodarstvene.

c) **Podnošenje istih.**

aa) **Rokovi za podnošenje.**

§. 848.

α) **Glede prizivah i prošnjah za milost.**

Kako priziv tako i prošnja za milost ima bit podnešena najdužje za trideset danah, računajući od dana obznanjene osude. Vlast, kod koje treba da se predade priziv ili prošnja za milost, može, ako prije izmaka toga roka bude zaiskana odgoda, iz važnih razlogah dozvoliti primiereno produljenje roka.

§. 849.

β) Glede utokah.

Utok ima bit podnešen za četèrnaest danah, računajući od dana obznanjene odluke. Rok ovaj nemože se produljiti.

§. 850.

γ) Kod malolietnih i onih, koji su pod skèrbstvom.

Rokovi za podnošenje priziva ili prošnje za milost počinju, ako je okrivljenik malolietan, ili ako je pod skèrbstvom, teći od onoga dana, kojega bude osuda dostavljena u ruke zastupnika, koi je vlastan primit ju.

§. 851.

δ) Pravo suda tutorstvenoga u obziru preinačivanja kazni na imovinu.

Ako u slučaju, naznačenom u §. 82, bude pri odredjivanju kazni na imovinu proti malolietniku zanemarilo se propisano predhodno porazumljenje sa sudom tutorstvenim, tad će ovaj sud, čim za to saznade, bit vlastan, još i po izmaku roka za priziv ustanovljenoga, bez obzira dà li je osudjenik primio se priziva ili nije, i dà li je o pomenutoj zanemari poveo rieč ili nije, obratit se na onaj dohodarstveni sud kotarski, ili na onu dohodarstvenu vlast kotarsku, kod kojega, ili kod koje treba da se priziv podnese po zakonu (§§. 846 i 847), i zahtievati u smislu §. 82, da se kazan na imovinu promieni u zatvor.

bb) Način podnošenja.

§. 852.

α) Sjedinjivanje priziva s prošnjom za milost.

U prizivu mogu se razlozi, koji govore proti zakonitosti postupka, ili proti pravnoj temeljitosti od-

luke, navesti ujedno s onimi obziri, iz kojih prizivnik scieni da može moliti za ublaženje kazni ili za pomilovanje. Nego prosto mu je takodjer, prošnju za pomilovanje podnieti razlučeno od priziva.

§. 853.

β) Ustmeno ili pismeno.

Prizivi, prošnje za milost i utoci mogu se na način, pomenuti u §. 842, podnositi ustmeno ili pismeno. Ako se podnesu ustmeno, tad ima se onaj dan, kojega o tom uslied rečene ustanove (§. 842) bude sačinjen napisnik, smatrati kao dan predaje. Ovaj napisnik ima se svagda bez zatezanja poslati onoj vlasti, kod koje po ovom zakonu (§§. 846 i 847) valja predati ustmeno podnešeni pravni liek, ili prošnju za milost.

cc) Pomoćna sredstva za podnošenje.

§. 854.

α) Zastupnici.

Okrivljenik, koi se nalazi u zatvoru, može priziv ili prošnju za milost podnieti po zastupniku. Okrivljenikom, koji nisu u zatvoru, i jamcem ostavlja se na volju, poslužit se ili neposlužit se zastupnikom kako glede prizivah i prošnjah za milost, tako i glede utokah.

§. 855.

β) Pregledavanje spisah razpravnih i uzimanje prepisah.

Okrivljeniku ili jamcu, koi osudom bude obsudjen, dopušteno je u svèrhu, da može sastaviti priziv, nesamo zagledavati u spise razpravne, vèrhu kojih je osuda izrečena, i činiti izvadke iz istih, nego i uzimati

prepise od tih spisah. Razlozi osude imadu mu se, ako zaište, svakiput izdati odmah i bezplatno. Pregledavanje pomenutih spisah i uzimanje prepisah može se samo kod vlasti iztražne uz dozvolu, predhodno zaiskanu u načelnika od iste, činiti u uredovnoj pisarnici i u prisutnosti jednoga urednika od te vlasti, izaslanoga u ovu svèrhu. Nikomu se nemože dopustiti pregledavanje ili uzimanje prepisah od doglasah, koji su povod dali razpravi, od izviestjah vlastih dohodarstvenih i uredah, od dopisivanja, koje su iste vlasti i uredi imali s drugimi javnimi vlastmi, od referadah, od poslovnih sastavakah i od napisnikah viećnih.

III. Postupak vlastih.

1. Sudovah dohodarstvenih.

a) Dohodarstvenih sudovah kotarskih.

aa) Glede pritužbah.

§. 856.

α) Preslušavanje predhodno.

Sud kotarski, kojemu stigne pritužba, preslušava, ako mu se potrebno uzvidi, vlast, ured ili urednika, proti koje ili proti kojega odredbi upravljena je pritužba, ustanovivši za to primieren rok. Ako je odredba izišla od vlasti kotarske, upravljajuće poslove dohodarstvene, ili posredstvom iste od višje koje vlasti dohodarstvene, tad članovi vlasti kotarske, koji udioničtvuju u viećanju suda kotarskoga, imadu odmah neposredno pri viećanju suda kotarskoga predložit razpravne spise, odnoseće se na predmet, i dati potrebite obaviesti, a neće bit potrebno, najprije pismeno saslušati vlast onu.

§. 857.

β) Riešavanje pritužbah, ili odpravljanje istih dalje.

Ako sud kotarski obnadje potvèrditi odredbu, proti kojoj se vodi pritužba, tad će izdati riešitbu, primierenu učinjenomu zaključku. To isto treba da bude, kada sud kotarski, s privolom načelnika od vlasti kotarske, upravljajuće poslove dohodarstvene ili s privolom namiestnika mu obnadje, odredbu ukinuti ili ublažiti. Ako li načelnik vlasti kotarske ili namiestnik njegov nepristane na ukinutje ili na ublaženje odredbe, tad ima se zaključak izdati samo u onih obzirih, glede kojih pomenuti načelnik ili namiestnik mu pristaje; u ostalih pak obzirih ima se razprava ujedno s mnienjem predložit odmah riešenja radi sudu višjemu.

§. 858.

γ) Obličje riešitbe.

Pritužbe riešavaju se naredbom, proti kojoj u slučajevih, neizključenih po §§. 837 i 845, imade miesta utoku.

bb) Glede drugih pravnih liekovah i prošnjah za milost.

§. 859.

α) Odpravljanje na višji sud.

Sud kotarski, kod kojega bude prijavljen koi pravni liek ili prošnja za milost, koja po ovom zakonu teče u višjoj molbi na višji sud dohodarstveni, ili posredstvom ovoga na višnje sudište dohodarstveno, ima bez zatezanja podnieti višjemu sudu takovi podnesak ujedno sa spisi razpravnimi i sa svojim mnienjem.

§. 860.

β) Iznimke.

Od ovoga načela dopuštene su iznimke samo sliedeće:

1. Ako nastane koi od slučajevah, navedenih u §§. 843, 844, 845, ili ako prije predaje izteče rok, uz koi bi se imao bio predati pravni liek, ili prošnja za milost, o kojoj se radi (§§. 848 i 849): ima se tad podnesak riešiti odmah neposredno po sudu kotarskom.
2. U slučajevih, gdie prijavljena bude prošnja za milost budi sama, budi ujedno s prizivom, ima sud kotarski, prije nego što će razpravu poslati višjemu sudu, bila osuda, proti kojoj se priziv upravlja, izrečena po samom sudu kotarskom, ili po sudu višjem, pretresti pitanje: dà li i u kojoj mieri može miesta biti traženomu ublaženju kazni ili odpustu, kada t. j. postoje sliedeći uvieti:
   a) kada traženo ublaženje ili odpust spada u področje suda kotarskoga, i osim toga
   b) kada se radi
      aa) o manjem narušaju, ili
      bb) o drugom narušaju, radi kojega je okrivljenik u zatvoru.

Ako u ovakovih slučajevih obnadje sud kotarski dozvoliti ublaženje kazni ili odpust, i ako okrivljenik nije u zatvoru, tad mu isti ima zaključeno ublaženje kazni ili odpust obznanit s tim dodatkom, da je uz osam danah, računajući od dana obznanjenoga mu toga zaključka, dèržan izjaviti, želi li: da se razprava riešenja radi predloži višjemu sudu. Ako okrivljenik to zahtieva, ima se

tad postupati po §. 859. U protivnom slučaju postaje riešitba s dozvoljenim ublaženjem ili oprostom pravomoćna.

Ako sud kotarski obnadje dozvolit odpust ili ublaženje kazni osudjeniku, koi je u zatvoru, i ako je taj odpust ili to ublaženje kazni takovo, da mu se time, ako se uzme u račun vrieme, potrebito za izhodjenje višje odluke, namiče korist u obziru trajanja zatvora: tad mu se satvoreni zaključak ima najprečjim putem obznanit ustmeno, i valja ga upitati, dà li pri svem tom ostaje pri prizivu ili pri traženju milosti, il' dà li je zadovoljan dozvoljenim mù odpustom ili ublaženjem. Ako izjavi ono pèrvo, ili ako se krati odgovoriti na stavljeno mu pitanje, ima se razprava bez zatezanja odpraviti sudu višjemu.

Ako ište vremena za da se promisli, ima mu se za to dozvolit primieren rok. Po izmaku toga roka valja ga iznova zapitati, pak ako i onda ostaje pri prizivu ili pri traženju milosti, ili ako se krati odgovoriti na dato mu pitanje, ili ako, zahtievajući iznova vremena za promišljanje, nastoji stvar zavlačiti, ima se razprava poslati višjemu sudu. O ovom izpitivanju treba da se po propisu sačini napisnik.

§. 861.

γ) Zahtievanje tutorstvenoga suda, da se kazan na imovinu pretvori u zatvor.

Ako kotarskomu dohodarstvenomu sudu bude podnešeno u §. 851 pomenuto zahtievanje suda tutorstvenoga, neka bi se kazan na imovinu, odredjena proti malolietniku, pretvorila u zatvor, i ako proti osudi teče još priziv ili prošnja za milost: tad se dopis suda tutorstvenoga ujedno s prizivom i prošnjom za milost ima odpraviti višjemu sudu dohodarstvenomu; a ako je priziv ili prošnja za milost sudu višjemu jurve podnešena, ali nije još riešena, ima se pomenuti dopis naknadno poslati reče-

nomu sudu. Ako je nasuprot osuda postala pravomoćna, ili ako je jurve odluka izrečena o prizivu i prošnji za milost, tada ima sud kotarski, dèržeći se §. 82, u obziru pretvaranja kazni na imovinu u zatvor postupati po §§. 896 i 897. Ako li dopis suda tutorstvenoga stigne dohodarstvenomu sudu kotarskomu prije, nego što osuda bude pravomoćna, i nego što priziv ili prošnja za milost bude poprimljena, tada odluke o zahtievanoj promieni kazni na imovinu u zatvor netreba izreći dotle, dok osuda nepostane pravomoćna ili dok nestigne priziv ili prošnja za milost.

b) Sudovah dohodarstvenih višjih.

aa) Riešavanje o pravnih liekovih i o prošnjah za milost.

§. 862.

Višji sud, pošto mu povodom poprimljenoga pravnoga lieka, ili prošnje za milost budu predloženi spisi razpravni, postupat će na način sliedeći:

1. Ako se radi o utoku proti odluci suda kotarskoga, tad višji sud prosudjuje zakonitost odluke, i izdaje svoju riešitbu o istom utoku.
2. Ako se radi o prizivu proti osudi suda kotarskoga, tad višji sud prosudjuje takodjer zakonitost osude, i
   a) izdaje riešitbu, ako proti osudi suda kotarskoga nije podnešena prošnja za milost, ili
   b) ako je podnešena prošnja za milost, budi zajedno s prizivom, budi obaška od istoga, prelazi na prosudjivanje iste prošnje u onih obzirih, u kojih osuda obnadjena bude da je temeljita.
3. Ako je proti osudi suda kotarskoga podnešena samo prošnja za milost bez priziva, tada sud

višji nečini drugo, nego riešava samo tu prošnju. Ako li pri prosudjivanju razprave izidje na vidielo očita ništetnost, imat će sud višji, makar da prositelj naročito priznade zakonitost osude, odluku ukinuti, i narediti da se postupak popravi.

4. Ako se radi o pritužbi, podnešenoj uslied §. 857 višjemu sudu, tad isti sud izriče odluku o njoj, ostavivši otvoren put utoka.

5. Ako je pravni liek ili prošnja za milost upravljena proti odluci samoga višjega suda, imat će isti sud spise razpravne ujedno sa svojim mnienjem bez zatezanja predložit višnjemu sudištu dohodarstvenomu. Nego i ovdie ima miesta iznimki, pomenutoj u §. 860 pod br. 1.

6. Ako prošnja suda tutorstvenoga, da se kazan na imovinu, odredjena proti malolietniku, promieni u zatvor, bude dohodarstvenomu višjemu sudu podnešena prije, nego što se izreče odluka glede priziva ili prošnje za milost (§. 861), tad se ista prošnja riešava po propisu podjedno s prizivom ili s prošnjom za milost. U drugih slučajevih ima višji sud, ako po §§. 896 i 897 odlučivanje nespada u područje suda kotarskoga, izreći odluku glede promiene kazni na imovinu u zatvor, izvan toga pak ima prošnju riešenja radi poslat natrag sudu kotarskomu.

bb) Može li se pooštriti osuda pèrve molbe.

§. 863.

Uslied priziva ili prošnje za milost, podnešene po okrivljeniku, ili po osobah, dielujućih u ime njegovo, ili po

jamcu, nemože višji sud osude, proti kojoj je priziv ili prošnja za milost upravljena, promieniti na način, koi bi okrivljeniku na štetu bio. Nego, ako očita ništetnost u postupku bude opažena, svakako će dopušteno biti ukinut osudu i narediti da se postupak popravi (§. 862, br. 3).

c) Višnjega sudišta dohodarstvenoga.

§. 864.

Višnje sudište dohodarstveno postupa pri riešavanju pravnih liekovah i prošnjah za milost po ustanovah, sadèržanih u §. 862, br. 1, 2, 3 i §. 863.

d) Obznanjivanje višjih zaključakah.

§. 865.

Zaključci, glede pravnih liekovah i prošnjah za milost satvoreni po višjih sudovih dohodarstvenih i po višnjem sudištu dohodarstvenom, obznanjuju se kotarskomu sudu naredbom, i to: zaključci višjega suda neposredno, a zaključci višnjega sudišta sredstvom suda višjega. Sud kotarski oskèrbljuje dalje saobćivanje.

2. Vlastih, upravljajućih poslove dohodarstvene.

§. 866.

Načela, navedena u §§. 859 do 865, imadu pravilom biti i vlastim, upravljajućim poslove dohodarstvene, u razpravah, odlučivanju njihovomu doznačenih, kada se t. j. radi o utocih, o prizivih i o prošnjah za milost,

zatim o dopisih sudovah tutorstvenih poradi promiene u zatvor proti malolietniku odredjene kazni na imovinu.

3. Moć pravnih liekovah i prošnjah za milost.

a) Prizivah i prošnjah za milost.

§. 867.

aa) Prije riešitbe istih.

Priziv ili prošnja za milost, podnešena prije izmaka zakonitoga ili na propisani način produljenoga roka, obustavlja ovèrhu osude, proti kojoj je priziv ili prošnja za milost upravljena. Nego priziv, po okrivljeniku ili po osobah, dielujućih u ime njegovo, učinjen proti osudi, kojom se je iztraga s pomanjkanja pravnih dokazah ukinula, neima priečiti, da okrivljenik, nalazeći se u zatvoru, bude odpušten iz istoga.

bb) Glede dozvoljena odpusta.

§. 868.

Ni po prizivu proti osudi, koja osudjeniku dozvoljava ublaženje kazni, ni prošnjom za veće obáljenje kazni nelišava se osudjenik odpusta onoga, koi mu je jurve podieljen u pèrvoj molbi.

b) Utokah.

§. 869.

Ovèrha odluke, proti kojoj utok prijavljen bude uz rok zakoniti, ima se obustaviti samo u toliko, u koliko bi, da se odluka izvèrši, uzalud bio povoljni uspieh utoka, i u koliko, ako se ovèrha i odgodi, nebi bilo bojat se bitne kakove štete.

c) Pritužbah.

§. 870.

Pritužbe proti odredbam vlastih i uredah izvidjajućih ili iztražujućih (§. 834, br. 1), zatim utoci proti naredbam, kojimi takove pritužbe budu odbijene, neimaju moći obustavne. Imenito iz razloga, što je proti odredbi kojoj pritužba prijavljena, nesmije se uzkratiti ni došastje pred vlast iztražujuću, ni odgovor na pitanja, što ih ista obnadje učiniti, ni u obće izpunjenje naloga, koi pomenuta vlast po zakonu pravo imade izdati.

d) U obće pravnih sredstvah ili prošnjah za milost.

§. 871.

U slučajevih, koji su od istih izključeni.

Pravni liekovi ili prošnje za milost u slučajevih, pomenutih u §. 860 pod br. 1, neobustavljaju ovèrhe odredabah ili odlukah, proti kojim su upravljene.

Odsiek drugi.

O povrati u stanje pèrvašnje.

1. Uvieti iste povrate.

§. 872.

a) Slučajevi, u kojih joj ima miesta.

Da povratjen bude u ono stanje, u kojem se je nalazio prije izmaka dotičnoga roka, može tražiti onaj, koi je bez svoje krivnje prepriečen bio dèržati se

1. roka, propisanoga mu u uvietnom pozivu uslied §§. 616, 782, ili

2. roka, ustanovljenoga u slučajevih, o kojih govore §§. 621, 622 i 783, ili
3. roka, propisanoga u §§. 848, 849, 860 br. 2, 874 *a)*, za poprimljenje pravnoga lieka ili podnešenje prošnje za milost,

te koi je prije izmaka tih rokovah u oba pèrva slučaja (1 i 2) prepriečen bio doći pred vlast, ili, u koliko je to na volju dato, predati očitovanje pismeno, u tretjem pak slučaju (3) prijaviti pravni liek ili prošnju za milost.

§. 873.

b) Posviedočenje zaprieke.

Onaj, koi traži povratu u stanje pèrvašnje, imade dužnost vierodostojno posviedočiti onu okolnost, koja ga je priečila da nije mogò dèržati se roka.

§. 874.

c) Vlast, kod koje treba tražiti ovu povratu.

Prošnja za povratu u stanje pèrvašnje ima se predati:

a) U slučajevih, pomenutih u §. 872 pod br. 1 i 2, kod vlasti iztražujuće. Ako ova vlast prošnju odbije, prosto će bit onomu, koi scieni da je time povriedjen, podnieti pritužbu za četèrnaest danah, računajući od časa onoga, kojega mu obznanjeno bude, da mu je pomenuta vlast prošnju odbila.

b) Nasuprot u slučaju, pomenutom ondie (§. 872) pod br. 3, kod onoga suda kotarskoga, ili kod one kotarske vlasti dohodarstvene, kod kojega ili kod koje imao bi se bio predati pravni liek ili prošnja za milost, kojim je dospio rok prijavni. Ovaj kotarski

sud ili ova vlast kotarska odlučuje o tom, ostavivši otvoren put utoka.

§. 875.

d) **Rok, uz koi se prošnja predati ima.**

Prošnja ima se predati najdužje za četèrnaest danah, izza kako je rok minuo i prestala zaprieka, s koje nije moguće bilo dèržati se roka, i ujedno

a) u slučajevih, naznačenih u §. 872 pod br. 1 i 2, zatim kada se radi o roku za utok, koi se poprimiti ima prije izrečenja osude, svagda prije, nego što glede iztrage izrečena bude osuda;

b) nasuprot u drugih slučajevih, prije nego što se izvèrši odluka, proti kojoj pravni liek ili prošnja za milost nije predana bila na vrieme.

Prošnja, koja podnešena bude kašnje, neima se uzeti u obzir. Nego ako u slučajevih, pomenutih pod *a)*, bude osuda izrečena prije, nege što izteče rok, propisani za predaju prošnje, tad se u prizivu proti osudi mogu navesti razlozi, koji govore za povratu u stanje pèrvašnje. A i u svakom slučaju ostaje priuzdèržano onomu, komu je na štetu rok minuo, tražiti obnovu postupka, kada postoje ostali uvieti zakoniti.

2. Posliedica.

§. 876.

a) **Prošnje za povratu u stanje pèrvašnje.**

Prošnjom za povratu u stanje pèrvašnje, podnešenom u tieku postupka prije izrečenja osude u pèrvoj molbi, neobustavlja se, istina, nastavljanje postupka; ali netreba izreći osude prije, nego što

riešena bude ova prošnja, zatim u slučaju, gdie je vlast iztražujuća prošnju ovu odbila, netreba je izreći prije, dok nebude minuo rok, koi je po §. 874 *a)* dozvoljen za podnošenje pritužbe. Prošnja, u kojoj se ište povrata u rok, koi je ustanovljen za priziv ili za traženje milosti proti kojoj osudi, ima tu posliedicu, da ovèrhu takove osude valja obustaviti dotle, dok pomenuta prošnja nebude riešena. U drugih slučajevih prošnja za povratu u rok obustavlja ovèrhu odredbe ili odluke, proti kojoj utok nije poprimljen bio prije izmaka roka, samo u toliko, u koliko bi se radi samoga utoka, da je na vrieme učinjen bio, imala bila obustaviti ovèrha.

§. 877.

b) Dozvola povrate u stanje pèrvašnje.

Ako tražena povrata u stanje pèrvašnje bude dozvoljena, tad ima se

1. U slučajevih, o kojih govori §. 872 pod br. 1 i 2, postupak povesti onako, kao što je propisano u §§. 613 do 620;

2. U drugih pak slučajevih ima se prositelju od onoga časa, kojega mu dozvoljena povrata bude obznanjena, za poprimljenje pravnoga lieka ili prošnje za milost, o kojoj se radi, dati podpuni onaj rok, u koi je povratjen.

Odsiek tretji.

O obnovi postupka.

1. Slučajevi obnove.

§. 878.

a) **Kada iztraga bieše ukinuta s pomanjkanja pravnih dokazah.**

Ako proti okrivljeniku, proti kojemu je iztraga ukinuta bila s pomanjkanja pravnih dokazah, izidju na vidielo dokazi novi, tad se iztraga ima obnoviti:

1. Ako kazan nebude još ugasla zagodom; i
2. ako obnadjeni dokazi u predjašnjoj iztragi ili nisu poznati bili, ili nisu se onda, kao što bi trebalo bilo, mogli sabrati i pretresti; i
3. ako novi ovi dokazi budu prikladni, ako i ne sami po sebi, a ono barem u savezu s prijašnjimi, za zakonito uglaviti okrivljenika.

§. 879.

b) **Ako je okrivljenik bio odriešen.**

Koi je radi narušaja dohodarstvenoga bio odriešen, moći će se sbog toga narušaja opet na odgovor povući samo onda,

1. Ako kazan još nije ugasla zagodom, i
2. Ako nadjena budu nova dokazna sredstva, kojih nije bilo pri predjašnjoj iztragi, ili koja onda nisu bila poznata, i to nova dokazna sredstva takova, o kojih se s razlogom očekivati može, da će budi sama po sebi, budi u savezu s prijašnjimi dokazi voditi na uglavljenje okrivljenika.

§. 880.

c) Proti osudjeniku.

Proti narušniku, osudjenomu na kazan na imovinu, može se radi istoga narušaja, sbog kojega je osudjen bio, povodom novih na vidielo izišavših okolnostih otegotjujućih nova iztraga povesti samo onda,

1. ako su te okolnosti dokazane, i
2. ako nastanu uvieti, pomenuti u §. 878 pod br. 1 do 3, i
3. ako su rečene nove okolnosti takove, da bi se narušaj, da su se t. j. znale u vrieme pèrve iztrage, imao bio kazniti
   a) nesamo kazni na imovinu, nego i pooštrenjem kaznenim, t. j. ili gubitkom pravah i povlasticah, ili očitovanjem nesposobnosti za zadobljenje povlasticah, ili odpravljenjem iz koje zemlje, iz kojega kotara ili iz svih pokrajinah, u kojih je zakon ovaj kriepostan, ili proglašenjem imena, ili
   b) neodvisno od kazni na imovinu, zatvorom kao kazni ili kao pooštrenjem kaznenim.

§. 881.

d) Proti jamcu.

Proti onomu,

a) koi je oprošten bio od jamstva za koi narušaj dohodarstveni, ili
b) koi je osudjen bio na jamstvo za stanovitu koju svotu,

može se obnoviti postupak,

1. U svih slučajevih, u kojih se obnavlja iztraga proti okrivljeniku, za kojega jamstvo imade valjati, ili
2. Kada u slučaju, u kojem se jamstvo osniva uslied §. 137 na sukrivnji ili dioničtvu, postoje uvieti, u §. 879 propisani za obnovu postupka;
3. U drugih slučajevih jamstva, na zakoniti način još neugasnuta, kada na vidielo izidju novi znameniti dokazi, koji pri prijašnjem postupku nisu bili poznati, ili nisu mogli sabrat se i prosuditi, i koji su ili sami po sebi, ili u savezu s predjašnjimi dokazi u stanju, utemeljiti u pèrvom slučaju *(a)* tieranje jamstva u obće, u drugom pako slučaju *(b)* za veći iznosak.

§. 882.

e) **Na molbu osudjenika.**

Koi je osudjen na kazan, ili na jamstvo, ili proti komu je iztraga ukinuta s pomanjkanja pravnih dokazah, može takodjer zahtievati obnovu iztrage svagda, kada je kadar navesti dokazah, kojih u predjašnjoj iztragi nije bilo, i koji su u stanju služiti za to, da se dokinu razlozi, s kojih je kazan odredjena ili jamstvo dosudjeno bilo, ili s kojih je sud izrekò bio, da postoji pravna sumnja.

2. Posliedica.

§. 883.

a) **Prošnje za obnovu postupka.**

Prošnjom osudjenikovom za obnovu postupka neobustavlja se u pravilu ovèrha presude, dok

nebudu sasvime osigurani dosudjeni iznosci kazneni. Ovèrha presude, glaseće na kazan zatvora, ima se proti osudjenikom, koji nisu u zatvoru, ili glede kojih, ako jesu u zatvoru, nepostoje zakoniti uvieti za nastavljanje postupka (§§. 560, 561), obustaviti dotle, dok nebude riešena prošnja za obnovu postupka. Nego imadu se i u ovom slučaju učiniti potrebita, da osudjenik neuzmogne uskočiti.

§. 884.

b) Odriešenja, uslied prošnje dozvoljenoga.

Ako uslied obnove postupka

1. okrivljenik od kazni na imovinu, na koju je obsudjen bio, bude oprošten bilo bezuvietno bilo ukinutjem iztrage s pomanjkanja pravnih dokazah, ili
2. jamac bude oprošten sasvime ili stranom od naloženoga mu jamčenja,

moći će se zahtievati

a) povrata obustavljene, u uredovnoj pohrani nalazeće se još neprodane stvari, ili ciene za istu dobivene
 aa) samo u koliko jamčenju ove stvari nebude miesta iz drugih razlogah, nego li iz osude, proti kojoj je dozvoljena bila obnova postupka, i
 bb) samo u onoliko, u koliko postoje po §§. 166 do 169 ustanovljeni uvieti, pod kojimi se stvar ili ciena može iskati natrag;

b) nasuprot povrata novčanih iznosakah, drugimi načini iztieranih sa štetom onoga, komu je na korist nova osuda izrečena, samo u toliko, u koliko isti iznosci prije nove ove osude nebudu već potrošeni na obdarenje takovih osobah, kojim propisi obećavaju nagradu.

Nego ako okrivljenik ili jamac scieni, da mu je krivnjom koje vlasti, kojega ureda, urednika ili druge koje osobe nepravedno šteta nanešena, bit će mu prosto, zakonitim putem potierati svoja prava na naknadu.

3. Vlast, nadležna za odlučivanje prošnje za obnovu postupka.

§. 885.

Odlučivati o pitanju: dà li ima miesta obnovi postupka, spada na nadležnost višjih sudovah.

Glava jedanaesta.

O izvèršbi odlukah.

I. Ustanove obćenite.

§. 886.

1. Vlasti, koje naredjuju zakonite miere za izvèršbu.

Vlasti, odredjene za poslove dohodarstvene, naredjuju propisanim putem zakonite miere za izvèršbu odlukah izrečenih. Sudovi dohodarstveni unose se u izvèršbu odlukah samo u onih obzirih, u kojih zakon to izriekom naredjuje.

§. 887.

2. Izvèršba osudah i naredabah glede kaznih na imovinu.

Osude i naredbe vlastih i sudovah, nadležnih za odlučivanje o narušajih dohodarstvenih, imadu, što se tiče

ovèrhe i činjenja medjutimnih potrebitih pripravah, za da se iztieraju ili osiguraju kazni na imovinu, u svakom obziru uzporedjene biti presudam i naredbam gradjanskih vlastih sudbenih.

II. Vrieme za izvèršbu osudah.

1. Proti zatvorenomu.

§. 888.

a) Kada se radi o zatvoru.

Ako se osudjenik jurve nalazi u zatvoru, imade se osuda, glaseća na kazan zatvora, izvèršiti odmah, izza kako ista postane pravomoćna, ili čim osudjeniku bude obznanjena odluka, koja neima teći k višjemu sudu, ili čim osudjena osoba izjavi u napisnik, da se dragovoljno odriče priziva i prošnje za milost.

§. 889.

b) Kada se radi o odriešenju ili o ukinutju iztrage.

Ako se okrivljenik, glede kojega je odluka izrečena,

a) da nije kriv, ili

b) da nije kažnjiv, ili

c) da se iztraga proti njemu ukida s pomanjkanja pravnih dokazah,

nalazi u zatvoru, imat će se odmah, čim mu obznanjena bude osuda, bila ista izrečena u pèrvoj ili u posliednjoj molbi, iz zatvora odpustiti, ako, neodvisno od odlučenoga kaznenoga postupka, nebudu postojali drugi zakoniti razlozi, s kojih bi trebalo zadèržat ga i nadalje u zatvoru.

2. U drugih slučajevih.

§. 890.

a) Pravilo.

U svih ostalih slučajevih može se osuda bez razlike kazni, na koju glasi, izvèršiti stopram na četèrnaest danah, izza kako bude minuo rok priziva, ili izza kako bude okrivljeniku obznanjena odluka, koja neima teći k sudu višjemu.

§. 891.

b) Iznimke.

Nego ako se u vrieme, kad bi se osuda imala izvèršiti, nalazi onaj, koi je na kazan zatvora osudjen, u smeći od ćutah, ili u drugoj težkoj bolesti, ili ako je na kazan zatvora osudjena ženska glava noseća, ima se izvèršba kazni zatvora obustaviti dotle, dok osudjenik neozdravi, ili dok noseća ženska neporodi. Proti nosećim ili težko bolujućim može se kazan zatvora izvèršiti samo onda, ako su jurve u zatvoru. Ako je moguće bez pogibelji pustit ih na slobodu, a ono neka se puste, a kazan zatvora neka se izvèrši stopram kašnje, izza kako bolestnik ozdravi ili noseća porodi. Ako nasuprot bude potrebno zadèržat ih u zatvoru, i

a) ako kazan sastoji u prostom zatvoru, ima se ista izvèršiti po propisu §. 888 sa svimi mogućimi obziri naprema osobi osudjenoj;

b) ako li osoba bude osudjena na strogi zatvor ili na tielesno pooštrenje kazni, tad ima se osuda prije oporavljenja ili prije poroda izvèršiti samo onda, ako je moguće izvèršiti ju bez štete za zdravje osudjenikovo. U

koliko ovo nebude moguće, neka se izvèršba kazni, istina, neodgodi, ali neka se za vrieme, dok je ženska noseća, ili dok traje težka bolest, strogi zatvor promieni u prosti, i neka se dokine pooštrenje kazni, ali ujedno neka se trajanje zatvora produlji u razmierju primierenom. Ova promiena kazni ili pooštrenja kazni biva po vlastih, pomenutih u §. 896, i na način ondie propisani.

III. Način izvèršbe.

1. Kazni zatvora.

§. 892.

Kazan zatvora ima se izvèršiti na način, zakonom propisani (§§. 56 do 61). U obziru časa, od kojega počima vrieme kazni, valja se dèržati ustanove, naznačene u §. 62. Ako li kazan, uslied priziva, ili prošnje za milost, podnešene po osudjeniku, bude ublažena po višjoj vlasti, i ako se osudjenik nalazi u zatvoru, tada ima se u vrieme kazni uračunati vrieme ono, koje je u zatvoru provedeno od dana obznanjene presude pak do časa onoga, kojega osudjeniku bude obznanjena odluka, izdata na njegov priziv ili na njegovu prošnju za milost.

2. Jamstva, ležećega zakonito na stvari.

§. 893.

Kada stvar nebude osudjena na gubitak, te kada uslied toga nepade pod slobodno razpolaganje vlastih dohodarstvenih (§. 54), ima se na predmetu ili na pomoćnih sredstvih narušaja dohodarstvenoga ležeće jamstvo za dotične kazni na imovinu izvèršiti onako,

kao što je naredjeno u §§. 162 do 165. U slučajevih, gdie uslied §. 162 bude miesta prodaji, imat će se ista obaviti načinom onim, koi je u carinskom redu §§. 249 do 251 ustanovljen za predmete, koji se nezaustavljaju u uredovnom skladištu.

3. Globah iliti kaznih novčanih.

a) Iztierivanje istih.

§. 894.

Kazni na imovinu, koje se neiztieruju izvèršbom jamstva, ležećega na predmetu i na pomoćnih sredstvih narušaja, imadu se izvèršivati

1. na zahtievanje komorske prokurature po gradjanskih vlastih sudbenih uz uporavu ovèršnih sredstvah, dopuštenih u redu sudbenom, ili
2. ako iznosak, koi bi se iztierati imao, nenadilazi sto forintih, na način, propisani za iztierivanje na dugu ostavših danakah neizravnih,

i to svagda unutar granicah, ustanovljenih po zakonu ovom (§. 116, br. 1).

Komorsku prokuraturu ide i u ovih poslovih pravo osobitoga suda polag postojećih zakonitih ustanovah.

b) Promiena kazni novčane u zatvor.

aa) Kada promieni takovoj ima miesta.

§. 895.

Ako bude pri ovèrhi obnadjeno, da je kazan novčana neiztieriva budi sasvime, budi stranom, ili da nije moguće iztierati je bez posliedice, pomenute u §. 116, br. 1, ima se tada kazan novčana u razmierju iznoska, koi je ostao neizvèršen, promieniti u zatvor (§§. 117 do 121).

bb) Mierilo za promienu.

§. 896.

α) Kad isto mierilo nije izraženo u osudi.

Ako nije u samoj osudi (§. 812) izrečeno mierilo za ovu promienu (§. 895), tad ima se ista naredbom izreći

a) po kotarskoj vlasti, naredjenoj za poslove dohodarstvene, ako je kazan odredila vlast, upravljajuća iste poslove;

b) po sudu kotarskom za kazni, odredjene po kojem sudu, ako neiztierani iznosak nenadilazi svote od hiljadu pet sto forintih;

c) a u svih drugih slučajevih po sudu višjem.

Proti takovoj naredbi dopušten je utok.

§. 897.

β) U drugih slučajevih.

Ako je

1. U kaznenoj osudi ustanovljeno uslied §. 812 mierilo, po kojem treba da zatvor zamieni odredjenu kazan novčanu, ili
2. ako nastane u §. 120 pomenuti slučaj, gdie umiesto zatvora iznova izvèršit se ima kazan novčana, koja je u zatvor promienjena bila,

tad će odredbu, zakonu primierenu, po razmierju, koje je u osudi za temelj stavljeno promieni kazni, učiniti

a) vlast kotarska, naredjena za upravljanje poslovah dohodarstvenih, ako je kazan izrekla bila koja vlast, upravljajuća iste poslove,

b) kotarski sud dohodarstveni u svih drugih slučajevih, bez obzira na iznosak.

5. Niekojih pooštrenjah kazni.

a) Gubitak povlasticah, odpravljenje, i stavljenje pod nadzor redarstveni.

§. 898.

Ako okrivljenik bude osudjen, da se lišava pravah i povlasticah, da je nesposoban za steći povlasticah, ili da se ima odpraviti iz kojega miesta, kotara, koje zemlje ili iz svihkolikih zemaljah, za koje je zakon ovaj kriepostan, ili ako bude odredjeno, da se osudjenik ima staviti pod nadzor redarstveni, tad će dotična politička vlast, na zahtievanje suda kotarskoga, na propisani način izvèršiti ovaj dio presude kaznene.

b) Proglašenje imena.

§. 899.

Ako bude dosudjeno pooštrenje kazni proglašenjem imena osudjenikova, pak ako se osuda tiče i drugih okrivljenikah ili jamacah, neima se tada u novine uvèrstiti osuda svakolika, nego samo onaj dio, koi se odnosi na okrivljenika, proti kojemu je odredjeno ovo pooštrenje kazni.

Glava dvanaesta.

O troškovih postupka.

I. Ustanove obćenite.

1. Šta se razumieva pod troškovi postupka.

§. 900.

Troškovi postupka kod narušajah dohodarstvenih obsižu kako trošak onaj, koi prije ili prigodom izrečenja presude prouzročen bude postupkom, propisanim u zakonu ovom, tako i izdatke one, koji su skopčani s izvèršbom presude kaznene.

2. Dužnost okrivljenikova na naknadu.

§. 901.

a) Veličina ove dužnosti.

Povodom postupka radi kojega narušaja dohodarstvenoga nemože se od okrivljenika ili osudjenika tražiti nikakova druga naknada ili činitba, nego samo ona, koja je zakonom ovim naročito dopuštena.

§. 902.

b) Tieranje te dužnosti.

Naknada troškovah postupka, na koju zakonito bude pridèržan okrivljenik ili jamac, ima se iztierivat polag ustanovah, propisanih po §. 894 za iztierivanje kaznih na imovinu. Ova naknada može se iz imietka ili

dohodka, što ga imade osudjenik ili jamac, iztierivati samo u toliko, u koliko se to izvesti dade bez štetne posliedice, pomenute u §. 116, br. 1. Za onu svotu, koje po ustanovi ovoj nemoguće bude iztierati, neće biti miesta ni promieni pripadajućega naknadnoga iznoska u zatvor, niti uporavi zatvora gradjanskoga.

§. 903.

c) Kada su dva ili više okrivljenikah.

Ako osuda na naknadu troškovah postupka poradi jednoga i istoga narušaja glasi proti dvojici ili više okrivljenikah, tada dužnost ova pada na njih nerazdieljeno. Nego izuzimaju se od ovoga načela:

1. Troškovi, učinjeni za uzdèržavanje, za odieću i za bolest okrivljenika, zatim za odpravu istoga iz jednoga miesta u drugo, i
2. troškovi, prouzročeni kušnjom diela, ili odpravom predmetah, pri istoj kušnji proizvedenih ili napravljenih.

Troškovi ovdie (1 i 2) pomenuti mogu se nametnuti samo onomu, koi ih bude prouzročio.

3. Izvèršba uredovnih dielah od postupka.

§. 904.

a) Načelo.

Svakolika uredovna diela, koja pri postupku radi narušajah dohodarstvenih, propisanom u zakonu ovom, budu potrebita, imadu ureda radi obavljati sva poglavarstva, svi uredi i ine vlasti bez razlike.

§. 905.

b) **Biljegovina papira, i poštarina.**

Pisma, koja su potrebita kod ovih razpravah, oproštena su po osobitih o tom postojećih naredbah od biljegovine od papira, a ako se poštom kamo šalju, oproštena su i od poštarine, i to u toliko, u koliko oprost taj uživaju pisma ona, koja postaju povodom razpravah o uporavi obćenitih zakonah kaznenih.

4. Podmirivanje troškovah.

§. 906.

a) **Od strane poglavarstvah i obćinah.**

Ako poglavarstva nevladarska ili obćine one, koje su dèržane bditi nad mirom, sigurnosti i redom, ili naredjivati potrebita za svèrhe ove, učine troškovah prigodom postupka radi narušajah dohodarstvenih: slobodno će im bit tražiti naknadu samo onih troškovah postupka toga, glede kojih zakon ovaj naknadu naročito naredjuje.

§. 907.

b) **Od strane dèržavne blagajnice.**

Troškove postupka, u koliko isti nepadaju na tèrh pomenutim poglavarstvom ili obćinam (§. 906), podmiruje dèržavna blagajnica. Ako li je postupak obavljan jedino na obranu dohodka, koi je obćini kojoj doznačen od porezah neizravnih, a nije obavljan ujedno i na obranu dèržavne blagajnice, tad pomenute troškove podmiruje ona obćina, kojoj se o dohodku radi. Nego ostaje kako dèr-

žavnoj blagajnici, tako u rečenom slučaju i obćini, priuzdèržano pravo, tražiti naknadu troškovah:

1. Od okrivljenika ili jamca, osudjenoga na ovu naknadu;
2. Ako li se radi o troškovih drugih, nego koji padaju na okrivljenika ili jamca, ili ako se isti troškovi od ovih nemogu iztierati, tad od onoga, komu se glede postanka tih troškovah pripisuje kakova krivnja, iz koje po zakonu izvire dužnost naknade;
3. Ako nasuprot neima takove krivnje, tad po ovom zakonu (§. 55) iz nabranih globah (novacah kaznenih), a
4. Ako ni ovim putem nije moguće dobiti naknade, tad od onoga, koi je na naknadu obvezan ugovorom.

II. Troškovi za izvidjanje učina i za iztragu.

1. Pohranjivanje i prenošenje obustavljenih osobah i stvarih.

a) Kako se imadu odpravljati osobe.

§. 908.

aa) Pieške.

Koi bude uhitjen, pod zatvor metnut, ili uslied §. 620 saslušku podvèržen, mora u pravilu pieške prevaliti put do onoga miesta, kamo mu valja ići radi izvèršbe zakonitoga uredovnoga diela.

§. 909.

bb) Uporavom prevoznoga sredstva.

Izvan slučaja, gdie se put prevaljuje po vodi, ima se isti u pomenuto miesto odpraviti uporavom shodnoga prevoznoga sredstva:

1. kada onaj, koi treba da bude stavljen u drugo koje miesto, imade takovu tielesnu manu, ili kada je tako slaba i nemoćna tiela, da mu je nemoguće, ili barem da ga muke stoji, prevaliti put pieške, ili
2. kada želi prevaliti put na prevoznom kojem sredstvu, pak nesamo plati neposredno troškove s time skopčane, nego se i podvèrgne oprezom, potrebitim za sigurnu njegovu odpravu u pomenuto miesto, ili
3. kada radi velike daljine, ili iz drugih razlogah za pospiešenje ili osiguranje postupka bude potrebito ili probitačno, poslužit se shodnim sredstvom prevoznim.

b) Prevoženje stvari ustavljene.

§. 910.

Za prevoženje stvari ustavljene,

a) koje dèržalac, kod kojega bude nadjena, neprenese sám, ili neučini prenieti o svom trošku u miesto, gdie se ima pohraniti, ili

b) koja prigodom ustave nebude zatečena na takovom prevoznom sredstvu, koje je prikladno, za da se preveze u pomenuto miesto,

ima se, samo pri postojećoj potrebi, uporaviti osobito prevozno sredstvo u toliko, u koliko stvar nije prikladna, da ju u miesto pomenuto prenesu oni, koji su ju ustavili.

c) Dužnost poglavarstvah i obćinah.

§. 911.

aa) Bez naknade.

Ako političko ili sudbeno poglávarstvo, ili koja vlast, postavljena u ime obćine za uzdèržavanje mira, sigurnosti i reda, ili u obće za izvèršivanje nadzora redarstvenoga, izpunjujući dužnosti, koje su joj glede postupka kod narušajah dohodarstvenih zakonito naložene, u doznačenom joj kotaru:

1. kogagod, koi se narušajem dohodarstvenim okrivljuje,
   a) potraži,
   b) ustavi, ili u zatvor metne, ili
   c) u miesto koje odpravi, ili
2. stvar, radi narušaja dohodarstvenoga ustavljenu:
   a) u pohranu uzme, ili
   b) učini prenieti k dohodarstvenomu kojemu uredu, k vlasti iztražnoj, ili u obće u drugo koje miesto;

tad ni za jedno od ovih dielah neima se dati naknada nikakova, ako pri istih

aa) osim navadnih uredovnih ili sudbenih slugah, ili osim stražanah, postavljenih za javnu sigurnost ili za nadziranje redarstveno, nije trebalo osobitih stražanah ili pomoćnikah,

bb) ako osim prevoznih sredstvah, koja se i onako uzdèržavaju za pomenute svèrhe, nije trebalo prevoznih sredstvah osobitih, i

cc) ako osim prostorinah, odredjenih za zatvoranje osobah, ili za pohranjivanje stvarih, koje se pohranjivat imadu ureda radi, nije trebalo drugih pripravah, s troškom skopčanih.

§. 912.

bb) **Uz potonju naknadu.**

U slučajevih, različitih od malo prije pomenutih (§. 911), navlastito kada od strane prije rečene koje vlasti

1. osoba bude stavljena ili stvar prenešena izvan kotara, vlasti doznačenoga, premda sredstvom običnih uredovnih ili sudbenih slugah, pomoćnikah ili stražanah, ili pomoćju prevoznih sredstvah, odredjenih i onako za svèrhe redarstvene, ili
2. unutar pomenutoga kotara s očitim troškom
   a) budu potrebite druge osobe osim običnih uredovnih ili sudbenih slugah, stražanah ili pomoćnikah, ili
   b) uzmoraju se uporaviti prevozna sredstva, različita od onih, koja su pomenuta u §. 911, *bb)*, ili
   c) bude se iziskivala osobita priprava za zatvor osobe ili za pohranu stvari,

u takovih slučajevih imat će poglavarstvo ili obćina podmirivat, istina, troškove, koji su s izvèršbom tih dielah skopčani, ali uz dovoljan izkaz dat će se takovomu poglavarstvu ili obćini i naknada po odmieri, ustanovljenoj osobitimi naredbami.

§. 913.

cc) **Imenito glede uzdèržavanja i pokopa ustavljene osobe, i glede čuvanja stvari.**

Vlasti, pomenute u §. 911, bit će nadalje glede osobah ili stvarih, koje se povodom postupka radi narušajah dohodarstvenih kod njih u zatvoru dèrže, ili pohranjuju, ili po njih u drugo koje miesto odpravljaju ili šalju, dèržane brinut se:

1. za uzdèržavanje osobe, uklopno i za potrebitu joj odieću, zatim, ako oboli, za liečenje i nastojanje, u koliko zatvorenik ili sám ili pomoćju drugih nepodmiruje tih troškovah,
2. za pokop zatvorenika, ako bi tegnuo umrieti u zatvoru, i
3. za čuvanje stvari, predate u pohranu, u koliko vlastnik ili dèržalac nepodmiri sám dotičnih tih troškovah;

nego imadu se vlasti kašnje naknaditi troškovi, koji su u to ime potrebiti bili, i koji, kao što treba, budu izkazani.

§. 914.

dd) Mierilo za naknadu.

Mierilo, po kojem treba da se dade naknada za troškove, navedene u §§. 912 i 913, ima se, u koliko narav istih troškovah dopušta ustanovljenje takovoga mierila, odrediti po razmierju postojećih cienah, i to u suglasju s ustanovami za troškove postupka sudovah kaznenih.

§. 915.

ee) Davanje predujma.

Za podmirivanje troškovah, pomenutih u §§. 912 i 913, mogu se poglavarstvom ili obćinam, kod kojih se takovi troškovi češtje ili u većoj mieri dogadjaju, davat primiereni predujmi iz dèržavne blagajnice.

d) Pohranjivanje ustavljenih stvarih kod uredah dohodarstvenih.

§. 916

Od predmetah, koji uslied doglasah o narušaju dohodarstvenom budu ustavljeni i u uredovno skladište

kojega ureda dohodarstvenoga predani, neće se platjati ništa u ime skladnine za vrieme, dok nebude izvèršena presuda kaznena, ili dok stvar nebude vratjena, da š njom razpolaže okrivljenik ili vlastnik.

2. Preslušavanje sviedokah i vieštakah.

a) U boravištu ili nablizu boravišta.

§. 917.

aa) Sviedoci.

Sviedoku, koi stanuje u miestu od preslušavanja, ili koi se iz drugoga kojega uzroka ondie nalazi, ili koi se preslušava u miestu takovom, koje od boravišta njegovoga nije udaljeno preko jedne četvèrti milje austrianske, nedaje se naknada za vrieme, pri preslušavanju probavljeno, osim ako od nadnice živi, ili ako zaslužba njegova proizhodi iz poslovah, za koje se platja obično odmieruje ili pojedince, ili po broju obavljenih poslovah, i ako je tim preslušavanjem podnio štetu u zasložbi svojoj. U ovom slučaju ima mu se, ako zahtieva, dati za dangubu primierena naknada.

§. 918.

bb) Liečnici, ranarnici i primalje.

Liečnici, ranarnici i primalje, kada od njih u postupku radi narušajah dohodarstvenih bude zahtievano mnienje, imadu to u boravištu svome dati bez naknade.

§. 919.

cc) Ini vieštaci.

Drugim vieštakom, medju koje računaju se i tumači, ima se naknaditi trud njihov.

b) Izvan boravišta, i ne nablizu istoga.

§. 920.

aa) Načelo.

U obziru naknade, pripadajuće sviedokom, kad se preslušavaju izvan miestah, pomenutih u §. 917, zatim pripadajuće liečnikom, ranarnikom, primaljam ili drugim vieštakom, kada iz boravišta svoga moraju ići u drugo miesto, služe za pravilo propisi, postojeći u tom obziru za razprave sudovah kaznenih.

§. 921.

bb) Proračunavanje daljine.

Udaljenost boravišta kojega sviedoka ili vieštaka od miesta, gdie preslušavanje biva, proračunava se po duljini puta, koi oba miesta u svagdanjem prometu veže, i to počamši od najskrajnje na ovom putu nalazeće se kuće onoga miesta, u kojem sviedok ili vieštak stanuje, pak do pèrve na istom putu kuće miesta onoga, gdie će bit preslušavanje. Nego u slučajevih, gdie je, izvan gradovah, budi jedno, budi i jedno i drugo miesto odveć veliko, i gdie sviedok ili vieštak od svoga stana pak do skrajnje kuće svoga boravišta ili od skrajnje kuće onoga miesta, gdie će bit preslušavan, prevaliti mora znamenitu duljinu puta: moći će kotarska vlast, upravljajuća poslove dohodarstvene, od načela ovoga odstupiti, i pri davanju naknade u obzir uzeti duljinu, koja se je prevaliti morala.

3. Pozivanje liečnikah, ranarnikah i primaljah, da izvèršuju svoju umietnost.

§. 922.

Po propisih, pomenutih u §. 920, treba se vladati i onda, kada se pozovu liečnici, ranarnici ili primalje, da nastoje oko uznikah ili kaznikah, kojim od osobah ovih pomoći treba.

4. Putovanje glasonošah.

§. 923.

Imadu se naknadjivati putovanja, koja u postupku radi narušajah dohodarstvenih obavljaju kao glasonoše ljudi takovi, koji nisu na to obvezani i koji nestoje u službi dohodarstvenoj.

5. Uvèrštivanje u novine.

§. 924.

Imadu se takodjer platjati troškovi, skopčani s propisanim uvèrštivanjem u novine, u koliko uvèrstbah takovih po postojećih o tom pogodbah i po osobitih ustanovah nemora izdavatelj primati beznaplatno u novine svoje.

6. Drugi troškovi.

§. 925.

Osobite naredbe ustanovljuju:

1. Pristojbe, koje su za sudielovanje njihovo dozvoljene osobam, koje se uslied §. 657 prizivat imadu u razprave;

2. naknadu troškovah putnih i hranitbenih pri putovanju urednikah ili naredjenikah u postupku radi narušajah dohodarstvenih, u suglasju s načeli, postojećimi za putovanje urednikah i službenikah pri razpravah sudovah kaznenih.

7. Naknadjivanje troškovah iztražnih.

a) Od strane osudjenika.

§. 926.

Troškovi, kojih se naknada naložiti može osudjeniku, jesu:

1. koji uzdèržavanjem i odievanjem njegovim, zatim nastojanjem oko njega u bolesti budu prouzročeni za vrieme zatvora pak do onoga časa, kada se započne izvèršba kazni;
2. troškovi, prouzročeni time, što se je na zahtievanje njegovo budi on sám, budi ustavljeni predmet prenio u drugo miesto;
3. troškovi, uloženi na čuvanje stvari ustavljene, proti kojoj nije gubitak izrečen, ili na pohranu takove stvari izvan skladištah uredovnih, ili na prodaju iste;
4. pristojbe, koje su platjene pristojniku, prizvanomu uslied §. 657;
5. naknada, data sviedokom ili vieštakom;
6. svikolici troškovi, prouzročeni kušnjom od diela, učinjenim na prošnju okrivljenikovu.

b) Od strane okrivljenika, proti komu je iztraga ukinuta.

§. 927.

Okrivljeniku, proti komu s pomanjkanja pravnih dokazah iztraga bude ukinuta, može

se naložiti, da naknadi troškove, navedene u §. 926 pod br. 1, 2 i 3.

c) Od strane jamca.

§. 928.

Kada se u postupku, obavljenom proti jamcu, nabere troškovah od jedne ili od više vèrstah, pomenutih u §. 926, moći će mu se naložiti naknada istih, i to neodvisno od one naknade, koja će nanj pasti na temelju njegova jamčenja za okrivljenika.

III. Troškovi za izvèršbu kazni.

1. Kazni zatvora.

a) Odprema u kaznište.

§. 929.

U obziru troškovah, potrebitih za to, da se na kazan zatvora osudjeni odpravi u kaznište, treba se vladati po §§. 908, 909 i 911 do 915.

b) Ovèrha kazni.

§. 930.

aa) U kaznionicah vladarskih.

Ako kazan zatvora bude ovèršena u vladarskoj kojoj kaznionici, tad glede troškovah, s time skopčanih, valja dèržat se reda, za zavod taj propisanoga.

§. 931.

bb) **U kaznionicah drugih.**

Ako li se kazan zatvora ovèršuje u drugoj kojoj kaznionici, tad imadu se uporaviti propisi, sadèržani u §§. 911 do 915. Troškovi uzdèržavanja i potrebitoga odievanja, zatim nastojanja u bolesti imadu se kaznionici nadomiestiti u toliko, u koliko nebudu primiereno naknadjeni radnjom od strane kaznika, ako radnji takovoj ima miesta.

2. Odpravljanja.

§. 932.

Troškove, prouzročene odpravljanjem narušnika iz kojega miesta, kotara, iz koje zemlje, ili iz svih zemaljah, za koje je zakon ovaj kriepostan, imadu podmirivati one iste osobe, koje su dužne platjati troškove pri odpravljanju po obćih zakonih kaznenih, i na način, koi je propisan za takova odpravljanja.

3. Globah (kaznih novčanih).

§. 933.

Glede troškovah ovèršnih, koji se naberu prigodom, kada se putem, u §. 894 naredjenim, iztieruju globe iliti kazni novčane, valja postupati po načelih reda sudbenoga, i imadu se isti troškovi iztierati u toliko, u koliko je to dopušteno uslied §. 902. Ako se stvar, neosudjena na gubitak a jamčeća za kazan, prodade na način, propisani u §. 893, tada radi iztieranja troškovah, čuvanjem stvari i prodajom prouzročenih, postupati treba po §. 252 reda carinskoga, a u koliko isti troškovi kupovinom

nebudu pokriveni, po §§. 907, 926, 927 i 928 ovoga zakona.

4. Uvèrštivanje u novine.

§. 934.

Za uvèrstbe, koje se u novine daju pri izvèršivanju kazni, valja ustanova, sadèržana u §. 924.

NAŠASTAR

KAZNENOGA ZAKONA

O

NARUŠAJIH DOHODARSTVENIH.

ABECEDNO UREDJEN,

PO SADÈRŽAJU PROGLASNOGA PATENTA, PO BROJEVIH PREDGOVORA I PARAGRAFAH ZAKONA.

U BEČU.

IZ CESARSKO-KRALJEVSKE DVORSKE I DÈRŽAVNE ŠTAMPARIJE.

1856.

Našastar.

A.

B.

C.

Č.

Ć.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

J.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

33 *

R.

S.

Š.

T.

U.

V.

Z.

Ž.

Pogrieske stamparske.

U	§.	4	redku	5.	umiesto	dèržavne	izpravi	dèržavne,
„	„	165	„	5.	„	porabni	„	porabna
„	„	217	„	12.	„	jednu	„	jedan
„	„	279	„	11.	„	uvo	„	uvo-
„	„	325	„	15. i 16.	„	razl čitom	„	različitom
„	„	384	„	23.	„	imade se	„	imadu se
„	„	434	„	2.	„	nehajeć	„	nehajuć
„	„	454	„	1.	„	*a)* Na obèrtovnih	„	Na obèrtovnih
„	„	489	„	6.	„	zagoda	„	zagoda,
„	„	498	„	6.	„	jamčenje	„	jamčenje,
„	„	577	„	1.	„	učina	„	čina
„	„	616	„	6.	„	buzuvietno	„	bezuvietno
„	„	643	„	3.	„	čin	„	učin
„	„	681	„	4.	„	sastavljenoj	„	sastavljenom
„	„	800	„	3.	„	sudieljuje	„	sudieluje
„	„	926	„	17.	„	učinjenim	„	učinjenom

avne,
na

tom
se
ć
ertovnih

je,

tno

enom
e

